

SZENTIDAY KLÁRA MÁRIA

Képzeltések hálójában

Szentidáry Klára Mária

Képzeltések hálójában

Szentiday Klára Mária: Képzeltések hálójában
Budapest, 2015.

Copyright © dr. Szentiday Klára

Minden jog fenntartva!

ISBN: 978-963-12-0964-8

A kéziratot tördelte és lektorálta: Szautner Edit

Felelős kiadó: dr. Szentiday Klára Mária

Magánkiadás

Borítóterv: Simon Gyula grafikus; készült Farkas Kati
festőművész olajfestményének felhasználásával

Nyomdai munkálatok: OPTIM 1st KFT
Felelős vezető: Friesel Csaba

Szentiday Klára Mária

KÉPZELGÉSEK HÁLÓJÁBAN

„Szerető után ha járnál,
hét legyen, ki lány után jár.
Egy, ki szívet ad szaváért,
egy, ki megfizet magáért,
egy, ki a merengőt adja,
egy, ki a szoknyát kutatja,
egy, ki tudja, hol a kapocs,
egy, ki kendőcskére tapos, –
dongják körül, mint húst a légy!
A hetedik te magad légy.”

(József Attila)

Október egyik délutánján különös hangulat kerített hatalmába. Az alkony leszállni készült a cserepes háztetőkre, a levegőnek furcsa, már-már sárgás színárnyalata volt, fénye úgy szökött szemembe, miközben az erkélyemen álltam, mintha régi-régi évszázadokból szűrődött volna vissza. Ki tudja... Meglehet, az időjárás szeszélye okozza, talán az esti szellő sajátos játéka teszi, hogy a szemlélőt az ilyen pillanatokban sohasem sejtett hangulat keríti hatalmába, mely szándéka ellenére a múlt idők ködébe remegteti vissza. A hátam mögött, a szoba mélyén megszólalt a zenélőóra, halkan – kissé hamisan – csilingelni kezdte Brahms Bölcsődalát. Megfordultam, az erkélyről a lakás belsejébe léptem, szemem az óra melletti fényképtartóban őrzött fotográfiára esett, anyám és apám arca mosolygott rám vissza, szüleim képe rokonaim arcát is felidézte, s e kapcsolat, mint híd a keskeny vízen, átvezetett a régmúltból a közelmúltba, a tragédiába, melyet átélni voltam kénytelen.

A házassági évfordulónkat ünnepeltük, férjem díszes bőrkötésbe foglalt albummal lepett meg. Első pillantásra festményeket, műkincseket ábrázoló reprodukciók tárházának véltem, ám amikor kinyitottam, üres oldalak köszöntek rám vissza. Egyetlen kép, egyetlen betű nem sok, annyi sem volt benne, kérdésekre azt a választ kaptam: a hófehér lapokat magamnak kell teleírni, eljött az idő – adta tudtomra a párom –, hogy regényírásra adjam a fejem.

– Miféle regényre gondolsz? – érdeklődtem mérsékelten lelkes hangon. Meglepő tanácsot kaptam: írjam meg Matildka történetét.

– Ennyivel tartozunk az emlékének – tette hozzá a kedvsem, majd arról mesélt, az utóbbi időben kevesebb a dolgom, s a tétlenség nem tesz jót nekem.

– Te akkor vagy elemedben, ha ezerrel pörögsz, ha ég a munka a kezed alatt. Márpedig mi volna fontosabb számomra, minthogy boldognak lássam a párom? Ha elégedett vagy az

életeddel, forróbb a csókod, odaadóbb az ölelésed, érzem, szenvedélyesebben szeretsz!

– Rendben – adtam meg magam.

– Ez azt jelenti, hogy igent mondasz?

– Igen, igen! Hogy is volnék képes bármit megtagadni tőled. Csakhogy – emeltem meg a hangom – Matildka sorsában te is vastagon benne vagy, s ha hitelt érdemlően szeretném megírni a történetet, kérdezem tőled: mit tegyek? Mosdassak szerecsent, borítsak jótékony leplet egykori bűneidre?

– Nem. Tárd fel a tényeket, mutass be mindhármunkat teljes valóságunkban; nem kívánom magam mentegetni, tetteimért a felelősséget mindenkor vállalom! Csupán arra kérlek – nézett rám féltő szeretettel –, változtasd meg a szereplő személyek és a helyszínek nevét. Matildka története megrázó és elképesztő, röstellném, ha bárki ráhibázna: regényed főszereplői mi magunk vagyunk.

– Értem. Ígérem, eleget teszek a kérésednek, bár halvány fogalmam sincs, hogyan kell regényt írni.

– Nem féltetek – nézett rám biztatóan –, arany kezed van, céljaidat mindenkor elérted, tetteidet siker koronázta.

– Bárcsak igazad lenne! – bújtam hozzá. Magához vont és átölelt, gyöngéden megsimogatta az arcom, néhány becéző szót súgott a fülembé, majd elhalmozott forró csókjaival.

ELSŐ FEJEZET

Előjáték

Családunk a Nyugat-Dunántúl határ menti vidékéről származott, közvetlen felmenőim azonban Pápán, ebben a Veszprém-megyei kisvárosban telepedtek le. Elsőként apám apja, Zerind Boldizsár csöppent e kedves, patinás városba, miután elvégezte Budapesten a jogi egyetemet. Elszegényedett nemesi család kilencedik gyermekeként látta meg a napvilágot, egyetemén évei alatt magántanítványokat vállalva kereste meg a betevő falathoz szükséges pénzösszeget, ebből, és szülei kevéske hozzájárulásából mindössze arra futotta, hogy béreljen magának egy szerény hónapos szobát. Végzett jogászként a Pápai Járásbíróság alkalmazta fogalmazóként; keményen dolgozott, tanult és képezte magát, majd az ügyvéd-bírói vizsga sikeres letétele után ráléphetett a bírói ranglétra legalsó fokára. Szerényen élt, csekély jövedelméből szüleit és testvéreit támogatta, szórakozásra, társasági életre sem pénze, sem ideje nem volt. Csak sokkal később, szülei halála, s testvérei révbe jutása után gondolhattott saját jövőjére, csupán harmincadik életévét is elérve szánta el magát arra, hogy nősülésre adja a fejét.

Visszahúzódó, csak a munkájával törődő életmódja következtében nem épített ki társadalmi kapcsolatokat, alkalma sem adódott, hogy leányzók közelébe jusson, ám a szerencse nem volt rest, felkereste őt egyik barátja képében, aki meghívót szerzett kettőjüknek az éppen esedékes megyebálra. Eleinte még szabódott, ám kollégái nem győzték biztatgatni: – Pápán sok az eladólány – húzták el az orra előtt a mézes madzagot –, összejöveteleken, estélyeken, bálon a gardedámok valósággal vadásznak a partiképes, sikeres életpálya előtt álló fiatalemberekre, éppenséggel olyanokra, mint amilyen te magad vagy!

Így történt, hogy az 1898-as estély sorsfordító eseményként vonult be Boldizsár életébe. Miközben a majomszigeten álldogált, és nézte a színpompás ruhákba öltöztetett, csillogó

ékszerekkel feldíszített, pörgő-forgó leányzókat, megakadt a szeme egy magas, karcsú, kifejezetten jó mozgású fiatal nőn. Az arca nem volt szép, legalábbis a hagyományos értelemben véve nem, mivel nem tartozott az akkoriban annyira közkedvelt pisze orrú, cakkos szájú, örökös műmosollyal pompázó bakfisok közé. Kissé hajlott orra nagyobb volt a megszokottnál, erős, előre ugró álla szigorú természetéről árulkodott. Észlelte Boldizsár kutató tekintetét, kékes-szürke szeme felcsillant, mint amikor hullámot vet a szintisza erdei tó. Idősebb, kissé nehézkesen mozgó férfival táncolt, látható módon ő irányította partnerét, ügyelve arra, nehogy az esetlen férfi a lábára hágjon, vagy lépést tévesztve kikökkentse őt a zene ritmusából. Boldizsár a mellette ácsorgó férfiakhoz fordult, s a lány kiléte felől érdeklődött.

– Nem ismered? – kérdezték többen is kissé csodálkozva.
– Csúnyajolán a csúfneve, már több mint huszonnégy éves, legkevesebb hat éve látogatja a bálakat, de eddig még nem akadt kérője, senki sem vállalta, hogy bekösse a fejét. Akivel most táncol – tette hozzá az egyik jól értesült ficsúr – a nagybátyja, a szülők rendszerint mozgósítják a rokonokat, nehogy petrezselymet áruljon szegény!

– Bemutatnátok neki? – kérdezte Boldizsár.

– Ha nincs jobb ötleted – válaszolták többen is, s a tánc befejezte után egyikük a leányhoz vezette a férfit. Boldizsár is ügyetlen volt a táncban, ráfért némi tapintatos irányítás, majd – ahogy jobban mentek a lépések – élénk társalgás alakult ki közöttük. Az első táncot a második követte, a két fiatal mind több és több beszédtemát talált, Boldizsárnak eszébe sem jutott más táncpartner után nézni, férfitársai sem kérték le tőle Jolánt. Másnap Boldizsár hatalmas virágcsokrot küldött szíve újdonsült hölgyének, a csokorba rejtett kicsiny kártyán köszönve meg a szép estét és a felejthetetlen táncokat. A válasz szinte azonnal megérkezett: a család uzsonnára hívta a szépreményű fiatal férfit.

Boldizsár hamarosan megtudta, a lány, akihez komolyan vonzódni kezdett, nemcsak kellemes, intelligens és művelt, hanem jómódú is, az egyik gazdag poncihter család egyetlen gyermeke. A fiatal jogász épp csak a forma kedvéért tett még néhány látogatást, majd feleségül kérte Jolánt; a két fiatal szinte már a megismerkedésük pillanatában tudta, hogy az Isten is egymásnak teremtette őket.

A hozomány Pápa egyik legszebb környékén, a Vaszari utcában lévő, terjedelmes udvarház volt, melyet a gondos szülők elegáns és drága bútorokkal rendeztek be, s elláttak az eljövendő háztartás minden fontosabb kellékével. A dísz tárgyak között számos műkincs, értékes festmény, szőnyeg, porcelánféleség, ezüstmű rejlett, s ezeket tovább bővítette az a rengeteg nászajándék, melyekkel e tehetős család nagyszámú rokonsága igyekezett a fiatalok kedvében járni.

A földszintes, L-alakú, sárga vakolatú házat hatalmas kert övezte; a négy utcai szoba előtt üveges veranda húzódott, innen nyíltak a szobák, s ha valamilyen nagyszabású program úgy kívánta, a helyiségek közötti ajtókat kinyitva, azok egyetlen hatalmas teremmé alakultak át. Az udvari szárnyban helyezkedett el az ötödik lakószoba, továbbá a konyha, a kamra, a fürdőszoba, és a házvéghez hozzátoldva két kisebb helyiség a cselédség számára. A veranda ezen a részen nyitott volt, oszloptos-tornácós előteret képezett. Nyáron a házimunkák nagy része itt bonyolódott, itt kapott helyet a vasalódeszka, a mángorló, néhány konyhai asztal, valamint a leölt állatok feldolgozására alkalmas töke és fakád. A ház kertje hátrafelé egészen a következő utcáig, a Vaszarival párhuzamos Bokor utcáig húzódott, s e hátsó kapu szomszédságában helyezkedett el a lóistálló, a kocsiszín és egy hosszan elnyúló épület, mely cselédlakást, faskamrát és takarmánytárolót tartalmazott.

A főbejáratot magas kőfalba vájt ódon fakapu képezte, innen vezetett az út a feljáróig, s néhány lépcsőfok után a látogató a csöppnyi belépőn át az üvegezett verandára juthatott. Az

épület mellett virágágyások pompáztak, s a kerítés tövében asztallal, székekkel berendezett szőlőlugas várta a pihenni vágyókat. A konyhakert és a virágoskert között széles pázsit húzódott, ez volt a tulajdonképpeni játszótér, hintával, libikókával és homokozóval ellátva. A kert rendben tartása a kocsisra és annak feleségére hárult, de a munkálatokban a házaspár nagyobbacska gyermekei is részt vettek. A személyzethez tartozott még a konyha melletti szobákat elfoglaló szakácsnő és szobalány, s néha egy-egy környékbeli szegényebb asszony, aki a nagymosáshoz, a tavaszi-őszi nagytakarításhoz vagy kertrendezéshez nyújtott segítséget.

Jolán biztos kézzel és kellő eréllyel irányította a személyzetet, Boldizsár belefelejtkezhetett munkájába. Tehetsége, szorgalma és jelentős társadalmi presztízse karrierjének beteljesedését ígerte. A Cák határában lévő szőlőbirtokot Jolán apja vezette, a szülők Kőszegen laktak, csak nyáron költöztek ki a birtokhoz tartozó nyaralóba. A szőlőhöz kisebb gyümölcsös és konyhakert tartozott, s a kert végében lévő ólakban disznót, baromfit nevelt a nyaraló melletti házrészben lakó vincellér-család.

Egy évvel a házasságkötésük után Jolán gyönyörű kisleánynak adott életet, a gyermek a keresztségben a Róza nevet kapta. Újabb egy év elteltével egy kisfiú érkezett, őt Jolán apja után Ödönnek nevezték el. A házaspár boldogsága teljes volt, ám mintha valamilyen felsőbb hatalom megirigyelte volna szerencséjüket, váratlan csapást mért rájuk, mint villám a hivalkodó jegenyefára. Az ostor oda vágott, ahol a legnagyobb fájdalmat okozta: a kis Róza egészsége megrendült, kétévesen agyhártyagyulladásban meghalt. Jolán nem bírta feldolgozni lánykája elvesztését, úgy tűnt, megháborodott, nem lesz soha többé ép. Szanatóriumba került, ideg-sanatóriumnak mondták, valójában elmegyógyintézet volt. Boldizsár sem állt messze az idegösszeroppanástól, összezsaptak a hullámok a feje fölött, a házat a cselédhad uralta, Ödönnel nem törődött senki, a kisfiú gyakran éhezett, betegeskedett, félő volt, hogy hamarosan kö-

vetni fogja kishúgát. Mikorra tarthatatlanná vált a helyzet, Jolán szülei beköltöztek az udvarházba, s mindaddig ott maradtak, amíg egy év elteltével Jolán – ha nem is teljesen gyógyultan –, de visszatérhetett otthonába.

Az idő a legjobb orvos, ám a legdrágább is – mondják. A fiatalasszony lassanként talpra állt, megerősödött. Pár év elteltével ismét áldott állapotba került, s mire Ödön betöltötte ötödik életévét, megszületett Zoltán, akit hamarosan Bálint követett.

A három fiú – valamennyi jó kötésű, kiváló egészségnek örvendő csemete –, nehezen jött ki egymással, részben a különbség, részben természetük mássága miatt. Az összeférhetlenség fő forrása Ödön, a legidősebb fiú volt, a morcos, vad, örökké kötekedő kölyök nem rejtette véka alá két öccse iránti ellenszenvét, akik érzése szerint – a kisebb gyermekek jogán – több szeretetet kaptak a szülőktől, mint ő, aki rangidős volt. Miután leérettségizett, jogásznak készült, Debrecenben óhajtotta folytatni tanulmányait. Még meg sem kapta a diplomáját, máris megnősült, idővel gazdag apósa ügyvédi irodát vásárolt neki. Bár a szülők mindent elkövettek, hogy fiukkal a távolság ellenére szoros maradjon a kapcsolat, Jolán és Boldizsár hamar észrevette: Ödönt lassanként elveszítik, a férfi rajong saját családjáért, miközben egyre jobban elhidegül szüleitől, testvéreitől.

Zoltán hasonlított legjobban édesanyjára, s az anyai arc, mely egy nő fején kevésbé tetszetős, némelyek szerint kifejezetten csúnya volt, így, hogy Zoltán viselte, klasszikusan szép ábrázatot eredményezett. A karcsú, magas termet, a dús, homokszínű haj, mely minduntalan homlokába hullott, az élesen metszett, kissé hajlott sásorr és lefelé ívelő kékeszöld szemek kábítóan hatottak minden lányra, aki csak megpillantotta, főleg, ha táncolt is vele. Zoltánt egyébként nem a külseje tette igazán figyelemre méltóvá, hanem rendkívüli matematikai tehetsége, mely már kisgyermek korától fogva megnyilvánult. Később, amikor a gimnázium felsőbb osztályába lépett, érdeklődése a fizika felé fordult, bár a matematikai önképzőkört egészen az

érettségiig vezette. Tanárai nagy jövőt jósoltak a jeles fiatalembernek, s a budapesti tudományegyetem matematika-fizika tanári szakára irányították, mondván, ott tanítják legmagasabb fokon a fiú kedvelte tudományokat. Szülei külföldi egyetemre szánták nagy tehetségű gyermeküket, de Zoltán ellenállt. Ő mindig is Budapestre vágyott, vonzotta őt a gyönyörű főváros a Dunával, a királyi palotával, a Budát övező hegyvidékkel együtt, úgy érezte, ha ott verhet gyökeret, legszebb álmai valószínűleg meg.

Az évek során a család élete jelentős változásokon ment át. Jolán apjának halála feldúlta életük megszokott folyását; nemcsak a gyász volt lesújtó, hanem a gondok is megszorodtak, többek között a szőlőbirtok irányítása is a nyakukba szakadt. Jolán anyja a haláleset után nem volt hajlandó egyedül folytatni életét a kőszegi lakásban, a házat eladta, s a szép summa pénzzel, mint gazdag özvegy, egyik távoli, elszegényedett unokahúgához költözött. Jolán könnyörögve kérte, lakjon inkább náluk, ám az öreg hölgy irtózott a gyermekzsivajtól és a nagy társasági élettől, ráadásul Boldizsárt sem szívelhette, hogy miért? Ki tudja! Anyós és vő kapcsolata – amióta világ a világ – zavaros és kiszámíthatatlan.

Boldizsárnak fogalma sem volt, mit kezdjen a hatalmas birtokkal; a gazdálkodáshoz mit sem értve, intézőre bízta a teniszezőket. Ennek eredményeként megcsappant a jövedelem, a gyümölcsös tönkrement, idővel az állatok is sorra kipusztultak. A baj nem jár egyedül – mondja a szólás –, otthonuk, a Vaszari utcai ház sem volt gondoktól mentes. Meghalt a kocsis, új embert alkalmazni nem tudtak, merthogy a cselédlakást továbbra is a kocsis családja birtokolta. Jolán hosszú töprengés után Boldizsárhoz fordult, kérte, adják el a kert hátsó felét az épületekkel együtt, elégedjenek meg egyetlen háztartási alkalmazottal, s az eladásból származó összegért vásároljanak egy lakást Pesten a fiúk számára, akik hamarosan elkezdik a fővárosban egyetemi

tanulmányaikat. Boldizsár helyeselte a tervet, s minden úgy lett, ahogy azt Jolán eltervezte.

Zoltán költözött be elsőnek a lipótvárosi lakásba, őt Bálint követte; a fiatalember az orvosi hivatást választotta. Az idősebbik testvér szépen haladt pályáján, professzorai felfigyeltek tehetségére, már az első évben demonstrátorként alkalmazták, majd az egyetem egyik neves fizikusa maga mellé vette, s bevonta őt kísérleti munkáiba. Bár a fivérek jól kijöttek egymással, ahogy telt-múlt az idő, egyre ritkábban találkoztak; a fiatalabb testvér valahogy megváltozott, bátyja tudta nélkül belevetette magát a pesti életbe, s tanulmányait hanyagolva kétes hírű szórakozóhelyeket látogatott. Az ifjú tanárjelölt rendszerint késő estig dolgozott, sokszor a hétvégét is az egyetemen töltötte, Bálint meg tanulmányaira hivatkozva tűnt el egyre többször a közös lakásból, Zoltánnak esze ágában sem volt kémkedni öccse után.

Harmadéves volt az orvosnövendék, amikor a tragédia bekövetkezett. Zoltán azon a napon a szokottnál korábban ért haza, s csodálkozva tapasztalta, hogy öccse szobájából furcsa hörgő, nyöszörgő hangok szűrődnek ki. Feltépte az ajtót, s a döbbenettől csaknem ájultan esett össze: Bálint oldalára dőlve hevert a szőnyegen, körülötte vértócsa, egyik kezében revolver. Még élt, de már nem volt magánál, a golyó valahol a szíve fölött hatolt be a mellkasába. Zoltán hívta a mentőket, a szanitécsek kórházba szállították a szerencsétlen fiút, megoperálták, orvosai órákig küzdöttek életéért, megmentették, sikerült stabilizálni állapotát. Hajnal volt, mire Zoltán hazaért, s ahogy jobban körülnézett öccse szobájában, levelet talált testvére íróasztalán.

„Drága Zoltánom, – írta Bálint – rettenetes helyzetbe kerültem. El kell pusztuljak, mert méltatlanná váltam az életre, itt kell hagynom ezt a szép világot, többé már nem terem babér nekem. Istenem, olyan jól indult minden! Kellemes kártyapartik

baráti társaságban, kisebb-nagyobb nyereségek, veszteségek; ártatlan szórakozásnak tűnt a játék, alkalomnak flörtölésre kacér asszonyokkal, nagyvilági élet, ahogyan azt egy vidéki fiú elképzei. Gyermeki örömmel teli izgalommal adtam át magam a szerencse kénye-kedvének, agyamban hallgatott a vészcsengő, nem jelezte, hogy rossz útra tévedhetek. Ahogy teltek a hetek, hónapok, egyre jobban vágytam a játék után; már nem volt elég a baráti társaság, a filléres nyereségek, kártya-klubokat kerestem fel, ismeretlen alakok asztalához ültem, sötét sipisták osztották nekem a lapot. Játszanom kellett, hovatovább egyetlen napot sem bírtam ki játék nélkül, sóvárogva vártam a pillanatot, hogy kezembe vehessem a csábos kártyalapokat. Szenvedélyemmé vált a játék, nyerni akartam, minden áron nyerni, lefőzni partnereimet, birtokba venni bankóikat, éreztetni velük, hogy náluk különb vagyok. És nyertem! Eleinte keveset, később egyre többet, nem átallottam fennhéjázva dicsekedni: ügyesebb, ravaszabb vagyok játékos társaimnál, s jobbomon ott ül a szerencse istenasszonya.

Gondolhatod, hogyan folytatódott történetem. A kártya nem festett, a szerencse elpártolt mellőlem, lassanként elvesztettem busás nyereményemből származó teljes vagyonomat. Olyan voltam, mint akit megszállt az ördög, játszottam megállás nélkül, feladva önkontrollomat. Miután elfogyott a pénzem, kölcsönt vettem fel uzsora-kamatra, majd újabbakat nagyobb és nagyobb kamatra, odáig süllyedtem, hogy nem lettem hitelképes, egyetlen peták nem sok, annyit sem reszkírozott rám többé senki fia. Megfenyegettek, közölték, megvernek, megkínóznak, ha nem törlesztem az adósságom. És ekkor elkövettem a legszörnyűbbet, melyet csak úgy merek ideírni, hogy lövésre készen a kezemben tartom revolverem. Iszonyút vétkeztem: váltót hamisítottam jó apám nevére! Zoltánom, nem tudnék többé apám elé járulni, anyám szemébe nézni; földönfutóvá váltam, s hatalmas adósságom révén földönfutóvá teszem a családomat is. Bocsássatok meg nekem, ha tudtok, vagy vessetek meg úgy, mint

megérdemlem, temessétek el még az emlékemet is. Isten veletek: Bálint”

Zoltán kövé meredve olvasta a kusza, hevenyészett sorokat, öccse búcsúlevelét.

– Mennyit veszíthetett? – merült fel benne a kérdés. – Kiknek tartozik, kik akarják megölni, melyik uzsorás zsebében lapul a váltó, melyen ott éktelenkedik tisztességben megőszült apánk becsületes neve?!

Nem tehetett mást, nyakába vette a várost, sorra járta a kártyabarlangokat, a lokálokat s a gyanúsabbnál gyanúsabb zughelyeket. Nyomozására felfigyeltek a hamiskártyás strigók, az alvilág cápái rémüldözni kezdtek, hogy az a balfácán még a nyakukra hozza a hatóságot, s börtön lesz jutalma a bekasszírozott pénzeknek. Történt, hogy egyik este felkereste Zoltánt egy koszos, fertelmes arcú alak, felmutatta a váltót, melyen ott éktelenkedett Zerind Boldizsár becsületes neve. S ez sem volt minden, mert kezesként ott állt a saját neve is. A megrendült férfi rádöbbsent: ha nem rendezi hamarosan az adósságot, a kölcsönadó perbe fogja őket, börtönbe kerülhet ő is az apjával együtt. Nem kívánta látni az öccsét, csupán telefonon érdeklődött.

– Jobban van – hangzott az orvos válasza –, de vigyázni kell rá, mert újabb öngyilkosságra készül! Valószínűleg korlátozni fogjuk szabadságát!

Zoltán vonatra ült, s hazautazott Pápára. Először atyjával tárgyalt, anyjával lassan, finoman megfogalmazott mondatokkal közölték a tragikus eseményeket. Ahogy Jolán túlesett az első megrázkódtatáson, számolni kezdett. Vele számolt Boldizsár és Zoltán, ám ahhoz, hogy rendezzék az adósságot, fel kellett becsültetni, mennyit érhet az ingatlan-vagyon.

Az idős házaspár, mint mindig, most is egyet gondolt: el kell adni a szőlőbirtokot, annak ára fedezni fogja az adósságot. – De az a föld egyben Zoltán és Ödön öröksége is! – jajdult fel Jolán. – Nekünk csak gond a birtok, s ügyetlenségünk okán alig

van rajta nyereségünk. Mindeddig azért nem váltunk meg tőle, hogy fiainkra legyen mit hagyni. De kérdem én: milyen alapon semmizzük ki a másik két fiunkat? – Zoltán sietett megnyugtattani szüleit, lemond az örökségről, ígéretes jövő áll előtte, megél abból, amit becsületes úton megkeres magának. Boldizsár levélben fordult Ödönhöz, feltárva előtte a tragédiát. Megpendítette, Ödön, mint ügyvéd vállalhatná öccse védelmét, s valami ügyes jogi csavart alkalmazva, a család megúszhatná az adósság visszafizetését. Végül halványan arra is célzott, hogy Zoltán lemondott Bálint javára a szőlőbirtok ráeső részéről.

Ödön válasza postafordultával megérkezett: családja peres ügyeivel nem hajlandó foglalkozni; egyszersmind végérvényesen lemond örökségéről, ezzel együtt megszakít mindenmű kapcsolatot szüleivel és testvéreivel. Semmit nem vár tőlük, de ők se számítsanak rá, gondjaikat oldják meg maguk.

Boldizsár kapcsolatai révén a szőlőbirtok némileg nyomott áron ugyan, de hamarosan elkelt, az adósság kiegyenlítéséhez szükséges pénzzel feltankolva a család Pestre utazott. Rendezték Bálint adósságát, ezt követően meglátogatták a tékozló fiút, aki a kórház zárt osztályán, mint beszámíthatatlan, senyvedett. A boldogtalan fiatalember állandó felügyelet alatt állt, nehogy kárt tegyen önmagában. A szívfacsaró jelenet lejátszódása után a család hazavitte Bálintot pesti lakásukba, Zoltán szüleivel együtt vigasztalta, istápolta testvérét, majd a család komoly megbeszélésre ült össze. Bálint siránkozni, fogadkozni kezdett, megjavul, megváltozik, s ha megszerzi az orvosi diplomát, és praktizálni kezd, nem marad senki adósa, az utolsó fillérig visszafizeti tartozását. A két öreg megrendülve hallgatta szerencsétlen fiuk könyörgését; Zoltán összevonta a szemöldökét, és átvette a szót:

– Figyelj ide, Bálint, és jól jegyezd meg, amit mondani akarok neked. Vállalom a taníttatásod és az eltartásod költségeit, bár szerény körülmények között fogunk élni, szükségét azért nem szenvedünk. Ám a segítségnek ára van, igen nagy ára!

Mostantól fogva minden percedről tudni akarok, titkod nem lehet előttem, még a lépéseidet is lesni fogom! Ha visszaesel, ha nem leszel képes legyűrni játékszenvedélyed, leveszem rólad a kezem, s ha majd anyámék házáat is elkártyázod, őket befogadom, de téged nem!

Jolán csendben sírdogált, s Boldizsár szeme is könnyben úszott. Bálint letérdelt előttük, s esküvel fogadta, mindenben aláveti magát Zoltán akaratának, s kártyalapot még kártyavár építése céljából sem vesz kézbe.

A szülők hazautaztak, és a két fiú megkezdte új életét.

Zoltán, miután befejezte tanulmányait, a fasori Evangélikus Gimnáziumban kapott tanári állást, ugyanakkor mellékfoglalkozásként továbbra is folytathatta kutatómunkáját az egyetemen.

***

Miközben a két fiú Budapesten élte – nem minden problémától mentes – életét, Pápán, a nagy udvarházban zajlottak a mindennapok, a gondokat olykor vidámabb szelek frissítették, újdonságokkal fűszerezve Jolán és Boldizsár életét. Még a két fiú Pestre költözése előtt történt, hogy az idős házaspár eladta kertjük hátsó traktusát, és szélnek eresztette a személyzetet. Hogy zökkenőmentesen menjenek a dolgok, Jolán megfelelő háztartási alkalmazott után nézett. Olyasvalakire gondolt, aki a szakácsnői és szobalányi teendőket egymaga ellátja, valamint irányítani képes a kertészkedő napszámosokat, ezzel együtt ellenőrzi a nagytakarításban, befőzésben és egyéb alkalmi munkálatokban segédkező bejárónőket. Néhány sikertelen kísérlet után – éppen akkor, amikor Zoltán megkezdte pesti tanulmányait – úgy tűnt, megtalálta azt, akit keresett. Valaki a Pápa közelében fekvő Teszérről ajánlott egy idősebb lányt, aki megelégette a falusi életet, és munkát keresni a városba jött.

A lány, Griller Emma, 29-ik életévében járt, korábban a teszéri óvodában segédkezett, ezzel együtt részt vett öccse mezőgazdasági munkáiban. Jolán azonnal észrevette, hogy kiszemelte jóval értelmesebb és intelligensebb falusi társnőinél, ezért aztán, hogy érzékenységét ne sértse, nem háztartási alkalmazotti állást kínált neki, hanem az annál sokkal bizalmasabb házvezetőnői teendők ellátását kérte tőle. A nőnek tetszett a ház, a kulcsárnői munkakör, s legfőképp a fizetés, és nem volt rest megszimatolni, hogy asszonya öreg és törődött, ha ügyesen keveri a kártyát, hamarosan ő fogja uralni az egész háza-népét, kiélve akarnok természetét. Zoltán és Bálint nem sok figyelmet fordított az új alkalmazottra, Boldizsár azonban némi fenntartással fogadta a szűrös fekete szemű, fekete hajú, boszorkánypéjú nőt. Idővel engedett a szigorából, megtapasztalva, hogy házában helyreállt a rend, a koszt finom és bőséges, a lakás ragyog a tiszaságtól, a kert rendezett, újabb virágokkal, bokrokkal gazdagodott, mi több, a kisegítő személyzettel sincs gond, halad a szekér, nem csikorognak a kerekek.

Jolán egyre inkább bizalmába fogadta a lányt, lassanként a háztartás irányítását teljes egészében a kezébe adta, s csak Emma becsületességén múltott, hogy nem élt vissza helyzetével. Csupán egyetlen dolog volt, amit a házaspár sehogyan sem értett meg, s egymás közt többször is szót ejtettek róla: furcsállották, hogy a derék *kulcsárnőnek* lényegében nincs magánélete. Olykor kilátogatott Teszérre felkeresni András nevű öccsét és családtagjait, ám amikor hazatért, mindig ingerült volt és kedvetlen, mint akinek – enyhén szólva – agyára ment a rokonlátogatás. Később elregelte Jolánnak, szülei halála után a házat és a birtokot öccsével ketten örökölték, békesség azonban nincs közöttük, mert Reza, a sógornője szívből utálja őt, s Andrást is ellene uszítja. Mindennek háttérében a szülőktől rájuk testált örökség áll, melyet a házaspár magának akar megszerezni.

1930-at mutatott a naptár, amikor váratlanul beütött a mennykő, legalábbis így mondta ezt Jolán, elpanaszolva férjé-

nek a szituációt. A jóasszony eleinte nem gondolt semmi rosszra, bár feltűnt neki, hogy Emma lefogyott, s szüntelenül a gyomrára panaszodik. Jolán orvoshoz akarta vinni, ám a lány nem állt kötélnek, holmi kólibacilusos fertőzésre hivatkozott. Néhány hét elteltével megszűntek a lány panaszai, hízni kezdett, étvágya is megjött, járása, testtartása némileg megváltozott. Jolán, aki négy gyermeknek adott életet, bizarr dolgot sejtett, s szelídségén erőt véve, kérdőre vonta szolgálóját.

– Kedvesem, nem akar mondani nekem valamit? – a lány lesütötte a szemét, a fejét rázta, majd Jolán további unszolására sírva fakadt.

– Nincs értelme titkolózni – kérte őt az asszony –, árulja el, ki a születendő gyermek apja, segítünk magának, beszélünk az emberével, talán sikerül egyenesbe hozni az életüket. Nyilván szegény ember a párja, pénztelen, ezért nem akar házasodni! – Emma zokogva borult az asztalra:

– Nem mondhatok semmit, ne is tessék faggatózni, kicsoda ő! Nős ember, finom úriember, két gyermek apja, nem tudhatja meg, hogy én így vagyok! Elmegyek a háztól, Andráséktól kikérem a jussom, s ha végképp nem jutok egyről a kettőre, elbujdosom, beleölöm magam a Gerence vizébe, vagy felkötöm magam az első almafára.

– Ez a badarság nem való egy olyan értelmes, megfontolt nő szájába, mint amilyen a mi kedves Emmánk! Engedje meg, hogy a férjemet is beavassam, ő jogászember, számtalan hasonló esettel volt már dolga, nem maga az első, s nem is az utolsó, akivel ilyesmi megesik. Még hogy vízbe ugrik! Az ilyen mihaszna beszédnek nincs semmi értelme, ránk is rossz fényt vetne, ha az alkalmazottunk elemésztené magát!

Boldizsár úgy döntött – és döntésével Jolán is egyetértett –, ne háborgassanak valami tisztas úriembert az apaság vélelmével, maradjon a lány, mintha mi sem történt volna, azt a kis porontyot meg hozza magával, elég nagy ez a ház, dúsan meg-

rakott az asztal, a csemete ellesz a családban, elhíresztelik majd, hogy fogadott gyermek.

Emma hazament Teszérre, ott várta ki a szülés idejét. Családjának azt hazudta, hogy időközben férjhez ment, de férje elhalálozott. Hitték is, nem is a lányanya beszédét, bár Jolán is elkísérte Emmát, s megerősítette házassága történetét. 1931 májusában kislánya született Emmának, aki a keresztségben a Viola Mária nevet kapta. Jolán és Boldizsár vállalta a keresztszülőséget, majd fél év múlva Emma, kislányával együtt, vizszatért a Vaszari utcai házba. A két cselédszoba között ajtót nyitottak, Emma a kétszobás lakrészben teljes kényelemben élhetett gyermekével.

Jolán – amint megpillantotta a féléves csecsemőt –, azon minutumban megszerette, elhalt kislányát vélte felfedezni benne, egyre több időt fordított a gyermek gondozására, kivirult, valósággal megfiatalodott. Emma és Boldizsár meghökkenve tapasztalta, hogy az idős asszony nagymamának kezdte hívatni magát. Mi több, a kisded Viola első szava is ez volt: „namammi, namammi”!

A barna szemű, fekete göndör hajú kislány arcát, mosolyát elnézve, Jolán egyre nagyobb hasonlóságot észlelt a gyermek, s egy csinos repülőtiszt között, aki a „kritikus időben” pár éjszakára náluk szállt meg. A *szép Malonyai* – így hívták városzerte – nagy rajongója volt a szebbik nemnek, s gáláns kalandjairól városszerte sokat suttoztak akkoriban. Hogy felesége s két kislánya hallott-e valamit a pletykálkodásokból, arról nem szólt a fáma, ám Jolán számára kétség nem fért hozzá, ha eléjük állna ezzel a kis szerelem-gyerekekkel, a Malonyai család élete kisiklana, mint a rossz vágányra futott vonat. Később, évek múlva, amikor Malonyai már nem élt, mert egy gyakorlórepülés közben gépével együtt a földbe fúródott, Emma megerősítette a gyanút, sőt részletesen el is mesélte Jolánnak élete egyetlen nagy kalandjának hiteles történetét.

Idővel Jolán újabb kéréssel fordult Boldizsárhoz: fogadják örökbe a kislányt, legyen a neve Zerind Viola, ne árnyékolja be egész életét a szégyen, hogy anyja vezetéknévét kell viselnie. Boldizsár, mint mindenben, ebben is egyetértett nejével, Emma zokogott a meghatottságtól, s az örökbefogadás annak rendje és módja szerint végbe is ment. Vagyontárgy már csak az udvarház volt, Jolán azt is keresztülvitte, hogy a ház felerészben Zoltán, felerészben Viola nevére kerüljön, ugyanakkor a haszonélvezet életük végéig az idős Zerind házaspárt illette meg. – Bálint már megkapta a részét – mondta epésen az asszony – Ödön, a hűtlen, szakított a családjával. Két szép fiunkban csalódnunk kellett, Róza leányunkat a halál vette el tőlünk. Ezt a gyermeket az ég küldte számunkra, vigaszul megboldogult kislányunk helyett.

Zoltán és Bálint szó nélkül tudomásul vette a szülők döntését, különösebben nem érdekelte őket a kis Viola és az udvarház sorsa, lekötötték őket életük színes eseményei. Amikor meglátogatták szüleiket, gyakran játszottak, bolondoztak a dundi kislánnyal; idővel megszerették, elhalmozták ajándékokkal, kishúguknak szólították. Leginkább annak örültek, hogy az új családtag vidámságával, kedvességével anyjukat boldoggá teszi, apjuk meg már alig várja, hogy a térdén hintáztassa a huncut kis kerubot.

Pápa városában, meglepő módon, nem várt szenzációt keltett az örökbefogadás. Rosszindulatú nyelvek arról lefetyeltek, hogy a gyermek az egyik Zerind-fiútól való, de még olyan szóbeszéd is járta, hogy az apa nem más, mint maga a kivénhedt Boldizsár! A pletykákból kifolyólag néhány házaspárral megszakították Jolánék a barátságot, az asszonyt azonban nem viselték meg a híresztelések, inkább jót nevetett az epés szóbeszéden, s nem átalotta családja férfitagjait azzal ugratni, hogy zabigyereket hoztak a házhoz! Arra azonban gondosan ügyelt, nehogy Emma fülébe jusson e rágalmakból faragott viccelődés egyetlen mondata is.

A tékozló fiú tartotta magát adott szavához, minden idejét a tanulásnak szentelte, hamarosan behozta lemaradását, s 1937-ben kitüntetéssel fejezte be az egyetemet, letéve a szülész-nőgyógyász szakvizsgát is. Ugyanebben az évben megnősült, jó módú földbirtokos leányát választva nejéül. Hamarosan kislányuk született, aki a keresztségben az Etelka nevet kapta.

1939-ben kitört a második világháború, megkezdődtek a sorozások, mindkét Zerind-fiút behívták katonának. Bálint volt a szerencsésebb, mint orvos, a hátszágban tevékenykedhetett, ellátta a harctérről beszállított sebesülteket, megrokkantakat. Eleinte Zoltán sem harcolt közvetlen életveszélyben, de később az orosz frontra került. 43-ban rövid értesítést kapott a család: Zerind Zoltán nagy valószínűséggel orosz hadifogságba esett. – Nagy valószínűséggel! – zokogott Jolán – és ha nem? Az azt jelenti, hogy hősi halált halt...

Bálint több alkalommal felkereshette ifjú feleségét, ennek köszönhetően a negyvenes években – a háborús idők ellenére – két újabb gyermek látta meg a napvilágot. Etelkának, a kis „nagylánynak” már nem kellett babákat venni, öccsei körül sürgölődött, ellesve anyjától a gyermeknevelés minden mozzanatát.

A két fiú kereszttelője már koránt sem volt olyan ünneplés és vidám, mint Etelka névadása, nem volt ember, akinek ne lett volna valakije a fronton, akiért rettegnie kellett. Egyre elmentmondóbb hírek érkeztek a hozzátartozókról, vagy ami még ennél is rosszabb volt, ha semmiféle hír sem érkezett.

Boldizsár, aki pár éve nyugdíjba vonult, reggeltől estig a rádiót nyúzta, s szállította a híreket Jolánnak; kiemelve a jókat, elhallgatva a rosszabbakat. Később, 1944-ben, már nem volt mit „kiemelni” és semmit sem lehetett elhallgatni. A front véstesen közeledett, s a rokoni-baráti társaságokban összegyűltek közül egyre többen ismerték el, hogy a háborút Németország, vele együtt utolsó csatlósa – Magyarország – alighanem elvesztette.

A harcok már a Kárpátok hegyláncai közt dúltak, s a korábban úgy-ahogy békésnek mondható hátszország egyre inkább érezni kezdte a háború borzalmait. Napirenden voltak a bombatámadások, zsidóemberek deportálása és Németországba hurcolása, az üzletek – különösen az élelmiszerkereskedések – kiürülése, bizonyos árufeleségek teljes eltűnése. Sokan úgy vélték, biztonságosabb lesz áttelepülni Ausztria vagy némethon területére, ha Magyarország el is esik, egy ügyes békekötéssel a Németországban élők megúszhatják a városok ostromát és a frontvonalakon várható borzalmakat. Jolánék baráti köréből is mind többen útra keltek, s egy szép napon valaki hírül adta, hogy Bálint feleségének, Andreának szülei is külföldre távoztak. Az asszony nem tartott velük, otthon maradt a kőszegi házban, magához véve egy idősebb asszonyt, távoli rokonát, aki segítségére volt a gyermeknevelésben.

– Mi nem megyünk sehová – hangoztatta Jolán –, Zoltán fiunk otthonra vágyik, ha valaha még hazasegíti őt az Isten! Boldizsár, mint mindig, most is egyetértett feleségével. Emma, aki bölcs volt, mint valami kádi, s fekete golyószeme észrevett minden apróságot, felmérte, mit jelenthet az ostrom, s időben elkezdte a felkészülést. A pincét hihetetlen mennyiségű élelemmel töltötte fel, kijárt Teszérre a jussát követelni, miközben élénk veszekedés és huzakodás folyt közte és öccse családja között. Ugyanis, amikor a háború kitört, nagy kegyesen lemondott az örökségről; a ház fele részének helyébe jelentős természetbeni juttatást igényelt, leginkább tartós élelmiszereket. A ravasz nő tudta, háborús időkben legfőbb érték az ennivaló, a fél házat meg egye kutya, még az is előfordulhat, hogy találat éri, ne adj’ Isten, még a romokat is neki kell eltakarítania.

1944 novemberében az idős házaspárnak valamilyen haszthatatlan hivatalos ügy elintézése végett Győrbe kellett utaznia. – Ha már megyünk – vélte Boldizsár –, látogassuk meg az unokanővéremet, mióta háborús időket élünk, alig találkozzunk családtagjainkkal. Jolán, jó feleség lévén, egyetértett Bol-

dizsárral, így történt, hogy a házaspár némi megfontolást követően három naposra tervezte a győri látogatást. A hivatalos dolgokat hamar elintézték, s még aznap délután felkeresték Boldizsár rokonát. A kedves öreg hölgy – aki *mindössze* nyolcvanöt éves – az egyik ódon érsekdombi házban élt két kutyája és három macskája társaságában. Jolán nagy szatyor élelemmel kedveskedett a háziasszonynak, a nénike finom borral, és a maga sült mákoskaláccsal viszonzta a Pápáról hozott csemegéket. Este sokáig fent maradtak, elbeszélni való akadt bőven, szó esett családról, háborúról, leginkább a várható fejleményekről; s hogy mindezekén kívül még mi mindenről fecserésztek az antik bútorokkal berendezett szobácskában, arról csupán a cirmos kandúr tudott volna beszámolni, ha megtanult volna magyarul. A borosüveg hamar kiürült, a néne egy újabb üveggel kedveskedett, lassanként kifogytak a szóból, s az öreg szemek egyre laposabbakat pislogtak. Hajnalodott, amikor nyugovóra tértek, hálóruhájukra fürdőköpenyt vettek, hogy meg ne vegye őket az Isten hidege a fűtetlen hálólhelyiségben. Jolán éppen megemelte a levendula illatú paplant, hogy Boldizsárt az ágyba segítse, amikor, mint derült égből a villámcsapás, felharsant a légi riadót jelző sziréna rettenetes vijjogása. Az öreg néne riadtan nyitott be a házaspár szobájába, a borospincét ajánlgatta óvóhelyül vendégeinek.

– Siessetek az óvóhelyre – csipogta riadtan –, megyek én is, csak behívom a kertből a kutyákat és az elkóborolt macskáimat. Túl nem élném, ha bajuk esnék! – Boldizsár még intette volna unokanővérét, hagyja az állatokat, azokat ösztönük megvédi a bajtól, ám hiába a szép szó, a kis hölgy már kinn is volt a kertben, a sziréna hangját túlharsogva kiabálta kedvencei nevét. Mit volt mit tenni, a házaspár át sem öltözködve, kissé bizonytalan léptekkel, az elfogyasztott itókatól dülöngélve elindult lefelé a göröngyös lépcsősoron.

A tragédia néhány pillanat alatt játszódott le, a bomba hamarabb élt célba, mintsem fülükbe jutott volna szörnyű sü-

völtése. A telitalálat rettenetes robbanással sodort el házat, vele együtt embert és állatot, hatalmas krátert és emésztő lángokat hagyva maga után. Hogy ők hárman mit éreztek a megsemmisülés pillanatában, azt élő ember el nem képzelheti, nincs a világirodalomnak egyetlen olyan könyve sem, mely képes lenne ismertetni az emberi szenvedés efféle rettenetét. Az iszonyú tűzvarázs lassanként minden éghetőt felemésztett; a bomba vájta üregben elszenesedve, bekormozódva és deformálódva csupán azok a darabok maradtak meg, melyeket nem faltak fel a lángok, minden egyébből mindössze néhány kosárnyi hamu maradt.

A győri légítámadásról részletes beszámolót közölt a rádió, Emma – lányát a szomszédasszonyra bízva – vonatra ült, Győrbe utazott. Jolán meghagyta neki Boldizsár rokonának címét, Emma némi kérdegetés után hamar odatalált. Riadtan kereste a házat, böngészve a házszámokat, mígnem szembesült a szörnyű tragédiával. Amint meglátta a hatalmas tölcseért, benne az összeégett roncsdarabokkal, megingott lába alatt a föld, úgy érezte, menten elájul!

A ház romjai érintetlenül heverték az időközben lehullott kásás hó alatt. Rengeteg áldozata volt az éjjeli légítámadásnak, főként a vasútállomást és környékét érte a *szőnyeg*, a szerény kis érsekdombi házat valami eltévedt bomba találhatta el, ráadásul valami óriási példány, meglehet, a vagongyárnak szánták, nem három öregnek, két kutyának és három macskának. Emma elment a rendőrségre, bejelentette kenyéradó gazdáinak halálát, kérte gyűjtsék össze hamvaikat, hogy megadhassa a család a végtiszteességet, és engedélyért folyamodott a romok eltakarítása érdekében is. Napok teltek el, mire a romeltakarítók kiszálltak és megkezdték a munkálatokat, miközben Emma titkon reménykedett, hátha szállodában szállt meg az idős házaspár, s tán már otthon is van Jolán asszony és a férje, éppen hogy őt keresik. A várakozás napjait egy tömegszálláson élte át, telefo-

non érdeklődni nem volt módja, várt, s idegességében majd' a falra mászott.

Végre valahára sor került az érsekdombi kráter feltárására is. Emma szokásához híven addig erőszakoskodott, mígnem beöltöztették őt is, ásót nyomtak a kezébe, majd miután a nagyobb darabokat eltávolították, őt is a gödörhöz engedték. Minden erejét megfeszítve dobálta szét az üszkös téglákat és az elszenesedett bútormaradványokat, tíz körmével kaparta, túrta szét a beomló földdel összekeveredett hamut. Hirtelen feljajdult, valami megszúrta az ujját, egy összetekeredett drótdarab akadt a kezébe. Ahogy jobban megnézte, látta, hogy nem drótdarab, hanem egy üveg nélküli szemüveg-keret maradványa: Boldizsár okuláréja akadt a kezébe. Tovább keresve talált ruhafoszlányokat (Jolán asszony kékvirágos hálóingének darabkáját ismerte fel bennük), csontdarabokat, két koponya alig felismerhető maradványát. Levette kendőjét, abba tekerte bele a leletet, majd néhány marék hamuval összekeveredett földet kapart össze, beleszórta egy rongydarabba, később vette észre, hogy Boldizsár nadrágjának egyik szárát használta fel.

A hatóság emberei átvizsgálták Emma kutakodásának eredményét, jegyzőkönyvet vettek fel, ezzel együtt igazolták a három ember elhalálzásának tényét. A kulcsárnő engedélyt kapott a hamvak díszes vázába helyezésére, s utóbb illendő szertartás keretében temették el, ami a Zerind házaspárból és a győri asszonyságból megmaradt. A temetésen részt vett Emma és rokonsága, továbbá a család pápai barátai. Bálint rendkívüli szabadságot kapott, hatalmas koszorút helyezve a sírra, szívet tépő zokogással búcsúzott szüleitől, a hatéves Etelka apjához bújva sírdogált. Andrea, Bálint felesége, két kisgyermekével – betegségre hivatkozva – távolmaradt a szertartástól.

Emma, miután gazdáit a föld mélyében tudta, lassanként visszanyerte erejét és életkedvét, s tette készen fogott hozzá a dús hagyaték rendezéséhez. Boldizsár íróasztalfiókjában megtalálta Viola örökbefogadásának okmányait, valamint a lányka fél

háza vonatkozó tulajdonjogát igazoló iratokat. Ettől kezdve Viola a tulajdonos, míg Emma a kiskorú gyámja jogán tartózkodhatott a Vaszari utcai házban. Emma azt az értesítést is felmutatta, ami Zoltán hadifogságba esését igazolta, ezzel elérte, ne zaklassák, ne telepítsenek senkit a ház másik felébe, a hadifoglyokat és a hősi halottakat különös tisztelet övezte még azokban az embertelen, vérvizataros időkben is.

A háború eszkalálódott, amikor beköszöntött a tél és kezdetét vette Budapest ostroma. Pápa ekkor még távolabb esett a frontvonaltól, maradt a lakosságnak egy lélegzetvételnyi ideje, hogy felkészüljön a legrosszabbra: a város bevételéért folytatott ádáz küzdelemre. Emma – bár nem volt sok iskolája, de okos volt, mint a Nap, ezzel együtt ügyes és talpraesett –, ráérezett, eljött az idő halászni a zavarosban; ha száját kinyitotta, fekete, szűrő szemével mélyen ránézett valakire, rút boszorkány-arca félelmet keltett mindenkiben, s keresztülvitte akaratát. A furfangos nő azzal is tisztában volt, hogy nem csupán az örökölt házrész képvisel értéket, hanem a lakásban lévő rengeteg holmi is hatalmas vagyont jelent. Éppen eleget pucolta az ezüstöt, porolta az értékes szőnyegeket és kárpitokat, mosogatta a szebbnél szebb porcelánokat: vázákat, dísz tárgyakat és étkészleteket, hogy tudja, miféle gazdag zsákmányra tett szert leánya, mint egyik örököse a Zerind-vagyonnak. Időközben a háború egyre fenyegetőbbé vált, akik hallgatták a külföldi rádióadásokat, azt suttogták, hogy az orosz csapatok nem állnak meg, nem kötnek békét, és nem hátrálnak meg, hanem Európa szívében kívánnak egyesülni szövetségeseikkel, saját odújában mérve az utolsó csapást a fasiszta fenevadra. – Ez annyit jelent – elmélkedett Emma –, hogy csaták lesznek a Dunántúlon, a német hadsereg az utolsó darab földért is harcolni fog, meglehet, a front hullámzásait követve némely város és település többször is gazdát cserél. Márpedig a harcoló katonák nem ismernek sem Istent, sem embert, akár győznek, akár veszítenek, könyörtele-

nül megsarcolják a lakosságot, elrabolják értékeiket, felzabálják élelmüket, megerőszik asszonyaikat, leányaikat!

András megúsza a katonáskodást, *szerencséjére* kissé púposnak, csípőficamosnak született, ennek köszönhetően felmentést kapott; felesége, s két növendék fia védelmére otthonában leshette a háború kimenetelét. Ezzel együtt folyamatosan attól rettegett, a harcoló felek valamelyike az egészségügyi vizsgálat mellőzésével besorozza őt munkaszolgálatosnak, s végül rosszabbul jár, mintha katona lett volna. Nagy bajában Emmához fordult, egyetlen reménye volt, hogy nagyszájú nővére valami úton-módon kirángatja őt szorongatott helyzetéből. Bármennyire is dúlt a viszály köztük, a két testvér végszükségben hajlandó volt a fegyverszünetre, még akkor is, ha Reza, a gyűlölt sógornő folytatta áskálódásait. Feleségével mit sem törődve András a teszeri házba invitálta nővérét a leányával együtt. Emma úgy tett, mint aki elfogadja az ajánlatot, magában azonban azt gondolta, hogy falun az ellenség szabadabban garázdálkodhat, a zsúpfedelel házakat könnyű lángra lobbantani, pincéből, veremből kiugrasztani az ott lapuló embereket. – Van még pár hét, amíg ideér a front! – vélte Emma, s elhatározta, az időt kihasználva felkészül a nehezebb napokra, mindenekelőtt leányát helyezi biztonságba, miközben vagyónát sem hagyja ebek harmincadára jutni.

Első dolga volt beszerezni két jókora ládát, hatalmas torokukba gondosan bepakolta a lakásban található értékes holmikat. Andrást rávette, szekérrel szállítsa kertjébe a csomagokat, a két növendék fiát is befogva ássanak hatalmas gödröt a kert végében, abba temessék el a két kincses ládát. Teszerre menet a szekér bakjára Emma is felült, öccse udvarában végignézte a gödörásást, majd elrendelte, a betemetett gödörre hordják rá a trágyadombot. Reza visított mérgében, azzal vádolta Emmát, hogy bajt fog rájuk hozni, ám azzal a megveszekedett boszorkánnyal senki sem bírt; ha kellett, kért és könyörgött, máskor üvöltött, fenyegetőzött, mindenféle történeteket talált ki nyila-

sokról, németekről, hogy azokat majd Andrásra uszítja, ha nem teljesíti kívánságait.

És ez sem volt még minden. Arra is rávette megfélemlített öccsét, hogy húzzon válaszfalat pincéje végébe, mely mögé elrejlheti élelmiszereinek legnagyobb részét. Amellett kis kuckót is építtetett az elfalazott részbe Viola számára, ahová a korához képest jól fejlett, szemrevaló kislányt a katonák elől elbujtathatja. A szobákat kimeszelte, hogy eltüntesse a leakasztott képek, kárpitok nyomát, majd rávett egy idősebb házaspárt, hogy Teszéről költözzenek be a Vaszari utcai házba; elhitette velük, itt nagyobb biztonságban lesznek, mint elhagyatott, faluszéli házukban volnának.

A háború, mint hatalmas, hömpölygő folyam öntötte el a Dunántúl településeit, jött feltartóztathatatlanul, áldozatul estek ártatlan gyermekek, nők és férfiak, öregek és fiatalok; romba dőltek gyönyörű házak, középületek. Szemétdombok, összetört szobrok, lótetemek, emberi maradványok lepték el az egykor oly üde, rendezett városi parkokat; aki tehette, menekült, aki gyöngé volt, vagy féltette otthonát: maradt, s ha a szerencse kedvezett neki, megmenekült. Emma és pereputtya a szerencsések közé tartozott, a ház megúsza a háború dúlását egy-két belövással, néhány randalírozó katona bekvártélyoztatásával; a pincébe azonban nem lépett be senki, a vad nő anyatigrisként védte birtokát. – Elcsúfítottam magam – mesélte később, de aki ránézett, biztos lehetett benne, hogy túlon túl nem kellett igyekeznie. Tudott németül is, oroszul is annyit, amennyi kellett, hogy hol, mikor tanulta meg e nyelveken megértetni magát, senki sem sejtette. A katonákkal többnyire üvöltött, némelykor azonban hízelgett nekik, s akik ezt látták, állították, hogy negédeskedésétől a legmogorvább hadfinak is égne állt a haja. Öltözéke szakadozott volt, piszkos és bűdös, feje csimbókos, őszülő hajával Medúza-főhöz volt hasonlatos, arcát festékekkel kente be, mintha ótvaros, vagy himlős lett volna. Néhány fogára fekete tapaszt ragasztott, hogy foghíjasnak tűnjék, ez is hozzájá-

rult külseje rémisztő hatásához, végképp elriasztva a nemkívánatos látogatót.

Viola Pápa város ostromát és hadiállapotát egyetlen, véget nem érő rettegésben élte meg. A legszörnyűbb az volt, hogy anyjától is félt, az üvöltöző, vijjogó, rettenetes külsejű némbor idegen és riasztó volt még a saját lánya számára is. Inkább az idős házaspár asszonyához húzott, hozzábújt, nála keresett menedéket, miközben dübörögtek a tankok, csapódtak be a lövedékek és süvöltöttek a bombák körülöttük. Az öregember valami mindent kibíró néprádiót hallgatva követte az eseményeket, s jelezte az asszonyoknak, mi minden történt, s mi lehet az, amire számítani lehet. Az idő haladt, lassanként csillapodni kezdtek a harcok, a katonák eltűntek, s a lövések, robbanások is egyre távolabbról szóltak. Emma, aki a legnagyobb harcok közepette is állandóan az udvaron és a lakásban mászkált, a béke leheletét megérezve kiharcolta háza népét a pincéből, takarításra, a házat ért károk kijavítására ösztökélve őket. Leányát azonban nem engedte ki, neki szegénynek mindaddig a pincében kellett kuksolnia, amíg hivatalosan is helyre nem állt a rend. Májusban mindenki a háború befejezését ünnepelte, megkezdődött városszerte a romok eltakarítása és a házak újjáépítése. A házaspár idős férfitagja azonban az egyik éjjel szívrohamban meghalt, felesége, Margit néni, aki Viola fő védelmezője volt a nehéz időkben, maradt, Emma afféle házkörüli kisegítőnek fogta be – ha dolgozol, akkor eszel! – felkiáltással ösztökélve munkára a vén szülét.

Váratlanul beállított András, szekérrel jött, és hozott némi ennivalót az éhező városiaknak. Ám jövetelének célja koránt sem a segítségnyújtás, hanem a trágádomb alá rejtett ládák sorsa iránti érdeklődés volt.

– Figyelj, Emmus, Reza belebetegszik, ha nem lesz a miénk az a csodaszép rózsás étkészlet és a sárga selyemtakaró! Egyezzünk meg! Minékünk is jár valami azért, hogy vállalva a kockázatot, őriztük a vagyonodat. Kiásom a ládákat, a holmi

egy részét nekünk adod, a többivel meg csinálsz, amit akarsz! – Emma felfújta magát, mint a pulykakakas, s csaknem kikaparta öccse két, enyhén bandzsító szemét.

– Te megőrültél – lihegte –, a cucc fele a Zoltán úrfié, majd osztozkodunk akkor, amikor hazatér!

– És ha nem jön meg?

– Akkor a Bálint úrnak és a családjának van rá jogosultsága.

– Mi meg haljunk éhen és nélkülözzünk! Annak a sok lim-lomnak igen nagy értéke van ezekben az inflációs, valutázós időkben, az ezüst étkészletből például az egész évi tüzelő ára kitelne, és még maradna is valamennyi pénz. – Szó szót követett, idővel Emma is enyhülni kezdett, végül ráállt az egyességre.

– Egy ládát kiásunk – döntött –, Reza megkapja a nyavalyás porcelánját és takaróját, de a többi holmi az enyém. A másik ládától meg coki! Értve vagyok?! Azokhoz nem nyúlunk, míg meg nem egyezünk a Zerind család tagjaival.

Emma a Zerind házaspár megtakarított pénzét is az örökség részének tekintette. Tudta jól, hol tartja Boldizsár a bukszát, s elvett abból annyit, amennyire szerény életvitelükhöz szükséges volt. A kazettába cédulát helyezett, melyre gondosan feljegyezte, mikor, mennyi pénzt költött. – Majd Zoltánka levonja Viola örökségéből – adta meg lelkiismeretének a választ. A pénz azonban fogyott, s nemcsak fogyott, hanem napról napra értékéből is egyre csak veszített. Többen azt suttogták, az évszázad legnagyobb inflációja közeleg, akinek pénze van, költse el gyorsan, vagy váltsa valutára, esetleg vásároljon aranyat vagy ékszert. Emma hallgatott a szóra, kistafírozta lányát, s újólág feltöltötte élelmiszerkészletüket.

Ősztől Emma állást vállalt, az egyik óvodába ment el aféle mindenesnek, takarított, sétáltatta a gyerekeket, néha játszott is velük. Bár szakképzettsége nem volt, jobban értett az apróságok nyelvén, mint a jobbnál jobb bizonyítványokkal ren-

delkező nyafka kis óvónők. Az eladott műkincsek árából renováltatta a házat, tüzelőt vásárolt, mindent megvett a lányának, amire az iskolakezdekori szüksége volt.

Andrásnak ezúttal sem volt szerencséje, a *felszabadulás* nem sok jót hozott neki. A földosztáskor ő is igényelt pár holdat, ám birtokának megnövekedése azt eredményezte, hogy a középparaszti sorból kinőve hamarosan a kuláklistán találta magát. Kínjában azt a megoldást választotta, hogy elveit feladva belépett a Kommunista Pártba, s maga kántált legjobban a népnyzó, reakciós kulákok ellen. Bár köpönyegforgatásával magára uszította a fél falut, pillanatnyilag megmenekült a zaklatásoktól. Emma messzire elkerülte Teszért, bár nem volt rest minduntalan üzengetni, kunyerálni: küldjön az öccse egy kis zöldséget, gyümölcsöt, kolbászt, hízott kappant a szegény éhező városiaknak. András küldött is, amit tudott – dacolva neje haragjával –, valójában ő is félt Emmától, iszonyú szájától, üvöltésétől, s egyre kényelmetlenebbül érezte magát a trágyadomb alatt szunnyadó láda vést jósoló szomszédságában.

45 őszen Viola másodszor is beiratkozott a negyedik polgáriba, mert az előző tanévben megbuktatták több tárgyból is. Emma berontott az iskolába, felkereste az igazgatót. Miután bemutatkozott, átkokat szórt az egész tanodára, mondván, hogy a diákság megkapta év végén a bizonyítványt a háborús időkre tekintettel, az ő ártatlan lánya az egyetlen, akire pikkelnek a gonosz tanerők. Nem hitt a fülének, amikor az igazgató nyomatékosan tudomására hozta, miszerint lánya teljesítménye annyira gyöngye volt, hogy még a leglágyabb szívű tanár is az évisméltés mellett döntött. Hazaérve elővette lányát, két pofont lekevert neki, kilátásba helyezve, hogy ez volt a kezdet, s ha továbbra is lustálkodik, megkapja a következőket is.

Viola sírva panaszkolt, képtelen bebeflázni a nyelvtani szabályokat, szívből utálja a fizikát és a matematikát. Bevallotta, e tárgyakhoz nincsen tehetsége, ugyanakkor imádja a biológiát. Emma kikérdezte és tapasztalhatta, szinte hibátlanul fűjt

mindent, ami a növényekre és az állatokra vonatkozik, amellet szépen rajzol, ügyesen kézimunkázik, s a testnevelési órákon is kitűnik jó mozgásával. – Kiütközik belőle a paraszti vér – dohogott magában a szigorú asszony –, bár inkább az apjára ütött volna, annak műszaki érzékét, intelligenciáját örökölve! Sebj, majd csak férjhez adom valami tanyasi emberhez, annak a portáján kertészkedhet, állatokat nevelgethet, igénybe veheti jól fejlett izomzatát.

A kisebb izgalmaktól eltekintve Emma, a lánya és lakótársuk, az öregasszony békében és viszonylagos jólétben élt, panaszra nem volt okuk. Karácsonykor Bálint látogatott el a családi házba, fényképeket mutatott gyermekeiről és érdeklődött Zoltán felől. Megelégedésére szolgált, hogy a házat felújítva, kifestve, kitakarítva találta: – Itt minden Zoltán úrfira vár – bizonygatta Emma –, ha hazajön, gondtalan jólétben élhet!

– Ha hazajön – elmélkedett Bálint – és ha nem? Akkor engem illet a fél ház, de nehéz dolgom lesz ezzel a megveszekedett boszorkánnyal, ez a néember körömszakadtáig védi majd lánya tulajdonát! – Igazából nem vágyott arra, hogy Zoltán örököse legyen, bár Andrea, a felesége megállás nélkül rágta a fülét, arra ösztökélte, lépnie kellene az örökség ügyében, ő menten gutaütést kap, ha az a vén csoroszlya a zabigyerekével együtt lenyúlja Zoltán házrészét is! Bálint ímmel-ámmal tett is néhány lépést, miközben nem adta fel a reményt; egyre-másra érkeztek a hadifogoly-vonatok, meggyőződésévé vált, hogy Zoltán életben van, és hamarosan megérkezik.

És Zoltán élt, annak rendje-módja szerint megérkezett, s egy szép napon bekopogtatott a Vaszari utcai sárga ház kapuján.

46 februárja hideg és szeles volt, Tél tábornok hadrendben tartotta csapatát; a Dunántúl nyugati vidékét hatalmas hóesés sújtotta, jelentős fogyásnak indult a drágán vett tüzelő. Emma lányával a sarokszobát lakta, a kis öregasszonynak a fürdőszoba melletti udvari szoba jutott.

Azon a márciusi napon is jól befűtött a gondos háziasszony, sajgó dereka újabb lehűlést jelzett, a fürdőszoba-kályhát is alaposan megpakolta, biztosítva kellő mennyiségű meleg vizet, nem tűrt maga körül koszos, bűdös embert, világéletében tisztaságmániás volt. Viola a kályha melletti kisasztalnál ült, éppen egy matematikai feladvánnyal birkózott, nehéz feje azonban sehogyan sem állt rá a számok rejtélyes világának logikájára, elsírta magát, könnyeit törölgette. Emma a konyhában ágált, szokásos csatáját vívta a kis öregasszonnyal. Margit néni már megszokta a ház önjelölt úrnőjének dühkitöréseit, fel sem vette, nyakát behúzva hallgatta a durva szavakat.

Viola hirtelen felkapta a fejét, valaki megkocogtatta az ablakot. Ijedten lépett oda, félrehúzta a függönyt és kilesett. Kopott ruhás katona álldogált az utcán, a leányt meglátva, a kapu felé mutogatott. Bár a kóborló hadfi ekkorra már ritkaságszámba ment, ám akadtak koldusok, akik régi katonaruhába bújva kéregettek. A kislányt anyja megtanította félni a katonától, Viola a konyhába szaladt, elújságolta, hogy valami toprongyos alak áll a kapu előtt, s mutogatja, be szeretne jönni.

– Ki az ördög ez ilyenkor? – füstölgött a nő. – Nem bánom, adok neki egy szelet kenyeret, de ha részeg, elküldöm melegebb éghajlatra! Leszelt egy darabkát, megkente vajjal, az udvarra sietett, anélkül, hogy kinézett volna a kukucszállón, kitárta a vaskos kapuszárnyat. Riadtan hőkölt hátra, s a meglepetéstől csaknem hanyatt esett.

– Zoltánka – kiáltotta –, Zoltán úrfi! Maga az, ugye, nem tévedek? Jöjjön az istenért, ne ácsorogjon odakint!

Viola a kamrába bújt, megszokta szegény, ha katonát lát, el kell rejtőznie. Margit néni is vele tartott, csupán a konyhából kiszűrődő hangokból tudták meg, hogy hazatért a ház ura, Zoltán bácsi, ahogyan a lány a férfit mindenkor emlegette.

Emma mit sem kérdezve, egyenest a fürdőszobába tuskolta az ágról szakadt férfit, melegvizet eresztett a kádba, mi-

közben leoperálta hátáról kopott hátizsákját, kezéből kikapta a szakadozott batyut.

– Fürödjön meg, drága Zoltán úrfi, keríték egy zsákot, abba dobálja bele a holmiját, majd holnap elégetjük az udvar végibe’! Mindjárt megkeresem a legszebb pizsamáját, papucsát és köpenyét, megebédél, és ágyba bújik. Csak annyit áruljon el, mit kíván enni-inni?!

Zoltán attól a pillanattól kezdve, hogy belépett a kapun, úgy érezte, álomvilágba csöppent, álmélkodva nézte a frissen kitatarozott házat, a kiglancolt régi bútorokat, tiszta kárpitokat. Emma kérdésére annyit válaszolt, nem számít, mit eszik, mit iszik, elszokott attól, hogy válogasson. Jó félóra múlva végzett a tisztálkodással, magára öltötte az illatos szappannal mosott ruhadarabokat. Miután megebédelt és szomját is csillapította, izgatottan nézett körül az ebédlő szobában.

– Anyámék hol vannak? – tette fel a számára legfontosabb kérdést. A nő zavarba jött, hirtelen rádöbbsent, az ő tisztje vészmadárnak lenni, tudtára adni Zoltánnak szülei halálát, hisz a szerencsétlen mit sem tud az itthon történekekről.

– Anyámék elutaztak? – szólt rá az asszonyra kissé erőlyesebb hangon. – És mi van Bálinttal, hogy van a családja? Mondjon már valamit, drága Emma, életben vannak a hozzátartozóim, vagy tán már egy sem él közülük? – Ekkor már Viola és az öregasszony is ott ült Zoltán mellett, fejüket leszegették, válszúk váratott magára.

– Miért hallgatnak? – háborgott a megrémült férfi. – Mindenki meghalt?! Senki sem élte túl a város ostromát? Ó, Istenem! Évek óta teljes bizonytalanságban élek, hazajövök, és a házam népe nem hajlandó szót váltani velem!

– Bálint úr és a családja jól van – pöszmögte Emma halk, kissé rekedtes hangon. – Született egy újabb kisfiú is, a család jelenleg Köszegen él...

– Anyámékról beszéljen! Velük mi van?! – Emma Zoltánhoz hajolt, megsimogatta a sovány férfi kicsontosodott vállát:

– Gondolhatja... – mondta suttogva, majd sírva fakadt. Viola is felzokogott, az öregasszony szípozni kezdett, törölgette könnyező szemét. Lassan, óvatosan forgatva a szót, Emma elbeszélte Zoltán szülei halálának megrázó történetét. Zoltán nagyra nyílt szemekkel bámulta a mesélő asszonyt, hirtelen felpattant, a szoba sarkába rohant, szabad folyást engedve érzelmeinek. A nehéz férfi-zokogás betöltötte a helyiséget, Emma karon fogta és a puha kanapéra ültette a megrendült embert. Néhány ügyetlen szóval próbálta vigasztalni, enyhíteni a hatalmas bánatot. Később egy pohár bort nyomott a kezébe; Viola és az öregasszony csendben kiosont, nem akarván a kegyelet perceit megzavarni. Zoltán csuklásai lassan csillapodtak, Emma megágyazott, és a megvetett ágyhoz vezette a fáradt férfit. Zoltán kimerülten nyúlt el a puha, paplanos ágyban, néhány percig még forgolódott, zokogása lassan alább hagyott, majd mély álomba merült.

Néhány nap elteltével Emma elmesélte, hogyan kutakodott a bombatölcsér mélyén, szedte össze a hamvakat, rendezte meg a temetést. Lassanként feltárta előtte mindazt, amit ők maguk, és Zoltán többi családtagja átélt a háborús években. A férfi nem volt ily közlékeny, amikor megpróbáltatásai felől érdeklődtek, csupán annyit mondott, még szavakban sem szeretné újból átélni a vele történeteket.

Emma időközben a postáról felhívta a kőszegi kórházat, szerencséjére elérte Bálintot, rövidre fogva elmondta néki, hogy bátyja megérkezett. – Ne is mondjon semmit – hadarta a férfi –, mentőautóval megyek érte, ide hozom, mindenekelőtt az egészségét és az idegállapotát kell rendbe hoznunk!

Leírhatatlan jelenet játszódott le a két testvér között: sírva ölelték, csókolták egymást, Bálint orvos-szeme azonnal felmérte, mily sovány, legyengült és kimerült a bátyja, nem sok kellett hozzá, hogy rábeszélje, jöjjön vele Kőszegre, feküdjön be az ottani kórházba.

Hat hetet töltött Zoltán Kőszegen, eközben Emma kiásatta a ládát a trágyadomb alól, szekérrel hazahozatta, számba vett mindent, listát készített azokról az értéktárgyakról, melyeket eladott, feltüntetve mindennek az árát. A kiadásait is felsorolta, ezek zömét a ház renoválásának és felújításának költsége képezte, s a bevétel-kiadás közötti különbség éppen csak fedezte Emma és a lánya megélhetésére fordított összeget. Zoltán át sem nézte Emma feljegyzéseit, mindennemű gyanakvás távol esett tőle, lassanként csillapodott bánata, bár még hosszú időre volt szüksége ahhoz, hogy beletörődjék szülei elvesztésébe. A gondos ápolás következtében meghízott, erőre kapott, gyomorpanaszai enyhültek, testben és lélekben megerősödve tért vissza a pápai házba.

Andrea kapzsisága sógora jobbulásával új erőre kapott, eleinte még mindössze néhány szerény célzást eresztett meg az örökséggel kapcsolatban, ám egy napon elfogyott türelme: indulatait nem fékezve támadta le lábadozó, éppen csak felgyógyult sógorát. Éles hangon adta tudtára Zoltánnak, hogy Emmának és a lányának semmi keresnivalója a pápai udvarházban; néhány értékes ezüst holmival szúrja ki szemüket, majd tűnjenek el, menjenek, amerre látnak. Erőszakos szavaival az elhalt szülőket, Jolánt és Boldizsárt is elmarasztalta, megvető grimasszal annyit mondott: a két vénember ahelyett, hogy kutyát tartott volna, egy cselédet és egy zabigyereket vett pártfogásába! A ház fele része nem a lánykát, hanem Bálintot illeti, ha másképp nem megy, be kell perelni a vén boszorkányt. Ekkor, tette hozzá, ők maguk az ősi családi fészekben folytathatnák életüket – Bálintnak nemrégiben főorvosi állást ígértek Pápán –, miközben ő, Andrea, magát feláldozva gyámolítaná a beteges Zoltánt.

A maródi férfi felháborodva hallgatta sógornője agresszív kirohanását, eleinte semmit sem szólt, csupán homlokán gyűltek a ráncok, s szemében lobbant fel valami sohasem látott, eszelős fény.

– Nem! – csattant fel – ragaszkodom szüleink végakaratahoz! A gyermeket anyám saját lányának tekintette, kizárólag Violát és engem illet a hagyaték minden darabja! Gonosz vagy, Andrea, és mérhetetlenül kapzsi. Rákényszerítesz, hogy szóvá tegyem: Bálintot évekig eltartottam, Ödön és jómagam lemondunk örökségünk tetemes részéről azért, hogy megóvjuk őt a szegénytől és az öngyilkosságtól! Egy kenyérért nem szokás kétszer is fizetni! – Többet nem szólt, összecsomagolt, s anélkül, hogy sógornőjétől elkészönt volna, hazatért Pápára. E jelenettől kezdve a rokoni szálak erősen meglazultak Andrea és Zoltán között, ugyanakkor a két fiútestvér egymás iránti szeretete a kínos csetepaté ellenére változatlanul megmaradt.

Amikor az idő kellemes volt, Zoltán kiült a kertbe, és a májusi nappal süttette magát. Viola ilyenkor mindig talált a kertben tennivalót; gyomlált, kapált, virágot ültetett, vagy a konyhakertben palántázott. A férfi szoba elegyedett a kislánnyal, tanulmányai felől kérdezgette, Viola eleinte makacsul hallgatott, majd pirulva, könnyek között bevallotta, hogy idén sem lesz képes elvégezni a negyedik osztályt, három tárgyból bukásra áll. Zoltán, mint vérbeli pedagógus, nem szidta, nem alázta meg a gyermeket, csupán arról faggatta, mi az oka annak, hogy egy ilyen talpraesett, okos kisleánynak ennyire nehezen megy a tanulás.

– Az alapokkal van a baj – sírta el magát Viola –, ha egyszer valaki világosan, érthetően elmagyarázná nekem az elejét, akkor talán már menne a dolog. De mindenki csak üvölt, ha bármit meg merek kérdezni, azt mondják, hülye vagyok, buta, nehézfejú; anya még fel is pofozott, amikor arra kértem, magyarázza el a másodfokú egyenlet megoldó képletét.

Zoltán – miután egészsége helyreállt és úgy érezte, ismét ereje teljében van –, jövőjén kezdett töprengeni. Első lépésben tulajdonviszonyait kívánta rendezni, eljárt a hivatalokban, és utána nézett a pápai ház öröklésével kapcsolatos iratoknak. Megerősítést nyert a végrendelet: végzést kapott arról, hogy

szülei ingó és ingatlan vagyonának fele része Violát, másik fele őt illeti meg. Ezt követően Pestre utazott felkeresni a lipótvárosi lakást. Elborzadva nézte a rommá lőtt Budapestet, a Dunába belesüppedt hidakat, a bombák, lövedékek által leomlott házak eltorzult maradványait, a hajdani otthonok rémálomba illő képét. Némely romház egy-egy lakás keresztmetszetét mutatta, a falakon még ott lógtak a képek, a sarkokban bútorok ácsingóztak, puha kerevetek, mintha gazdájukat várnák. Az utcákat hatalmas törmelék- és szemét-halmok borították, a közmunkára kivezényelt emberek bontották, hordták a fal- és téglamaradványokat, majd teherautókra lapátolták a közéjük szorult bútor-törmelékkel együtt. Volt, hogy holttesteket is kiástak a romok alól, ezeket az ember-maradványokat a járdára fektették, s papír- és rongydarabokkal letakarva próbálták megőrizni a halálnak kijáró méltóságot. Zoltánt a rosszullét környékezte, bár a hadifogságban ennél nagyobb szörnyűségeket is látott, ám ez a város a második otthona volt, sokként érte, hogy az emlékében élő kedves, hangulatos utcákat látta meggyalázott állapotban.

A Lipótváros is merő romhalmaz volt, csupán itt-ott akadt benne egy-egy sértetlen épület. A Pannónia utca sarkára érve a férfi kénytelen volt átmászni egy hatalmas törmelékhalmon, hogy folytatni tudja szánalmas sétáját. Semmi jóra nem számítva érte el az épületet, melyben a lakása volt, csodák csodájára a ház épen maradt, csak a második emeleti erkély szakadt le, törött kőoszlopaival félig eltorlaszolva a kapubejáratot. Zoltán felkapaszkodott az első emeletre, s megállt lakása ajtajában. A koszos kukucskaló ablakon fény szűrődött ki, a folyosóra nyíló konyhaajtó tárva-nyitva állt. Zoltán megkocogtatta az ajtót, a zajra a tűzhely mellől sovány fiatalasszony lépett elő, zavartan pislogott a szőke férfit, miközben megtörülte kezét köténye szélében.

Miután Zoltán bemutatkozott és tisztázta kilétét, a nő a szobába hívta vendégét, leültette a koszlott kanapéra, majd jövedele céljáról érdeklődött. Elismerte, a lakás nem a tulajdonuk,

a ház, ahol laktak megsemmisült az egyik légitámadás során, ő férjével és két gyermekével fedél nélkül maradt. Ezt az otthont – vagyis Zoltán tulajdonát – a hivatal utalta ki nekik. Zoltán úgy döntött, eladja a lakást, az ott lakóknak annyit mondott, utána-néz tulajdonjogának az illetékeseknél.

A hivatal zsúfolásig megtelt emberekkel, több mint három órát várakozott, mire sorra került.

– Szeretném eladni a lakásomat – fordult a hivatalnokhoz, a fáradt, elgyötört férfi értetlenül nézett rá.

– A lakást államosították, társbérletnek nyilvánították, ön jogosult az egyik szobára, ám a mellékhelyiségek közösen használhatók.

Zoltán tanácstalanul bámult az ügyintézőre, nem volt jogász, nem volt képbén a tulajdonjogokat illetően, megköszönve a tájékoztatást, indulni készülődött.

– Várjon, kérem! – állította meg őt a férfi. – Ha meg tud egyezni a bent lakókkal, bizonyos összeg – úgynevezett lelépés – fejében, átadhatná nekik a szobáját és a mellékhelyiségek kizárólagos használati jogát. Persze más kérdés, mit várhat egy ilyen szegény családtól, akiknek alig maradt valamijük a rajtuk lévő ruhán kívül. – A férfi cigarettára gyújtott, Zoltánt is megkínálta, de ő elutasította a bagót. – Egyébként – enyhült meg –, ha ön Pápán lakik a saját házában, hagyja a fenébe az egészet. Egy jó tanácsot azonban adhatok! – Zoltán felkapta a fejét, s várakozva nézett a tisztviselőre.

– Ne adja fel a pesti lakhatóságát, legyen továbbra is ebben a lakásban állandóra bejelentve! Lehetséges, hogy így jobban jár, mint azzal a kis pénzzel, amit ez a szerencsétlen család össze tud kaparni.

Zoltán megfogadta a tisztviselő tanácsát, megegyezett a lakókkal, átengedve nekik a szobát – amit egyébként már beköltözésük óta használatba is vettek.

Amikor hazaért, Viola szaladt elébe:

– Haza jött, Zoltán bácsi? – kérdezte kipirult arccal. – Itt marad mivélünk, nem megyen vissza Budapestre? Már annyira féltem, hogy itt hágy bennünket...

– Te kis bolond, te! – korholta Emma. – Mér’ menne vissza, ilyen dolga sehol sem lenne! Itt, vidéken akad mit falni, Pesten éheznek az emberek, nem is szólva a közbiztonságról! Állítólag sötétedés után vetkőztetők járkák az utcákat, kirabolják az embereket, még a kabátot, a ruhát is leráncigálják róluk, mehetnek haza egy szál gatyában, világ szégyenére! Maradjon itt, a saját házában, Zoltán úrfi, aranyélete lesz, akárcsak régen, az anyja ölében. Osszuk fel a házat, mondja meg, mék szobákat akarja lakni, mi Violával meg a kisöreggel akárhol meghúzzuk magunk.

Zoltánnal könnyű volt zöldágra vergődni.

– A fürdőszoba melletti helyiség és a vele szomszédos szoba legyen a maguké – mondta a férfi –, én a sarokszobát választanám; azt, amelyik apám zöldhuzatú bútoraival van berendezve. A középső szoba és az üvegezett veranda legyen közös, Margit néni marad az udvari szobában, hanem szükségem volna még a konyha melletti két kis helyiségre, ott műhelyt és házi laboratóriumot szeretnék berendezni. – Emmának tetszett Zoltán választása, bár udvariasságból szabódott kicsit.

– Vegyük úgy, hogy a fogadó is a magáé – nagylelkűsködött –, előbb-utóbb úgyis megházasodik, kell a hely az aszszonykának! – Viola leejtette a kezében tartott könyvet, felkapta a földről, majd szó nélkül az udvarra szaladt.

Zoltán felkereste a Református Gimnáziumot, hajdani *alma materét*, melynek nyolc éven keresztül koptatta padjait. Felidézte emlékeit: sikert sikerre halmozott; tanárai rajongtak érte, végül kitüntetéssel leérettségizett. Bekopogtatott az igazgatói szobába, bemutatkozott, majd arra kérte a nagyhatalmút, alkalmazza őt tanárként, oktatná a fizikát és a matematikát. Beszámolt háború előtti tevékenységéről, az ősz hajú, tekintélyes férfiú mély empátiával hallgatta szavait. Alkalmazása per-

cig sem volt kétséges, a háború az oktatókat is megtizedelte, leginkább fiatal férfi-tanerőkben szenvedtek hiányt. Néhány régi tanára is élt még, az újabbak főleg nők voltak, akiket a háború megfosztott férjüktől, vőlegényüktől, sőt, a lehetőségtől is, hogy megfelelő párhoz jussanak. Zoltánt mindannyian kitörő lelkesedéssel fogadták, hallottak pesti karrierjéről, arról, hogy az egyik legszínvonalasabb iskolában, a fasori Evangélikus Gimnáziumban tanított, s megiszteltetésnek vették, hogy náluk kíván elhelyezkedni. Jóval a tanév megkezdése előtt, augusztus elsejével állt munkába, azzal kezdte, hogy rendbe hozta a háborús körülmények okán erősen megrongálódott fizika szertárat, kifejlesztett újabb, érdekes kísérleteket. Otthon is dolgozott, a konyha melletti kisház egyikéből mechanikai műhelyt, a másiktól fizikai kísérletek számára alkalmas laboratóriumot alakított ki, ott dolgozta ki azokat a módszereket, amelyekkel érdekesebbé és könnyebben érthetővé tette a fizika oktatását.

Ősztől Viola magántanuló lett, Zoltán elvállalta, hogy tanul vele. Januárban levizsgázott, letette a négy polgárit, Emma egyelőre nem küldte a varrodába, hanem az egyik magánvarrodába könyörögte be tanulólánynak, afféle inasnak.

Zoltán hamar belejött a tanításba, ugyanolyan káprázatos, nagyszerű órákat tartott, mint a háború előtt Pesten, a fizika labort is a lehetőségekhez képest újjá varázsolta, s csakhamar az egész iskola kedvenc tanára lett. Népszerűsége tanártársai között is egyre inkább nőtt, kiváltképpen a harmincas éveiket taposó tanárnők körében, akik kényeztették, körüldöntgák; néhanapján egy-egy mozi látogatást, uzsonnameghívás elfogadását vagy cukrárszázást is kiudvarolva tőle.

Zoltán – bár hiányolta a párkapcsolatot, hazatérése óta nem volt dolga nővel – mégsem közeledett komolyabban egyik kolléganőjéhez sem. Tudta jól, ha bárkivel is összejönne, menthetetlenül belesodródna a házasság biztonságos, ám nem feltétlenül kívánatos kötelékébe, s ettől – ezt egyre határozottabban érezte – erősen visszatartotta valami. Nem is annyira valami,

mint inkább valaki... Zoltán azon kapta magát, hogy délutánonként alig várja a pillanatot, amikor leülhet Violával tanulni. Örömmel magyarázta neki a természettudományok rejtelseit, és titkon élvezte, amikor magán érezte a telt idomú, rózsás arcú kislány rajongó tekintetét. A barátságon mit sem változtatott, hogy Viola befejezte tanulmányait. Megbeszéltnivaló akadt bőven, a kislány beszámolt a szabóságban történt eseményekről, míg Zoltán a diákjairól mesélt, ki hogy felelt, mit tudott, mit nem. Később az irodalom és a zene berkeibe vezette be a leánykát, olykor verseket olvasott fel neki, máskor a rádióban keresett valami szép muzsikát, véletlenül mindig olyasmit, ami a szerelemről szólt. Versolvasásnál a kanapén ülve a kislány hozzábújt, olykor a vállára hajtotta fejét, ilyenkor Zoltánt reszketés, szédülés fogta el, s egész testét átjárta a vágy. Olykor képtelen volt éjjel elaludni, égette a paplan, Viola karjaiba kíváncszott, volt, hogy kirohant a fürdőszobába, s hideg zuhannyal hűtötte magát. Máskor kora hajnalban sétára indult, Viola keze nyomát keresve a kert virágain.

Váratlanul meghalt Margit néni. A kedves kis öregasszony oly csendesen ment el, ahogyan egész életében élt, soha nem panaszkodott, orvoshoz nem járt, senki sem sejtette, hogy egészsége hanyatlóban van. Egyik reggel Emma hiába hívta reggelizni, nem kapott választ, s amikor rányitotta az ajtót, holtan találta. A szobát kitakarították, majd Zoltán birtokba vette: ide telepítette át a fizika labort, annak helyébe asztalos műhelyt berendezve. Ha otthon volt, megállás nélkül fűrt, faragott, barakácsolt, kísérleteket végzett, azok eredményét feljegyezte, számolgatta. Viola olykor besurrant hozzá, ha tehette, segített neki, ilyenkor egymás mellett állva összeért a válluk, érezték egymás forró leheletét. Hogy történt? Mint történt? Valószínűleg úgy, mint minden férfi és nő esetében, akiket a sors egymás karjaiba hajtott, nem törődve azzal, hogy a két lény ezért, azért, amazért nem összeillő, kapcsolatuk nem kívánatos, sőt egyenesen tiltott.

Zoltán egyre feszültebb és ingerültebb lett, kolleganőivel már nem randevúzott, beszélni is alig beszélt velük, sietett haza, bevette magát valamelyik munkaszobájába és várta Violát. A lány sietett hozzá, véget nem érő csókolózások, simogatások következtek, becézgették egymást szebbnél szebb szavakkal, bizonygatva lángoló, hatalmas szerelmüket. Emma asszony mindebből semmit sem vett észre, örült, ha a lány Zoltánnal volt, imponáltak a neves tanár baráti gesztusai, áhítattal hallgatta ő is a férfi mély zengésű hangját, ahogy mesél regényekről, zeneművekről, csillagokról, vulkánokról, tanítgatja, nevelgeti a lányt, feltárva előtte a világ szépségét és sokszínűségét.

Június közepe táján Emmának dolga akadt Teszéren.

– Két napra kimegyek Andrásékhoz – közölte –, Zoltán úr, vigyázzon a leánykára, hogy egyen rendesen és tisztességgel lássa el a ház körüli teendőket!

Ez a két éjszaka meghozta számukra a boldog beteljesülést, ettől kezdve egyik lettek, elválaszthatatlanok. Az iskola véget ért, Zoltán megkapta szabadságát, a két szerelmes minduntalan kicselezte Emmát, amikor tehették, összebújtak, szerelmük kiteljesedett, virágba borult, mint tavasszal a fák, s követve a természet törvényeit, váratlanul gyümölcsöt is érlelni kezdett.

Az egyik augusztusi reggelen Viola rosszul lett. Szédült és hányt, Emma szerencsére nem volt otthon, Zoltán elfelhősdött homlokkal ápolta sápadt kis szerelmesét. Valami szöveget ütött a fejébe, hirtelen észbe kapott, mily vigyázatlan volt, esztelenül adta át magát vágyainak. Óvatosan kérdezgetni kezdte a lányt mindenféle női dolgok felől.

– Orvoshoz kell menned – mondta, miután meggyőződött arról, hogy olyasmi történt, ami még kissé korai volt.

– Súlyos beteg vagyok? – riadozott a lány.

– Ó, dehogy! Éppen hogy túlontúl egészséges.

– Ezt meg hogy értsem?

– Úgy, hogy kisbabád lesz, ilyenkor kötelező az orvosi vizsgálat.

– Miket nem mond Zoltán bácsi – hüledezett a lány –, hisz’ még magam is gyerek vagyok!

– Te kis csacsi! Jó jegyed volt biológiából, máris elfelejtetted azt, amit tanultál? – Viola elröstellte magát, Zoltán ölébe bújott és szipogni kezdett.

– Zoltán bácsi, mi lesz velem? Anyám megöl, ha megtudja, hogy én is megesett lány lettem, akárcsak valaha ő...

– Márpedig meg fogja tudni, mert hamarosan készülődhet az esküvőre! A feleségem leszel, gyönyörű kisfiunk lesz, boldogan fogunk élni az emberi kor legvégső határáig! Kapd össze magad, lányom – nyomott egy puszit az arcára –, megyünk az orvoshoz, akár tetszik neked, akár nem!

Doktor Izsák körzeti orvos mindent a legnagyobb rendben talált, ismerte jól Zoltánt, a közmegbecsülésnek örvendő tanár a nagyobbik fiát tanította matematikára.

– A kishúga kitűnő egészségnak örvend, az Isten is anyának teremtette, kár volna őt egy abortusszal tönkre tenni! Inkább kapja el a tanár úr azt a gézengúz fiatalembert, aki ezt tette vele, s kényszerítse, hogy elvegye feleségül. Legfeljebb majd elválnak, ha végképp nem illenek össze...– Az orvos elmondta az ilyenkor szokásos teendőket, s a lányt fiatal korára tekintettel kontrollra rendelte be. – Ha bármi probléma adódna, azonnal jelentkezzenek, hívhatnak éjjel is, bármikor rendelkezésükre állok!

Zoltán fülig pirulva lépdelt az utcán, az orvos szavai rádőbbsentették: esküvője napjáig mindenki azt fogja hinni, csupán násznagya lesz a kishúgának, holott ő maga a vőlegény. A járókelők apa és lányának nézték őket, mit sem sejtve arról az életre szóló nagy döntésről, amit a két ember éppen ezekben a percekben hozott.

– Délután beszélünk anyáddal – mondta Zoltán fojtott hangon –, holnap elmegyünk a tanácsba, majd a plébániára, bejelentkezünk, és megállapodunk a polgári és az egyházi esküvő időpontjában.

– Anya nagyon fog örülni – repesett Viola –, mindig is azt tervezgette, férjez ad, mihelyt felcseperedek. A ház sorsa is megoldódik, nem kell elfelezni, a kettőnk közös tulajdona lesz! Arra gondoltam – nézett Zoltán mosolygó szemébe –, Jolán nagymamának a mi egybekelésünk volt a titkos vágya, neki köszönhetjük egymásra találásunkat, ő irányította így sorsunkat a túlvilágról...

– Mostantól nem „Jolán nagymama”, hanem Jolán mama, mert ha élne, már nem a fogadott nagyanyád, hanem az anyósod volna! – mondta nevetve Zoltán. Ebéd után átöltöztek, Viola felvette zöldselyem ruháját, Zoltán is öltönybe vágta magát, fehér inggel és sötét nyakkendővel fokozva az ünnepélyességet. Emma izzadtan és fáradtan ért haza a bevásárlásból, lihegett, akár a liba, fájós lábát masszírozva roskadt le az egyik székre, maga mellé téve teletömött bevásárló szatyrát. Csodálkozva mérte végig Zoltánt és a lányát.

– Mi a fene! – jegyezte meg –, hová a nagy készülődés?

– Tedd magad rendbe, anya, ünnepelni fogunk! – ugrott a nyakába Viola.

– Ó, te kis bohó! Hát eszedbe jutott a közelgő születésnapom, s még Zoltán úrfit is rávetted, hogy díszbe vágja magát? Rendben, ünnepeljünk, ám a torta holnapra marad! – Emma megmosdott, magára kapott egy rendesebb ruhát, repkedő fürtjeit lesimította, s még tett is az arcára egy kis pirosítót. Miután bütykös lábát a Jolán asszonytól megmaradt lakkcipőbe dugta, az úriszoba sarkában álló díszes fotelbe telepedett. – Jöhet az ünnepi köszöntő! – mérte végig a két fiataalt, kissé elcsodálkozva, mért oly sápadt mindkettőjük arca. Zoltán tett néhány lépést az asszony felé, megállt, bokáját összeütve, fejét felszegve kihúzta magát, torkát megköszöörülte, majd ajka szólásra nyílt:

– Emma, kedves – kezdte –, komoly beszédem volna magával. Ezennel és ünnepélyesen megkérem öntől a lánya kezét! – A trónoló asszony elnevette magát:

– Mi ütött magába, Zoltán úrfi, majmot csinál ebből a gyerekből? Ilyesmivel nem szokás viccelődni...

– Eszem ágában sincs viccelődni, a leánya kérője vagyok. Violával megszerettük egymást, férj és feleség kívánunk lenni! Tisztelettel kérjük Emma anyánkat, adja áldását frigyünkre!

A nő úgy pattant fel, mint akinek a hátsójába csíptek. Arca eltorzult, szeme villámokat szórt, ordítani kezdett, akár a megsebzett nöstényfarkas.

– Majd megmondom mindjárt, mit adok a micsodájukra! Megbolondult az Úr? Egy gyereket, egy éretlen kislányt akar feleségül venni?! Vén legény mán maga, s mit nem talál ki unalmában: pipihúsrá fáj az odvas fogazatja! Házaljon inkább a magához valóknál, hozzon ide feleségnek tanárnő-kisasszonyt! Van belőlük éppen elég, s ha jól tudom, egyiket, másikat igencsak eszi a fene maga után. A jányomhoz pedig nem nyúl, coki magának, különben kikaparom mind a két szemét! Még mit nem! Jolán asszony forogna a sírjában, ha megtudná, hogy hön szeretett fia a kishúga után ácsingózik!

Te pedig, te szégyentelen – fordult Violához megragadva leánya karját –, azonnal öltözz át és felejtsd el ezt az egész cirkuszt! Zoltán úr az apád lehetne, csaknem huszonhét évvel idősebb tenád! Maholnap vénember, te meg még fel se cseperedtél! Mit tudod te, milyen az élet! Na egy-kettő, szedd az irhád, bújj ki az ünneplő ruhádból, egyhamar ne is kerülj a szemem elé! Holnap kiviszlek Teszérre – folytatta kissé alább hagyott hangon –, egyelőre ott lakol Andrásnál, mígnem sikerül kivenni abból a buta fejedből az oda nem illő álmokat... – Viola a rémüllettől mozdulni sem tudott, még sírni, kiabálni is elfelejtett, csak állt félig nyitott szájjal, szíve úgy vert, mint egy megriasztott nyúl. Zoltán felhördült, közelebb lépett az ordító néemberhez, s egy gyors mozdulattal lefejtette kezét Viola karjáról.

– Márpedig összeházasodunk akár akarja akár nem, a maga baja, ha egy szép napon majd arra ébred, egyedül maradt! Violával mi már egymáséi vagyunk, és maga, drága Emma –

tetszik, vagy nem tetszik –, hamarosan nagymama lesz! – A nő keze meglendült, hatalmas pofont kevert le Zoltánnak, s a következő pillanatban tépni kezdte ruhadarabjait, arcát karmolászta, miközben szidta, gyalázta, mintha a jeles tanár valami útszéli csirkefogó volna. Agresszivitása egyre fokozódott, már nem volt ura önmagának, kitört rajta a hisztéria. Viola megragadta anyja mindkét vállát, hogy távol tartsa őt Zoltántól, a vad nő most őt támadta, ő kapta az ütéseket, karmolásokat. Az asztalon egy vizeskancsó állt, Zoltán felkapta, és tartalmát Emmára zúdította. A hideg víz, mint az idegrohamok egyetlen hatásos ellenszere, ezúttal is helyt állt magáért, az asszony hirtelen megremevedett, majd kifordult szemmel összecsukszott. Viola és Zoltán a díványra vonszolta az alélt nőt. Emma eltorzult arccal feküdt, magánál volt, szúrós, fekete szeme ide-oda járt, kezével ruhája szélét markolászta. Egyszerre csak felült, kisimította arcából vizes, őszt fürtjeit, majd karját fellendítve, ujjával lánya felé bökött:

– Légy átkozott – sziszegte, szája olyan volt, mint egy egérfogó –, és ezerszer legyen átkozott a bűnben fogant magzatod is! Többé nem vagy a lányom, kitagadlak, ha sírva könnyörögsz is bocsánatért, ajtót sem nyitok neked. Zerind Zoltán! Ön megszűnt a számomra létezni, többé nem ismerem! Ám, ha úgy hozza a sors, hogy bosszút állhatok, ott ártok magának, ahol csak tudok! Ördög és pokol – bökött Zoltán felé göcsörtös ujjával –, talán a hadifogság tette, hogy elvesztette erkölcsi érzékét! Ha édes szülei élnének, ugyanúgy elborzadnának magától, ahogyan én! Elhagyom ezt a házat – folytatta szónoklatát sötét tekintettel –, a tiétek. Remélhetőleg egyszer még a fejetekre szakad! – Zoltán megpróbált szelídebb hangokat pengetni, kérlelni kezdte, béküljön meg, fogadja el az adott szituációt. Emma nagy lendülettel talpra ugrott, felkapott a komódról egy vázát, hirtelen mozdulattal a megdöbbszent férfi képébe akarta vágni. A dobást azonban elhibázta, így csak súrolta Zoltán fejét, felszárkítva homlokát és arca szögletét. Vére széles sávban folyni kez-

dett, nyomot hagyva szemén, arcán és patyolatfehér inge nyakán.

– Gonosz boszorkány! – sziszegte Zoltán, s Viola karját megragadva kifelé vonszolta a lányt a szobából. – Gyere drágám, kötözd be a sebem! Itt maradsz éjszakára nálam, nem hagyom, hogy anyád kárt tegyen tebenned is!

Az anyósjelölt holmija másnap reggel két utazókosárba és néhány bőröndbe bepakolva az üveges verandán sorakozott. Emma fiákert hívott, a kocsissal felrakatta csomagjait a saroglyára, majd egyetlen szó nélkül, egy köszönés nem sok, annyit sem mondva, távozott a Vaszari utcai házból.

Bálint volt az első, aki tudomást szerzett a hatalmas csepetatérőről. Akkor már Pápán laktak ők is, eladták a kőszegi házat, Andrea szőlőbirtokának megmaradt részét is értékesítették, s az így felhízalt pénzecskéből új lakást vásároltak. A villanegyedben telepedtek le, ott állt a bájos kis kerttel körülvett, modern vonalú, hatszobás ház. Bálint úgy mesélte, megelégedte a kőszegi kórházban uralkodó áldatlan állapotokat, Pápán akkoriban szülész-nőgyógyász orvost kerestek, ezért aztán élt az alkalmossal; bár áttelepülésük valódi oka a szülővárosához való ragaszkodása volt. Andrea is helyeselte férje választását, unta már Kőszegen a sok elszegényedett rokont, akik minduntalan náluk kötöttek ki hol ilyen, hol olyan segítséget, anyagi támogatást kérve. A legjobban a három gyermek örült a költözködésnek, a két kisebb testvér részére Pápa lett a szülőváros, első emlékeik a kellemes villalakáshoz, s az azt körülvevő virágoskerthez kötődtek.

Bálint meggyőzte a nejét, borítson fátylat a ház örökösödésével kapcsolatos vitákra, béküljön ki Zoltánnal, lássa be, hogy a két fivért eltéphetetlen rokoni szálak fűzik egybe. Andrea fejet hajtott férje érvei előtt, úgy-ahogy kedves volt Violához, ám az öregasszony iránti megvetését képtelen volt eltitkolni. Számára Emma és a lánya nem volt más, mint ingyenélő, amolyan háztartási alkalmazott.

A házaspár mit sem sejtett a sárga házban dúló hatalmas szerelmi viharról, Emma elköltözésének napján Bálint szokásához híven, bejelentés nélkül kereste fel bátyját. Valamilyen szerszámot kérni jött Zoltánhoz, s megdöbbenve nézte a feldúlt lakást; értetlenül állt a rendetlen verandán, s nézte a riadt, kisírt szemű lánykát, mellette Zoltánt, aki a zűrös helyzet ellenére sugárzott a boldogságtól. Hellyel kínálták, leült, Viola poharat és bort tett elé, miközben Zoltán kereste a kért szerszámokat. Amikor visszatért, Bálint nem állta meg szó nélkül a látványt.

– Mi van veletek – fordult a bátyjához –, valahogy olyan furcsa itt minden... Új bútorokat vásároltok, vagy albérlőt vettek ide?

– Öcsémuram! – lépett mellé Zoltán, és gyöngéden átölelte a férfit –, arra szeretnék kérni, hogy légy az esküvői tanúm!

– Nőülsz, öreg? Na, végre! És ki a menyasszony? Gyuris Kati, ha nem tévedek...

– Tévedsz, kedvesem, méghozzá nem is kicsit! A menyasszonyom nem más, mint Viola, fogadott kishúgunk!

Bálint elvesztette magabiztosságát, hirtelen fogalma sem volt, hogyan reagáljon bátyja szavaira. – Talán csak viccelsz –, mondta gyorsan, Zoltán azonban komoly arcot vágott, majd leült mellé, s részletesen elmesélte az utóbbi hónapok történetét. Bálint udvariasan megköszönte a részére felajánlott násznagyi szerepet, elköszönt, gyorsan elsietett. Már alig várta, hogy ha zaérjen, mint fogai közt a velőscsontot vivő kutya, úgy nyargalt nejéhez, hogy tudassa véle, Zoltán alighanem megbolondult, feleségül akarja venni Violát. Andrea diadalt ült, nem győzte hangoztatni, kiszimatolta ő már régen, hogy az a vén nő rafinált és gonosz, hiába adja Emma a felháborodottat, valójában ő fundálta ki az egész tervet, addig mesterkedett, mutogatta Zoltánnak leánya bájait, míg csapdába nem csalta a szegény, kiéhezett férfit. Eleinte el sem akart menni az esküvőre, Bálint, a papucsférj ezúttal fellázadt, s megkövetelte nejétől az illendő viselke-

dést. Mi több, a gyermekeket is magukkal vitték, a család minden tagja díszbe vágta magát, elegáns, divatos holmikát viseltek, éles kontrasztot képezve Violával; a kis menyasszony fehér blúzában és sötétkék, kissé kinőtt szoknyájában iskolás lánynak, véletlenül idecsöppent rokonnak nézett ki mellettük. A másik tanú a vőlegény egyik tanártársa volt, a fiatal matematika tanár rajongott Zoltánért, kollégái véleményére mit sem adva akkor is szolgálta volna példaképét, ha a tanár Emmát, vagy a sarki vi-rágáros lányt akarta volna feleségül venni.

A polgári esküvő, majd a református templomban megtartott egyházi esküvő után a vőlegény a kis társaságot az egyik kertvendéglőbe invitálta, később, az ünnepi ebéd s néhány pohár bor elfogyasztása után az ifjú pár bevallotta: Bálint három kedves és aranyos gyermeke hamarosan egy unokatestvérrel lesz gazdagabb. Andrea a hírt hallva, bántóan felkacagott, azonban férje haragos tekintetét látva óvakodott megjegyzést tenni, véleményét azonban híven tükrözte arckifejezése, ahogy végigmérte a megriadt 16 esztendő fiatalasszonyt.

***

Ilyen előzmények után érkeztem meg erre a gyönyörű vil-lágra 1948. április 20-án, Zerind Zoltán és neje: Zerind Zoltánné, született Zerind Viola leánykájaként. A keresztségben a Márta Ágnes Jolán neveket kaptam, a hosszú keresztnév-sor azonban idővel egyszerűsödött, s mindenki, aki ismert, egyszerűen csak Zerind Mártaként aposztrofált.

Az első emlékem, hogy két ragyogó arc hajol a kiságyam fölé: egyikük fekete szemű, barna hajú asszony, s a másik sző-ke, kékszemű férfi. Mi hárman csodálatos együtttest alkottunk, hancúroztunk, játszadoztunk, akár a kölyökkutyák, hempereg-tünk a szoba szőnyegén vagy a kert pázsitján, ha nagy volt a meleg, fröcsköltük egymást a locsolócsővel, táncot jártunk a szivárványos permet alatt. Anyám és apám után a kertet szeret-

tem a legjobban, az volt az én igazi életterem. Már kora tavasztól lestem a rügyek növekedését majd kipattanását, amint felébredtem, az udvarra futottam megnézni: kinyílt-e már az aranyvessző sárga virága, bontja-e már bimbaját a nárcisz, kéklik-e már a bokrok alján az ibolya. Türelmetlenül vártam a tulipán, a gyöngyvirág és az orgona nyílását, koszorút fontam magamnak a pitypang szálaiból. A kert végében húzódó magas kőfal tövében anyám csöppnyi konyhakertet létesített, gondoskodott róla, hogy legyen az ebédhez friss zöldpetrezselyem, sárgarépa, hagyma és sóska, s a nyár derekára megérett uborkából és paradicsomból télire is eltett. Gyümölcsfáink is voltak, egy-egy alma és körte, valamint két szilvafa, gondjukat apám viselte, metszette és permetezte gyöngye hajtásukat, nekünk anyával még gyümölcsöt szedni sem volt szabad. Egyszer felmásztam az almafára, leloptam néhány éretlen gyümölcsöt, apám meglátott, leparancsolt és kétszer ráhúzott a fenekemre. Sírva szaladtam anyához, ám hiába, oltalmat tőle sem remélhettem.

– A fákat tisztelni kell – intettek szüleim –, éretlen termésüket nem szabad letépni, különben megsérülnek, megharagszanak ránk, megtagadják tőlünk ízes gyümölcsüket.

Az erdei fákat is barátaimnak tekintettem, szüleimmel gyakorta sétáltunk a pápai parkban, otthonosan éreztem magam az erdőben, hallgatva a patakok, csermelyek lágy csobogását.

Csodálatos gyermekkorom volt, ilyen lehetett az élet a Bibliában leírt Édenkertben, mielőtt az ördög kígyó képében az egyik almafára feltekeredve meg nem jelent.

Apám némileg átrendezte lakásunkat, a konyha melletti nagyobbik helyiség, melynek ablaka a folyosóra nyílt, számomra varázs-szoba volt, a mesék világát idézte. Itt mindenféle furcsa dolgok voltak, ide belépni anyának és nekem csupán apám felügyelete mellett volt megengedett. Neve is volt a helyiségnek, apám úgy mondta: *fizika laboratórium*.

– Mi az, hogy fizika? – érdeklődtem.

– A fizika valójában természettan, a fizikus azt kutatja, miképpen működik a világ; ismereteit, tudását arra használja fel, hogy megfejtse a természet rejtett titkait. Fiatalon én is kutató fizikusnak készültem – tette hozzá rezignáltan –, de jött a háború, és miszlikbe törte terveimet. Nos, leányzó – ölelt magához –, ami nem sikerült nekem, remélem, neked majd sikerülni fog!

Nemigen értettem, mire céloz, de bántam is én a távoli jövőt, eszem ágában sem volt légvárak között őgyelegni, örültem, hogy játszhattam apával a varázs-szobában, mert amit ő tudományos kísérletnek mondott, az az én számomra játék volt csupán. Golyókat dobáltunk, bűgőcsigát pörgettünk, valami lejtőnek nevezett csuszán különféle tárgyakat engedtünk útjukra; mézbe dobott golyó esését figyeltük stopperórával, hatalmas szikrákat pattingtattunk valami kimondhatatlan nevű tekerővel. Legkedvesebb darabom az üvegprizma volt, mely a lámpa fényét szivárvánnyá varázsolta, apa úgy mondta: a prizma összetevőire bontja a fehér fényt. Ezt nem nagyon értettem, de nem kérdezősködtem, arra gondoltam, majdcsak megtanulom, amikor iskolás leszek. Hatéves voltam, amikor megkaptam az első fényképezőgépet. Apa megtanított a kezelésére, ám számomra a fényképek előhívása volt az igazán érdekes, ahogyan az elsötétített szobában, a vegyszeres tálkába helyezett fehér papíron megjelent az általam készített kép.

Írni, olvasni már öt éves koromban is tudtam, számoltam százig, megismertem az összeadás és a kivonás szabályait. Amikor beíratlak az iskolába, az első elemi anyaga már a fejemben volt. Anya nem szerette a fizikai kísérleteket, haragudott apámra, hogy játék helyett taníttatott.

– Teljesen elbolondítod ezt a gyereket – hallottam az ajtó mögött állva anyám suttogását –, mi szükség rá, hogy mindent tudjon, mielőtt iskolába megy? Unja majd az órákat, hiszen semmi újat nem hall, a többi gyerek meg csúfolni fogja, a sise-rehad nehezen tűri a másságot, kilöki maga közül azt, aki kü-

lönb. Nincs egyetlen játszótársa! Hiába hozom össze a szomszéd kislányokkal, nem érzi jól magát velük. Azt meséli nekik, hogy híres fizikus lesz, felfedezi az atomot és megmagyarázza, mitől működik a világ! Gondolhatod, hogy végződnek az efféle társas összejövetelek! Kicsúfolják, számárfület mutatnak neki, játékaikból kihagyják, végül szóba sem állnak vele...

Apa rendszerint valami tréfával ütötte el anyám intelmeit, ami engem illet, mélyen megvettem a sok buta kölyköt, csak anyám kedvéért mentem el hozzájuk, ostoba gúnyolódásuk nem ejtett rajtam sebet.

Megérett az idő, iskolába mentem. Hamarosan tapasztaltam anyám igazát, iskolai életem rosszul kezdődött már az első napon. Csendesen, fegyelmezetten ültem, hallgattam a tanító néni magyarázatát, egyszer csak észrevettem, hogy padszomszédom, egy kövérkés kis duci lehajol, és süteményt tömköd a szájába. Jelentkeztem, megmondtam Éva néninek, hogy Ildike süteményt eszik óra közben, ami – ugyebár – nem megengedett. A többi gyerek felzúdult, árulkodónak, spiclinek nevezett, én riadtan álltam, majd sírni kezdtem. A tanerő – fiatal, tapasztalatlan lány, talán még csak most kezdte el a szakmát – hirtelenjében nem tudta, hogyan teremtsen rendet, kinek az oldalára álljon.

A bajok folytatódtak. Csakhamar kiderült, tudok írni, olvasni, számolni, ha elhangzik valamilyen kérdés, társaimat megelőzve már mondom is rá a választ. Lassanként megszoktam, hogy senki sem áll szóba velem, tízpercekben egyedül ácsorogtam a folyosó végén, eszegettem az uzsonnámat, vagy olvasgattam valamit.

– Te mivel foglalkozol? – lépett mellém Éva néni.

– Olvasok, hogy jobban teljék az idő!

– Mit olvasol?

– *Egri csillagok*. Ez a címe a könyvnek. Apa azt mondta, nagyon szép történet, és hamarosan kötelező olvasmány lesz!

– Tanítás után gyere be a tanáriba, beszélni szeretnék veled!

Félénken kopogtattam és léptem be a hatalmas terembe, ahol a tanítók élték mindennapi életüket, dolgoztak, beszélgettek, ettek-ittak. Éva néni asztala az egyik sarokban állt, oda mentem és tisztelettel köszöntöttem.

– Ül le, ott egy szék – szólt rám kissé zavartan. – Ne félj, nincs semmi baj, de néhány dologra szeretném felhívni a figyelmeket. Ismerem az édesapádat – folytatta –, tudom, hogy kiváló ember, nagyszerű tanár! Látom, sokat foglalkozott veled, amellett jó képességű, okos kislány vagy, nem csoda, hogy kilógsz a sorból, lekörözöd a társaidat. Arra kérek, ne jelentkezz folyton, ne szólj közbe minduntalan, sokszor még engem is kijavítva, ne olvass regényeket, hanem próbálj meg összebarátkozni társnőiddel! – Még hosszasan beszélt, ötleteket adott, hogyan kerülhetnék közelebb a többiekhez, miről beszélgessek velük, miféle apróbb szívességekkel járhatnék kedvükben.

Szomorúan, rosszkedvűen bandukoltam haza, alig vártam, hogy szüleimnek elmeséljem a történeteket. Apám ezúttal nem állt mellém, igazat adott a tanítónőnek, s arra kért, fogadjam meg intelmeit.

Megpróbáltam a felnőttek elvárásai szerint viselkedni, de ez sehoggy sem ment, hamarabb megtanultam könyv nélkül egy verset, mintsem szót tudtam volna váltani apró társnőimmal. Igazából csupán a varázs-szobában éreztem jól magam, apa egyre érdekesebb kísérletekkel szórakoztatott, néhányat már magam is el tudtam végezni, ilyenkor kivívtam dicséretét. Mit mondjak... apám elismerése bőségesen kárpótolt osztálytársaim mellőzéseért!

Az elkövetkező nyáron váratlan öröm ért, Bálint bácsi gyönyörű szép lánya, Etelka, felfigyelt rám, foglalkozni kezdett velem. Elhívott sétálni, elvitt cukrászdába, strandra, s mintha csak a barátnője lennék, oly közvetlenül és kedvesen beszélgetett velem. Szót ejtettünk regényekről, versekről, meséltem neki

a fizika laborról, bevallottam, ha felnövök, fizikus szeretnék lenni. Unokanővérem rábólintott szavamra, majd elárulta, ő is – akárcsak én – apja hivatását szeretné követni, ami azt jelenti, orvosnőnek készül.

Az egyik napmeleg nyári délutánon különös esemény tanúja voltam. Etelka elvitt magával krémest enni Pápa legelegánsabb cukrászdájába, a kerthelyiség zsúfolásig megtelt, alig kaptunk helyet, várnunk kellett, amíg egy asztal felszabadul. A krémes isteni volt, a gyöngyöző limonádé kellemesen hűtötte felhevült testünket. Hirtelen egy fiatal férfi lépett az asztalunkhoz, udvariasan meghajolva engedélyt kért, hogy elfoglalhassa a mellettünk lévő üres széket. Kávét és fagyaltot rendelt, s miközben várakozott, Etelkát bámulta, valósággal izzott a tekintete. És Etelka ugyanúgy nézte őt, rám ügyet sem vetve. Hol Etelkára, hol a férfira pillantottam, s egyre inkább úgy éreztem, ezek ketten jól ismerik egymást, érthetetlen, mért nem beszélgetnek.

Elfogyott a krémes, Etelka intett a felszolgálónak, s ahelyett hogy fizetett volna, nagy adag fagyaltot rendelt nekünk. Gyermekek voltam, nem sokat tudtam a férfi-nő kapcsolatról, azzal azonban tisztában voltam, anyám és apám szerelmesek egymásba, azért csillog úgy a szemük, amikor összefonódik a tekintetük. S ugyanúgy nézi egymást Etelka, és az ismeretlen férfi... Meghozták a fagyaltot, élvezettel kanalaztam, többé nem törődtem Etelkával és a lovagjával. Amikor hazaértem, elmondtam anyámnak a cukrászdában történeteket. Anyám nevetett, magához ölelt, apámnak annyit mondott: ideje lenne férjhez adni Etelkát, azt a gyönyörű lányt!

Elmúlt a nyár, betöltöttem a nyolcadik életévem, büszkén gondoltam arra: őstől már harmadikos leszek! 1956 ősze azonban másról szólt, s nem az én iskolai előmenetelemről. Október huszonharmadikán különös események vették kezdetüket...

***

Apám levele nagybátyámhoz:

Drága Bálint, szeretett Testvérem!

Utolért a végzet, bekövetkezett a legrosszabb, családommal együtt menekülnöm kell, elhagyom drága hazámat.

Ó, mily csodálatosan indult minden! Bekövetkezett az, amire oly régóta várt sanyargatott népünk: kitört a forradalom, úgy hittük, véget ért a zsarnokság, újra szabadon lélegezhetünk! Nem tagadom, jó helyem volt a Református Gimnáziumban, taníthattam, nevelhettem az ifjúságot... Ámde, mire? Arra, hogy éljen hazugságban! Mert más a valóság, és más az, amit a propaganda hirdet. Még az imádott kislányomat is hazugságra kellett nevelnem, megértetni az ő fejlődésben lévő kis agyával, hogy mást kell mondani az iskolában, mint amit itthon halltunk. Félttem, mindig is félttem, hogy elárul bennünket, mert ösztönös igazságérzete fellázad a hazudozás ellen, és akkor nincs menekvés, az életünk összeomlik, akár egy satnya kártya-vár.

Nem tagadom, kivettem részemet az Eseményekből, ám ártalmára senkinek nem voltam, csupán tanári ékesszólásomat használtam fel, hogy lelket öntsek embertársaimba, feltárva az elmúlt évek visszaéléseit, súlyos igazságtalanságait.

Neked elmondom: a végzet anyósom képében jelent meg minálunk! A gonosz asszony, aki megfogadta, hogy ahol tud, árt majd nekem, élt a kiváló alkalommal. Szimatolt és nyomozott utánam, s nem volt rest megvádolni gyilkossággal; bizonygatva, hogy harcoltam a felkelőkkel, részt vettem a kommunisták üldözésében, sőt a pogromokban is. Tudod jól, a forradalmi időkben statáriumot hirdetnek, a jogállami lét szünetel. Percig sem vitás, ha elkapnak, kötél vagy végtelen hosszú börtönbüntetés vár rám, s meghurcolják családtagjaimat is.

Bálintom! Leveletem egyik megmentőm juttatja el hozzád, ha Isten segít, a holnapi éjszakát már osztrák földön töltöm

feleségemmel és leányommal. A házról és minden benne lévő értékről intézkedtem, ügyvéd-barátommal névleges adás-vételi szerződést íratam: papíron eladtam néked a házam és az értékeim, vedd hát birtokodba mindazt, amivel rendelkeztem.

Hogy milyen sors vár reánk, nem tudhatom: hja, a sors örök rejtelem... Tény, hogy lelkesen fogadja a Nyugat a magyar üldözötteket, reménykedhetem, hogy taníthatok, s tán még az is megadatik nekem, hogy helyet kapjak egy kutatóintézetben. Ha konszolidálódnak a viszonyok, írok, az első lesz, akivel közlöm sorsunk alakulását és tartózkodási helyünket.

Fájó szívvel búcsúzom Tőled és kedves Családodtól, Isten megáldjon Benneteket. Mindhármunk nevében sok szeretettel ölel:

Zoltán

Pápa, 1957. január 15.

MÁSODIK FEJEZET

Etelka és Márta

Negyven éve, hogy elhagytam szülőházamat, mely idő alatt rengeteg dolog történt a nagyvilágban. Leírni mindezt nincs erőm, nem is célom önmagam sorsának részletesebb taglalása, az öreg Európa s kis hazám is megállt egy percre pihenni az idők útján, mint a turista, amikor vándorlása során felkapta a meredeken. A repülőgép éles kanyart vett, mielőtt ráállt volna a leszálló pályára, déli 11-kor értünk földet, elgémberedett tagokkal szedtem össze magam, s céloztam meg a kijáratot. Tavasz volt, a ligetekben már virágoztak a vadgesztenyefák, a levegő nehéz párája, s a magyar föld sajátos illata köszöntött, amint a repülőgépből kiléptem a szabad levegőre. Mint egy mozifilm, úgy pergett le előttem az Amerikában eltöltött idő. A beilleszkedés... az első évek olykor keserves megpróbáltatásai... Apám küzdelme a fásasztó, nem neki való munkahelyeken, az örökös vándorlás, az olykor ordító reménytelenség... Majd a hirtelen fordulat! Később, a nehezebb éveket túlélve, ránk mosolygott a szerencse. Kaliforniában, San Diegóban telepedtünk le, apám meghívást kapott az egyik nagynevű kutatóintézetbe, beteljesült az álma, nem középiskolai tanárként, hanem kutatófizikusként dolgozhatott, kifejtette ragyogó képességeit. Ettől kezdve biztos vágányon haladt életünk döcögő vonatja, apám tehetsége révén sikert sikerre halmozott, tudományos publikációkat, könyveket jelentetett meg, és akadt néhány befutott szabadalma is. Kétség nem fért hozzá, magam is fizikusnak tanultam, apám nyomdokaiba léptem, bár tehetségem az övétől meg lehetően távol esett.

Diplomám megszerzése után két évig apám mellett dolgozhattam, később átkerültem az Elektronikai Kutatóintézetbe, ahol a nanoelektronikai eszközök atomfizikai alapjaival foglalkozó kutatási feladatok vártak reám. Felettesem, aki szakmájában rendkívüli sikereket ért el – nálamnál tíz évvel idősebb,

vonzó külsejű, tiszteletet parancsoló férfi –, maga mellé vett, tanítgatott. Hamarosan egymásba szerettünk, egy év elteltével összeházasodtunk. Nyolc szobás, kétszintes házat vásároltunk; a földszintet szüleim lakták, az emelet a mi birodalmunk lett.

Szeretetben, egyetértésben teltek az évek, férjemmel, Edward Owennel továbbra is együtt dolgozhattam, bár – megvallom – inkább amolyan famulus voltam mellette, lényegében nem volt önálló kutatási területem. Nem mintha csöppet is lázadoztam volna a beosztásom ellen. Nem, a világért sem! Gondolataink ugyanúgy összeforrtak, mint szenvedélyes testünk, amikor öleltük egymást. Egyetlen unalmas percünk sem volt egész életünkben, olykor késő estig benn dolgoztunk a laboratóriumban, majd a több hetes – vagy hónapos – munkaszakaszokat hosszabb-rövidebb pihenők váltották fel. Ha tehettük, elutaztunk valamilyen szép vidékre, éltük a nyaralók, kirándulók kellemes életét. Fürödtünk tengerekben, megmásztunk hegyeket, bejártunk völgyeket, horhosokat. Edwarddal tartottam akkor is, amikor meghívták őt valamilyen tudományos konferenciára, szimpóziumra, olykor publikációja társszerzőjeként mutatott be, átengedve nékem az előadói jogot. Nem egyszer a cikkeiben is szerepeltetett társszerzőként, más alkalommal pedig köszönetét fejezte ki értékes segítségemért. Társaságban – barátok, kollégák körében –, kissé viccesen *Curie-házaspárként* aposztrofáltak bennünket, ám hol voltam én a nagy Maria Sklodowskától, Curie professzor feleségétől, aki tán még a férjét is túlszárnyalta tudásban és szorgalomban, bár a szakmai dicsőséget mindenkor házastársának engedte át.

Ám a sors, mely egyik kezével ennyi jót és szépet adott, másik kezével nem röstellte visszavenni bőséges jutalmát; az idő megállíthatatlan múlásával együtt tragikus események vettek kezdetüket, feldúlva mindeddig háborítatlan életünket. Az igen szép családi élet átka, hogy iszonyú szenvedés sújtja a családtagokat, ha valaki váratlanul eltávozik a meghitt körből. Ezt kellett megélnem magamnak is, életünk hajója, mely mind-

eddig simán haladt a lét csendesebb vizein, hirtelen örvénybe került, felborult, s családtagjaimat rendre elvesztettem, mígnem magamra maradtam, mint magányos cédrus a sivatagban. Elsőként apám távozott körünkől, 75-ik évét betöltve, szívroham következtében érte őt a hirtelen halál. Anyám vigasztalhatatlan volt, lefogyott, különféle betegségek kerítették hatalmukba, majd három év elteltével követte imádott férjét a holtak világába. Kezelőorvosunk annyit mondott: elemésztette a bánat.

Ketten maradtunk Edwarddal, hirtelen iszonyú nagyinak bizonyult korábban oly népes házunk, eladni, újat venni nem telt erőnkől, egyre több időt töltöttünk a laboratóriumban, és ami mindedig nem volt szokásunk, olykor moziba mentünk, vagy megnéztünk valamilyen színdarabot. A vendéglőket is gyakran felkerestük, a konyhában igazán sosem voltam otthon, anyám kiváló főztje után csaknem ehetetlennek bizonyultak kotyvalékaim, melyekkel férjemnek szerettem volna kedveskedni.

És a tragédia ismét kopogtatott az ajtón, 1995 egyik májusi délutánja fekete betűkkel íródott be életem regényébe, szüleim után elveszítettem Edwardot is.

Emlékszem – annak a délutánnak minden perce kitörölhetetlenül rögzült az agyamban –, ketten voltunk Edwarddal a gépteremben, technikusunk már elment, a laboránslányoknak is lejárt a munkaideje, vették hát a kabátjukat és vidám csicsergés közepette távoztak. Férjem elmélyülten tanulmányozta az egyik újonnan beszerzett mérőműszert, valami ötlete támadt, felkapta a fejét és egem hívott.

– Kedvesem – nézett rám megejtő tekintettel – légy oly jó, menj át a könyvtárba, nézd át a *Journal of Electronic Engineering* utolsó három kiadványát, valamelyikben megtalálsz H. D. Hammerling közleményét! Rémlik, hogy a hetedik számban van.

– Oké – válaszoltam –, kikölcsönzöm, és már hozom is.

Mielőtt kiléptem volna az ajtón, még visszanéztem, párom, mintha megérezte volna mozdulatomat, szintén rám tekintett, elmosolyodott, s kezét felemelve búcsút intett. Munkahelyünk, az Elektronikai Kutatóintézet két hatalmas épületben helyezkedett el, a nyolcemeletes A-épületben voltak a laboratóriumok, kutatószobák – más néven *dűhögők* –, a mechanikai műhelyek, valamint a nagyberendezések tárolására alkalmas szobák. A hatemeletes B-épület afféle kiszolgáló funkciót töltött be, könyvtárat, előadótermeket foglalt magába, amellet büfét, ebédlőt, raktárhelyiségeket, karbantartó részleget, s ki tudja még miféle sufnik lapultak a pincék homályában, ahol nekünk, kutatóknak sohasem akadt dolgunk. Az A- és B-épület harmadik szintjét üveggel fedett gyalogos híd kötötte össze. Ahogy beléptem a könyvtárba, tekintetem a másik épület hatodik szintjét vizslatta, hogy megpillanthassam Edwardot és integethessek neki. Még oda is léptem az ablakhoz, hogy rápillantsak, de a felhők mögül kibukkanó nap sugarai visszatükrözöttek az ablakon, így nem láthattam a laboratórium belsejét.

Sietve a könyvtár pultjához léptem, ismertem jól Lorraine-t, a könyvtáros hölgyet, örömmel üdvözlöttük egymást, s a kedves nő rövid időn belül kezembe nyomta a kért folyóirat-példányokat. Letelepedtem az egyik kisasztalhoz, és elmélyülten kezdtem tanulmányozni az említett hetedik számot.

Eddig a pillanatig emlékszem nagyon pontosan minden másodpercre, ám ami ezután történt, azzal kapcsolatban csupán homályos emlékképek bukkannak fel olykor az agyamban. Valami rettenetes ütést éreztem! A fejem, mint a kiszúrt luftballon, szétpukkanni készült, a földön hevertem a szemközti fal tövében, körülöttem üvegcserepek csillogtak, bútorroncsok feküdtek egymásra hányódva, s arra emlékszem még, hogy vérzett a kezem. Szerettem volna feltápaszkodni, de nem bírtam erővel, beleordítottam a süket csendbe, de nem hallottam a saját hangomat. Felkaptam a fejem, körülnéztem, és akkor megpillantot-

tam a rettenetet... Azt hiszem, akkor veszítettem el másodszor is az eszméletem.

A kórházi ágyon tértem magamhoz, arcom egy részét műanyag-maszk fedte: lélegeztető gépen voltam, lihegtem, mintha most tértem volna haza a tájfutásból. Lekaptam arcomról a maszkot, elfulladva kiáltoztam: – Edward... Edward! – bár hasogatott a torkom az erőlködéstől, csupán rekedtes hangfoszlányok kinyögésére voltam képes. Egy nővér sietett az ágyamhoz, feléje nyújtottam a kezem. Illetve azt a valamit, amit a kezemnek hittem, mert amit kinyújtottam, vattába, gézbe csomagolt bunkó volt csupán.

Napokig altattak, pihennem kellett, nehogy az izgágaságommal késleltessem a gyógyulást. Amikor magamhoz tértem, a főorvos és egyik adjutánsa állt az ágyam előtt. Még erősen bódult állapotban voltam a nyugtatóktól – kezemet akkorra már csupán könnyű kötés fedte –, suttogva érdeklődtem, mikor láthatom a férjem, egyáltalán hol van, mi történt vele?! A főorvos leült az ágyam mellett lévő székre, megfogta a kezem, gyöngéden simogatta, miközben hipnotikus tekintetét belefúrta a szemembe. Aztán elmondta...

Megtudtam, gázrobbanás történt a laborunkban, valahol meghibásodott a csövek illesztése, s a kiszökött gázáramot láng-ra lobbantotta a diffúziós kemence izzó spirálja. A lángok pillanatokon belül elborították a műhelyt, majd az egész emeletet, a robbanás erejétől leszakadt a földém, s a tűz martaléka lett továbbbi két emelet is. 15 halott, 33 sebesült... és Edward... szintén az áldozatok között van.

Otthon akartam lenni minél előbb! Talán elmém még nem fogta fel a valót, s azt hitte, ha hazatérek minden ugyanúgy fogad, s Edwardhoz bújva sírhatom el bánatom. Amikor rádöbentem, hogy az iszonyat a valóság, szinte robbant bennem az indulat, zokogva átkoztam a trehány szerelőket, akik nyilván nem a kellő gondnal jártak el a gázvezetékek szerelési és illesztési munkálatai során. Később aztán megtudtam, hogy egy eny-

he, emberek által nem érzékelhető földrengés rázta meg a várost, s a gázcsövek szétcsúszását valami sajátos rezonanciajelenség váltotta ki. De ettől nem lett könnyebb elviselni a fel-foghatatlant.

Edward porhüvelyét az óceán rejtette magába, elhamvasztották azt a keveset, melyet a szörnyű robbanás meghagyott belőle. Apámat annak idején hárman, anyámat ketten kísértük ki a búcsúztatóra, férjem díszes urnája mellett már csak magányosan bandukoltam; az a néhány távoli rokon, akinek gyászjelentést küldtem, értesitésemre nem reagált. A hamvak temetője a helyi szokásnak megfelelően az óceán hullámsírja volt; Mission Beach közelében, a parttól mintegy 2 és fél kilométerre horgonyzott le a *fekete hajó*, a szertartást katolikus pap celebrálta, ugyanis anyám után római katolikus vallású voltam. Az áradó holdfény kísértetiessé varázsolta a tájat; mélyen alattunk az óceán, mint egy rejtélyes, párás, hatalmas lepel, mely maga alá gyűri a világot, miközben a partot egyre csak döngöli a hullámvérés elandalító, halkán felszűrődő moraja. A gyászmisét a szórás követte, borzalom volt látni, hogy akit legjobban szerettem a világon, hamuként száll a szélben. Zokogva roskadtam le az egyik hajópadra, többen is segítettek, hogy lábra tudjak állni és a mélységben hullámozó vízbe dobhassam a hatalmas koszorút.

Idővel felkerestek barátaim, ismerőseim, meghatottan vettem tudomásul, mily nagy empátia és segítőkészség vesz körül. Emberek, akiket már rég elfeledtem, s most igaz barátként vigasztalnak. Ügyeletet tartottak nálam, attól féltek, megölöm magam. Később – többek tanácsára – felkerestem egy pszichiátert, hosszasan elbeszélgettünk, végül annyit mondott: utazzam! A környezetváltozás az egyetlen, ami jót tehet nekem. Vegyek részt társasutazásokon, vállaljak kalandos, exkluzív vándorlásokat, keressek fel eldugott településeket, ahol félvad, nomád emberek élnek. Miután alaposan átgondoltam mindent, fontolóra vettem az „agykurkász” intelmeit. Mindenekelőtt tájékoztattam pénzügyi helyzetemről, jól tettem, már régóta esedékes volt

a hagyatéki tárgyalás. Elámulva vettem tudomásul, mennyire gazdag vagyok! A kutatóintézet pusztulása következtében megszűnt a munkahelyem, ezért is, és a balesetért is tetemes végkielégítést kaptam. Ami igazán meglepett, hogy a város egyik leggazdagabb örökösnoje vagyok! Ugyanis – mint kiderült –, apám és férjem haditechnikai kutatásokat is végzett, nevükhöz fűződik számos szabadalom. Olyan találmányok, melyek rendkívül hatékonynak bizonyultak, és még mind a mai napig ontják a szabadalmi díjakat. Felvettem a kapcsolatot a családuk pénzügyeiben illetékes ügyvédi irodával, megtudtam, apám ügyvédje, aki tapasztalt és célra törő, jobbnál jobb befektetéseket talált a pénzünknek, tovább növelve az amúgy is tetemes vagyont.

Nem térek ki mintegy másfél éves utazásaim részleteire, úti kalandjaim külön könyvet érdemelnének, cseppet sem kapcsolódnak jelenlegi irományom tárgyához: Etelka személyéhez, pontosabban ahhoz, miként lett unokanővérem sorsa meghatározó része életemnek.

Magyarországi családtagjainkkal apám tartotta a kapcsolatot, Bálint bácsival sűrűn leveleztek, ellenben Ödön bácsinak, apám bátyjának, csupán karácsonykor dukált egy csinos, semmitmondó anzikszkártya. Valamikor a 60-as évek közepén történt, hogy Bálint bácsi két fia, Imre és Miklós, ugyancsak az Újhazát választotta, váratlanul elhagyták a szülői házat, Imre 24 évesen Kanadában, Miklós 22 évesen New-York-ban vert tanyát. Pár évvel később Miklós előnyös házasságot kötött, gazdag amerikai lányt választva nejéül. Az esküvőre mi négyen is hivatalosak voltunk, s apám legnagyobb örömeire Bálint bácsi is eljött, a két testvér nem győzött egymásnak örülni, ám ahogy megfigyeltem, anyám lelkesedése kissé visszafogottabb volt. Ó, mennyi év telt el azóta! Édesanyám és apám is rég elporladtak már! És Edward... ó Istenem, ő sincs már velem!

San Diego klímája nem mindig kellemes, közeledett a nyár, s a levegő súlyos lett és ólomszagú, a trópusi meleg uralma alá vonta egész Kaliforniát. Pár hétre rá, hogy befejeztem

közel másfél éves utazásom, váratlan telefonhívást kaptam, Miklós jelentkezett. Elmondta, már régóta keres, értesült a szörnyű tragédiáról, s beszélni szeretne velem. Üzleti ügyei épp a városomba szólították, ha nincs ellenemre, kihasználná a kedvező alkalmat, amikor óhajtom, tenné tiszteletét. Másnap délutánra hívtam, meglepődve mértem végig, ez a Miklós kissé más volt, mint amilyennek 1972-ben, az esküvőjén láttam; kissé meghízott, megemberesedett, ám csinos volt, ápolt és jól öltözött, messziről lerítt róla, van mit aprítania abba a bizonyos tejbe. Zokogva borultam karjaiba, majd elregéltem neki az átélt tragikus eseményeket. Talán a fáradtság és a magányosság is tette, de összeroppantam, ontottam magamból a panaszt, tudtára adtam, hogy az utazás okozta környezetváltozás nem hozott vigaszt, feledést és életkedvet.

Könnyáztatta arccal panaszoltam, ha itthon vagyok, halani vélem Edward lépteit, olykor önfeledten szaladok elébe, úgy hiszem megérkezett. Ha sétálok az utcán – folytattam –, néha megállok és várom a kirakat előtt, mert tudni vélem, bement az üzletbe vásárolni. Egy alkalommal lezserül belekaroltam egy idegen férfiba, mert olyan ballonkabátot viselt, mint Edward, s termetre is hasonlított rá. – Ez lenne az örület első fázisa?! – fordultam hozzá kétségbeesve.

– Ó nem, a viláért sem – nyugtatott meg Miklós –, mindez arra utal, még nem vagy túl az elvesztésén, s képzeleted különös játékot játszik veled. Valami mást ajánlanék! – emelte meg hirtelen a hangját.

– Micsodát? – néztem rá nagyra nyílt szemekkel.

– Térj vissza szülőhazádba, Magyarországra! Ez volna a legteljesebb környezetváltozás. A hazai táj nem a férjedet, hanem a gyermekkori élményeidet vetítené vissza, s az egészséges nosztalgia lassanként átmosná agyad, a merőben új környezetbe való beilleszkedés lekötné minden gondolatod. Tudod – folytatta –, aki nyolc évet élt a szülőhazájában, annak a tudata mélyén a haza emléke eltörölhetetlen, mindig is létezik. S ha nagy baj

ér, előjön, mint egy gondos apa, kézen fog és visszavezet oda, ahol megláttad a napvilágot, ahol leélted gyermekkorodat.

– És mit kezdenék ott?

– És mit kezdenél itt?

– Igazad van, talán ez volna az egyetlen esélyem, hogy képes legyek összeszedni magam. Egyáltalán, mit tudsz a hazánkról? Talán jártál ott mostanában?

– Igen – újságolta –, ezelőtt egy évvel összekaptam a családomat, s teljes két hónapot töltöttünk magyarhonban. Mondhatom, kedvező változásokat tapasztaltunk, nyilván tudod, megváltozott a politikai helyzet, az 56-os üldözötteket, amilyen az édesapád is volt, nemcsak rehabilitálták, hanem hősként ünneplik is. Ami sajnálatos, hogy meglehetősen kettészakadt a társadalom, nagy a különbség szegények és gazdagok között. Ám de te – gondolom – jól állsz anyagilag, vagy talán mégsem?

– Jól állok – válaszoltam kissé rezignáltan –, apám és férjem nemcsak a fizikához, hanem a pénzek kezeléséhez is igen jól értett. Bevallom, anyám és jómagam sohasem foglalkoztunk pénzzel, meglepetés volt számomra a rengeteg kötvény, részvény, valamint a számos jól tejelő befektetés, külön ügyvédi team foglalkozik a pénzügyeimmel; megbízom bennük, ha hazatelepülnék, továbbra is őket bíznam meg, hogy kezeljék a vagyonomat.

– Okos gondolat – bólintott Miklós –, ám van valami, amire felhívnám a figyelmedet. Ha úgy döntesz, hogy hazatérsz, vigyáznod kell az életstílusodra, nem volna jó, ha kilógnál a sorból, ha eldicsekednél gazdagságoddal. Tudnod kell, Magyarországon többet ér a *valuta*, mint nálunk, odahaza egészen más árrendszer uralkodik. Te, kedvesem, a saját társadalmi osztályod tagjaihoz képest valóságos Krózus leszel, ha fény derülne vagyoned mértékére, irigyek, talpnyalók, mi több, csaló gazemberek vennének körül. Olyanok, akik le akarják nyúlni a pénzedet, ajánlgatva néked számos előnyös befektetést. Figyelj! Ha igaz barátokat, és nem élősködőket akarsz magad körül látni,

akkor látszatra szerényen kell élned, s nem hivalkodóan szórni a bankókat. No persze... titkon olykor-olykor tehetsz egy-egy igényesebb luxusutazást, beülhetsz drága vendéglőkbe, hódolhatsz valamilyen, nem túl feltűnő passziónak.

Még annyit – folytatta vendégem –, számíthatsz a rokonságra, a zord Ódön bácsi leszármazottai nem örökölték felmenőjük undok és rideg természetét, szeretettel, barátsággal fordulnak majd hozzád, elősegítik beilleszkedésedet. Egyébként – emelte fel mutatóujját, s intett engem –, ha netán nem találád meg a helyed az őshazában, San Diego mindenkor visszafogad téged. Egyelőre ne add el a házad, legyen hová hazajönnöd, ha úgy adódik, hogy meggondolod magad.

– Ha újra itt kéne élnem, akkor sem laknék abban a kietlen hodályban, még a környékről is elköltöznék, a város valamelyik másik negyedében teremtenék új otthon magamnak.

– Értelek. Nem akarsz elmerülni a nosztalgia szirupos vizének örvényében. Úgy hiszem, igazad van. Légy boldog! – ölelt magához, elbúcsúztunk, mindketten elmorzsoltunk könnycseppeket.

Miután elszántam magam, hogy visszatérjek Magyarországra, elutazásom előtti estén kiautóztam Mission Beach-be, hogy búcsút vehessek szeretteimtől. Álltam a vízparton, átengedve magam a nyáreste varázsának; az óceán sötéten, kékesen csillogott, enyhe szellő borzolta felszínét, keltve laza, játékos hullámokat. Különös érzések ébredtek bennem, határozottan úgy éreztem, Edward a közelemben van, mellettem áll, vagy tán felettem lebeg. Megszólított... Tisztán felismertem a hangját, lágy akcentusát, ahogy ejtette a magyar szavakat. Ami meglepő volt, nem prózában, hanem versben közölte üzenetét, agyamba vésődött minden sora. Még most, sok-sok év eltelte után is emlékszem e sajtáságos vers minden sorára, s meg nem állom, hogy ide ne írjam, amit hallani véltem e káprázatos éjben. Íme:

*Nyáréjszakán a Holdra mennek
A meghalt emberi szellemek,
S az éjsötétben messze merednek
A szemek, a szemek, a szemek.*

*Sóváran, vágyakozva nézik
Tűnő, múlandó életed,
Hogy a mozdúltlan öröklét helyett
A változás kénye jut neked.*

*Bár ezernyi távcső kutatja,
Űrhajó célozza meg,
Ha emberi láb is tapoggya:
Holtaknak világa ez.*

*Kedves, ha eljön az óra,
Én is a Holdra érkezem,
Lépteidet követni fogja
Halovány szellem-szemem.*

*Tekints az égre társaiddal,
Ha a Telihold fenn lebeg,
Intsenek búcsút a holtaknak
A kezek, a kezek, a kezek.*

***

Ilyen előzmények után érkeztem meg Budapestre, 1997 májusában. Tapasztalhattam, Miklós jóslata már a megérkezésemkor bevált, népes társaság várt rám a repülőtéren, valamenynyien Ödön bácsi leszármazottai. Idővel megtudtam, a zord férfiú négy gyermeket és számos unokát tudhatott magáénak, s némely unoka már dédunokákkal is gazdagította a jeles családfát. Ő és felesége még a nyolcvanas években elköltöztek az

örök vadászmezőkre, gyermekei nálam jóval idősebbek voltak, az unokák közül kerültek ki azok, akik velem nagyjából azonos korosztályba estek, ezek legtöbbször a későbbiekben a barátom is lett.

Amikor felfedezték a repülőtér tágas előcsarnokában, szót se szólhattam, már be is tuszkoltak az egyik kocsiba, s a lelkes csapat, mint valami győzelmi zászlót lobogtatva, szállított engem Debrecenbe. Az *Aranybika* szállodában foglaltak részemre szobát, s már a megérkezésem napján megkezdődtek a végláthatatlan családi összejövetelek. Hamarosan mindent megtudtam hazámról, amit csak tudni lehetett, rokonaim is elregélték sorsuk fordulatait, s engem is alaposan kifaggattak. Tapintatosan elhallgatták rosszallásuk, miszerint elszakadtam családomtól, még egy árva levelet sem küldve nekik; viszonzásul én sem panaszkodtam fel apám keserveit, akit mindig is nagyon bántott Ödön bácsi elutasító viselkedése. Hamarosan jött az ominózus kérdés: mik a terveim, hol kívánok letelepedni. Pápát említettem. Elmondtam, e városhoz fűződnek gyermekkori emlékeim, oda vágyom, ott szeretnék magamnak új életet teremteni.

Pár nap múlva vonatra ültem, s megcéloltam a sokat emlegetett várost. Az első döbbenet akkor fogott el, amikor sétára indultam Pápa főutcáján. Mintha kicsinyített fényképet néztem volna, olyan volt az élmény, az emlékeimben élő hatalmas házak, középületek összezsugorodtak, szinte játékszerek lettek, s a szélesnek álmódott főutca, mellékutcaként szerénykedett. Ugyanígy jártam a parkkal, mely emlékeimben vadregényes őserdőként élt. Jelenleg? Gyéren nőtt fák, itt-ott, kicsiny bokrok. A patak, melynek mély vizétől szüleim annyira óvtak, sekély volt, homokpadokkal teli. Befordultam a Vaszari utcába, hogy megkeressem egykori otthonunkat, a nevezetes *sárga házat*. Titkos tervem az volt: megvásárolom, pénz nem számít, akár a kétszeres, háromszoros árat is megadom érte; ott szeretnék újból élni, a régiekhez hasonló bútorokkal berendezni a szobákat, ápolni a

virágos kertet. Mentem, nézelődtem, valahogy olyan furcsának tűnt a hajdani utca. Néhány épület ugyan ismerős volt, de a környezet, a miliő idegen, nem éreztem csöppnyi nosztalgiát sem. Figyeltem a házszámokat – már ahol voltak –, elérkeztem a keresztutcahoz, mely annak idején házunkat határolta, s borjú módjára bámultam az utcasarkot, hirtelen azt hittem, rossz városban találtam magam. Hatalmas ABC áruház nyújtózott előttem, nemcsak egykori otthonunknak, hanem a szomszédos épületeknek is nyoma veszett. Nem hittem a szememnek, tovább mentem, keresgéltem, ám hiába... A sárga ház eltűnt, helyét elfoglalta a terebélyes üzlet.

Ennyi elég is volt nekem Pápából, felültem a vonatra, s visszautaztam Debrecenbe. Pár napig ki sem léptem a szállodából, olvastam, heverészttem, különféle foglalkozásokat agyaltam ki magamnak, majd rendre mindet elvettem. Hirtelen csengeni kezdett a telefon, felvettem a kagylót, az egyik unokahúgom, Blanka keresett.

– Mártikám, örvendünk, hogy visszatértél Debrecenbe! Holnap ebédre várunk, megünnepeljük a születésnapomat. Leszünk vagy harmincan, olyanokkal is találkozol majd, akikről mindeddig nem volt tudomásod. Megvallom kíváncsiak rád, az „amerikásra”, ne csodáld, ha kifaggatnak, ha az „ünnepelt” helyett az ünnepi ebéd főszereplője nem én, hanem te magad leszel!

Kedvetlenül adtam beleegyezésem, nemigen díjaztam rokonaim csodálatát. Nem tetszett, hogy úgy néznek rám, mintha én lennék a nyájban az ötlábú birka, viszolygást éreztem, amikor öltözékem anyagát gyűrögetik, cipőmet vizsgálgatják, s minduntalan azt kérdezik: mi mennyibe került. Hiúságom mégis azt diktálta, menjek el fodrászhoz, kozmetikushoz, öltsem magamra a legdivatosabb ruhám. Hatalmas ovációval fogadtak, az asztalfőre ültettek, kiváltképp lelkesen üdvözöltek az újonnan felbukkant rokonok. Ebéd után, kávézás közben került sor a végeláthatatlan fecserészésre, többek között megismerkedtem

Áronnal, Blanka bátyjával, akiről kiderült, hogy a Debreceni Tudományegyetem adjunktusa. Mi több... a Fizikai tanszék munkatársa, vagyis mi ketten kollégák vagyunk. A nap folyamán el nem mozdult mellőlem, kivárta, amíg a társaság többi tagja kifaggat az amerikai viszonyokról, s mikor némileg megértik a „közönségem”, arra kért, váltsak szót vele. Meghatódtam, amikor megtudtam, ismeri a Zerind-Owen család valamennyi publikációját, arra a hírre, hogy felbukkantam Debrecenben, megszakította budapesti tanulmányútját, és körünkbe sietett. Jó egy órát beszélgettünk, míg nem feltette a jól ismert kérdést: mit óhajtok kezdeni magammal. Miután eldadogtam néhány közhelyet – hiszen bármennyire is halogattam a téma feletti elmélyült gondolkodást, tudatomban folyamatosan ott rezgett a kérdés, melyet ő most oly hirtelen felvetett – váratlan ajánlattal állt elő.

- Márta néni, javasolhatnék valamit?
- Hogyne – válaszoltam kissé óvakodva.
- A te helyed Budapesten volna az Atomfizikai Kutatóintézetben. Jelenleg én is ott tartózkodom úgynevezett továbbképzésen, ismerem jól a társaságot, bemutatlak a főnökségnek, azt hiszem, kölcsönösen jól járnátok egymással. Nos?

Szeptember elsejétől a híres kutatóintézet munkatársa lettem, tudományos főmunkatárs volt a beosztásom, mely cím kijárt mindazoknak, akik PhD doktorátussal rendelkeztek. Örömmel vettem tudomásul, hogy nekünk, úgynevezett *szabadpolcos* kutatóknak kötetlen a munkaidőnk, nem az intézetben eltöltött órák száma a döntő, hanem az eredményesség, a publikációk és az előadások száma és olvasottsága. Miután kijelölték a szobám és a munkaasztalom, s megismerkedtem a kollégákkal, kezdtem úgy érezni, otthon vagyok, mindaz, ami eddig történt velem, csupán vándorlás volt, idegen tájakon való bolyongás, igazi hazámat keresve. Az Intézet Budán, a Frank-hegy ormán székelt, az erdő sűrűjében álltak az épületek. Az

ózondús, erdei levegő felüdített, s nem győztem örvendezni, hogy munkaszobám ablakából nagyszerű kilátás nyílik az alattunk fekvő fővárosra, valamint a környező nagyobb hegyekre is. Néhány hétig Áron is az Intézetben tartózkodott, megkönnyítette beilleszkedésem, barátokat szerezve nekem.

Hirtelenjében rendkívül elfoglalt lettem, tanyát kellett vernem Budapesten, lakást venni, otthont teremteni, s beszerezni valamilyen alkalmas gépkocsit is. Végül Budán, a királyi vártövében telepedtem le, két szoba hallos lakást vásároltam, valamint egy társasházi apartmant is kinéztem magamnak Balatonfüreden. Szó sem lehetett hűvösvölgyi csodapalotáról, kertes, ötszobás villáról, ami fémjelezte volna gazdagságomat. Autóból is középkategóriásat vettem, egy sárga Volkswagen Polóra esett a választásom; nehogy már egy luxuskocsival furikázzam egymagamban és végül egy gengszterbanda karjaiban találjam magam.

Már a második nyarat töltöttem Füreden, amikor a strandról hazatérve összefutottam Tamással. Ő is, mint Áron, Ödön bácsi egyik unokája, életkorára nézve negyvenvalahány éves, ám külsejét tekintve alig harmincnek nézett csak ki. Átölelt, megcsókolt, első szava az volt: mit keresek e szép nyaralóhelyen, Füreden? Amikor megtudta, hogy apartman-tulajdonos vagyok, diadalüvöltésben tört ki, közölte, hogy földiek vagyunk, ő is rendelkezik üdülési joggal egy igényes villában. Elhadarta, tavaly újra nősült, sikerült kilépnie korábbi, pocsék házasságából, s elvenni valakit, aki a világ legaranyosabb hölgyeméne.

– El kell jönnöd hozzánk – lelkendezett –, meg kell ismerne az én drága Zsuzskám! Egyébként az ő családjáé a villa, ahol mostanság nyaralgatunk. – Örömmel vállalkoztam a látogatásra, megbeszéltük az időpontot és a helyet, az én kéglimtől nem is nagyon messze laktak, gyalog mentem, nem ültem autóba, Tamás ugyanis szót ejtett valami jóféle borról, mellyel kocintani fogunk. Doboz bonbon, üveg konyak, s már ott is álltam a villa előtt. Kedves arcú, fürgé kis nő szaladt ki kaput nyitni,

elámultam, látva a gyönyörű, emeletes házat, miközben a nő – Zsuzska – a nyakamba ugrott. Tamás is elének sietett a virágágyásokkal övezett kerti ösvényen, átölelt, megcsókolt, és a ház előtt húzódó széles teraszra vezetett, ahol modern vonalú kerti garnitúra kínált kényelmes pihenést a hőségtől kissé elfáradt testemnek. A díszburkolattal ellátott platót felerészben üvegtető fedte, melyre a ház falát borító vadszőlő indák fonódtak. A nap erősen tűzött, árnyékba vonultunk, a levegő kellemes volt, Tamás fröccsöt kevert, enyhíteni szomjunk. Később kívül-belül körbejártuk az impozáns épületet, megcsodáltam a kedvező beosztást, az ízléses berendezést, az erkély nyújtotta kilátást a Balaton kékeszöld vizére, a vitorlások sokaságára. Amikor visszatértünk a teraszra, Zsuzska huncut képpel kacsintott rám.

– Mártika – nézett rám évődve – légy erős, meglepetésvendéget tartogattunk neked!

– Ó, milyen figyelmesek vagytok – udvariaskodtam –, imádom a meglepetéseket! – A valóság ennek ellent mondott, már előre féltem, ki lesz a jövevény. Egyedüllétem már sokaknak feltűnt, figyelmembe ajánlották ismerősüket, rokonukat, úgy vélték, egy jól szituált ötvenes nő kapós a halpiacon, itt az ideje, hogy újból férjhez menjen, családban éljen, mint mindenki más. Már látni véltem a nekem szánt, némileg elaggott, anyagi gondokkal küszködő férfit, nagy valószínűséggel elvált feleséggel és néhány gyermekkel, akikkel időnként foglalkoznom kell majd, miközben reggeltől estig sütök és főzök, tömöm a pocakját a ház urának. Jólneveltségem azonban tiltotta, hogy elvegyem Tamásék örömét, elhatároztam, kedves leszek és negédes, lekoptatni a pasast ráérek későbben is.

Csikorogni kezdett az utcára nyíló kapu, Zsuzska felpattant. – Ez ő! – kiáltotta, majd egyetlen ugrással átívelve az udvarra vezető lépcsőket, futott a kerti ösvényen a kijárat felé. Hamarosan vidám nevetés verte fel a csendet, Zsuzska csilingelő hangját egy mélyebb hang kísérte, mintha egy brácsa zengését hallottam volna, melyet magasabb fekvésű zongorafutamok

színeznék. Gondoltam, megérkezett a „meglepetés”, már tornáztatni kezdtem arcom mozgatóizmait, hogy illő lelkesedéssel, s nem elfintorított ábrázattal köszöntsem a nekem szánt lovagot. Csodálkozva vettem észre, idősebb nő lépett elő az utat szegélyező bokrok sűrűjéből, arcát platinaszőke hajkorona övezte, kék szeme csodálkozva mért végig, háta hajlott volt kissé, mint akire az évek már megkezdték felpakolni terheiket. A vendég-hölgy valahonnan ismerősnek tűnt, ám meg nem mondtam volna, hol és mikor láttam, miféle dolgom lehetett vele. A szőke nő hirtelen lecövekelt, hol a háziakra, hol reám pillantott.

– Mártika! – kiáltott Zsuzska –, látod már, kit hoztam neked? Ő a „meglepetés-vendég”! – Felálltam a kényelmes fonott székből, tettem pár lépést Zsuzska és vendége felé. A huncut fiatalasszony közénk perdült, egyik karjával a nőt, másikkal engem ölelt át, s ahogy *face to face* egymáshoz közelebb kerülünk, agyamba villant egy régi emlék, már tudtam, kit köszöntsek a hirtelen felbukkant vendégben.

– Etelka! – lelkeztem –, valóban te vagy az?!

Egymás karjaiba estünk, nevetve ölelkeztünk össze, miközben mondtuk mindazt, amit ilyenkor mondani szokás az idők távlatából felbukkant rokonnak. Én: hogy korodhoz képest remekül tartod magad; ő: hogy nem gondolta volna, hogy abból a sovány kis békából, aki nyolc éves koromban voltam, ilyen csinos és szemrevaló asszony válhat valaha is. Az örövendezésnek Tamás vetett véget, hozzánk lépett, s mindkettőnket átkarolva a teraszra invitált bennünket. Pillanatokon belül bort töltött a poharakba, valamennyien felálltunk koccintani és Etelkát üdvözölni, ám ő hárított, s engem nevezett ki meglepetésnek, engem, a szülőházába visszatértet. Megindult az ilyenkor szokásos purparlé, valósággal egymás szájából kapkodtuk ki a szavakat. Etelkával mindketten szerettünk volna minél többet megtudni egymásról, miközben soroltuk rendre a velünk történeteket.

Hamarosan megtudtam, hogy Etelka, bár orvosnak készült, védőnő lett, nem vállalva a sokéves tanulást az orvosi egyetemen. Elszomorodva panaszolta fel családjá széthullását, két öccse kivándorlása mélyen elszomorította szüleit is és őt is. Ekkor tudtam meg, hogy Imre, az idősebbik, aki 24 évesen indult el új hazát keresni, Kanada őserdeiben kötött ki, extrém túrákat vezetett a veszélyt kedvelő turistáknak. Élete tragikus véget ért, mintegy négy év elteltével ő maga is az egyik túra áldozata lett, valami szikláról lezuhanva érte őt a halál. Miklós sorsáról én számoltam be a társaságnak, megemlítve, ő beszélt rá, hogy szülőhazámba visszatérjek, ha valóban új életet akarok kezdeni. Etelka is áradozva beszélt kisebbik öccséről, elmondta, Miklós sikeres üzletember, remekül keres, neki köszönhető, hogy Kaposváron házat vehettek maguknak, ahol édesapja halála után anyjával együtt élhette életét.

Később arra is rátért, nem óhajt tovább Kaposváron lakni, hatvanegyedik életévét elérve nyugdíjba vonult, Pestre költözik, szórakozni vágyik. Évekig ápolta nagybeteg anyját, aki közel járt már a kilencvenhez, amikor csendben elhalálozott. Munkáját hivatásnak tekintette, néhány évig ápolónőként is dolgozott a kaposvári kórház belosztályán. Már árulja is a házat, miközben Pesten nézelődik, néhány csinos hajlékot már ki is nézett, ám csak azután dönt, amikor már kezében lesz öröklakásának ára. A bankszámláján már ott van a pénz, amit Miklós „szerény hozzájárulásként” átutalt neki. Én is beszámoltam életem eseményeiről, mélyen hallgatva arról, valójában mennyire gazdag vagyok. – Valami kis pénzem maradt a lakás- és nyaralóvásárlás után – szerénykedtem –, egy kis tartalékra mindenkinek, főként az egyedülálló nőknek, szüksége van! Társaim bólogatva vették tudomásul ésszerű magatartásom, Tamás megjegyezte, ha netán anyagi gondjaim volnának, számíthatok a segítségére.

Tíz óra is elmúlt már, amikor búcsúzkodni kezdünk, Etelka közölte, hamarosan visszatér Kaposvárra, hogy intézhes-

se rengeteg ügyét. Ám, tette hozzá, amint berendezi új otthonát, számít a látogatásomra. Elkérte a telefonszámom, miközben biztosra mondta, hogy még az ősszel feltétlenül találkozunk. Tamásék is távozni készültek, mint kiderült, mindössze három hét a szabadságuk, s a családi üdőlőnek sem ők az egyedüli nyaralói, szigorú beosztás szerint veszi igénybe Zsuzska családja a villát.

***

Október közepén hívott fel Etelka, boldogan áradozott a telefonba, hogy immáron budapesti lakos, fejedelmi lakása van. – Okvetlenül meg kell látogatnod – unszolt –, ebédre várlak, nekem bármelyik nap megfelel! – A szombatnál maradtunk, déli 12 órára beszéltük meg a találkozást. Nosza rajta, mondtam, csokor virág, nagy doboz bonbon, s már ott is álltam a megadott címen fellelhető lakás előtt. Álltam és bámultam, nem gondoltam volna, hogy Etelka luxusvillába költözik. A négylakásos házat gondosan megmunkált kert övezte, a két emeleti lakás ajtaja széles balkonra nyílt, ezek egyike volt Etelka tulajdona. Elcsodálkoztam, amint beléptem hozzá és körülnéztem, három szoba, hall, méretes mellékhelyiségek – mi az ördögért kell egy magányos nőnek ekkora lakás? Talán, hogy elférjen benne a rengeteg antik bútor, melyet nyilván még a családjától örökölt. Vagy ki tudja? Hátha vénségére férjhez akar menni, ebben a korosztályban akad még néhány kissé roskatag férfi, aki szívesen venne el egy ápolónőt, számítva a szakszerű betegápolásra, gyöngéd kényeztetésre. Ám kiderült, tévedtem – akkor még nem sejtettem, hogy ez Etelkát illetve gyakran meg fog velem esni –, unokanővérem nem férjet, hanem két leányzót készült befogadni, méghozzá édesanyja nővérének unokáit, akik a fővárosban szerették volna folytatni tanulmányaikat.

– Okosan teszed, hogy körülveszed magad fiatalokkal – helyesletem –, a két csitri üde léghört varázsol majd köréd, lesz,

aki elkísér moziba, színházba, ebben a nagy lakásban társas összejövetelek is tarthatók, a lányok, fiúk kacagása felüdíti majd, elűzi méla hangulatodat! – Etelkának tetszett a beszédem, nevetve, visongva szabadkozott. Hamarosan ebédhez ültünk, hamisítatlan *vasi pecsenye és cinke-krumpli* került az asztalra, ezek elkészítését Etelka még anyjától, a Nyugat-Dunántúlról való Andrea nénitől leste el. Ebéd után kísértáltunk a balkonra, melyet fonott kerti garnitúra tett lakályossá, a falak mentén virágládák álltak, némelyikben kistányérú őszirózsák szerénykedtek.

– Már alig várom a tavasz érkezését, hogy teleültessem virággal az összes ládát – magyarázta Etelka –, ha nem tudnád, hobbim a kertészkedés, a növények imádója vagyok! Nevelek majd futórózsát is, mely behálózza az erkély vasrácsos oldalát. Talán még rózsasalugast is sikerül kialakítani – tervezgette –, mely a meleg napokon illatos enyhet ad.

– Hát csak rajta, barátném! – biztatgattam; magam is kedvelem a virágokat, ám módjával, mindössze néhány cserép muskátli vegetált az erkélyemen. Ezeket rendre kiástam és magammal vittem Balatonfüredre, hogy otthonossá, barátságossá varázsolják erkélyemet.

HARMADIK FEJEZET

Fonnyasztott virágok

Etelkával hamarosan igaz barátnők lettünk, elmentünk együtt moziba, színházba, operába, unokanővérem díjazta, hogy kocsival fuvarozom ide meg oda, sötétedés után már nem kedvelte a magányos kóricálást. Gyakran emlegettük a pápai éveket, viccelődve utaltunk arra, mily nagy volt közöttünk a korkülönbség, amikor ő 18 éves, én meg mindössze 8 éves voltam. – Bezzeg most! – bókoltam Etelkának –, ha elmegyünk együtt valahová, senki sem veszi észre azt a bizonyos tíz esztendőt!

Olykor meglátogatott, lakásom kiváltotta tetszését, érdeklődéssel, ám némi lesajnálással vizslatta a modern bútorokat. – Jobban tetted volna – oktatott ki –, ha antik holmikkal veszed körül magad. Emlékszem, amikor meglátogattunk beneteket Pápán, nagyszüleink gyönyörű bútorai díszítették azt a sokszobás sárga házat.

Magam is gyakorta felkerestem őt, rendszerint ebédre voltam hivatalos, élvezte, hogy valakinek bemutathatja konyhaművészetét, mely tudománnyal én – a kutató fizikus – kevésbé arattam babért. Amit ellenben furcsállottam, hogy a két unokahúg beköltözése késett, ha rákérdeztem, Etelka homályos válaszokat adott. Hol arról mesélt, pár hét, és jönnek a lányok, máskor beismerte, bizonytalan az érkezésük, s ő már le is mondott arról, hogy lakótársul befogadja őket.

– Ó, ne gondolt, hogy fáraszt engem a takarítás – válaszolt kérdésemre –, megszoktam a házimunkát, már kislánykoromtól kezdve rám testálta anyám a ház körüli teendőket, ő maga szívesebben korzózott Pápa belvárosában, mintsem főzött, vagy takarított volna! A két öcsémet is én láttam el, tudod, imádom a kiskölyköket, részben ennek tulajdonítható, hogy az ápolónői foglalkozás helyett védőnővé képeztettem magam. Miközben ezt mondta, arra gondoltam, miért nem ment férjhez? Akkor babusgathatta volna a sajátjait. Gondoltam, de nem

mondtam, ugyanis egy súlyosabb nőgyógyászati műtétnek köszönhetően magam is gyermektelen voltam. Talán Etelkával is valami hasonló történt, vélekedtem, s ahogy én nem, ő sem óhajtja megosztani vélem élete sötét és fájó emlékeit.

***

Földünk lakói ujjongó örömmel készültek az ezredfordulóra, áhítattal, s némi félelemmel várva 1999 szilveszterének tizenkettedik óráját. Sötét tekintetű emberek arról pusmogtak, hogy a Bibliában rejtett utalást találtak arra nézvést, hogy 2000-ben bekövetkezik a világvége, többé kő kövön nem marad. Az informatikusokat realisabb gondok emésztették, mint kiderült, a számítógépekben az évszámokra a spórolós programozók mindössze két karaktert szántak, kihagyva az 1900-as évekből a 19-et. Ám az idő vészesen haladt, s egyszerűen ráeszméltek, elérve a 99-et, a 2000-ik évszám helyett a gépben 00 fog megjelenni. – Mit okoz majd mindez? – kérdegették egymást a számkukacok. – Mindössze annyit – adták meg a választ az okosabb fejek –, hogy az informatikai rendszerek visszatérnek időszámításunk kezdetéhez, megbolondítva, felforgatva a számítógépes agyakat. Egyesek a felhalmozott adatok elvesztéséről, mások bankpánikról fuvaláztak, megindult a harc az információs világ megmentése érdekében, végül átprogramozták két karakteresről négy karakteresre a rendszereket, s mehetett a világ ünnepelni.

Kollégáimmal együtt magam is végigkövettem az „információs pánikot”, emlékszem, sokat vitatkoztunk, ötleteltünk, végül hatalmas szilveszteri bulit rendeztünk annak örömeire, hogy sikerült a fejről a talpára állítani a dátumozási problémákat. És mindez még nem volt elég a zűrzavarból, pihentebb agyak kifundálták holmi csillagászati megfigyelésekre hivatkozva, hogy a második évezred első napja nem 2000 január elseje, hanem 2001 január elseje lesz. Természetesen nem letünk volna magyarhonban, ha nem szakadt volna azonnal két

pártra az Intézet munkatársainak gyülekezete. A problémát főnökünk, Bárdos Gábor oldotta meg: közölte, nincsen mit tenni, jövőre is rendezünk szilveszteri bulit, mindkét tábornak kedvére téve megünnepeljük mindkét jeles napot.

***

Május végén felhívott Etelka. Örömmel üdvözöltem, ám a szokásos „hogya s mint vagy?” kérdésemre válaszadás helyett felzokogott.

– Mártikám! – szipogta – ami bánt, az nem telefontéma, arra kérlek, mielőbb keress fel, szeretném kikérni a tanácsodat.

– Etelkám, drágám! Valami betegség kínoz?

– Ó nem. Nos... majd szóban elmesélem. Holnapután szombat, el tudnál jönni?

– Szíves örömet.

– Rendben. Délután öt óra tájban várlak.

Töprengve tettem le a kagylót, végül arra jutottam, nyilván az unokahúgokkal akadt valami problémája. Igaz, már több mint egy hónapja nem hallottam róla, az én hibám – szégyenkeztem –, hogy elhanyagoltam a kedves rokont.

A megbeszélt időpontban beállítottam, ahogy Etelkára néztem, elborzadtam, rendetlen volt és ápolatlan, a haja kócos, a szeme karikás, a sebtében felkent rúzs foltjai inkább ártottak, mintsem használtak a siralmas összképnek. Leültetett, süteménnyel és almaszörppel kínált, étvágytalanul rágcsáltam a kiszáradt, ízetlen linzert, amit barátném nyilván kínjában sütögetett.

– Mesélj! – unszoltam. – Mi az a nagy gond? Látom rajtad, hogy meglehetősen magad alatt vagy, ha segíthetek, szívesen állok rendelkezésedre, gondolom Juditkával és Ildivel akadtak problémáid.

– Ah dehogy! Érdekel is engem az a két kamaszlány! No várj csak! – pattant fel. – Gyere ki velem az erkélyemre, muta-

tok néked valami retteneteset. – Felálltam, követtem lépteit, néhány pillanatig elgyönyörködtem az utcáról behajló fában, az előkert virágzó bokraiban, a pázsit tavaszi zöldjében. A kerti garnitúra tisztára mosva állt az erkély mellvédje előtt, a fotelokban színes párnák várták a fáradt ülepeket.

– Látod?! – kiáltott rám vendéglátóm. – Nézz ide, gyönyörködj a halottaimban! – Erőteltjes mozdulattal a virágládákra mutatott, elborzadtam, illet még soha meg nem éltem, mintha tájfunnal kevert jégeső látogatta volna meg barátnőm erkélyét. Szébbnél szebb virágok heverték letarolva, elfonnyadva, mintha a ládák csöppnyi meghalt lények koporsói lettek volna.

– Mi történt itt? – fordultam döbbenet Etekához – vihar tombolt a városnak ebben a kerületében? Az én utcámban az utóbbi hetekben alig pár csepp eső esett.

– Ki beszél itt időjárásról! – rikoltott rám erős, éles hangon. – Nem fogod fel?! Ez a borzalom emberi kéz műve! A langyos májusi eső hogy tenne illet!

– Hogyan? – bámultam rá – azt akarod mondani, hogy valaki szánt szándékkal tette tönkre a házi kertet? De hát ki az ördög? Ki járhatott itt?

– Az a vén satrafa, a randa szomszédom! Irigyelte, hogy az én virágaim szebbek az övéinél. Az egyik éjjel átmászott a rácson, s valami méreggel vegyített vízzel tönkrelocsolta a kis-kertemet. Íme, az eredmény, odalett minden, elfonnyadva hevernek a vétlen növények!

– Már megbocsáss! – mértem fel a két erkélyt elválasztó, masszív vasrácsot –, hogy lett volna képes Mózsikné a kövér testével és a fájós, vastag lábaival átevickélni ezen a magas kerítésen?

– Ugyan már! Semmi itt átmászni! Nézd! – a rácshoz ugrott, feltette jobb lábát az alsó keresztrúdra, s egyetlen mozdulattal átlendítette magát a szomszéd balkonra. Odaugrottam, hogy segítek, ám ekkor már ott volt a túloldalon.

– No, de – kiáltottam –, most látom csak, hogy a szomszédod virágládáiban is kipusztult minden! Akkor igenis valami természeti csapás adott be nektek. Talán egy hirtelen támadt forgószél söpört végig a két balkonon, esetleg valami madár-csapat gárgyolta szét a növényeket. – Etelka pillanat alatt viszszafelelt, a számat tátottam, hogy idős kora ellenére mennyire fürgé, jó mozgású. Már ott is állt előttem, két keze csípőre téve.

– A „természeti csapás” én magam voltam... viszonzásul én is tönkretettem Mózsikné virágait! Igazam volt, nemde? Elvégre jogos a bosszú, az ilyen barbár tett nem maradhat megtorlatlanul! Most legalább látja, kivel húzott ujjat! És ez még nem minden! Birtokháborításért fel fogom jelenteni őt a rendőrségen.

– Etelka! – kezdtem el kérlelni –, néhány kedves szóval talán többre mennél. Tudom jól – folytattam – hívő ember vagy, istenfélő, s a katolikus vallás megbocsátást hirdet, azt tanítja, szeretnünk kell ellenségeinket is!

– Ennek semmi köze a valláshoz – szakította félbe a mondatomat. Jézus Krisztus is ostorral verte ki a templomból a farizeusokat. A bosszúállás igenis jogos! – Nem válaszoltam, láttam, hogy unokanővérem teljesen kifordult önmagából, az arca tűzpirosan lángolt, lihegése akár egy veszett kutyaé, ilyen állapotban nem hatnak a józan érvek, mit sem ér a megbékélés hirdetése.

– Ha jól emlékszem – néztem rá hideg szemekkel –, azért hívtál ide, hogy a tanácsomat kérjed. Mégis! Tulajdonképpen mit vársz tőlem? – hirtelen megenyhült, a bocsánatát kérte.

– Mártika – nézett rám sanda tekintettel –, te ugyebár fizikai kutatóintézetben ténykedsz, úgy tudom, az ilyesmi helyen vegyészek is vannak, akik képesek analizálni a mérgeket. Arra kérek, vigyél el egy maroknyi földet és vizsgáld meg! Ha kezemből lesz a hivatalos irat, mely a talajban lévő mérge jelenlétét igazolja, minden gond nélkül elmehetek a rendőrségre,

megtehetem feljelentésemet. A bíróság előtt is meg fogom védeni az igazamat, s ha minden jól megy, börtönbe zárják azt a vén banyát! – Elképedve mértem végig, el nem hittem volna, hogy ennek a jámbor nőnek a szívében ekkora gyűlölet vert tanyát. Csitígtattam, miközben megjegyeztem, én atomfizikával foglalkozom, vegyészmérnök nincs a csoportunkban, a talajszennyezések vizsgálata inkább a KÖJÁL-ra tartozik, mintsem egy tudományos kutatóintézet embereire. – Bár kétlem –, tettem hozzá –, hogy az élelmiszerbiztonsággal foglalkozó szervek virágföldeket is hajlandók volnának analizálni...

– Azért csak próbáld meg! – unszolt – esetleg fordulj a Kertészmérnöki Egyetemhez!

– Ezt éppenséggel te is megtehetnéd – vetettem oda, semmi kedvem sem volt eleget tenni Etelka felszólításának, vegzálni öreg, beteg matrónákat, nevetségessé tenni magam.

– Drágám – kérlelt –, jobb volna, ha te keresnéd fel az egyetemet, fiatalabb vagy, mint én, jó fellépésű és roppant megnyerő, a doktorátusoddal is eldicsekedhetsz. Kérlek, nagyon-nagyon kérlek, teljesítsd óhajom rokoni szeretetből, gondolj arra, mily szoros kapcsolat fűzte össze felmenőinket! Egyéb-ként – vált szigorúbbá a hangja –, ha kívánod, hát megfizetem a fáradozásodat!

– No, még csak az kéne! – háborogtam. – Rendben – engedtem a kérésének –, tegyél egy dobozba valamennyi földet, elmegyek az egyetemre, megérdeklődöm a lehetőségeket. De! – emeltem fel fenyegetően a mutatóujjam – ennyi és nem több, amire vállalkozom.

– Aranyos vagy – derült fel az arca –, tudtam, hogy a vér nem válik vízzé, hogy megértő rokonra találtam benned.

***

Pár nap múlva felkerestem a kérdéses egyetemet, mint várható volt, küldözgettek ide meg oda, miközben meglepődve tapasztaltam, hogy senki sem tekinti abszurdnak a problémámat. Végre valahára összejöttem egy lelkes, fiatal tanársegéddel, a férfi igen nagy empátiával hallgatta a felvetésem. Szemüveges, malacra emlékeztető képével szaporán bólogatott, elismerte, gyakran megesik, hogy szennyeződés kerül a talajba, az emberek hajlamosak eldobálni veszélyes hulladékot, vegyszert, olykor mérgező anyagokat is, hogy aztán csodálkozva vegyék tudomásul, tönkre ment a virág vagy a zöldség, s még jó, ha a mérgek nem szívódnak fel, s nem teszik életveszélyessé a termékeket. Kissé ködösen fogalmazva előadtam Etelka virágainak szomorú történetét, valami olyasmit hebegtem, barátnőm tudta nélkül szennyeződés kerülhetett a talajba. A malacképű nagy figyelemmel kísérte minden szavam, utalt arra, volt már hasonló esete, sajnos – nézett rám szánakozva – az emberi nemtörődömség, a veszélyes hulladék titkos elrejtése fertelmes dolgokat képes produkálni. Abban maradtunk, egy hét múlva ismét felkeresem, addigra elvégzi a szükséges vizsgálatokat. Hozzátette, ő az egyetem talajmechanikusa, s számos tudományos publikációt jelentetett már meg a talajszennyeződések okozta problémák tárgyában.

Etelka alig várta, hogy elteljen az egy hét, elmesélte, Mózsiknéval áll a bál, a gonosz asszony ellene hangolja a lakókat, ám ő sem rest, szélteben-hosszában hangoztatja, szomszéd-asszonya a bűnös, ő kezdte a torzsalkodást.

A kis tanársegéd riadtan pillantott rám sokdioptriás szemüvege mögül, ezúttal nem volt oly szívélyes, mint az első alkalommal, rosszat sejtve nyújtottam feléje a kezem, kinyögve néhány bocsánatkérő mondatot.

– Sikerült valami mérget kimutatni a talajmintában? – érdeklődtem halk szavakkal.

– Tulajdonképpen igen, ám az eredmény kissé meglepő – nézett rám a szemüvege fölött, s szemében furcsa fény csillogott.

– Igen?

– Nos... arról van szó, hogy ön, nyilván tévedésből, tömény emberi vizelettel öntözte meg a virágait.

– Én ugyan nem – méltatlankodtam –, semmi közöm az egészhez, az unokanővérem kérésére kerestem fel önt.

– Értem. Így már világos, az idős hölgy nyilván úgy gondolta, hogy a szántóföldeket is fekáliával trágyázzák, s valami hasonló jótt tesz a virágainak is. Csakhogy! – koppantott erélyes mozdulattal íróasztalára –, vizelet e célra csupán erős hígításban alkalmazható, s a helyes összetétel az ürülék minőségétől is függ. Ugyanis – oktatott, mintha elemista nebuló lettem volna – a növény, miközben felszívja a nedvességet, tönkremegy, ha a folyadék sűrűsége lényegesen eltér a benne keringő nedv koncentrációjától, mert az ozmózisnyomás szétroncsolja a növényi sejteket. Kedvezőbb e célra a tápoldat használata, melynek mikroelem-tartalma megakadályozza a hiánybetegségeket. Az üvegcséken feltüntetik a pontos hígítási arányt, egyben figyelmeztetik a felhasználót, hogy a megengedettnél töményebb oldat a kezelésbe vett növény megperzselődését és kipusztulását eredményezheti.

– Köszönöm – rebegettem pirosra gyúlt arccal, majd megkérdeztem, mennyivel tartozom a vizsgálatért. A kertészmérnök mosolyogva utasított vissza.

– Semmivel, asszonyom, örülök, hogy a nénje segítségére lehettem. Nekem, mint októnak, kötelességem a növények helyes gondozására megtanítani embertársaimat!

Ezt hallva eszembe sem jutott megemlíteni a szándékos talajmérgezést, újabb köszönetet mormolva, sietve elhagytam az egyetemet. Valósággal fortyogott bennem az indulat, már bántam, hogy engedtem Etelka kérésének, beleártva magam két

megveszekedett vénasszony csetepatéjába, akik jó dolgukban egymás növényeinek összepisilésével szórakoznak.

Felhívtam Etelkát, közöltem, megvan a talajminta vizsgálati eredménye. Mohó kérdésére csupán annyit mondtam: – Majd szóban! – Ezer köszönet! – dörögte, hangja lángolt a bosszúszomjtól, megkért, mielőbb keressem fel.

– Nincs semmiféle méreg a talajmintában – tértem egyenest a tárgyra, amint szembesültem Etelkával. – Virágaidat vízelettel öntözték meg.

– Ó, a vén boszorkány, az ilyennek máglyán volna a helye! Örülök, hogy sikerrel jártál – tette hozzá – no, de hol a szakvélemény?

– Micsoda?! – förmedtem rá, dühömet cseppet sem titkolva.

– Azt akarod mondani, hogy nem hoztál pecsétes írást a kertészmérnök véleményéről? Akkor hiába minden, a rendőrség nem fog nekem hitelt adni!

– Ne bánd – próbáltam megnyugtatni –, az, ami történt, annyira gusztustalan, hogy legjobb volna hagyni a fenébe Mózsikné kellemetlen ügyét. Apropos! Te, drágám, miféle szerrel irtottad ki szomszédasszonyod virágait?

– Mosóporos vízzel, ha éppen tudni akarod. No, de Már-ti! Légy oly kedves, keresd fel újból a tanársegédet, és kérd el tőle a szakvéleményt.

– Nem megyek vissza a tanársegédhez, és nem kérek szakvéleményt! Ami engem illet, többé ne számíts rám, a továbbiakban nem óhajtok foglalkozni a fonnyasztott növényeiddel!

– Ezt nem teheted! – nézett rám ádáz tekintettel, mintha én magam követtem volna el a hét főbűn mindenikét. – Ennyivel tartozol nekem, a rokonodnak! Tanúskodnod kell, számítok rád!

– Mit tanúsítsak?

– Gondolom, sokat nyomna a latba, ha azt mondanád, hogy láttad, amint Mózsikné lepisili a virágaimat.

– Dehogyan láttam!

– Tudom. Ám tégy úgy, mintha valóban *láttad volna*...

– Etelka! – adtam hangot mély felháborodásomnak. –Te azt kívánod tőlem, hogy igaztalant valljak? No nem. A hamis tanúzást bünteti a törvény. Befejeztem! Érted? Nem kísérlek el a rendőrségre, s a bíróságon sem fogok tanúvallomást tenni. Elegem van ebből az undorító történetből, s jobban tennéd te is, ha befejeznéd az acsarkodást.

– Mit nem hallok! Te mersz nekem tanácsokat adni? Te, éppen te, egy disszidens család leánya, akinek negyven éven át eszébe sem jutott a szülőhazája, mert kellemesebb volt Amerikában lébecolni, süttetni a hasad a tengerparti nappal!

Nem hittem volna, hogy ilyen megveszekedett indulatok lakozhatnak bennem, tán valamelyik ősember elődöm legelvetemültebb génje lapul a testemben, mert a nem várt gorombaságtól rettentően felforrt az agyam. Amint elhangzottak Etelka sértő szavai, felugrottam, mint akit rugó lökött ki, s jókora pofont kevertem le unokanővérem vérvörös arcára. Hogy elcsatant az ütés, már meg is bántam azt, amit tettem, megfordultam, kioldalogtam a szobából, hangosan becsapva az ajtót magam után. Félájultan ültem be autómba, s a volánra borulva zokogni kezdtem. Még hogy én, a disszidens család leánya! Ez a nő pont a lelkem legérzékenyebb pontját pécézte ki... Való igaz, még egyre érzem a hazatért emigráns keserveit, olykor elhangzik egy-egy megvető mondat, megjelenik valami kelletlen fintor egynémely arcon, mindez nem más, mint a megvetés nyilvánvaló jele. Ám ekkora gorombaságot még nem vágott senki a fejemhez. Mit tegyek? Szakítsam meg Etelkával a rokoni-baráti kapcsolatot?!

Miután kissé lecsillapodtam, hazafelé kormányoztam a kocsim. Arra gondoltam, teljesen védtelen vagyok a durva támadásokkal szemben, családom körében ismeretlen volt a ve-

szekedés, soha el nem hangzott egyetlen sértő, megalázó mondat, ha vitatkoztunk is, szelíd szavakkal tettük, még akkor sem sértegettük egymást, ha a véleménykülönbség az érvek ellenére továbbra is ott lebegett a levegőben. És a munkahelyemen sem bántott soha senki. – Istenem! – fohászkodtam –, mit kell még megérnem! Úgy tűnik, magyarhonban nem tisztelik egymást még a rokonok sem, mit várhatok akkor idegen embertársaimtól?

Hazaérve nem találtam helyem, végül fogtam a mobilt és felhívtam Tamást.

– Beszélünk kell – közöltem ridegen. – Felkerestek, vagy én menjek hozzátok?

– Gyere te! Zsuzska épp a vacsorán fáradozik, jut neked is bőven, szívesen látunk.

Bajom előrukkolásával megvártam a vacsora végét, csupán az étkezést befejezve zúdítottam megrázó élményeimet e kedves házaspár nyakába. Zsuzska élesen felszisszent, amikor a pofont említettem; Tamás megvonta a vállát, annyit mondott, hogy megért engem, meglehet, ő is valami hasonlót tett volna. Csendben kávézgattunk, több szó nem esett, úgy emlékszem, valami süteményt is ettünk, az arcom égett a szégyentől, kerültem a házaspár enyhén megrovó tekintetét.

– Mondanék valamit – törte meg Tamás a csendet –, a múlt hónapban Kaposváron akadt dolgom, felhívtam Etelkát s megkérdeztem, nincs-e valami elintéznivalója hajdani városában. Buzgalmamat megköszönve arra kért, menjek el a házba, ahol lakott, úgy emlékszik, ott maradt egy régi, bekeretezett családi fénykép, mely igencsak kedves neki. Már tűvé tette érte a lakását, ám nem találja, úgy véli, Kaposváron maradhatott.

– Eleget tettem a kérésének – folytatta Tamás –, felkerestem a házat, ahol Etelka és néhai édesanyja éltek. Barátságos arcú, idősebb asszony nyitott nekem ajtót, amint megtudta, mi járatban vagyok, a fogadószobába tessékelt és hellyel kínált. Komódja fiókjából elővette a keresett képet, mellé nagy köteg levelet is a kezembe nyomott; mondván, nem tudta Etelka cí-

mét, ez okból nem adta postára a családi fotót és az időközben érkezett leveleket. Beszédbe elegyedtünk, érdeklődtem, jól érzik-e magukat új otthonukban, vagy talán akadtak hibák, hiányosságok is?

– „Minden rendben!” – mondta – „azaz, hogy nem egészen, a virágos kerttel gondok vannak.”

– Mi a baj? – érdeklődtem.

– „Valami rejtélyes okból kifolyólag szennyezett a talaj. Ültettem virágokat, ám azok rendre elfonnyadtak, végül kihívtam a KÖJÁL embereit, akik talajmintát vettek a hajdani virágoskert földjéből.”

– Találtak valamit? – néztem vendéglátómra csodálkozva.

– „Igen. Az L-alakú ház négyszögében, ahol korábban a virágoskert volt, erősen szennyezett talajra bukkantak.”

– Miféle szennyeződésekre? – érdeklődtem.

– „Ő, volt ott mindenféle oda nem való anyag. Mosópor, különféle tisztítószer, ecet, még veszélyes hulladék is akadt!”

Nem csekély megdöbbenéssel hallgattam a háziasszonyt – pillantott rám Tamás –, gondoltam Etelka, mint védőnő, nyilván gondosan ügyel a tisztaságra. Miközben töprengtem, vendéglátóm folytatta siralmait. Elmondta, hamarosan kiszáll egy kertfenntartó kft., eltávolítják a talaj teljes felső rétegét, s helyébe új, szennyezetlen földet hoznak. Sopánkodva tette hozzá, hogy a talajcsere nem kevés pénzükbe kerül.

Tamás elbeszélését döbbszent csend követte. Zsuzska fejét csóválva nézett a férjére:

– Etelkára gyanakszol? Intelligens, meglett nő, hogy volna képes ilyesmit tenni?

– Fogalmam sincs. Tán összerúgta a port az ottani szomszédjával is. Senki sem tökéletes – vélte unokaöcsém –, másoknak is vannak fantazmagóriái, csak nem ennyire vadak, mint amivel Etelka Mártit szekírozza. Rossz szomszédság – török átok. Sajnos, bizonyos lelkialkatú emberek hajlamosak arra, hogy keressenek maguknak ellenséget.

– Tamás! – fordultam hozzá felindulva. – Arra célzol, Etelka maga tette tönkre a saját virágait? Hogy aztán mindezt a szomszédjára fogja, így kreálva magának ellenséget?

– Nem tudom. Csupán felmerült bennem e kósza ötlet...

– Még a gondolat is rettenetes – védte Zsuzska unokanővérünket. – Etelka tisztos úri hölgy, elképzelhetetlen, hogy ártani volna képes a saját növényeinek!

Élénk vita alakult ki köztünk, feltételezések röpködtek a levegőben, érvek és ellenérvek sokaságát vonultattuk fel. Miatán belefáradtunk a tett taglalásába, megkérdeztem vendéglátóimtól, tulajdonképpen én mit is csináljak? Kérjek bocsánatot Etelkától? Ha ezt teszem, újból követelni fogja, hogy szerezzek szakvéleményt, tanúskodjam ügye mellett.

– Egyelőre ne tégy semmit – intett Tamás. – Várd meg, míg mindketten megnyugosztok. Meglehet, Etelka hozzánk fog fordulni, s ha ezt teszi, megpróbálom jobb belátásra bírni. Remélhetőleg sikerrel járok, bár békebíró még nem voltam sosem.

– Tegyük fel, az öreglány valahogy megbékél – ragadta magához a szót Zsuzska. – Ám a szomszédok! Ha jól értettelek, Mártikám, az öreglány máris összehalhézott a lakótársaival! Ha így halad, kiutálják onnan, ha bajba kerülne, nem siet majd senki a segítségére!

– Vagy megszökik, vagy megszökik – vonta le Tamás a végső konklúziót.

Ebben maradtunk. Etelkával berekesztettem a kommunikáció minden válfaját; nem írtam levelet, nem hívtam telefonon, még egy képeslapot sem küldtem neki. Ő sem hívott; meglehet, talált mást, aki segítette bolondériáit, de még az sem kizárt, hogy összehékölt Mózsiknéval, s most ketten együtt éppen engem szidnak. Beköszöntött a nyár, levonultam Balatonfüredre, s hagytam, hogy agyamból a hullámok kimossák Etelkát és a növényeit, mert ha csak rá gondoltam, úgy éreztem, hamarosan az én agyamat fogja szétvetni az ozmózisnyomás.

NEGYEDIK FEJEZET

Etelka hallat magáról

Szeptember elején tértem vissza Budapestre, kellemes nyaram volt, úsztam, kirándultam, autóztam, bicikliztem, miközben agyam csiszolása érdekében legújabb tudományos publikációmon dolgozgattam. „*Számkijelzők és adatmegjelenítők*” ez volt a mű címe, megírásához felhasználtam doktori disszertációm anyagát is. Hazaérve nekiestem a lakásnak, három hónapos koszt kellett feltakarítanom, este, amikor csillogott már minden, végigvettem magam az ágyamon, kinyúltam, akár egy kiérdemesült medvebőr. Halk duruzsolással keltett fel félálomból a telefon, meglepetésemre Tamás jelentkezett, álomittasan üdvözöltem, kinyögtem valami ilyenkor szokásos közhelyet, ám úgy tűnt, nincs kedve társalogni, máris a lényegre tért.

– Holnap este vacsorára várunk! Zsuzska arra kér, okvetlenül szakíts ránk időt!

– Köszí a meghívást – válaszoltam –, örülök, hogy láthatlak benneteket. Füreden, sajnos nem futottunk össze.

– Idén nem volt balatoni hacacaré, vettünk egy tanyát, és ott nyaraltunk. Szóban majd többet. Szia!

– Szia – köszöntem el én is némileg csodálkozva, hogy kedves rokonaim mellőzték idén a Balaton kékeszöld vizét. Tanyát vettek... nofene! Ezek szerint igencsak jól megy nekik, még a végén birkákat is fognak tenyészteni!

Másnap este pontban hétkor tettem tiszteletem, kis híján a földre csüccsentem meglepetésemben, amint Tamásék fogadószobájában Etelkára esett a pillantásom. Magabiztosságomat elveszítve toporogtam a küszöbön, Zsuzska eléм jött, átölelt és Etelka székéhez vezetett. Etelka kissé torz mosollyal felém bólintott, majd felállt és hozzám lépett.

– Bocsáss meg, Márti – rebegte –, sajnálom, hogy olyan undokul viselkedtem veled. Tudod – folytatta –, sok minden összejött nékem akkor, ideges és ingerült voltam, magam sem

tudom, mi ütött belém. Ugye, elfelejtetd, drágám, a köztünk lezajlott csetepatét? Kérlek, nagyon-nagyon kérlek... – Megval-
lom, elsírtam magam, és mi mást tehettem volna? Megbocsátot-
tam, ám előzőleg én kértem elnézést az elcsattant pofonért. A
házaspár érdeklődve nézte a békekötés scénárióját, mely any-
nyira megható volt, hogy elmehegett volna valami szirupos
színdarab zárójelenetének is. Később a feltálatlalt finom falatok,
majd az étekhez felszolgált vörösbor némileg oldotta a feszült
hangulatot, ám, ha csak tehettem, elkerültem Etelka tekintetét.
Kissé erőltetetten neveltünk és viccelődtünk, később Zsuzska a
tanyáról, az újonnan vásárolt *birtokról* mesélt. Reménykedni
kezdtam, hamarosan feloszlik a társaság, s én hazatérhetek,
anélkül, hogy újabb pofozkodásra nyílna esély. Tévedtem, a
lényeg még csak most következett.

Már a második vörösboros üveget bontogatta Tamás,
amikor Etelka elkomolyodva fordult hozzánk, halk köhintéssel
jelezve, hogy átvenné a szót.

– Gyermekeim – nézett ránk jámbor tekintettel –, súlyos
mondandóm volna számotokra, ez okból kértem Zsuzskától a
ma esti találkozót. Ugyanis – folytatta elszánt hangon – változ-
tatni óhajtok helyzetemen, melyhez a segítségeket szeretném
kérni!

– Már megint a virágok? – kottyantottam el magam meg-
lehetősen neveletlenül. Etelkán nem látszott, hogy megbántó-
dott volna, lesújtó pillantással végigmért, majd megrázta plati-
naszőke-fürtös fejét.

– Bevallom, nem váltak be a fővároshoz fűzött reménye-
im, cseppet sem érzem jól magam Budapesten. A nagyváros
nem az én világom, ha még nem tudátok, az öreg fa kényes a
talajra, ha átültetik, nem mindig fogan meg, gyakran kiszárad,
elenyész. Elhatároztam, elköltözőm innen....

– Úristen, hová? – kiáltott fel Tamás meglepődve.

– Azonnal rátérek – nézett rá Etelka –, de ha megbocsát-
tok, elmesélném az előzményeket. Ha nem tudátok, a zuglói

Miasszonyunk templomába járok szentmisét hallgatni, s lelki atyámnak a székesegyház plébánosát választottam. Meggyóntam bűneimet – vetett rám egy jelentős pillantást –, s feloldozást nyertem. Már elmenőben voltam, amikor a pap utánam sietett, arra kért, maradjak, mondana valami fontosat nekem.

– Micsodát? – meresztett nagy szemeket Zsuzska.

– Azt javasolta, költözzem Gárdosra, a Szent Cecília Időotthonban nyugalmat lelhetnék. Egy hajdani híres kastélyt alakítottak át nyugdíjas hajlékká, az épület, s az azt körülvevő park valaha grófi birtok volt. A 90-es évek elején felújították az épületet, és csodálatossá varázsolták a kertet, az intézmény a Katolikus Egyház égisze alatt működik jelenleg is. Az összkomfortos apartmanok rendesek, tetszetős kivetelűek, a hatalmas park kellemes környezetet biztosít a sétálni, üdülni, pihenni vágyóknak. A plébános felajánlotta, ír egy folyamodványt az intézmény gondnokának, aki úgyszintén pap, neki jó ismerőse. Tudatja véle – gyúlt ki Etelka arca –, hogy istenfélő, jó keresztény vagyok, buzgón gyakorolom vallásomat. Jó néven vennék – mesélte az idős atya –, hogy védőnő voltam, ápoltam a betegeket, gondoztam az öregeket, hamarosan kivívnám lakótársaim megbecsülését, esetleg részt vállalhatnék az elesettek felkarolásában is. Sőt! – tette hozzá a pap – ennek köszönhetően kedvezményes áron költözhetnék az otthonba, ami kábé egy milla megtakarítást jelentene nekem.

– Hol van az a Gárdos? – érdeklődtem.

– Borsod megyében, Miskolchoz közel. Autóbuszjárat köti össze a várossal, valamint Miskolc-Tapolcával, ahol barlangfürdő várja a vendégeket.

– Remek – jegyezte meg Tamás –, de mi lesz a pesti hajlékoddal, és a rengeteg holmival?

– Már van vevő a lakásomra – közölte büszkén unokanővérem –, holmim egy részét magammal viszem, saját bútoremmelem rendezem be az apartmanom. A többi cucc... nos, kedves Tamásom, kérném a segítséged, a bútorokat vidd el a Bizomá-

nyi Áruházba, s a kapott pénzt megfelezzük! Remélem, Te is megtalárod a számításodat!

Úgy vettem észre, Tamás nem repes a boldogságtól, hogy ily módon kereshet pénzt. Zsuzska lelkesebb volt, azt mondta, amit nem tud eladni a Bizományi, annak hasznát vennék a tanújukon. Etelka megjegyezte, nincs ellene kifogása, ám a holmi fele árát tőlük is megkérné. Nem szóltam, nem tettem megjegyzést, bár láttam, hogy Tamásnak nincs ínyére a fizetési kötelezettség. Etelka fukarságán igazából akkor háborodtam fel, amikor megtudtam, hogy unokaöcsém – főnöke jóindulata révén – igénybe veheti a vállalat furgonját, mindössze a benzin-költséget kell majd megtérítenie. Hamarosan fény derült arra is, hogy jövő szombaton esedékes a költözködés. Kértek engem, tartsak velük, segítsék Etelka lakását berendezni, a dolgos kéz mindenkor jól jön; Tamás dolga lesz a fali polcok és képek felszerelése, a bútorok mozgatása, és mindaz, ami férfitörténet kíván, míg az otthonteremtés feladata miránk, asszonyokra marad.

Miután minden részletet megtárgyaltunk, Etelka indulni készült, én még maradtam, nem kocsival voltam, így nem fejegetett a veszély, hogy udvariatlanságot követek el azzal, ha nem fuvarozom haza megbékélt rokonomat. Amikor magunkra maradtunk, megjegyeztem:

– Hát ez a nő maga a rejtély!

– Az ám! – helyeselt Tamás, majd hozzátette – Nem is olyan régen még börtönbe akarta juttatni szomszédasszonyát, téged meg hamis tanúvallomásra bírni... hát mit mondjak!

– Csak te ne mondj semmit – intette őt a felesége –, a gyóntató atya feloldozta vétkeit.

– Gondolom, az otthonba költözköskor valamit fizetni kell – morfondírozott Tamás.

– Etelka tőkepenzes lesz – jegyeztem meg –, lakása ára bőven fedezi a „beugró” összegét.

– Légy erős! – biztatott Zsuzska – Etelka a fülembé súgta, hogy Miklós máris mélyen a zsebébe nyúlt, s átutalt neki másfél milliót.

Szombat reggel korán elindultunk, Etelka már előbb elutazott Gárdosra, előkészíteni a beköltözést. Két éjszakára az egyik vendégszobában kapott szállást, már bentlakónak tekintették, étkezhetett is, együtt a többiekkel. Mint megtudtam, Tamás hetekkel korábban szemrevételezte Gárdost, nehogy már a jó nagynéni valami lehetetlen helyre kvártélyozza be magát. Útközben a purparlé Etelka újabb helycseréjéről szolt, Tamás számos apróságot regélt el unokanővérem jövődjé ottthonáról. Hamarosan megérkeztünk Gárdosra, a csinos kis falu jól karban tartott házakkal, virágos kertekkel, tiszta utcákkal köszöntött bennünket, hamarosan feltűnt a kastély a hatalmas parkkal, melynek végében ott őrködött a templom, közelében egy hosszú, földszintes épület, melyben a parókiát sejtettem.

Etelka a kertből lesett minket, amint feltűnt a kocsink, már nyitotta is a hatalmas kaput. Csillogó szemekkel ugrott a nyakunkba, a kastély udvari bejáratához vezényelt, majd miután Tamás leparkolt, megkezdődött a kirakodás. Etelka izgatottan kukucskált be a furgon rakterébe, attól félve, hogy bútorai kárt szenvedtek. Mintha kicsit zavarban lett volna, a gyorsan elcuppantott puszik után odaintett néhány jó erőben lévő férfit, vezényelte a kipakolást, röpködött, magyarázott, mutatta az utat apartmanjához.

Néhány rövid mondatot váltva úgy éreztem, különösebb szükség nincsen itt rám, rokonaimat leköti a pakolászás, véleményemre nem kíváncsi senki. Kiosontam a szobából, az udvarra nyíló ajtón át kimentem a parkba, elindultam az egyik kerti úton, miközben gyönyörködtem a tájban, a hatalmas kert flórájában. Az ősz már megkezdte pingálni gyönyörű festményét, a bokrokat, fákat csodás színekkel gazdagította, a citromsárgától a mélyvörösig pompáztak az árnyalatok, helyel-közzel piros bogókkal teleszórva a hajlékony karokként kinyúló ága-

kat. A sétányon kisebb-nagyobb padok kínáltak pihenést az arra járóknak, távolabb, egy méretes fákkal körülvett tisztáson kövekből épített szalonnasütő-hely várta vendégeit, az ülőkéknek használható fatönköket fából faragott asztalokkal egészítve ki. E percben határozottan irigyeltem unokanővéremet, elképzeltem, mily kellemes lehet sétálni, üldögelni ebben a jó levegőjű környezetben, nézelődni, fecserészni az otthonlakókkal, vagy elmélyülni egy izgalmas, hangulatos regényben.

Elhaladtam a templom – vagy inkább kápolna – előtt, a tőle nem messze fekvő földszintes házban találtam a Lelkeszi Hivatalt, mellette két külön-bejáratú lakást, melyek szép előkertre néztek, s a kerteket egymástól léckerítés választotta el. Nyílt a hozzám közelebb eső kertkapu, egy férfi lépett ki rajta. Olyan ötven körülnek néztem; magas, széles vállú, erőteljes alak, botjára támaszkodva állt, miközben bezárta kertje ajtaját. Fekete nadrágot, szürke zakója alatt keménygalléros fehér inget viselt, kétség nem fért hozzá, hogy pap, úgy véltem, talán magával az otthon gondnokával van szerencsém e helyt találkozni. Semmi kétség, jóképű férfi volt, hullámos barna haja a halántéknál kissé már őszült, arcát erőteljes, férfias vonások jellemezték, meglepően érzéki ajkakkal; orra finoman ívelt, homloka magas volt és teljesen rántalan. Ahogy rám pillantott, szinte szúrta tekintete, úgy éreztem, a zöldeskék szemek éles sugarai agyam mélyére hatolnak, kifürkészik legtitkosabb gondolataimat is. Megálltam, és köszönés helyett bólintottam, ő hozzám lépett, megszólított:

– Keres valakit? – kérdezte duruzsoló, zengő hangon, melynek színe a tenor és a bariton közt ingadozott.

– Óh, tiszteletem! Az unokanővéremhez jöttem, épp most költözködik, gondoltam, hogy ne legyek útban a rakodásnál, szétnézek kissé ebben a gyönyörű díszkertben.

– Üdvözetem! Netán Zerind Etelka a kedves rokon?

– Ó, igen... dicsértessék... ha nem tévedek...

– Nem téved. Parádi Ágoston – nyújtotta a kezét –, az Idősotthon gondnoka vagyok. Éppen a templomba igyekszem, kísérlen el, kérem, nézzen szét minálunk, a sekrestyével váltánék néhány szót a délutáni litániával kapcsolatban, várjon meg, és mondjon el egy imát a kedves Etelkáért.

A kérésnek – inkább felszólításnak – nem tudtam ellenállni, követtem a papot, észrevettem, kissé nehezen mozog, botjára támaszkodva jár, valószínű, hogy csúsz vagy egyéb gerincbántalom kínozza. A kedves kis templom leginkább a hollókői kápolnára emlékeztetett, kettős fatornya azonban barna helyett hófehér volt, hasonló a frissen meszelt épület falaihoz. Külön figyelmet érdemelt a különleges mintázatú intarziás bejárati ajtó, melyen belépve megcsapott a templom szokatlan hidege. Hirtelesen kellemetlen érzés kerített hatalmába, túl nagy volt a kontraszt a park – a természet templomának – szépsége és a rideg istenháza között. Az utolsó padsor szélén foglaltam helyet, körülnéztem, megakadt a szemem a szépen faragott kőoltáron, melynek finomságát kiemelte a fölötte lévő színes üvegablakon beáramló fény. Az egyhajós templom bal oldalán szerény mellékoltár helyezkedett el, melyet Mária-szobor díszített. Felfigyeltem a jobb oldali falon lévő freskótöredékre, rajta nyomokban a háromkirályok kisdéd Jézusnál tett látogatását véltem felfedezni. Az oldalajtón át alacsony, görbelábú férfi lépett a szentélybe, úgy véltem, az említett sekrestyés lehet, köszöntötte az ott várakozó papot, beszédbe elegyedtek, nyilván a délutáni litániáról folyt a szó.

Jó negyedórát ücsörögtem, mígnem a két férfi elköszönt egymástól, a pap (később megtudtam, *Ágost atya* a hivatalos megszólítása) hozzám lépett, arra kért, kísérem el a kastélyba, pár perc és délidő lesz, s ebédre szeretné meghívni Etelka kedves rokonait. Megköszöntem a tisztességet, majd áradoztam a park szépségéről, a kastély pompájáról, egyszerűen csupa kellemes dologról beszéltem, szerettem volna elnyerni e tisztas férfiú jóindulatát. Úgy éreztem, sikert arattam, mert az atya tekintete

megszelídült, érdeklődve pillantott rám, mint aki kellemes beszélgető partnert vél felfedezni szerény személyemben.

– Elnyerte tetszését a mi kedves kis templomunk? – érdeklődött joviális mosollyal.

– Ó, hogyne – helyeseltem –, gondolom régi eredetű.

– Valóban – hagyta helyben állításom –, az építmény alapja egy Árpád-korabeli, kisebb méretű szentélyhez tartozott. Gondolom, felfigyelt a félköríves hajóra, melyben templomunk régi eredetét igazolják a résablakok, a lépcsőzött bélletű kőablakok, a lizénák (más szóval pillérszerű függélyes sávok), s a konzolosoros fríz. Nézze a szószerket! – intett kezével jobb felé –, a faragott hangvető tetején látható az egyházat jelképező pelikán, mely a monda szerint vérével táplálja fiait.

– Gyönyörű ez a szentély előtti keresztelőmedence is – jegeztem meg.

– Úgy nézzen rá, hogy rendkívül értékes műemlék. S ami ugyancsak figyelemre méltó, hogy az északi oldalon nyomokban felfedezhetők a középkorból ránk maradt falrészecskék.

Kiléptünk az épületből, az atya gondosan bezárta a maszszív bejáratí ajtót. A fel-feltámadó szél elsárgult leveleket kevert a lába körül, miközben lefelé baktatott a templomkertbe vezető néhány lépcsőn. Pihegve állt meg a zúzalékkövekkel bevont úton, majd botjával a kastély épülete felé bökött.

– Ismeri a kastély történetét? – nézett rám kutató szemekkel.

– Sajnos nem, de megköszönném, ha szólna róla pár szót.

– Nos – kezdett bele a történetbe –, a késő barokk stílusú kastélyt gróf Epressy Károly építtette az 1740-es években. Az eredetileg egyszintes épületet 1900 táján kétszintessé alakították át Brenner János neves építész tervei szerint. A kastélytól északra fekvő park arculata, majd angolkertté alakítása ugyancsak az Epressy család tervei szerint valósult meg. Maga a kastély a többszöri átépítés és felújítások sorozata révén nyerte el mostani formáját. Mint látható, a főépület négy oldalán emele-

tes épületszárnyak állnak, a tornyok ezek fölé magasodnak. A régi, fából épített udvari tornác helyére, téglapillérekre emelt, árka-dos tornác került. Utóbb kibővítették a szobákat, termeket, így aztán otthonosabbak, barátságosabbak lettek a lakhatásra szánt helyiségek. A melléképületekben, melyeket eredetileg terménytárolásra, gabonaraktárak céljára használtak, istállót, kocsis-zínt helyeztek el, de volt ott szárazmalom, sütőház, mosókonyha, egyszóval mindaz, ami a grófi család életviteléhez szükséges volt.

– Az Epressy grófok több generációja is lakta a kastélyt?
– érdeklődtem.

– Ó, hogyne! Csupán a második világháború utolsó éveiben mondott végleg búcsút ősi birtokának a grófi család maradéka. Az utódok egy része jelenleg Amerikában él, ezek egyikevel (idősebb, nagy tekintélyű férfiú) magam is tartom a kapcsolatot.

– A háború után mi lett a kastély sorsa?

– Az erősen megrongált és kifosztott épületet úgy-ahogy helyre hozták, majd az ötvenes évek elejétől kezdve egészen 1991-ig a Megyei Tanács Szociális Otthonaként funkcionált. Mondanék még valamit a parkról...

– Észrevettem, nagyon szép és vadregényes, de nem emlékeztet angolkertre.

– Sajnos, már nem. Tervezői eredetileg több tucat egzotikus fát és cserjét telepítettek ide, miközben érintetlenül hagyták az őshonos kőris- és szil ligeterdők legszebb példányait. Néhány apró szigetet tartalmazó tavacska is létesült itt, melyet a Sajó egyik mellékágának felduzzasztott vize táplált. Ha tovább sétál, láthatta volna az egykori tó maradványát, az idei nyár száraz volt, sajnos nagyrészt kiszáradt, ami megmaradt belőle, nem más, mint bűzös, szemetes mocsár. Inkább a fáinkkal dicsekednék! Leghíresebb a 200 éves juharlevelű platánfa, magassága a 30 métert is meghaladja. A tulipánfák is nevezetese-k, Magyarországon első ízben ebbe a parkba telepítettek az Amerikából

származó egyedekből. Két ritkaságra is felhívnám figyelmét: ott baloldalt, az útkanyarulatban látható az egylevelű kőris, tőle nem messze a szakadt levelű bükk.

– Ha megkérdezhetném – fordultam hozzá –, kinek köszönhető a Szent Cecília Idősoththon megalapítása?

– Elnézést az őszinte válaszáért, ám ki kell mondanom: főként nekem! No persze, a történelmi szituáció is belejátszott, s mindazok segítsége, akik pártolták kezdeményezésem. A rendszerváltozásnak sokat köszönhet a Katolikus Egyház, kárpótlásként javaink nagy részét visszakaptuk, a külföldi egyházak is nyújtottak segítséget, s a külhonba távozó magyar arisztokraták leszármazottai mind a mai napig pártfogolják az egykori kastélyok, műemlékek, udvarházak helyreállítását, valamely nemes célból történő használatba vételét. A már említett Epressy gróf is közéjük tartozik.

– És ön lett az intézmény gondnoka!

– Igen. Méltányolták elszántságom, szervezőképességem, továbbá sikeres közbenjárásomat az Önkormányzatnál és Egyházunk illetékes szerveinél.

– Őszinte elismerésem! Ön hatalmas munkát végzett, s gondolom, végez még mostanság is. Valójában mekkora ez az Otthon?

– Harminc darab egyfős, és tíz darab kétszemélyes apartmannal rendelkezünk. Amellett tágas ebédlőnk és társalgónk van, valamint gazdag könyvtár és Internet áll a lakók rendelkezésére. Természetesen telefon, rádió és tévé minden szobában van. A melléképületben a személyzet részére alakítottunk ki szolgálati lakásokat. No és megemlíthetem a szokásos kiszolgáló helyiségeket, a konyhát, hűtőkamrárt és a többit.

– Úgy hallottam – dobtam be egy kényesebb témát –, hogy úgynevezett „beugrót” is kell fizetni, továbbá havi hozzájárulást az ellátáshoz. Mekkora összegekről volna szó?

– A beugró egyszemélyes apartman esetében 3 millió forintot kóstál, s a bentlakók havi nyugdíjuk 80 százalékát kötele-

sek befizetni. Megjegyzem, a miénkhez hasonló színvonalú idősoththonokban a belépési díj 5-6 milliót is kitesz, s a közös költségben nincs benne a telefon, a televízió használati díja és a drágább gyógyszerek ára sem. A Cecília egyházi intézmény, s a napi négyeszeri étkezésnél a menüt a katolikus vallás által előírt böjti napok figyelembevételével állítjuk össze. Nem beszélve arról, mennyivel bőségesebb és ízletesebb az ételsor minálunk, mint máshol! Ezzel kapcsolatban kérje majd ki unokanővére véleményét!

A bejárat közelébe érve Etelka toppant elénk, nyilván új otthona ablakából észrevett bennünket, s csodálkozva mustrálgatott, nyilván feltűnt neki, hogy milyen elmélyülten beszélgettünk a kastély urával.

– Etelka, kérem – szólította unokanővéremet az atya –, ebédre szeretném meghívni önt és kedves vendégeit is. Hölgyeim – intett felénk, – a viszontlátásra! Örvendtem a szerencsének! – Botjára támaszkodva távozott, Etelka belém karolt, kissé csípős hangon megjegyezte, hogy hiányoltak, szükségük lett volna a segítségemre, kerestek is, de nem találtak. Röstelkedve kértem a bocsánatát, ő még annyit mondott: – Látom, *lecsaptál* Ágoston atyára! Nyilván kellemesebb volt véle bájcsevegni, mint segíteni nekünk a pakolászásban! – Újól elnézését kértem, ő fintorogva mért végig, majd betessékelt apartmanjába. Zsuzskáék még javában rendezkedtek, Etelka megálljt parancsolt a munkálatoknak, kézmosásra szólított, s közölte, 10 perc múlva várnak bennünket az ebédlőben.

A hatalmas étterem és konyha a földszint tetemes részét birtokolta, az otthon lakói az U-alakú asztalnál foglaltak helyet, az asztalfőn Ágost atya trónolt, körülötte néhány idősebb, ám jó erőben lévő asszony, gondoltam, a személyzet tagjai lehetnek. Ahogy felmértem Etelka jövőendő lakótársait, szemembe ötlött, hogy jobbra idős asszonyok lakják az épületet, a férfiak alig tették ki a létszám egynegyedét, látszatra férjek voltak, akiket mellettük ülő asszonyuk egzecírozgatott, olykor ki is szolgált,

tányérjukra merte az ételt, poharukba töltötte az italt. Némelyik öregúr alig volt képes kikanalazni a levest, mások a késsel, villával álltak hadilábon, voltak, akik leették magukat, ruhájukról leolvasható volt az étlap. Életkorukat 70 és 90 közé becsültem, májfoltos, ráncos arcuk, reszkető kezük különféle betegségekről árulkodott.

Egy-egy otthonlakó kerekesszékekben ült, volt, aki maga forgatta a kerekeket, mások elbágyadtan hagyták, hogy hozzátartozójuk vagy gondozójuk tologassa őket ide-oda. Rezignált arckifejezésük arról árulkodott, hogy nekik már minden mindegy, nem számít, amit megéltek egy hosszú életen át, mert minden céltalan volt és értelmetlen, nincs mit remélni, és bízni sem lehet már senkiben sem.

Etelka valósággal kiragyogott a társaságból, arca lángolt, kék szeme élénken csillogott, oly eleven és jókedvű volt, mint egy tini-lány a házibulin. Pillantása folyvást Ágost atya tekintetét kereste, rámosolygott, olykor intett neki, ha fogytán volt tányérján az étel, máris ugrott, és nyújtotta felé a tálakat. Valami azt súgta nekem, az Otthon hölgytagjai helytelenítik az új lakó eltúlzott figyelmességét, és mintha az atya mellett ülő aszszonyok is feddőleg tekintettek volna rá, ám meglehet, csupán én láttam így, mert közismert mód rosszmájú vagyok. Olykor magam is az asztalfő felé pillantottam, s amint a szemembe villant a pap átható tekintete, ismét úgy éreztem, Ágoston atya belém lát, kitalálja minden gondolatom.

Ebéd után magam is csatlakoztam a rendrakókhoz; a bútorok már a helyükön álltak, mindössze a bőröndöket, szatyrokat, bugyrokot kellett kipakolni, s elhelyezni a megfelelő fiókokban, szekrényekben Etelka holmiját, ruháit, műtűrjeit. Tamás a képek aggatásával foglalatосkodott, majd falvédőt szerelt fel a széles dívány mögé. A fürdőszobát és a teakonyhát még csutakolták a takarítónők, miután végeztek, az edények, porcelánok, tisztálkodó eszközök is a helyükre kerültek. Tamás létrá-

ra mászott, nekiállt a hosszúkás ablakokra felszerelni a függönyöket.

Kopogtak az ajtón, épp a közelében álltam, kinyitottam; a látványtól földbe gyökerezett a lábam: Ágost atya állt előttem teljes papi díszben. A tisztes férfiút karingbe öltözött ministráns fiú követte, a kamasz gyerek füstölőt himbált, mely fullasztó tömjénillattal fűszerezte a meglehetősen poros levegőt.

– Dicsértessék – hebegtem –, ő *mindörökkét* és *áment* mondott, majd kenetteljes hangon a tudunkra adta, hogy új beköltöző esetében mindenkor felszenteli az elfoglalni kívánt hajlékot. Etelka meglátván az atyát, térdre borult, Tamás nem titkolt rosszallással szedte fel őt a földről, miközben valamit súgott is neki, ami aligha illet a jámbor hangulathoz. A szertartás rövid volt, ám bensőséges, még én, a kissé profán is meghatódtam, néhány könnycseppet is elmorzsoltam, mert eszembe jutottak eltávozott szeretteim. Zsuzska az egyik bugyorból borosüveget varázsolt elő, Etelka leterítette az ebédlőasztalt; valahonnan poharak kerültek elő, koccintottunk, a fekete szemű, csinos ministráns udvariasan elhárította a boros poharat, miközben mi valamennyien megköszöntük a lakásszentelést. Az atya távozni készült, kezét felemelve mondott búcsút nekünk. Miközben megfordult, a sarokban álló dohányzóasztalon állapodott meg a tekintete, a háromlábú asztalkát beborította a sokféle kacat: pénztárca, notesz, női piprecikkek, napszemüveg, színes ceruzakészlet, s mindennek tetejében egy lila szalaggal átkötött levélcsomag. Észrevettem, a pap szinte megbűvölve mereszti szemét a levelekre, olyannyira elbámult, hogy áldást osztó keze megállt a levegőben. Etelka hirtelen az asztalkához lépett, felkapta a levélköteget, s szekrénye mélyébe süllyesztette.

Este hét óra volt, mikorra befejeztük a rendrakást, s elindulóban voltunk Budapestre. Az ég még nem sötétedett el, a kastély mögött lebukó nap visszfénye még látszott az égbolt fakuló kékjén, a szél feltámadt, fázósan húztam össze magamon a kabátomat. Segítségünkért Etelka nem győzött hálálkodni, mi

már alig álltunk a lábunkon, ám unokanővérem nyoma sem volt a fáradtságnak. Miközben a kocsihoz kísért bennünket, fecsegett, csacsogott, akár egy boldog diáklány, aki jelest kapott a matematika dolgozatára. Tamás már nyitotta volna a furgont, ám Etelka megállította, s Ágost atyát kezdte dicsőíteni.

– Az az ember egy szent! – áradozott. – Rendkívül művelt, hatalmas ismeretanyaggal rendelkezik. Figyelme mindenre kiterjed, el nem hiszitek, mily kedvesen, szeretetteljesen bánik velem, olyan hozzám, mintha a testvérem, közeli rokonom volna. Érzem, jó barátok leszünk – tette hozzá –, élvezem a bizalmát, előtte nem kell titkolóznom, öneki mindent őszintén elmondhatok. – Búcsúzkodni kezdtünk, Tamás jelezte, még hosszú út áll előttünk, ő meglehetősen fáradt, ezért majd lassan vezet. Etelka megígérte, hallat magáról, értesít bennünket új élete eseményeiről, s karácsonyra elvárja látogatásunk. – Egy éjszakát itt tölthettek – lelkesedett, Mártika alhat az én szobámban, a házaspár meg kaphat vendégszobát!

Útközben elbóbiskoltam és álmot láttam, melyben Etelka hófehér menyasszonyi ruhában Ágost atya karján vonult a templom felé. Felriadtam, szégyenkezve gondoltam a látomásra, meglehet, túlságosan világi a gondolkodásmódom, fel nem fogom a lelkek fennkölt vonzalmait. Mielőtt újból elaludtam volna, Etelka sorsa keringett agyamban. Valóban otthonra lelt a Cecíliában? No és az atya mit gondol felőle? Észrevette unokanővérem féktelen rajongását? S ha gyanítja is, mit kezd vele? Kölcsönös lenne ez a nagyfokú szimpátia?

Hirtelen felvillant előttem Ágost atya arca, magamon éreztem fürkésző, átható tekintetét, mely inkább illet egy nőt stíroló férfihoz, mint egy jámbor, falusi paphoz... Megborzongtam, különös érzés kerített hatalmába, arra gondoltam, vajon tudja-e a vas, miért vonzza őt a mágnes... – Szent ember ő, vagy tán maga az ördög – morgolódtam öntudatomat veszítve, miközben az álomtündér lezárta mindkét szemem.

ÖTÖDIK FEJEZET

Intermezzo

Vízkereszt napján – ahogy megbeszéltük – felkerestem Etelkát, Tamásék lemondták a látogatást, Zsuzska felszedett valami vírust, lázasan, köhögéstől fulladozva nyomta az ágyat, nem volt kedve a nyirkos, ködös időben autóba ülni és járni az országot. Unokanővérem megértéssel vette tudomásul a kedves házaspár távolmaradását; megtudtam, Ödön bácsi leszármazottai közül csupán ővelük tart szorosabb barátságot, a többi rokont széles ívben elkerülni, a konfliktus még édesanyja idejéből való, aki valamilyen kevéssé ismert okból összebalhézott zord sógora valamennyi utódjával. No, nem mintha Etelkát bántotta volna rokonai mellőzése. Alig ismertem rá, úgy kicsípte magát! Hajából eltűntek az őszülő tincsek, mézszőke fűrtjeit divatos frizurába fésültette, arcát enyhe, ízléses smink fedte, nyakában aranyláncot, csuklóján díszes karkötőt viselt. Vaskos lábát formássá tette fekete körömcipője, csinos, kissé szűkre szabott, bordó kötött ruhát viselt. No és a kedélye! Egész lénye ellenállhatatlan erőt sugárzott; nagy reverenciával adta tudtomra élete szerencsés fordulatát.

Elmesélte, Ágost atya maga mellé vette titkárnőnek, kiderült, remekül gépel, jártas a könyvelésben, ért a pénzügyekhez, védőnőként adminisztratív feladatokat is ellátott, így képes segítséget nyújtani az Otthon vezetőjének a gondnoki tevékenységekben. – A jobb keze vagyok! – lelkenedett –, minden gondját megosztja velem, s olykor még a tanácsaimat is elfogadja! – Érdeklődtem, mennyi a fizetése, kérdésemet sértődve hárította el.

– Csak nem képzeled, Márti, hogy egy fillért is elfogadnék! Rengeteg a kiadásunk, s kissé leapadt a bevételünk, ugyanakkor az Otthon lakói nem szenvedhetnek semmiben hiányt! – Rábólintottam, több kérdésem nem volt, örömet fejeztem ki sorsa jobbra fordulása okán. Időközben dél lett,

ebédelni mentünk. Miközben a levesre vártunk, megtudtam, az itt élőknek évente négy hét „szabadság” jár, aki élni kíván vele, elhagyhatja a Cecíliát, családtagjaival töltheti napjait, esetleg benevezhet egy kellemes utazásra. Nyilván ez volt az oka, hogy félig-meddig üresen ásítózott a hatalmas ebédlőterem, csupán a betegek s a rokkantak maradtak helyben, nem éltek az eltávozás lehetőségével. Etelka avanszált, helye az asztalfőn volt, közvetlenül Ágost atya mellett. A jeles férfiú késve érkezett, már az asztalon gözölögtek a leveses tálak, amikor elfoglalta helyét. Felálltunk, elmondtuk az asztali áldást, majd mertünk magunknak a finom levesből. A gondnok fáradtnak, megtörtnek látszott, már amikor befelé botozott, megfigyeltem, húzza a lábát, dereka erősebben hajlott, meglehet, a ködös időjárás adott be neki. Fejbőlintással üdvözölt, pillantása rideg és közönyös volt, érezhetően zavarta őt Etelka túlzott kedveskedése.

Szemlesütve ettem, kerültem az atya tekintetét, csupán, amikor befejeztük az étkezést, fordítottam felé a fejem. Átható szemekkel nézett, zavarnak azonban nyoma sem volt ebben a szempárban; kemény, határozott és magabiztos volt. Nem tudtam levenni róla a pillantásom, a zord tekintet lassanként oldódott, szeme szelídebben csillant, hirtelen ugyanaz a hipnotikus hatás kerített hatalmába, mint amikor első ízben találkoztunk. Mintha az agyam mélyébe hatolna a szemével, mintha olvasna gondolataimban... Fogalmam sincs, mennyi ideig nézhettük egymást, az önfeledt farkasszem-nézésnek Etelka vetett véget, miután javasolta az étkezést befejező imát.

Visszatértünk Etelka szobájába, unokanővérem kávéát főzött, arra gondoltam, talán a pap felkeres bennünket, elbeszélget, kvaterkázik velünk. Nem jött, hiába vártam. Kora délután búcsút mondtam Etelkának, hivatkozva a nyálkás, ködös időre, melytől ódzkodtam kissé, mert az utóbbi napokban elég sok baleset történt a Budapest felé vezető úton.

***

Hazaérve hamarosan elfeledtem Etelkát papostól, mindeztől, ha olykor mégis az eszembe villant kikozmetikázott arca, felsóhajtottam: körülötte minden rendben, gondom nem lesz rá több, élhet boldog szerelemben az imádott Ágoston atyával. Életem felpetreződött, napjaim eseménydúsabbá váltak, tudományos publikációm sikert aratott, főnököm felkérésére művemről előadást is tartottam.

Még az ősszel beléptem az Encián turistatársaságba, kollégáim unszolására tettem, akik tudtomra adták, a Budai hegyekben kellemes turistautak vannak, s aki bírja erővel, nagyobb túrákat is tehet a Pilis- vagy a Börzsöny-hegységben, esetleg a Cserhát és a Mátra kissé nehezebb útjain. Eleinte csupán kisebb sétákra vállalkoztam, majd ahogy lassanként belejöttem a gyaloglásba, szaporodtak a megtett kilométerek. Fiatal korom óta imádtam a természetet, Amerikában töltött éveim során vadregényes utakat jártam be szüleimmel, később férjemmel, Edwarddal; övele néhány komolyabb csúcsot is megmásztunk, s felkerestünk csodaszép barlangokat. A Balatonfelvidéken már szert tettem némi rutinra, sikerült formába hozni magam, Zsuzska és Tamás segítségével felkapaszkodtam a Gulács és a Csobánc meredek ormára, bebarangoltam a Badacsony lapos platóját, és felfedeztem a Keszthelyi-hegység nevezetességeit is.

Amikor elmúlt a jeges, zúzmarás utakkal terhes tél, s a március előcsalogatta a tavasz virágait, egyre többen csatlakoztak az Enciánhoz, jobbnál jobb kirándulások követték egymást a szerdai és a vasárnapi túra-napokon. Csapatunk kibővült, eddig ismeretlen középkorúak is velünk tartottak, akik vidámságukkal feldobták a hangulatot.

Az egyik áprilisi túrán újabb jelentkező bukkant fel, a szimpatikus, jó megjelenésű férfit amolyan negyvenesnek néztem, kissé sajnálkoztam is, hogy fiatalabb nálam, nem az én korosztályomba tartozik. Sorra bemutatkozott újdonsült turista-

társainak, amikor énhozzám ért, végigmért amolyan férfiszemmel, kissé hosszasan tartotta a kezemet kezében, zavartan hebegtem el a nevem: Zerind Márta.

– Jól értettem, *Zerind* a vezetékneve? – kérdezte mosolyogva. – Érdekes név, talán nem is magyar.

– Még hogy nem magyar! – berzenkedtem –, ha kilátogat Budaligetre, belebotlik a Zerind vezér útba.

– Értem már! Egyszóval Zerind valami őszvezér volt, nyilván kollégája Tasnak és Hubának. Hogyhogy nem tanultunk róla az iskolában?

– Meglehet – mondtam egy huncut mosollyal –, talán valami neves tanreformer úgy döntött, hétnél több vezérnevet nem kell bemagolni a nebulóknak! – Nevettünk, túratársaink kissé rosszallóan nézték, hogy már a megismerkedés pillanatában vidáman humorizálunk, akárha régi barátok volnánk.

A magas, csinos, jó erőben lévő férfi hamarosan a turista hölgyek kedvence lett. Ha patakokon vagy árkokon keltünk át, felénk nyújtotta a kezét, udvariasan átsegített minket. Ha sziklákon bukdácsoltunk, úgyszintén számíthattunk rá, aki tériszonyos volt, azt úgy vezette át a veszélyes utakon, hogy az illető nyugodtan behunyhatta a szemét. Aki elesett, azt felsegítette, történt, hogy az egyik kis öregasszony nagyot puffant és eltört a lába; a sebesültet ölébe kapva vitte le az országútra, majd mobiltelefonján hívta a mentőket. Olykor a túravezető is a segítségét kérte. Előfordult, hogy valaki lemaradt, el is tévedt, ilyenkor a buzgó túratárs nyakába vette az erdőt, a rétet, indult az elbitangolt „bárány” megkeresésére.

Ahogy múltak a hetek, örömmel tapasztaltam, hogy a jóképű férfi főként énmellettem lépked, velem beszélget, és a hangja ilyenkor bensőséges, kissé tán bizalmas is... Olykor int a szemével, mintha azt jelezné, sajna, másokkal is foglalkoznia kell. Véletlenül megtudtam az életkorát, nálamnál tíz évvel fiatalabb. Korholtam magam, mi közöm nekem Öry Kálmánhoz – ez volt a neve –, a férfi nős, két lánya is van, minden bizony-

nyal boldog családi életet él. Ám az érzelmek sohasem hallgatnak a józan észre, lassanként kezdtem rádöbbenni, hogy öregező szívem újabb gazdára vár...

Eljött a nyár, pár hónapra búcsút mondtam turistatársaimnak, levonultam Füredre élvezni a Balaton langyos, hullámos vizét. Pár hétre rá, hogy megérkeztem, kopogtattak az ajtómon, örömömré Kálmánt láttam magam előtt. Baráti puszival üdvözlöttük egymást, az erkélyre invitáltam, az idő kellemes volt, a kánikula éppen visszafogta magát, vendégem az egyik kényelmes fotelbe huppan, s elgyönyörködött a nem mindennapi kilátásban. Üveg borral köszönte meg a szívélyes fogadtatást, poharakat hoztam, némi aprósütemény is akadt a szekrényben, felkészülve az esetleges látogatókra. Faggattam, honnan tudta meg a címem, miként jutott eszébe, hogy meglátogasson, mi dolga akadt Balatonfüreden? Mosolyogva mondta, hogy legtöbb turistatársam tudja balatoni címem, Füredre pedig hivatalos ügyben jött, s hogy mi okból óhajtott látni engem, arra magam adjam meg a választ. Incselkedő szövegét tetszéssel fogadtam, majd megkérdeztem, mi volna az a „hivatalos ügy”.

Kálmán komolyra fordította a szót, elmesélte, villamosmérnöki diplomával rendelkezik, a 90-es évekig az Elektronikus Műszergyár konstruktőre volt, jelenleg vállalkozó, családtagjaival s néhány barátjával betéti társaságot hoztak létre.

– Miben utaztok? Miféle vállalkozásokatok van? – érdeklődtem.

– Elektronikus mérőműszereket, számítástechnikai berendezéseket szállítunk megrendelésre, de foglalkozunk műszerjavítással, programozással, beüzemeléssel, egyszóval mindazzal, ami az elektronikai ipar és az információs technika tárgykörébe sorolható. Családi örökség révén hatalmas, négyszintes házban élünk, a szuterénben van a műhely, a földszinten az iroda, az első szintet feleségemmel és 16 éves lányommal birtokolom. A második emeleten lakik nevelt lányom, Éva, aki hamarosan férjhez megy az egyik munkatársunkhoz. Ami meg a

hivatalos ügyet érinti: cégünk épp most üzemeli be a füredi Szívkórház számítógépes rendszerét. Hát ennyit rólam! – nézett rám sokat ígérő mosollyal, majd újratöltötte a poharakat.

Esteledett, amikor elbúcsúzott tőlem, megköszönte, hogy tudattam véle, máskor is szívesen látom. Biztatott, erre hamarosan ismét sor kerülhet, mert a kórház egyik számítógépét valószínűleg cserélni kell.

Állta a szavát, átlag kéthetente felkeresett – a számítógépes ügyletekről többé nem esett szó –, nagyokat úsztunk a Balatonban, kellemes kirándulásokat tettünk, a fáradalmakat kipihenni felkerestünk egy-egy hangulatos kisvendéglőt.

Szeptember közepén hazatértem, ismét csatlakoztam túratársaimhoz. Kálmánnal olykor cinkos mód összenevettünk, félszavakat mondtunk, azokból is megértettük egymást.

Múlóban volt a színes-lombos ősz, a fákról leperegtek a fonnyadt levelek. Hovatovább a túrák is megritkultak és le is rövidültek, Kálmán és jómagam sohasem maradtunk el, a nyirkos-hűvös időkben is róttuk az ösvényeket. Történt, hogy egyik vasárnapon esett az eső, ködpára ülte meg az utcát, a várkert lombja vesztett bokrai nedvesen hajladoztak; én mégis kivillamosoztam Hűvösvölgybe a találkozó színhelyére, ám egyetlen turistatáram sem találtam ott. Még volt tíz perc az indulásig, gondoltam, várok addig, s ha senki sem jön, hát hazamegyek. Alig telt el pár perc, és megjelent Kálmán... Iszonyú nagyot dobbant a szívem!

Nevetve köszöntött. – A többiek? – kérdezte huncutul kacsintva.

– Alighanem az ágyukban alukálnak. Meglehet, kénytelen lesz elbeérni velem!

– Ennél nagyobb öröm aligha érhetne – mondta, és gyöngéden átfogta a vállam. – Menjünk? – fordult hozzám.

– Noná! – adtam a beleegyezésem.

– Ez a beszéd – lelkesedett és elővette a programfüzetet. Sorolta, mi van a mai napra előírva. Közepes túra, jegyezte

meg. – Siessünk! – kiáltotta – már indul a busz Nagykovácsiba, percet sem várunk az álomszuszekokra.

Elindultunk, nem volt valami nagy dobás a program, a túravezető a novemberre tekintettel nem írt túl hosszú útvonalat. *Nagykovácsi – Anna vadászház – Telki*; így szólt a javallat, könnyű, kellemes kis séta, rossz időben is teljesíthető. Jó tempóban mentünk, már cseppet sem fáztunk, a gyaloglás (és valami más!) átmelegítette a testünk. Az eső szünni kezdett, a felhők oszladoztak, majd, mint valami kíváncsi vénember, a pára fátyola mögül kidugta fejét a nap.

– Ismered a mondást? – fordult hozzám Kálmán.

– Melyikre gondolsz?

– „A bátrakat a szerencse segíti!” És erre a mai napon mi vagyunk a példa! – Felkacagtam, ránéztem csillogó szemekkel:

– Köszönöm! Köszönöm, hogy nem hagytál cserben, és eljöttél velem kirándulni! – Elkapta a kezem és megcsókolta, de nem gondolt arra, hogy csupa víz a mancsom, így hát elprüszszentette magát. Ezen megint csak nevetni kellett, ugrálni és bolondozni, hisz’ szép az idő, kék már az ég és egyre erősebben tűz ránk a nap.

(Ahogy most, sok-sok év elteltével visszagondolok a Kálmánnal eltöltött időkre, úgy érzem, ez a nap volt kettőnk legszebb napja, az eltörtolt szerelem félénk ébredése, mely – mint a sűrű felhőkből kibukkanó nap – ránk veti éltető sugarait. Hogy aztán eltűnjön végérvényesen és visszavonhatatlanul... Mert írva vagyon a sorsunk könyvében, hogy az örök éj prédái vagyunk!)

A vadászházat követő nagy lejtőn már kart karba öltve haladtunk lefelé, mivelhogy szabadkoztam: csúszik a felázott út, ezt hallva Kálmán máris felajánlotta szolgálatait. Egy kisebb zápor újból elkapott bennünket, nem számított, esőkabátba bújtunk, nekem barna nejlonköpenyem volt, melyhez kapucni is társult. Kálmán tréfálkozni kezdett:

– Barna medve bú... bú! – kiáltotta, mire válaszul brum-mogni kezdtem. Túrátársam, miközben körülugrált, megcsúszott a sáros úton és hanyatt esett. Ez volt aztán a móka, felsegítettem, nem panaszkodott, bár esőkabátja csöpögött a sártól. Kis patakhoz értünk, én lemosdattam, a tisztogatás ismét csak évődésbe fordult. Beértünk Telkibe.

– Nos? – fordult hozzám a társam – megszomjajztunk, nemde?

– De, de! – kiáltottam –, jöhet a sör!

A már jól ismert ivóba tértünk be, a sörhöz elővettük a magunkkal hozott elemózsiát. Falatoztunk, sörözgettünk, hihetetlenül jól éreztük magunk. Az idő ismét kiderült.

– Folytassuk a túrát, ne menjünk még haza – javasolta Kálmán. Elindultunk Budakeszi felé, mindketten ismertük jól az utat. Szótlanul haladtunk, olykor kézen fogva mentünk, mindketten éreztük, hogy valami elkezdődött köztünk. Az Erzsébet majort elhagyva történt meg a csók, melyet azon nyomban számtalan másik követett.

***

Hamarosan kezdetét vette viszonyunk, majd fény derült Kálmán családi életének néhány fontosabb mozzanatára. Megtudtam, betéti társaságuk vezetője bizonyos Zelman Ottó közgazdász, akit szoros barátság fűz Kálmán feleségéhez. A szorosság mértékéről a férj pár évvel ezelőtt értesült, akkor, amikor már meglehetősen jól beindult az üzlet, s a drágálatos Ottót szinte lehetetlen volt mellőzni.

– És te elnézted, hogy nejed a szemed láttára csaljon? – kérdeztem hitetlenkedve.

– Mi más tehettem volna? – nézett rám tehetetlenül –, a vállalkozás nemcsak nekünk, hanem húsz éves lányunknak is munkát adott. No és a családi házunk a feleségem nevéen van, ha nem hunyok szemet a történetek felett, néhány bőrönd kíséreté-

ben mehetek, amerre látok. Mint már említettem, Évát, a nagyobbik lányomat, Irén hozta a házasságba, elvált asszonyként vettem feleségül. A kisebbik lány – Luca – azonban az enyém, ő a szemem fénye, ez a 16 éves csitri tündéri lény, nincs az a vétek, amit meg ne bocsátanék a nejemnek, csak Lucától ne kelljen elválnom, belepusztulnék, ha nem felügyelhetném a nevelését. Egyszóval csuka fogta róka – tette hozzá némi ironiával, amint elregélte családjá belső ügyeit. Nem egészen értettem, mért került ennyire kiszolgáltatott helyzetbe. Rákérdeztem:

– Mi okból van a ház a feleséged nevéen?

– Bonyolult eset, tudod jó pár éve – még Ottó feltűnése előtt – átestem egy súlyos betegségen, a halálomon voltam, életemért nem adtak volna egyetlen petákot sem az orvosok. Irén ápolt, s addig-addig duruzsolt a fülemben, biztatva arra, hogy írassam rá a házat a lányokra való tekintettel, míg valahogy rábólintottam, s szinte meg sem nézve mit írok alá, eleget tettem a kérésének. Hát ennyi! – fejezte be a történetet –, most már tudsz rólam mindent, s azt is felfoghatod, hogy Irén nekem már semmit sem jelent, a házasságunk mindössze formaság, *üzleti vállalkozás*, nélkülözve a komolyabb kapcsolatot.

Elhittem, mért ne hittem volna, bár idővel fura sejtések kezdtek ébredezni bennem, olykor észrevettem, hogy a jeles házaspár között a kapcsolat nagyon is szoros. Bár erre csupán csak később figyeltem fel, eleinte biztos voltam abban, hogy Kálmán igazán szeret, hogy számára rendkívül fontos vagyok. Csak hát az a tíz év... a közöttünk lévő különbség, mely a közfelfogás szerint némi biológiai okokra visszavezetve nem kifogásolható, amennyiben a nő a fiatalabb; ám fordított esetben nem javallott, amellet is kissé röhejes is.

December elejétől szünet állt be a túrázásban, vezetők nem vállalta a jeges utakon való jövés-menést. – Majd folytatjuk márciusban! – búcsúzott el tőlünk a Mikulás-túrán, mely nemcsak szezonzárást, hanem névnapi ünnepet is jelentett, mert jeles vezetőknek Miklós volt a keresztnéve. Pálinkával kö-

szöntöttük, s a halk szavú, kedvetlen ember arcára mosoly derült, s még viccelődni is hajlandó volt velünk.

Bennünket Kálmánnal különösebben nem érintett a túrák szüneteltetése, áttértünk az autós kirándulásokra, az én Volkswagenem remek partnernek bizonyult. Kevesebbet gyalogoltunk, mint korábban, leginkább várromokat, régi kastélyokat s egyéb nevezetes látnivalókat kerestünk fel. Rendszerint vendéglőben ebédeltünk, kipróbálva a vidék sajátos ételeit. Kálmán nem járult hozzá a benzinköltséghez, s az ebédeket is én álltam, ő olykor cukrászdába hívott meg fagylaltra, kávéra vagy süteményre, megjegyezve, hogy imígyen viszonozza *kedvességemet*.

Nem tettem szóvá a dolgot, pénzem volt elég, bár ahogy másoknak nem, Kálmánnak sem említettem, hogy mennyire gazdag vagyok. Karácsony másodnapján jött el hozzám ünnepet köszönteni, ajándékol nagy csokor vörös rózsát hozott. Én egy üveg jófajta konyakkal leptem meg, örömmel vette kezébe, ám nem vitte magával, mondta, kettesben majd lassanként elszopogatjuk a finom nedűt.

Ígéretemhez híven Tamásékkal együtt meglátogattam Etelkát, karácsony helyett szilveszter napján utaztunk le hozzá. Változást nem tapasztaltunk, Etelka boldog, megelégedett ember benyomását keltette, továbbra is magasztalta a gondnokot, Ágoston atyát. Az Otthon lakói lelkesen készültek a szilveszterre, a fiatalabb segéderők létrára mászva színes lampionokkal, girlandokkal díszítették a hatalmas termet. Ágost atya munkaruhában tüsténkedett, ahogy meglátott bennünket, zavartan törölte nadrágjába elpiszkolódott kezét. Mosolyogva üdvözölt minket, kékeszöld szemét reám vetette. Tekintete hirtelen elkomorult, mintha megint csak kitalálta volna gondolataimat. – Talán belém lát –, ijedeztem –, megsejtette vétkem. Tudtam jól, vallásunk szerint halálos bűnben élek, mert egy nő, családós emberrel folytatok szerelmi viszonyt. – Ha hirtelen meghalnék, a poklok mélyére jutnék – futott végig a hideg a hátamon, s úgy éreztem, vétkem kiült az arcomra, ott csillog szememben, és

Ágost kiszagolja a bűnt, mint a kábítószer kereső kutya a drogot. Valami igazság lehetett a dologban, mert az atya nem ült le velünk ebédelni, kimentette magát, mondván, evett pár szendvicset, melyekkel jól is lakott. Kávézni sem jött be Etelka szobájába, holott unokanővérem kérve kérte, karját simogatta, már csak az hiányzott, hogy összetett kezekkel térdre vesse előtte magát.

Kora délután búcsút vettünk unokanővéremtől, és elindultunk Debrecenbe pót-karácsonyt tartani a rokonokkal. Miközben autóztunk, Etelkáról beszélgettünk.

– Remekül néz ki, húsz évet letagadhatna! – állapította meg Tamás, aki minden bizonnyal jól értett a nőkhöz.

– Abban reménykedem – adtam én is hangot a véleményemnek –, hogy számos feladata, s az atya átszellemült imádata leköti a gondolatait, figyelmét elvonja a virágokról, mert még egyre azon rágom magam, feltámad benne a rombolási ösztön, s elpusztítja az Otthon kerti virágait, szobanövényeit.

***

2002. március elején Kálmán két hétre eltűnt, felszívódott, mint napsugártól a pára, telefonja kikapcsolva, s az újra beindult tűráinkra sem tolt oda a képét. Az első héten még úgy-ahogy tartottam magam, ám a másodiktól kezdve azt sem tudtam, mit kezdjek, arra gondoltam, talán történt vele valami végzetes. Családját nem ismertem, eszembe sem jutott, hogy felhívjam valamelyik hozzátartozóját, szenvedtem, mint beduin a sivatagban, aki nem talált magának vizet.

Aztán egyik este kilenckor megszólalt a telefon... ő volt! Végre jelentkezett. Különösebben nem is exkuzálta magát, annyit mondott, túl sok volt a dolga, külföldön is járt, Ottó nem ért rá, ő hozta haza a furgonon az eladásra szánt műszereket. No és hamarosan itt az esküvő jeles napja, szervezni kell azt is, mert legkevesebb ötven főt hívnak majd meg. – Rád is számítunk! –

vetette oda –, megláthatod, milyen szépek a leányaim. – Válaszul dűnnyögtem valamit, majd kissé szemrehányó hangon megjegyeztem: olykor egy telefont igazán megérdemeltem volna.

– Ugyan már! – intett le –, vagy talán nem bízol bennem? Dolgom volt! Érted? Nem értem rá veled édelegni. No, mindegy, mikor láthatlak?

– Bármikor – feleltem kedvetlenül.

Másnap eljött, helyreállt közöttünk a béke, ám valami különösét vettem észre rajta, a hangja valahogy élesebb lett, ezzel együtt gyakrabban használt felszólító mondatokat. Az első komolyabb összetűzésünk az esküvő okán robbant ki, közöltem, köszönöm a meghívást, ám nem óhajtok vele élni, elvégre nem vagyok tagja a családnak, közülük senkit sem ismerek. Ő unszolt, én tiltakoztam, végül erélyesen kérdőre vont, hogy mi okból mondok ily makacsul nemet. – Ottó is ott lesz! – vágta ki a döntő érvet, ettől aztán végképp begőzöltem. Csúnya volt, amit válaszoltam, utóbb beláttam, nem kellett volna ennyire elragadtatni magam.

– Nem megyek el, érted? – kiáltottam. – Nem óhajtok a nyilvánosság előtt megjelenni, mint családi négyszögöd egyik szöge! – Felpattant, és elment, bevágva maga után az előszobaajtót. Három nap elmúltával került sor az esküvőre, vártam, hogy felhív, de nem jelentkezett. Kezdtem úgy érezni, véget ért a románc, ő urasága nem bocsátja meg, hogy nem vonultathatott fel engem a családja előtt párhuzamba állítva Ottóval, a házibaráttal, akinek kiléte testvérei, egyéb családtagjai és barátai előtt aligha lehetett kétséges.

Jó egy hét elteltével mégiscsak jelentkezett, meglepetésemre a bocsánatomat kérte, azt mondta, tapintatlan volt, megérti, hogy kínosan éreztem volna magam az ünneplők körében, valóban faramuci a szitu, amelyben élünk; mi ketten összetartozunk, miként Ottó és Irén is, s ezt titkolni vagyunk kénytelenek. Nagy csomó fényképfelvételt mutatott, a legtöbb képen az új-

donsült pár szerepelt, a menyasszony gyönyörű volt (ami azt illeti, én még sohasem láttam csúnya menyasszonyt), ruhája valódi csipke, sleppje súrolta a földet. Az egyik képen az ara meglett nővel együtt volt látható, az asszony valódi érett szépség, dús fekete haj, tengerzöld szemek, kissé molett, ám gusztusos termet, ruhája utolsó divat szerinti, hajában diadém csillant. Ámulva bámultam a fotót.

– Ki ez a szép nő? – érdeklődtem.

– Ki volna! Irén, a feleségem – vonta meg Kálmán egykedvűen a vállát.

– Ottóról nem készült fénykép? – kérdeztem pikírten.

– Nem! Ő volt a fényképész, ő készítette a felvételeket.

Eljött a nyár, szokásomhoz híven levonultam Balatonfüredre, Kálmán hetente, olykor kéthetente meglátogatott. Történt, hogy egy teljes hétig ott maradt nálam; eleinte jól ment minden, jobbnál jobb programjaink voltak, ám lassanként kezdtem észrevenni, gyakran ideges és türelmetlen, mint aki nem találja a helyét, mert éppenséggel nem a saját helyén leledzik. Ha magára hagytam, már kapta elő a mobilját és hívott valaki ismerőst vagy családtagot. Nem bírtam tovább cérnával, kihallgattam a beszédét, szirupos hangon arról áradozott, mily nagyon hiányolja azt a valakit, akivel épp akkor beszélget, már alig várja, hogy újra láthassa őt. Hogy kivel beszélt, nem tudtam meg. Irénnel? A lányával? Vagy talán egészen másvalakivel...

Az ősz enyhe volt és viharmentes, rengeteg kellemes túrát tettünk, részben Kálmánnal kettesben, részben a túratársasággal. A munka is jól ment, új kutatási témát kaptam, Gábor, a főnököm fizetésemeléssel kecsegtetett. Szerettem volna arra kérni, helyettem Panninak, az egyedülálló kismamának adja a pénzt. Nem szólhattam, ahogy másnak nem, neki sem fedhettem fel anyagi helyzetem.

***

A bajok december közepén kezdődtek. Kálmán közölte, családjával Ausztriába készül, az egyik síparadicsomban fognak üdülni, valamennyien rajonganak e kedves téli sportért.

– Meddig maradtok? – érdeklődtem.

– Január vége felé térünk csak vissza, addig a munkát is szüneteltetjük.

– Ottó is megy? – érdeklődtem a tőlem megszokott, gúnyos hangon.

– Nem jön – felelte –, valakinek a cég dolgaival is törődni kell.

Nem sikerült valami jól a búcsú, bár karácsonyi ajándékként – akárcsak tavaly –, ezúttal is nagy csokor virágot kaptam. Amikor bezárult mögöttem az előszobaajtó, sírva borultam a díványomra. – Elment, vége! – mondogattam egyre, s rá kellett döbbernem: családja mindennél fontosabb neki.

Február elején láttam újra, szabadkozott a hosszú távollét miatt, buzgón sorolta távolmaradásának indokait. Mintha megváltozott volna a viselkedése velem szemben, volt benne valami fenyegető, egyszersmind lenéző, amit korábban nem lehetett észrevenni rajta.

– Drágám! – ölelt magához. – Letudtam az összes családi és munkahelyi kötelezettségemet, mostantól kezdve már a tiéd vagyok! Arra gondoltam – vetett rám egy sokat sejtető mosolyt –, vehetnél egy szekrényt, éppen elférne a nagyszoba sarkában, s én idehoznám néhány holmimat. Fehérnemű, ruhaféle, tudod... kellemetlen, hogyha veled töltöm az estét, reggelenként nem vehetek fel tiszta ruhát. Néhány könyvet is hoznék, no meg apróságokat, olyasmit, ami semmiség, ám valójában nélkülözhetetlen. Nos, mit szólsz mindehhez, kedvesem?

– Örömmel hallok – mondtam szárazon –, ezek szerint félig-meddig énhozzám költözől?!

– Ó nem, dehogy! Tudod jól, ezt nem tehetem. Csak hát így kellemesebb lenne, s szorosabbá válna a kapcsolatunk.

Vagy talán épp ezt nem szeretnéd? – kérdése kellemetlen felhangot hordozott.

– Szívesen látlak – közöltem egyszerűen –, holnap elmegyek egy bútorboltba, és rendelek valami alkalmas darabot.

Megtörtént a beköltözés, ismét szebb napok következtek. Aztán... ki hitte volna, oly hirtelen és váratlanul vége lett a viszonyunknak, mint amikor felrobban egy világháborúból itt maradt bomba a belváros közepén...

Történt, hogy Kálmán titokzatos mosolyok közepette a tudomra adta, miszerint kitűnő pénzbefektetésre nyílt lehetőség. Hosszasan magyarázta a különféle banki manővereket, nem nagyon figyeltem, sohasem érdekelt a pénz, az én vagyonomat amerikai ügyvédek kezelték, s mondhatom, igencsak eredményesen.

– Arra gondoltam – vált határozottabbá a hangja –, végre valahára viszonyozhatnám a kedvességed!

– Mármint micsodát? – érdeklődtem.

– Nézd – folytatta –, ha autózunk, te fizeted a benzint, ha itt vagyok tenálad, tálalod a jobbnál jobb falatokat. Apróságnak tűnik, ám éves viszonylatban cseppet sem csekélyek a kiadásaid, s én mindezt nem voltam képes viszonyozni, mert a feleségem kezeli nálunk a pénzt. Azonban...

– Mit azonban? – néztem rá felvont szemöldökkel.

– Azonban, ha átadnád nékem az összes pénzed, befektetném, sokkal előnyösebben, mint a közismert hazai bankok, hamarosan megduplázhatnád a teljes vagyonomat. Nos?! Nemde, remek az ötlet? Ne félj – folytatta meggyőző erővel –, vállalkozok minden kockázatot! A legrosszabb esetben sem kapnál kevesebb hozadékat, mint amennyit jelenleg elkönyvelhetsz, erre leteszem a főeszküt!

– Értem – nyögtem ki összeszorult torokkal –, kedves tőled, hogy gondoskodni óhajtasz rólam.

– De?! Azt akarod mondani, ugye, hogy *de...* mert valami nem tetszik neked! Halljam hát, mi a gond, mit válaszolsz az ajánlatomra?

– Lekötött betéteim vannak, ha idő előtt kiveszem a pénzt, elveszítem a kamatokat. Fél évre, egy évre még szükségem volna.

– Ilyesmiről hallani sem akarok – nevetett fel kurtán. – Az a kis veszteség azonnal megtérül, amint kezelésbe veszem a pénzügyeidet, ám a pillanatnyi kedvező lehetőség könnyen füstbe mehet, élnünk kell hát az alkalommal. Mártikám, szedd végre össze az eszed! Jövő szerdán eljövök ismét, addigra itt legyen a pénz! És többet szót sem a pénzügyekről, előbbre való a szerelem!

Miután elment, hűdötten bámultam magam elé, tarka képek motoszkáltak a fejemben, akár a kaleidoszkóp mintázata. Mintha vészcsengő berregne folyvást a fülemben, mintha apám intene, hogy résen legyek! Végül úgy határoztam, egy kisebb összeget megkockáztathatok, s azt mondom Kálmánnak, ez az összes pénzem. Hogyha elvész, ott egye meg a fene, meg sem érzem azt a csekély veszteséget.

Eljött a szerda, és eljött Kálmán. Kezébe nyomtam a pénzköteget. Meglapogatta, majd vérvörös arccal az asztalra vágta az egész summát, miközben gúnyosan felkacagott:

– Madárnak nézel? – mért végig teljes megvetéssel.

– Azt hiszed, ezzel megetethetsz? Csak nem képezed, hogy elhiszem, ennyivel tértél haza az Újvilágból, hogy nem fialnak bőségesen apád és férjed szabadalmái! Emlékszem jól, meséltél arról, fizikus-hozzátartozóid számos találmányt jelentettek be. Értelek! Nem bízol bennem, eltagadod előttem a gazdagságodat. Nem tudom, ki kezeli a vagyonodat, ám jól vigyázz! Egy csöppnyi megingás a pénzügyi világban, s örülhetsz, ha egy tányér bableves jut majd neked! Márti! Én biztos befektetést ajánlhatok számodra, ha már a szívedre nem hallgatsz, legalább az eszedet használd, ha biztonságban óhajtod

tudni a vagyonodat. Hát ennyit ér neked az én szerelmem? A jóindulatom, a segítőkészségem?! Felelj! Miért akarsz ennyire megalázni, a képembe vágni, hogy megbízhatatlan strici vagyok?!

Attól félttem, megüt, vagy rám borítja az asztalt. A szeme vérben forgott, tombolt benne a düh, a szörnyű indulat. Csak hebegni voltam képes, titkon az ajtó felé lestem, figyelve, hogy egerutat nyerek, ha csalódásában megkísérelne behúzni nekem egy jobbost. Jó ideig farkasszemet néztünk, tekintete kérlelhetetlen volt, én szelíden, bambán meredtem rá. A másodpercek egyre csak peregetek, magamra nyugalmat erőltetve tárgyiasabbra fogtam a hangot:

– Kálmán, kérlek. Más a szerelem és más az üzleti élet, mindeddig meg voltam elégedve vagyongazdálkodó munkájával, holmi légből kapott ajánlatokkal nem hagyom elkábítani magam. Arra kérlek, írásban közöld velem, milyen bank milyen ajánlatát kellene elfogadnom, mennyi időre kéne lekötni a pénzem, mekkorák volnának a várható kamatok. Egyszerűen tárgyalj velem úgy, mintha nem holmi *hozzátartozó* volnék, hanem az üzleti partnered.

Hirtelen fordult a kocka, szeme felcsillant, váratlanul elnevette magát.

– Aranyos vagy! Épp most fejtetted ki, hogy más az üzlet és más a szerelem. Akkor jobb, ha mielőbb belenyugszol, hogy az üzleti titok szent, nem vagyok hajlandó sem írásban, sem szóban felfedni pénzügyi dolgaimat. Döntsd el: a barátnőm akarsz maradni továbbra is, vagy ülsz a pénzeden Harpagon módjára? Mert elszámoltatni nem hagyom magam!

– Kálmán, kérlek! Bújjunk össze, és felejtjük el a pénzügyeket!

– Utálom a bizalmatlanságot, még a szerelmeskedéstől is elveszi a kedvem! Ámde! – pattintott ujjával, mint az, akinek nyerő ötlete támadt. – Egy esetben még megbocsátanék neked!

– S mi lenne ama bizonyos *eset*?

– Nos – szólt, mint aki veszteséget élt meg egy kártya partin – kiterítem a lapjaimat.

– Már alig várom – jegyeztem meg kissé ingerülten.

– Amerikában – kezdte lassan és tagoltan – a magára valamit is adó ember már fiatal korban elkészíti a végrendeletét. Gondolom, ezt tetted te is, vagy ha nem, hát ideje volna a cselekvésnek. Figyelj! Eszem ágában sincs neked könyörögni, bizalmatlanságodat sértőnek találom, éppen azért – amennyiben nem akarsz tőlem elszakadni – ettől kezdve kettőnk játszmájában *én szabom meg a feltételeket!* Kezdem azzal, köszönd meg, hogy egyáltalán foglalkozom a vagyonoddal, és azok után, ahogy velem viselkedtél, hajlandó vagyok szóba állni veled! Jól figyelj arra, amit mondok, van még egy módja annak, hogy bebizonyítsd, bizalmad töretlen velem szemben. És ez nem más, mint egy új végrendelet készítése, amelyben rám hagyod a vagyonodat. Akkor biztos lehetek abban, hogy valóban úgy érzed, összetartozunk és mindenkinél fontosabb vagyok neked. A dolog egyszerű: elmegyünk együtt egy közjegyzőhöz, és elrendezzük a dolgainkat. Várom a válaszod! – nézett rám kihívóan.

– Elég a mellébeszélésből, a vigaszul nyújtott aprópénzből! És ne feledd azt, amit az imént mondtam: nem óhajtok olyan nőt a társamul fogadni, aki nem tisztel meg a bizalmával. Igen, Mártika, komolyan beszélek. Rajtad áll, kizárólag csak rajtad, szétválunk-e, vagy örök életünkre összetartozunk!

– Mielőtt válaszolnék, megjegyzem, én vagyok az, aki sértőnek találja, hogy ilyen különös módon kell bizonyítanom az irántad érzett szerelmemet. Azt mondják, a szerelem mindent legyőz. Valóban... legyőzi az én sértettségemet is. Nos – vettem egy mély lélegzetet – igazad van, valóban elkészítettem már a végrendeletem. Ám semmiből sem áll megváltoztatni, a közjegyző tudni fogja a teendőket. Majd felhívlak, hogy mikor érek rá.

– Köszönöm – vettem észre szemében a hirtelen feltámadt érdeklődést –, örömmel nyugtázom, hogy megjött végre az eszed! Várom a hívásod!

– Majd jelentkezem.

– Tessék – nyomta kezembe a vékonyka pénzköteget –, alamizsnára nincs szükségem.

***

Kétségek közt hányódva maradtam magamra, miután Kálmán eltávozott. Valami fals hangot véltem kihallani a férfi jeles tirádájából, miközben bizalmatlanságról és szerelemről papolt nekem. Végrendelkezzem a javára? Annyira öregnek tart, hogy már temetne is engem? – Nem! – ugrottam fel a díványomról, ahol mindeddig heverészttem, fel s alá kezdtem járkálni szobámban, majd kiléptem az erélyre, s nagyot szippantottam a várkert ózondús levegőjéből. Hirtelen Ágoston atya szemrehányó tekintetét láttam magam előtt, e pillanatban arra vágytam, bárcsak meggyóntatna, s ellátna jó tanáccsal. Hirtelen valami az eszembe villant, meglehet, a derék pap mégiscsak üzent nekem? Visszatértem a szobába, kedvenc fotelembe vetettem magam és elkezdtem átgondolni szinte óráról órára a Kálmánnal eltöltött napjaim valamennyi mozzanatát. Hajnal lett, mire elérkeztem a mai napig, az ötlet jó volt, úgy tértem magamhoz, mintha hosszú utat jártam volna be.

Felálltam, a konyhába mentem, főztem magamnak egy jó erős feketét. Már tudtam, mit kell tennem, ám azzal is tisztában voltam, ha Kálmán felkeres, nem maradhatok kettesben vele, egy jó erőben lévő férfit, aki képes engem megvédeni, okvetlenül be kell szervezzek.

Nagy bajomban Tamáshoz fordultam, meghánytuk-vetettük Zsuzskával és vele az egész képtelen történetet. Segítségéről biztosított, vállalta azt, amire kértem, bár a szituáció nem volt könnyű, mondhatni, kifejezetten kellemetlen, ám – ha

jól meggondolom – az ügyben ő maga is érintett volt, hiszen ő volt az egyik örökösöm.

Felhívtam Kálmánt, közöltem, kedden van fogadónapja a kerületi közjegyzőnek, délután háromra jöjjön el hozzám, hogy a hivatalos eljárást megelőzendő, megbeszéljük a részleteket. Fél háromra eljött Tamás, együtt fogadtuk az illusztris látogatót. Kálmán levegő után kapkodott, amint meglátta unokaöcsémet, én szívélyesen bemutatam egymásnak a két férfit, majd feketével és itallal próbáltam kedveskedni.

– Nem gondoltam, hogy másvalakit is iderendelsz – jegyezte meg Kálmán –, ám ha ragaszkodsz a parafáláshoz, végrendelet esetében két tanú szükségeltetik.

– Nem tanúnak jöttem – sietett Tamás a válasszal –, hanem szeretném megtudni, miféle nagy hozamú befektetést ajánlottál a kedves unokanővéremnek. Ugyanis én vagyok a vagyongazdálkodója, pénzügyi befektetéseiben az illetékes.

– No, de mi köze van a befektetéseknek a végrendelethez? – villant a szeme Kálmánnak.

– Csak annyi – nyomta meg Tamás a szót –, hogy Márta egyik örököse ugyancsak én magam vagyok.

– Hát aztán! Márta megígérte, hogy megváltoztatja a végrendeletét!

– Valóban? – fordult hozzám Tamás.

– Ugyan már! Eszemben sincs. – Kálmán felugrott ültéből, miközben gyűlölködő pillantásokat lövellt felém.

– Megtudhatnám, mi ez a cirkusz? No persze – pattintott ujjaival –, a drága rokonság közbeugat, szét akar választani minket. Drágám – próbált meg szelídebb hangot megütni –, szeretlek, veled óhajtok élni, milliószor több közöd van hozzám, mint az éhenkórász unokaöcsikédnek. Küldd el ezt a ficsúrt, és intézzük el a végrendelet átírását úgy, ahogy azt korábban már megbeszéltük.

– Nem, Kálmán, a játéknak vége. Az *éhenkórász* te vagy és nem Tamás, te, aki a vagyonom ellenében nyújtottál volna

szerelmet nekem. És ha tudnád, mennyire drága áron! Elárulom, akkora pénzért, amennyiért a világ legdrágább selyemfiúja is áldozna velem a szerelem oltárán.

– Márta, kérlek – fogta meg Tamás a karom – ne légy községes, nem méltó hozzád ez a hang! Köszönj el tőle békével, elvégre valaha szeretted, s ha már ő be is szennyezte e kapcsolatot, nehogy már te is ugyanezt tedd! – A megindító szavakat hallva elsírtam magam, unokabátyám kezembe nyomta fehér zsebkendőjét.

A hármass játék ezzel még nem ért véget, Kálmán ahelyett, hogy őrzöngésben tört volna ki, ünnepélyes hangon mindkettőnkől bocsánatot kért. Szelíden közölte, tiszteletben tartja végrendeletem tartalmát, az előnyös befektetés sem kötelező, ő mindössze jót akart nekem, anyagi ügyeimben kívánt a segítségemre lenni. És ami a lényeg, nem akar elveszíteni, csupán daczból mondta, hogy véget vetne a kapcsolatunknak. Felejtsem el a történeteket, legyen ismét az a kedves, aranyos kis Márti, akit ő annyira megszeretett. Tamással szótlanság figyeltük pálfordulását, hallgattuk gyatra ömlengéseit, szájalommal néztük, amint a pórul járt férfi a szó legszorosabb értelmében a saját dugájába dől. Percig sem volt kétséges előttünk, a *lovagom* cseppet sem őszinte, mindössze taktikát változtatott. Még azt is benyögte, hajlandó lenne elválni a feleségétől, otthagyni családját, hogy feleségül vehessen engem.

– Kálmán! – szólítottam. – Semmi értelme ennek a jelenetnek. Parancsolj! – mutattam a szoba sarkában szerényen meghúzódozó, nagy hasú bőröndre, melybe előzőleg bepakoltam a holmiját –, fogd a táskádat és menj. Több dolgunk nincsen már egymással, sem testem, sem lelkem nem kívánja, hogy eljátszszuk az „öreg nő – fiatal szerető” szájalmas játékát. Egyébként nem tévedtél – folytattam egyre inkább nekibátorodva –, valóban tetemes vagyonom van. Valld be, nyomoztál utánam, megismerkedésünk első percétől kezdve tudtad, mennyire gazdag

vagyok. Sohasem szeretted, csupán mímelted a szerelmet, itt az ideje, hogy véget vessék ennek az ízléstelen kapcsolatnak!

– Elég – ugrott fel ültéből, miközben öklével az asztalra vágott –, kikérem magamnak ezt a megalázó viselkedést! Amit elkövettetek ellenem, kimeríti a becsületsértés fogalmát, ügyvédet fogadok, és fel foglak jelenteni benneteket. És te, elkényeztetett, undok kis béka, tejlhatsz majd eleget abból a „szép öszszegből”, melynek még a morzsáit is sajnáltad éntőlem, tőlem, akit állítólag annyira szeretted! Pfuj! – Többé ránk sem nézett, felkapta bőröndjét és elviharzott. Nagyot dördült az előszobaajtó, amikor bevágta maga után.

HATODIK FEJEZET

Új fészekbe repül a madárka

Szakításom Öry Kálmánnal korántsem történt oly hirtelen és meggondolatlanul, mint ahogyan ezt visszaemlékezéseim előző fejezetében olvasóim tudtára adtam. Bizonyos figyelmeztető jelek már korábban is voltak, nem is egyszer gondoltam már arra, hogy a férfi nem őszinte hozzám, meglehet, nem szerelmes belém, csupán csak tetteteli érzelmeit. Számtalan apró jelet volt alkalmam megfigyelni az utóbbi hónapokban; csak-hogy én – az idősödő nők makacs elszántságával – a kellemetlen mozzanatokot elhessentettem magamtól, és mindre találtam hitelesnek tűnő magyarázatot. Volt azonban egy jelenet, mely sehogyan sem ment ki a fejből, s melyet, mint rémálmot, újból és újból szemem elé vetített a képzeletem. A nevezetes szcena az alábbi volt:

Kirándulni mentünk, autós túrát tettünk, a kocsit Pilisszentlászlón hagytuk a parkolóban, és nekivágtunk a gyalogútnak. Eleinte a piros turista-jelzésen haladtunk, majd letértünk a széles ösvényről, s egy keskeny csapáson meneteltünk tovább. Kálmán izgalmas, eddig ismeretlen utat javasolt, a *Vadcsapás* néven elhíresült ösvényt ajánlotta figyelmembe. Tetszett az ötlet, nekivágtunk, eleinte szokványos erdei úton haladtunk, ahogy tovább értünk, a hegyoldal egyre meredekebb lett, a turistaút lassanként eltűnedezett, minden figyelmemre szükségem volt, hogy jó helyre tegyem a lábamat. Libasorban gyalogoltunk, még így is alig fértünk, olykor egy-egy kő kigördült a talpunk alól. Az összefüggő növényzet eltűnt, csupán kisebb fűcsomók zöldelltek itt-ott, máshol kiszáradt kórók intettek felénk a kövek közül. A hegy függőleges sziklatömbbe ment át, s ahogy oldalvást fordultam, szédítő mélység tárult a szemem elé. A sziklába bevágott lábhelyek már nem tűntek útnak, rettegve követtem Kálmánt, aki bátran és könnyű léptekkel tette túl magát a nehézségeken. Hirtelen megállt.

– Vigyázz! – figyelmeztetett. – A kanyar után át kell lendülni a szakadék felett, elsőnek én megyek át, majd nyújtom érted a kezem. – Szédelegve bámultam utána, tériszonyom, mely a szokottnál kissé erősebb volt, leblokkolt, reszkető ajakkal kértem, forduljunk vissza, ne kockáztassuk testi épségünket. Partnerem felkacagott, majd áthajolt a mélység felett, s mire magamhoz tértem, már át is lendített a sziklatömb folytonossági hiánya fölött. Remegtem egész testemben, Kálmán megdicsért, magához ölelt, megkönnyebbülve folytattuk utunkat, az imént még alig járható turistaút kiszélesedve jámbor ösvénnyé szelődött. Felszabadult sóhaj tört ki belőlem, amint megpillantottam az egyik fán a jól ismert jelzést. Mintegy órányi gyaloglás után visszaérkeztünk Pilisszentlászlóra, megebédeltünk a Feketerigó vendéglőben, vaddisznó-pecsenyével és korsó sörrel fejeztük be az izgalmas kirándulást.

Amikor Kálmán ultimátumszerűen követelte, hogy a javára végrendelkezzem, felsejlett előttem a *Vadcsapáson* tett kirándulás arra gondolván, mily kevés hiányzott akkor ahhoz, hogy hegymászó-baleset áldozata legyek. Talán ezt akarta akkor és ott kipróbálni. Hisz’ a végrendelet csak akkor hoz hasznát a konyhára, ha eltávozom az élők sorából. Elöntött a szégyen ettől a profán gondolattól, elvégre magamat alázom le, ha ilyen gyanúperrel élnék szerelmem tárgya iránt. Ám volt még más is, ami egyszerűen más megvilágításban tűnt fel nekem. Apróságok, akkoriban lényegtelennek tűnő dolgok, egy-egy kelletlen mosoly, néhány indokolatlan gorombaság, melyet utólag mézes-mázos hízelgéssel kívánt helyrehozni. És én már az első szóra meg is bocsátottam, s mint a hű eb, mely feledi az ostorcsapásokat, ha a gazda pár sovány falattal magához inti, úgy sündörögtem vissza karjaiba, elfogadva az álnok csókokat.

Hogy kedvesem nem más, mint szerelmi szédelgő, mely cseppet sem ritkaság a nagyvilágban, s amelyből tizenkettő éppen egy tucat, akkor lett számomra bizonyosság, amikor rádőbbsentem: Kálmán *tudja*, milyen gazdag vagyok! Igazából a

szabadalmak említésével árulta el magát, abban ugyanis biztos voltam: egyetlen egyszer sem említettem, hogy apám és férjem jelentős találmányok birtokosai voltak, melyek szépen tejelnek mind a mai napig. Hogyan nyomozott ki rólam mindent, fogalmam sincs, talán az Internet – a nagyvilág pletykafészske – volt a segítője, bár az sem lehetetlen, magándetektívet bérelt. Ki tudhatja, tán volt már gyakorlata ilyesmiben, meglehet, nem én voltam az első – s talán nem is az utolsó – aki, ha nem vigyáz, áldozatul esik saját hiszékenységének.

Bevallom, a szakítás ugyancsak megviselt, hogy enyhülést találjak, kivettem tíz nap szabadságot, és elutaztam Salzkammergut kies vidékére, a nagy tavak világába, ahol a természeti szépségek meredek utaktól mentes tájai vigasztalást nyújtanak a szenvedőknek. Kipihenten, ám kissé mélabúsan érkeztem haza Ausztriából, hogy aztán a sors kacifántos fordulatai felrázzanak tespedésemből, cselekvésre késztessenek, rádőbbsenek, ne rágódjam a magam gumicsontján, hanem segítsek helyrehozni unokanővérem újabb ballépéseit.

***

Elmúlt a tél, tombolt a tavasz, lelki nyugalمامat lassanként visszanyerve folytattam túráimat. Kárörvendve vettem tudomásul, hogy Kálmán társaságunkból kiiratkozott; túraveze-tőnk valami olyasmit mondott, a „hölgyek kedvence” rendkívül elfoglalt, gyakran jár külföldre hivatalos ügyeit intézni, egyelő-re nem ér rá egészségét ápolgatni, andalogni a jó levegőn.

Emlékszem a napra, április 24-ét írtunk, túratársaimmal névnapot ünnepeltünk, csapatunkban két György nevű férfi is akadt. Alighogy hazaértem, csöngött a telefon, Tamás jelentkezett. Langyos, közönyös hangon soroltam volna élményeim, ám ő közbevágott, nem hagyta, hogy kibeszéljem magam.

– Mártika! – szólított – ráérsz most szombaton?

– Igen. No, de...

– Figyelj! Etelka bajban van, otthagytá az Idősothont, jelenleg valami albérlésben húzza meg magát. Arra kért, okvetlenül keressük fel, szüksége volna segítségére. Velünk tartasz?

– Megyek, hogyne mennék! De hát...

– A részleteket később. Korán szeretnék indulni, reggel hétkor várj ránk a szokott helyen!

Ásítózva álltam az utcasarkon, ezt a szombati napot magamnak szántam, szerettem volna végre-valahára alaposan ki-
aludni magam. – Ha ez a drága nő – morfondíroztam magamban – valóban bajban van, meglehet, lent kell maradnom Gárdoson, ami azt jelenti, hogy ugrott a vasárnapi túrára! Hja, a rokonság áldás és átok, kíváltképp, ha a kedves hozzátartozó minduntalan belepottyán a saját maga ásta gödrökbe.

Zsuzskával a hátsó ülésre telepedtünk, átölelt, magához vont.

– Így nyugodtabban beszélgethetünk – közölte –, Tamást már a guta kerülgeti, ha csak meghallja Etelka nevét. Meglehet, te is így fogsz reagálni, megrázó lesz, amit hallani fogsz!

– Jaj, ne! – kiáltottam – baleset érte Etelkát vagy talán megbetegedett? Ne is mondd – intettem le –, már megint a régi nóta: lepisilte a virágokat!

– Szó sincs virágokról! – mordult hátra Tamás – Zsuzska, avasd be Mártikát, én egy szót sem szólok, mert ha csak Gárdosról és idősothonokról hallok, máris tótágast áll az agyam. A végén még felcsavarodunk az első almafára...

– Ne tedd! – figyelmeztettem, majd Zsuzskához fordultam. Sógornőm rám vetette őzike-szemeit és belekezdett az éltes nő legújabb kalandjának elbeszélésébe:

– Nos – kezdte, miután megköszönte a torkát –, ott tartottunk, hogy Etelka boldogan él a Cecíliában, hogy Ágost atya ellátja munkával, úgy kezelve kedves rokonunkat, mint teszi azt más a jobb kezével. Csakhogy a technika beleköpött Etelka levesébe, az atya beszerzett egy számítógépet, és vett hozzá sornyomatatót. Drága rokonunk kijelentette, az efféle gépek az

ördög masinái, kezelésüket nem hajlandó megtanulni, továbbra is írógépen írja a leveleket. Másnap, amint belépett az irodába, látta, hogy a helyén csinos, fiatal nő ül, aki teljes átéléssel püföli a jeles computert. És az ő írógépe a szekrény tetején porosodik.

– Már értek mindent! El tudom képzelni, alaposan leteremtette a jámbor atyát.

– A részleteket nem tudjuk, az összezőrdülés azonban tény. Szegény öreglány rádöbbsent, hogy ő maga is és a gépe is kiment a divatból, segítségét nem igényli senki, elvesz élete színe, értelme, otthonában az unalom ver majd tanyát. S mindehhez jó még a kegyvesztettség, s az atya *jobb keze* mostantól már nem ő, hanem a harmincegynehány éves Micike lesz!

– Hja, így múlik el a világ dicsősége! Értem. Ez okból hagyta el Etelka az Otthont.

– Nem egészen. A java a pacalnak még hátra volna!

– Micsoda? Csak nem gyújtotta fel a kastélyt?!

– Azt azért nem. Azonban különös események vették kezdetüket a nyugdíjas házban. Az egyik reggelen holtan találták ágyában Bábikát...

– Ki az a Bábika?

– Az egyik lakó a sok közül, aki arról volt híres, hogy 90 éves kora dacára teljesen egészséges. Semmiféle gyógyszerrel nem élt, az orvosnő, aki időnként felkeresi az Otthon lakóit, csupán vitamin-tablettákat írt fel neki. A kis nő fürge volt és karcsú, hajlott kora ellenére vágott az agya, örömmel élte az életét, sohasem panaszkodott.

– És miben halt meg?

– Az orvos annyit mondott, hogy megállt a szíve.

– Jó, jó! Bármilyen is a halál oka, végül megáll a szív.

A boncolás mit állapított meg?

– Nem volt boncolás, a hozzátartozók úgy vélték, Bábikának minden nap egy ráadás volt, sokat élt már, ideje letelt.

– Eléggé különös álláspont...

– No, de halld tovább! Két hétre rá meghalt Sári néni! Igaz, sokféle betegsége volt, ám a szívének nem volt semmi baja.

– És mégis úgy halt meg, mint Bábi.

– Igen. És tíz nap elteltével Ivánffy Karola nagyasszony is távozott az élők sorából. S a halál oka egy és ugyanaz!

– Hány éves volt?

– Nyolcvanöt. Nem volt teljesen egészséges, az öregeknél szokásos betegségek kerülgették, kissé már elkopott a szervezete. Egyébként híres festőnő volt, képei a legtöbb miskolci család lakásában megtalálhatók.

– És?

– A nő halála valamelyik háromnapos ünnep első napjára esett, hozzátartozói telefonon érdeklődtek a halál oka felől, azt a választ kapták, hogy szívmegállás történt. Ünnep után, amikor Gárdosra értek, boncolást kértek, mert kételkedtek abban, hogy szívbjaj volt a halál okozója. És itt jön a csavar, kiderült ugyanis, hogy a holttestet már elszállították a krematóriumba, s elhamvasztották, mielőtt hozzáláthatott volna a boncoláshoz a proszekktúra illetékese. Az atya azzal védekezett, hogy adminisztrációs hiba történt. A tény azért is meglepő, mert akkoriban az elhamvasztásra legkevesebb három hetet kellett várni, ugyanis Miskolcon nincsen krematórium. Kérdés, hogy esett meg a soronkívüliség? Talán lefizettek valakiket? A hallatlan eset felrázta az egész Otthont, megindultak a sutyorgások. Többen félni kezdtek, attól tartottak, hamarosan ők kerülhetnek sorra. A legtöbbszörének sokkal több panasza volt, mint az elhunytaknak, a pánikhangulat lassanként mindenkit elkapott. Többen Ágost atya felelősségét firtatták. És Etelka a háborgók élére állt!

– Ő is megijedt?

– Ő ugyan nem! Ám rájött, ütött a bosszú órája, íme, a kiváló alkalom, hogy ellehetetlenítse az egykor annyira imádott atyát.

– És mit tett?

– Eleinte megmaradt a sutyorgásnál. Széltében-hosszában azt pusmogta, hogy Ágost atyának az intézmény felvirágoztatása, no meg a saját zsebe megtömése céljából érdekében áll elűntetni az Otthon lakóit. Mint köztudott – folytatta Zsuzska értékes eszmefuttatását –, a pénzt, melyet a lakók a belépéskor kifizettek, halálesetkor nem kapják vissza a hozzátartozók, még akkor sem, ha a delikvens mindössze egyetlen napig él az otthon berkeiben. Egyszóval az a jó, ha „pörögnek a dolgok”, ha arat a halál, s az eltávozottak helyébe hamarosan új lakók jöhetnek, akik leperkálják a néhány milliós *beugrót*.

– E feltételezés rágalom! A vádat bizonyítani kell!

– Eleinte nem is történt semmi, mint mondják, kutyaugatás nem hallatszik a mennyországba, a vénasszonyok duruzsolása sem jutott el a hatóság fülébe. A baj akkor köszöntött be, amikor Etelka kiszúrta az egyik asszonyt, akinek unokaöccse a *Miskolci Hírlap* munkatársa, vagyis hát riporter. Rávette társnőjét, hívja ki az újságíró, s a férfi készítsen riportot az Idősothton életéről. A terv sikerrel járt, a fiatalember megjelent, s egyből ráharapott a bűnügyi csemegére. Pár napra rá hosszú cikk jelent meg az említett lapban, bár a sajtós igen körmönfontan fogalmazott, a végkövetkeztés egyértelmű volt. A riporter ugyan nem emlegetett gyilkosságot, ám aki képes volt olvasni a sorok között, annak számára egyértelmű volt, hogy van valaki, aki segítséget nyújt a Jóistennek. Amikor Ágost atya elolvasta az újságcikket, rosszul lett, elájult, a sekrestyés felesége keltette életre egy nagy pohár hideg vízzel, amit az arcába locsolt. Később a pap meglátogatta Etelkát, s közölte véle, azonnal hagyja el az Otthont, a belépéskor kifizetett összeg felét – egy millió forintot – hajlandó visszafizetni, csak hogy kívül tudhassa őt az otthon falain. Állítólag hatalmasra dagadt a botrány, végül a rendőrség is kiszállt, a nyomozás kezdetét vette.

A lényeg – folytatta Zsuzska –, Etelka búcsút mondott a Cecíliának, jelenleg Miskolcon, a Szent Anna utcában, albérlet-

ben él. És a segítségünket kéri, fogalmam sincs, mit tehetünk érte, talán te, Mártika, kieszelsz valamit!

Elhűlve hallgattam a horrorfilmbe illő sztorit, ami igazából elszomorított, az Etelka jellemtelensége volt. Kétség nem férhet hozzá, unokanővéremet nem az igazságkeresés, hanem a bosszúvágy ösztökélte. Merthogy kiesett az atya kegyeiből, miután feltűnt egy Micike a vadászmezőn. Atyavilág! *Micikék* mindig voltak, vannak és lesznek, harcolni ellenük fondorlattal, ravaszsággal lehet, és nem úgy, hogy elefánt módjára begyalogolunk a porcelánboltba!

– Először talán hallgassuk meg az ő verzióját – tértem magamhoz töprengésemből –, valószínűleg van valami terve. Anyagi gondjai aligha lennének, maradt még pénze eladott lakása árából, s Miklós öccse busás küldeményeiből is félretehett néhány milliót. Ha jól értettem azt, amit a telefonban mondál. – fordultam Tamáshoz – Mi okból kér tőlünk Etelka segítséget?

– Meglehet – pentyegte Zsuzska –, mindössze lelki támaszra vár...

***

Miskolc belvárosától távol, takaros kis családi házban találtunk Etelkára. A kertkaput kitérve várakozott, sírva borult a nyakunkba, számos köszönettel viszonzva érkezésünk.

– Gyertek a szobámba, drágaságaim! – invitált bennünket – Borika, a ház asszonya, készített számotokra egy kis harapni-valót. Gondolom, elfáradtatok az autózásban, jobbra találjátok a fürdőszobát, frissítsétek fel kissé magatokat. – Hamarosan kiderült, az idős háziasszony, kinek fia a családjával ideiglenesen külföldön tartózkodik, kiadta az egyik szobát Etelkának. A bérleti díj jól jön neki, ám hozzátartozói két hét múlva váratlanul hazatérnek, ez okból Etelkának a házból mennie kell.

– Segítsetek! – fordult hozzánk könnyes szemekkel drága rokonunk, kinek hirtelen jött szépsége egy csapásra hervadásnak indult, haja tövén ősz szálak fehérlettek, arca beesett volt és ráncos, szeméből kihunytt a fény. Miközben eszegettük a feltálat szendvicseket, a szegény nő elbeszélte hányattatásai történetét. Döbbsen hallgattuk beszédét, mely más megvilágításban mutatta be mindazt, amit Zsuzska elregélt nekem. Amit nehezen vett be a gyomrom, hogy Etelka szájából fröcskölt a gyűlölet, melynek tárgya főként Ágost atya, s az újdonsült titkárnő – Micike – volt.

– Feljelentettem őt az Egri Érsekségnél – nézett ránk Etelka villámló szemekkel –, s azt a választ kaptam, hogy az úgy nem az ő asztaluk. Arról is tudomást szereztem, hogy az *átkosban* békepap volt, s talán besúgó is, amellet mérheterlenül kapzsi, megszarolja az otthon lakóit. Állítólag – mondta nyomatékkal –, ráveszi a magatehetetlen öregeket, hogy végrendelkezzenek a javára! Egyszóval olyan ember ő, aki még a kukacot is megnyúzná az irhájáért...

Perjés Gizi szerint – vált csípőssé a hangja –, lakása tele van ezüsttálcákkal, vagyont érő egyházi kegytárgyakkal; aranyozott ezüstkelyhek, drágakövekkel ékesített ereklyetartók hevernek nála szanaszét. Gizi, aki művészettörténész, állítja, egy eredeti Van der Neer festmény is van a birtokában! Életem legnagyobb csalódása ez az ember... – mondta elhaló hangon, majd zokogva az asztalra borult. Mi hárman hüledezve néztük magából kifordult rokonunkat, Tamás próbálta vigasztalni, kisebbíteni az atyának tulajdonított vétkeket. No, ez csak olaj volt a tűzre, végül megjelent az ajtóban Borika, s arra kérte albérlőjét, ne jajgasson oly rettentő hangerővel, kissé fogja vissza magát.

Etelka zavartan állt fel, nekünk, nőknek bort, Tamásnak üdítőt töltött, valahonnan egy tál sütemény is előkerült, hamarosan oldottabb lett a hangulat. No, nem túl sokáig tartott Etelka visszafogottsága! Hamarosan újabb rémtörténettel traktált bennünket.

– Gondolom – kezdte – nem tudjátok, mi okból hagytam el a Cecília Otthont...

– Úgy hallottuk – nézett rá Zsuzska –, az atya felajánlotta, ha eltávozol, visszafizeti a beugró egy részét.

– Tévedsz! – kiáltott fel a sértett nő – én voltam az, aki menni akartam, miután megfenyegettem Ágostont, ha nem kapom vissza a beugró felét, megyek a rendőrségre és feljelentem gyilkossági kísérlet miatt!

– Mi az ördög – nézett rá Tamás –, a pap meg akart téged ölni?

– Igenis! Jól mondod, meg akart ölni! Figyeljetek – intett le bennünket, mert észrevette, hogy Zsuzskával hitetlenkedve egymásra nézünk –, pár nappal a rendőrségi nyomozás megkezdése előtt az életemre törtek. Hidegvacsora volt a szokásos étkekből feltálalva: sonka, sajt, keménytojás, hozzá paprika és paradicsom. No, és az elmaradhatatlan nagy bögre tea, melyet külön csészékben szolgáltak fel. Volt, aki cukorral vagy mézzel itta – a cukrosok édesítő szerrel –, egyesek citromot facsartak csészéjükbe, mások feljavították pár korty rummal. Én mézzel ittam, s amint belekortyoltam, kellemetlennek, kissé keserűnek éreztem a lélőtty ízét. Miután megvacsoráztam, megszomjaztam, ismét ittam, s pár korty után valósággal megrázott az undor, a fele adagot a bögrében hagytam. Éjszaka hascsikarásra és hányingerre ébredtem, később fejfájás, szédülés gyötört. Megnyomtam a hívó csengőt, hamarosan megérkezett az éjszakás nővér, addigra már a mosdóban voltam, féláljultan szabadultam meg gyomrom és beleim tartalmától.

Nem szaporítom a szót! Jöttek a mentők, az egyik szanitéc megtalálta a konyhában a bögrét, melyből ittam. Megvizsgálták a teámat, megállapították: taxint tartalmaz, halálos mérget, mely a tiszafa piros bogyóiból nyerhető. Mit mondjak... a park tele van ezzel a cserjével.....

– A rendőrség nyomozott az elkövető után? – érdeklődött a gyakorlatias Tamás. – Ugyanis a méreg kivonása a bogyóból

szakértő kezeket igényel, s a párlat nem szokványos konyhai adalék, mely véletlen cserével kerülhetett a teádba!

– Úgy tudom, ez ügyben folyik a nyomozás, eredményről azonban még nem hallottam. Pár nap múlva bekopogtattam az atya irodájába, a firlefáncos Micike aznap szabadságon volt. A képébe vágtam: tudom, hogy el akar tenni láb alól, nem óhajtok tovább a Cecíliában élni, követelem, adja vissza a belépésemkor fizetett teljes összeget. Természetesen letagadott mindent, azt hazudta, fogalma sem volt, hogy a tiszafának mérgező bogyói vannak. A távozásomhoz örömmel hozzájárult, ám egyetlen fillért sem volt hajlandó visszafizetni a kétfélmillióból.

– Azt mondtad, a pénz nagy részét visszakaptad – jegyezte meg Zsuzska.

– Igen. Ugyanis nem hagytam magam, ügyvédhez fordultam, hogy visszaperelem a beugrót, mert a szolgáltatást, amit a pap szerződésben vállalt, nem teljesítette. Ágost ügyvédje vitatta a követelést, végül is kénytelen voltam beérni a *békés* meg egyezéssel.

– Vagyis? – pillantott rá Tamás.

– Hát... visszakaptam a beugró háromnegyed részét. De volt még más is az atya számláján, olyasmi, ami jóval korábban történt, akkor, amikor még jóban voltunk.

– Elmondanád? – fordultam hozzá.

– Persze. Ugyanis kíváncsi volnék a véleményetekre. Az említett botrányt megelőzve történt, hogy a reggeli után felültem az autóbuszra, szerettem volna felkeresni a Miskolc-tapolcai barlangfürdőt, úgy hallottam, új úszómedencével bővítették a komplexumot. Amikor jegyet akartam venni, rádöbbenem, otthon felejtettem a pénztárcámat. Mit mondjak, igencsak bosszús voltam, a bankkártyám sem volt nálam; eszembe sem jutott idegenektől kölcsönkérni, nehogy még valami lejmolós öregnek nézzenek engem a fiatalok. Kénytelen voltam felülni az első autóbuszra, s jó két órával előbb visszatérni, mint amennyi időre elkértem magam. Amint a szobám elé értem, nyílt az ajtó,

Ágost atya jött ki a lakásomból. Zavartan pislogott rám, jogos kérdésemre annyit válaszolt, hogy az emeleten csőrepedés gyanúja áll fenn, ellenőriznie kellett a vízvezeték-csőveket.

Hittem is, nem is, amit mondott. Kinyitottam a szekrényemet, mert be akartam akasztani az utcai ruhámat, akkor láttam, hogy össze-vissza van dobálva minden, a fehérnemű összekeverve a zsebkendőkkel, a csüngős ruhák egy része a cipőkön hever. Kihúztam a komód fiókjait és hasonló rendetlenséget fedeztem fel azokban is. Minden jel arra utalt, hogy aki a szobámban járt, igen-nagyon kutakodott valami után!

– Hiányzott valamid? – kérdeztem döbbenten.

– Nem. Az illető – vagyis az atya – nem vitt el semmit, nyilván nem találta meg azt, amit keresett.

– No, de mit mondott, miért tette ezt? – érdeklődött Zsuzska.

– Nem mentegette magát, barátságos arccal mindent letagadott. Később megjegyezte, nyilván a takarítónő keverte össze a dolgaimat. Ó, akkor még hittem néki, még élvezte a bizalmamat! Arra gondoltam, kifaggatom a takarítót, ám nem akartam ügyet csinálni belőle, elvégre nem hiányzott semmim. És legyetek erősek – kiáltott fel hirtelen Etelka –, az elköltözésem előtt két nappal ismét összekeverték a dolgaimat! Ágost természetesen akkor is tagadott, s a takarító személyzet is mélyen megsértve érezte magát.

– Akkor sem hiányzott semmi? – faggattam unokanővérem.

– Nem. Akkor is megvolt minden.

Jobbnak láttam fordítani a szón, a múlt sérelmeiről a jövő tervezése felé irányítani Etelka gondolatmenetét.

– Hol kívánnál letelepedni – tértem a lényegre –, albérletben szeretnél lakni, esetleg egy másik nyugdíjas otthont választanál? – Etelka szeméből könnyek szivárogtak, piros-pettyes zsebkendőbe rejtette az arcát. Halk, sírós hangon adta meg a választ:

– Talán... esetleg... már ha találnánk egy másik otthont, nem egyházit, hanem valami államit... vidéken, távol a városok zajától. Még azt sem bánám, ha faluban vagy nagyközségben lenne, az ismeretlenség homályában leledzene, hogy elbújhasak az atya elől...

Mint a korszerű technika híve, az Internetet javasoltam, érdeklődtem Borikánál, működik-e lakásukban ilyen szolgáltatás. Nemleges volt a válasz, ám Zsuzskának is ötlete támadt, szerinte Miskolc városában létezhet Internet-kávézó, nem is egy, hanem több is, azok valamelyikében gond nélkül kutakodhatunk. Felkerekedtünk, Etelkát is beültettük a kocsiba, s máris a város főterén találtuk magunk. Zsuzska ötlete nyerő volt, hamarosan már a számítógép előtt ültem, és hozzáláttam újabb időotthont keresni a szerencsétlen nőnek.

A kínálat meglehetősen szűk volt, mintegy félórás kutakodás után Erdőpetrre esett Etelka választása. A közepes méretű falu alig tíz kilométerre volt Nyíregyházától, a Laska patak partján feküdt, kelet felől sűrű erdővel benőtt, lankás dombok határolták. Fokozta a település vonzerejét, hogy közvetlen autóbuszjárat kötötte össze Nyíregyházával, valamint Sóstófürdővel is. Etelka egyre lelkesebb lett, kedvére való volt, hogy alig 20 perces utazás után máris a híres szabolcsi városban sétálghat, nézelődhet, vásárolhat, elmehet moziba, kiutazhat Sóstóra, ahol tófürdő és wellness-szolgáltatás várja az odaérkezőket. Már csak az volt a kérdés, van-e szabad lakrész az otthonban? Ennek kiderítésére felhívtuk telefonon az Erdőalja nevű nyugdíjas házat. Nagyot csaptunk Zsuzskával egymás tenyerébe, mert a válasz igenlő volt.

Méretes, L-alakú épület adott otthont a nyugdíjasoknak, a falu szélén fekvő házat gondosan rendben tartott park övezte, a hátsó kerítés közelében erdőséggel borított hegyhát zöldellt. Tamás leparkolt a kapu előtt, csöngetésünkre idősebb ember lépett ki a házból, s klappogott végig a terméskő-járólapokon.

– Mit tetszik? – érdeklődött kissé felhős arccal. Elmondtuk, nemrég telefonon beszültünk a ház gondnokával, és a kedves néném – mutattam Etelkára – volna az, aki beköltözne az egyik szabad apartmanba. A férfiarc barátságosabbra váltott, kitérte előttünk a kaput, a kikövezett utat magas fák ölelték körül, távolabb bokrokkal benőtt domboldal képe bontakozott ki a szemünk előtt. Hamarosan a gondnok is előkerült; kellemes arcú, ötvenes embert ismertünk meg benne, bemutatkozott, majd helyet kínált a társalgónak látszó üveges verandán. Etelka két lakószoba közül választhatott, mint kiderült, nem apartmanról, csupán egyetlen tágas szobáról volna szó, mosdóhelyiség a folyosó végén, étkezés az otthon kínálta választékból. Kissé meghökkentem, kérdően néztem Etelkára, arra számítottam, azonnal sarkon fordul és veszi a nyúlcipőt. Nem ez történt! Kiszámíthatatlan lelkivilágú unokanővérem lelkesen fogadta a kínálatot, elmondta, kedvére volna a ház, a kert és a környezet, ő maga edzett, csöppet sem kényeskedő, elfogadja a felkínált szobát. A két lehetőség közül azt a lakhelyet választotta, mely déli fekvésű volt, s ablakai a kertre nyíltak. Örömmel fedezte fel, hogy a szobában van mosdókagyló és vízcsap, igaz, mindössze hideg vízzel szolgálhatja az ott lakót. A *beugró* is tetszett, csupán egymillió forintot kértek, s nyugdíja 70%-át kellett leadnia, melyben a napi háromszori étkezés is benne foglaltatott.

Beköltözése mindössze pár napot vett igénybe, Tamás szerzett kocsit, mellyel elfuvarozta Etelka bútorait a raktárból, ahol a Cecíliából kilépve holmiját elhelyezte. A költözködéskor Tamásékkal együtt magam is lementem Erdőpetribe – ezúttal nem találkoztam semmiféle pappal –, s közös erővel berendeztük unokanővérem legújabb otthonát. Valamennyien fellélegezve tértünk vissza Pestre, hangot adva reményeinknek, hogy végleg letudtuk Etelkával kapcsolatos gondjainkat.

– Szerinted megmarad itt? – nézett rám Zsuzska, s arcán némi kételyt véltem felfedezni.

– Mért is ne! – válaszoltam hetykén. – A táj vadregényes, úgy vettem észre, néhány jó erőben lévő, kellemes benyomást keltő asszony is akad az együttesben, meglehet, hamarosan barátnőkre, szórakozó-partnerekre talál.

– Csak hát a növények... Túl sok gyönyörű virágágyás díszíti a parkot....

– Ugyan már! – intette le Tamás a nejét –, a Cecíliában sem volt baja a virágokkal. No és.... ízé... papok sincsenek a közelben, ha vallási vigaszra vágyik, legjobb, ha a nyíregyházi nagytemplomban keres magának gyóntatót.

Megnyugodva tértem haza, újból belemélyedhettem kutatóintézeti munkáimba, hamarosan előadást tarthattam az egyik neves külföldi konferencián, ahol megcsillogtathattam nemcsak a szakmai, hanem kiváló angol nyelvtudásomat is. Etelka eleinte gyakran jelentkezett telefonon, majd ritkulni kezdtek a hívások, mi több, el is maradtak. Közeledett a karácsony, gondoltam egyet, telefonáltam az Otthonba, ám kurtán-furcsán elutasítottak, mondván: Zerind Etelka nem fogad hívást.

Odacsörögtem Zsuzskáékhoz, ám ő is hasonló tapasztalatokról számolt be, több mint egy hónapja Etelka náluk sem jelentkezett.

– Bajt szimatolok – mondtam vészjóslóan –, közel a karácsony és a szilveszter, mit gondoltok, mit tegyünk?

– Semmit! – kiáltott bele a kagylóba Tamás – kezd elegem lenni a kedves rokonból! Mi Zsuzskával küldünk neki egy karácsonyi lapot, ha ránk hallgatsz, te is ezt teszed!

Igazat adtam unokaöcsémnek, magam is az anzikszkártya mellett döntöttem. Mit mondjak... válasz sem Tamáséknak, sem nekem nem érkezett.

***

Januárban különös élményben volt részem, mely újból felkavarta lelkem tavának lecsendesült hullámain. Történt, hogy főnököm, Bárdos Gábor összetrombitálta népét a szokásos hó végi értekezletre, ahol rendre megvitattuk sikereinket, gondjainkat, problémáinkat. Már a végét járta a paláver, amikor Mikó Pista – fizikuskollégánk – újabb sérelemmel állt elő.

– Főnök – fordult kissé ingerülten az osztályvezetőnkhez –, mi a helyzet az XK-12-es szuperszámítógéppel, melyet még az ősön megrendeltünk? Úgy tudom, a pénzt is átutaltuk, és hírehamva nincs a jeles gépnek. Ha elkerülte volna a figyelmedet, közlöm: a legújabb programozási feladataink csupán ezzel a nagytudású eszközzel végezhetők el!

– Jót szólsz, kispajtás! – replikázott Gábor. – Pillanatnyilag ez az egyik legnagyobb bajunk.

– Nocsak! – kiáltottak fel többen is, kérve ez ügyben a magyarázatot. Főnökünk sóhajtva törölte meg izzadó homlokát.

– Mint tudjátok – kezdte –, az Öry-féle Betéti Társaság, melyet megbíztunk a beszerzéssel, a csőd szélére került. A vezetőjük, bizonyos Zelmán Ottó kerekelt oldott, külföldön, ismeretlen helyen tartózkodik. Az Öry család tagjai – a tulajdonostársak –, fizetéseképtelenek, intézetünk ügyvédje már kérte a bt. felszámolását és az általunk befizetett összeg visszatérítését. Csakhogy bonyolultak a jogi procedúrák, az érintettek egymásra hárítják a felelősséget. Úgy tudom, hamarosan elárverezik a család négyszintes villalakását a hatalmas kerttel együtt, s abból elégítik ki a sok-sok követelést. Mit mondjak? A sorban meglehetősen hátul állunk!

A felháborodás óriási volt, kollégáim egymás szavába vágva mondták el több-kevesebb, nyomdafestéket nem tűrő szóval, véleményüket. Majd jöttek a kérdések, honnan lehetne valamilyen alapítványi, vagy ki tudja, micsoda pénzeket szerezni, hogy valamilyen más, megbízhatóbb cég segítségével hozzájuthassunk a nevezett géphez. Én holtsápadtan ültem, egyetlen szó el nem hagyta ajkam, úgy éreztem, feje tetejére állt velem a

világ, éledezni kezdtek borzongtató érzelmeim. Kálmán! Már az első mondatoknál kapcsoltam, azonnal rájöttem, hogy volt barátom cégéről folyik a szó! Zelmann Ottó, a nej állítólagos szereplője meglógott a cég pénzével, drekkben hagyva a naív családot. Vagy talán csak Kálmánt, meglehet, a dús keblű, fekete asszony Zelmannel együtt a távozás hímes mezejére lépett.

Mint amikor éles reflektorfény hasít bele a sötét éjszakába, úgy gyúlt ki agyamban a bizonyosság lángja. Hát persze, ha sikerül Kálmán terve és megkaparintja a vagyonomat, szanálható lett volna a bt., de megy tovább a verkli, nem kerül dobra a négyszintes ház. Nem kizárt, a csapodár feleség is visszapártol hozzá, talán még Ottót is fenékbe rúgják. Rendbe jön minden, akár a mesében, és egymás karjaiba hull a boldog, meggazdagodott család!

Később mást gondoltam. Kezdttem gyanítani, Kálmán nem egyedül főzte ki megkopasztásom ígéretes tervét. Nem! Ahhoz ő túlontúl mafla, s tán maradt még benne egy szikrája a jólneveltségnek is. Meglehet, hogy az ötletadó Irén, a nej volt, aki nagyvonalúan elnézte, hogy férje – a nagy cél érdekében! – olykor szerelmeskedjék velem. Számít? Már nem számít! A lényeg, résen voltam, megvédtem a vagyonomat, s ki tudhatja! Talán még az életemet is józan ítélőképességemnek köszönhetem.

– Mártika! – nézett rám Gábor féltő tekintettel – jól vagy? Úgy nézel ki, mint akit összerágtak és kiköptek! Nehogy már itt rosszul légy nekünk. Csak semmi pánik, drágaságom! Pár hónap, és meglesz az a nyomorult gép, dolgozhatsz még rajta eleget te is!

HETEDIK FEJEZET

A Százszorszép Idősoththon lakója

Húsvét előtt néhány nappal Etelka végre jelentkezett. Késső este jött a telefon, unokanővérem hangja izgatottan csengett, csak annyit mondott, sietnie kell, a postáról telefonál, csupán pár percig használhatja a készüléket.

– Mártika! – esedezett – kérlek, azonnal látogass meg! A segítségedet szeretném kérni, ugyanis iszonyú nagy bajban vagyok! Itt és most nem mondhatok többet. Mikorra várhatlak?

– Szombaton lemehetek – válaszoltam kedvetlenül –, ha korán elindulok, 10 óra tájt már ott is vagyok.

– Remek! Akkor hát várlak! – a telefon kattant, a kapcsolat megszakadt.

Nem volt kedvem Tamásékat riasztani, tudtam jól, a húsvétot a tanyájukon töltik, különben is elégük van Etelkából, pontosabban abból, hogy csupán bajában keres meg minket. Leginkább a virágokra gyanakodtam, bár az is felötlött bennem, talán összerúgta a port valamelyik öreglánnyal, ne adj' isten, a gondnokkal, esetleg az ápolókkal, meggyanúsítva azokat is, hogy mérgezik a növényeit. Rémes dolog a vénség, latolgattam, hirtelen felötlött bennem, ha megöregszem, tán én is pont ilyen leszek, meglehet, családi örökség nálunk a képzelgésekre való hajlam, a túl élénk fantázia.

Az idő kellemes volt, a szeszélyes április ezúttal a kedvesebbik arcát mutatta országunk lakóinak. A gyümölcsfák virágba borultak, a friss, világoszöld fű olyan volt, hogy harapni lehetett volna. Lassan autóztam, a nyitott ablakon át beáramlott a tavasz üde levegője, s a pezsdítő környezetben mindenhez lett volna inkább kedvem, csak ahhoz nem, hogy Etelka tanácsadója legyek. Végül csak-csak odaértem, unokanővérem a kapuban várt, már nyitotta is, ahogy meglátta a kocsim. Mosolyogva ölelt át és tessékelt befelé, már-már reménykedni kezdtem,

hogy nincs is akkora baj. Szobája tiszta volt és napsütötte, ablakai tárva, az erdőség felől beáramlott az ózondús levegő.

– Szépen laksz! – telepedtem le a felkínált fotelbe, s ittam a málnaszörpből, melyet kitöltött nekem. A porcelántálon finom sütemények sorakoztak, nem tudtam ellenállni, fogyasztottam rendre egyiket a másik után. Etelka szeretettel pislogott rám, ő maga mindössze csipegetett a tálból, láttam, alig várja, hogy jólakjak, s megkezdhezzük az érdemi beszélgetést. Végül bekebeleztem az utolsó darabot is, s várakozó pillantást vettem unokanővéremre. Rám nézett, s egyből a dolgok közepébe vágott:

– Ágoston atya felkeresett! – bökte ki a meglepő mondatot.

– Nemes cselekedet – próbáltam leplezni meglepetésemet –, elvégre eleinte barátságban éltetek egymással. S a vallás értelmében bűn a haragtartás, erény a megbocsátás. Ki más mutasson számunkra példát, ha nem egy istenfélő, katolikus pap?!

– Fogalmad sincs, miről van szó. Nos, azt hiszem, jobb, ha elejétől kezdem a történetemet.

– Hallgatlak.

– Ágost atya nem volt egyedül, vele jött a kacskalábú sekrestyés, a fullajtárja is, aki mindenhová követi, akár kutya a gazdáját. Autóval jöttek, amióta baleset érte az atyát, gépkocsiját az a mihaszna fickó vezeti.

– És ez akkora baj?

– Igen. Ugyanis attól kezdve, hogy megláttam őket, egyfolytában fenyegetve érzem magam.

– Mi okból?

– Kissé bonyolult történet, a szálak visszanyúlnak a Cecíliába, pontosabban a mérgezéses esetemhez. Tudod, jó barátságban voltam az egyik asszonnyal, az újságíró nagynénjével. Nos, az asszony, Matildka, pár hete levelet írt nekem. Mérgezésem ügyében – adta tudtomra – befejeződött a nyomozás. A gyanú a sekrestyésre és a feleségére terelődött, az asszony valódi boszorkány, aki állandóan kotyvaszt valamit.

– Etelka, kedves! Mi oka volna annak a bice-bóca kisembernek, hogy eltegyen téged láb alól?

– Nem is neki, hanem a tisztelt főnökének, Ágostonnak, akinek érdekében áll, hogy engem elhallgattasson. Valósággal hipnotizálja a környezetét, a sekrestyést egész családjával együtt a hatalmában tartja. Az a sunyi kölyök, a fiuk, akit láttál már ministrálni! Az is az ő famulusa, úgy ugrál, ahogyan Ágoston füttyöl.

– Térjünk a tárgyra! Megtörtént a vádemelés a sekrestyés vagy a felesége ellen?

– Egyelőre nem. Ugyanis nincs elég bizonyíték.

– Hogy zajlott le a látogatás? – tértem vissza az eredeti beszédtemára, mert már kezdett az idegeimre menni az örökös gyanúsítgatás.

– Eleinte mi sem történt, az atya elmondta, tudni szeretné, hogy s mint érzem új otthonomban magam. Még hízelgett is, megemlítette, sajnálja, hogy szétváltak útjaink, épp ezért nem volna nyugodt a lelkiismerete, ha rossz helyre kerültem volna. Érdeklődött az ellátásom felől, kérdezte, rendben van-e anyagi helyzetem. Nos, csupa jót mondtam erről az Otthonról, végül némi éllel hozzattem, eddig még senkinek sem jutott az eszébe, hogy megmérgezzem engem. Láttad volna, hogy elvörösödött a sekrestyész! A szék is megbillent alatta, ahogy kínosan fészkelődni kezdett.

– És az atya? Nem tett valami megjegyzést?

– Most jön a lényeg. Ágost határozottan arra kért, vonjam vissza a feljelentésem, ne tegyek tönkre egy rendes, katolikus családot rosszindulatú vélelmeim miatt.

– És eleget tettél a kérésének?

– Végül is kénytelen voltam. Ugyanis – burkoltan bár, de megfenyegetett.

– Biztos vagy ebben? Nem lehet, hogy félreértettél valamit?

– Nem lehet. Tudod, ahogy rám nézett, miközben beszélt! Azok a kékeszöld szemek úgy villogtak, mintha kiélezett kardok lettek volna! Én még soha életemben nem láttam ennyire vad tekintetet!

– És? Mi történt még?

– Lényegében semmi, közönyös dolgokról beszélgettünk. Illetve mégis... képzelj csak, azzal jött, hogy látott nálam egy köteg lila szalaggal átkötött levelet, vágjam le a bélyeget a felső borítékról, és adjam oda neki.

– Ez igazán szerény kérés.

– Nem az! A levelek számomra fontos családi emlékek, nem vagyok hajlandó összevagdalni egyetlen borítékot sem. Egyszóval megtagadtam a kérését.

– Te tudod, mit miért teszel! Más?

– Más? Azóta nincsen nyugtom, Ágost visszajár és zaklat engem.

– Hogyan? Mi módon?

– Ha nem vagyok itthon, bejön a szobámba és felforgat mindent. Leráncigálja az akasztókról a ruháimat és a kabátomat, szétszórja a szobában a cipőimet, s ami a szégyen pírját festi az arcomra, hogy kitergeti fehérneműm intim darabjait! A hűtőből kiveszi a tejet, és a földre önti, a nagyórámon a mutatót visszatekeri. És ehhez hasonló dolgok!

– Etelka, drága, hogy volna képes az a beteg ember rendszeresen idejárni? Te magad mondtad, hogy autóját a sekrestyés vezeti!

– Nem állítom, hogy mindebben ő a ludas, valószínű, inkább csak *irányítja* mások cselekedeteit. Tudod – hiszen ismered! – ő igen szép ember, olyan férfi, akiért reszketnek a nők. És megbűvöl mindenkit... A személyzet a tenyeréből eszik, a gondozónők lesik a parancsait. Valami módon a férfiakat is sakkban tartja, valószínűleg mindet lepénzeli. Arról nem beszélve, ő – szerintem – békepap volt, s még most is működik a volt kommunista rendszer kémhálózata. Nyilvánvaló, hogy

ebben az Otthonban is vannak beépített embereik, akik szó nélkül teljesítik az atyának – mint felettesüknek – kívánalmait. No és az orvosok! Tudod, hetente egyszer megvizsgál bennünket a körzeti orvos, időnként meg egy pszichiáter jön át Nagykálóból és különös tesztekkel töltet ki velünk. Hát azokat márkás italokkal kenyezezi le! Egyszer láttam is az egyiknél Napóleon kenyekot! Te! Hogy Ágostnak mi pénzében lehetek én! És megéri neki, mert fél és reszket tőlem, attól tart, feljelentem, mert a másvilágra küldte azt a három nőt! Ugyanis csupán én tudom bizonyítani, hogy felelős a halálesetekért, mert őrzöm a bizonyítékokat.

– Uram egek! Miféle bizonyítékaid vannak?!

– Huhh! Azt még neked sem árulom el!

– Értem. Ám, ha megtudhatnám, mi okból kéred a segítségem? Elvégre idehívtál.

– Fogd már fel, miről beszélek! Értsd meg, én egyfolytában életveszélyben vagyok! Hogy védjem magam, vettem egy új zárat és felszereltem, ám a gondnok elkérte a pótkulcsomat. Kioktatott, hogy a szobám nem a sajátom, ez idősotthon, és nem öröklakás. Itt élemedett, beteg emberek laknak, akik bármikor rosszul lehetnek; cseppet sem biztos, hogy képesek felkelni ágyukból és kinyitni az ajtót, ha be kell engedni az ápolókat.

– Ez logikus. Ne feledd, sokan cigarettáznak az ágyban, s ha kigyullad a párna, bennéghetnek.

– Csakhogy én *saját felelősségemre* kérem, hogy senki-nek se legyen kulcsa a szobámhoz!

– Drágám, te védőnő voltál, pont te kifogásolod az egészségvédelmet? Te is emberből vagy!

– Igen. Olyan emberből, aki nyugalmat kíván, aki ellenzi, hogy feldúlják távollétében az egyetlen mentsvárát. Mártikám! Arra kérlek, beszélj a gondnokkal, értesd meg vele, miféle helyzetben vagyok. Talán rád még hallgat.

– Kétlem. Te mondtad, hogy ő is az atya *embere*...

– Te tudós asszony vagy, tiszteletben álló személy, nagy-doktor, kisdoktor, az ilyesmi imponál az ilyen félművelt alakoknak.

– Kösz.

– Jaj, nem gúnyból mondtam. De jobb, ha tudod, ha így marad minden, más módszerekhez folyamodom. Már tudom is mit fogok tenni, ám cseppet sem biztos, hogy az otthon személyzete méltányolni fogja cselekedetem.

– Mit agyaltál ki?

– Feljelentést teszek a rendőrségen magánlaksértés miatt.

– Etelka, kérlek! Hagyd ki az életedből a rendőrséget! Mondd csak – váltottam témát –, a lakótársaidkal mi a helyzet? Tudnak róla, miféle gondokkal küszködsz?

– Van három nő, akit beavattam, ők a pártomat fogják, szerintük a gondnok gonosz, korrupt ember, aki az Otthon fenntartására kiutalt pénz egy részét zsebre vágja. Ő itt a leggyengébb láncszem, akit könnyedén megvesztegethet az az átkozott csuhás.

– Nem tűnt fel neked, hogy a szitu hasonló ahhoz, mint amit a Cecília Otthonban volt lehetőség megtapasztalni?

– Noná, hogy hasonló! Hisz a bajok okozója közös! Ennyit sem fogtál fel, te nagy eszű Márti?

– Felfogtam mindent, talán többet is, mint kéne. S hogy eleget tegyek a kérésednek, felkeresem a gondnokot. Rendben?

– Rendben. Már amennyiben komolyam veszed elhangzott sirámainkat.

A férfit a gondnoki irodában leltem, azonnal felismert, tudta, hogy a Zerind Etelka unokahúga vagyok.

– Valami probléma volna a kedves Etelkával? – kérdezte kissé ironikusan. Nem volt kedvem egy újabb kérdés-felelet játékhoz, összefoglaltam röviden a dolgok lényegét. Jó vonású arca kissé elkomorodott, láttam rajta, hogy nem örül felvetéseimnek.

– Csaknem 10 éve vezetem ezt az Otthont – pillantott rám gondterhelten –, el nem képzelheti, mire nem képesek az öregeberek. A leggyakoribb panasz, hogy meglopják őket, a következő, hogy eltulajdonítom a kosztolásra szánt pénzüsszeget. Többen rendszeresen rablót látnak éjjel a szobájukban, olyan emberrel is volt szerencsém találkozni, aki fekete párdutot vélt felfedezni az ágya alatt. Összebalhéznak egymással apró-cseprő semmiségeken, végül én lennék hivatott igazságot tenni. És ez így megy folyton-folyvást, alig telik el egy hét, hogy ne történjék valami bosszantó dolog. Nos, térjünk rá az ön unokanővére esetére! A kedves Etelka némileg kivétel, ugyanis ő tanult ember, művelt és nagyon intelligens; meglehet, éppen ez az oka, hogy önfejű és makacs, nem tartja tiszteletben az Otthon szabályzatát. Kérem! Kénytelen vagyok eleget tenni a munkaköri előírásoknak! Ha nem lenne másodkulcsom valamely szobához, baj esetén börtönbe kerülhetek! Mellesleg a szállodákban is van pótkulcs a portásnál és a takarítóknál, a nyugdíjas otthonban elfoglalt lakrész bérlemény és nem örökklakás! Azt mondja, Etelka fel fog jelenteni a rendőrségen. Uramisten, hát tegye azt! Őszintén sajnálom, mert maga-magát fogja megalázni, s ettől tovább erősödnek kényszerképzetei.

– Mit kíván tenni?

– Semmi rendkívülit. Ismételten megpróbálok szót érteni vele.

– Köszönöm – válaszoltam, majd búcsút vettem tőle és visszatértem Etelkához. Rögtön látta rajtam, hogy semmit sem végeztem, lezserül vonta meg a vállát, saját igaza teljes tudatában vetett rám gúnyos pillantásokat. Kissé kurtán-furcsán búcsúztam el tőle, ő megköszönte, hogy idefáradtam, ám megjegyezte, nem sok értelme volt a látogatásomnak. Kedvetlenül autóztam vissza Budapestre, az idő is elromlott, esett az eső, csúszós lett a 3-as, már attól tartottam, végezetül egy ronda karambol tetézi be a mai „szép” napot. A hiábavalóságok napját! Tény, ami tény: Etelka elmeállapota cseppet sem javult az

eltelt hónapok során, úgy véltem, ha egy másik bolygóra költözne, érzései szerint oda is követné őt Ágoston atya.

***

Etelka életének sajátos eseményei idei szabadságomat is derékba törték, alighogy leutaztam Füredre, jött a távirat: unokanővéremet combnyaktöréssel kórházba szállították. Kéri, hogy látogassam meg, mert végrendelkezni óhajt, ugyanis a halálát érzi, számára nincs menekvés, ellenfelei végül mégiscsak legyűrrik őt. Kocsiba vágtam magam és keresztülaútoztam fél Magyarországot, míg végül holtfáradtan, hőgutától kerülgetve meg nem érkeztem a Nyíregyházi Központi Kórházba, ahol Etelka gyógyulgatott. Bágyadtan hevert az ágyban, arca sápadt és nyüzött volt, vékony takaró fedte a testét, arról árulkodva, hogy sérült rokonom igencsak lefogyott.

Amint megpillantott, kigyúlt az arca, félig-meddig ülő helyzetbe tornázta magát. Teljesen összetörtnek látszott, arcán a ráncok elmélyültek, mintha csak tussal húzták volna ki valamennyit; elhaló hangon szólított, ösztövére karját nyújtva felém. Gyümölcsöt és üdítőitalt hoztam ajándékba, remegő hangon köszönte meg, csengetett a nővérnek, hogy a gyümölcsöt pakolja be a hűtőbe, az italhoz meg hozzon két poharat. Miután elhelyezkedtem az ágya mellett, és töltöttem magunknak a gyümölcsleből, beszámoltam autótútamról, majd arra kértem, mesélje el szerencsétlen elesésének történetét.

– Tudom jól – nézett rám szemrehányó tekintettel –, szót sem hittél abból, amit a múltkor a tudtadra adtam, ám most itt a bizonyíték: ellenségeim igenis az életemre törnek.

– Bántottak? Megtámadtak, netán megütöttek?!

– Ó nem, ennél ők sokkal ravaszabbak!

– Mesélj!

– Elöljáróban el kell mondanom, kissé magam is hibás vagyok, ugyanis ziccert adtam nekik!

- Hogy kicsodát?
- Tudod, Feri úr, a gondnok ragaszkodott szobám pótkulcsának leadásához, épp ezért kieszeltem valami igencsak meglepőt. Ügyesen elrejtve hurkokat szereltem az ajtóra, és mielőtt sétálni vagy vásárolni mentem volna, egymásba akasztottam a kettőt, így hiába a pótkulcs, az ajtót senki sem nyithatta ki.
- De hogyan távoztál a szobádból, és miként tértél vissza?!
- Egyszerűen. Tekintve, hogy a földszinten lakom, ki-másztam szobám ablakán. Nem, nem kellett félnem az eleséstől, mert ha rosszul is léptem volna, puha gyepre esem, legfeljebb jól összekoszolom magam.
- És mégis porul jártál?
- Igen. Ellenségeim résen voltak, kifigyelték, hogy milyen csellel élek. Egyik vasárnapon sűrű köd lepte el a tájat, ahogy mondani szokás, az orráig sem látott el az, aki a kertbe merészkedett. A nyíregyházi templomba készültem elmenni a 8 órás busszal, a köddel nem törődve biztos lábbal lendültem át az ablakdeszkán, léptem rá az alsó kőpárkányra, melyről könnyedén lehuppanhattam a kissé nedves, dús fenyérre.
- Elképesztő! És, és?!
- Utóbb kiderült, közvetlenül az ablakom alatt egy eketaliga roncsai hevertek, a köd miatt nem láttam belőle semmit, így hát egyenest egy bunkós vasdarabra estem. Gondolhatod...
- Azt hiszed, szándékosan helyezték oda a vasalkotmányt? Tudták, hogy a templomba készülsz, és az ablakon keresztül közlekedsz? És ha tudták! Három ablaka van a szobádnak, mászhattál volna ki valamelyik másikon is!
- No, nem. Ami a mászkálást illeti, csupán az egyik ablak alatt van alkalmas kőpárkány, amit lépcsőfoknak használhattam. Egyébeként mindenki tudta, hogy az ablakon át közlekedem, nem tették szóvá, ám gyakran megesett, hogy összesúgtak a hátam mögött. A gondnok is tudta, s csodák csodájára nem akadályozott meg engem ebben. Meglehet, ő vitte oda az abla-

kom alá az eketaligát, s mindössze az alkalomra várt. Tudta jól, hogy vasárnaponként Nyíregyházára megyek, és amikor észlelte a megváltozott látási viszonyokat, a tettek mezejére lépett és odavonszolta azt az idétlen szerkezetet.

Bár a történetől borsódzott a hátam, nem álltam meg, hogy rá ne kérdezzek:

– Egyébként meg hogy mentél vissza a szobádba?

– Visszamásztam ugyanúgy, ahogy kifelé tettem. Az ablakkilincset megbütykölttem, így egy laposfogóval kívülről is nyithatóvá vált. Ha nem tudnád – csillant fel büszkén a szeme – értek a szereléshez, szerszámok kezeléséhez, beletanultam, mert úgy éltem le életem legnagyobb részét, hogy nem volt férfi a közelemben.

Döbbsen ütem, nem jutottam szóhoz, alig győztem megemészteni a hallottakat. A közel 70 éves Etelka ki-be mászkál az ablakon, mint valami vásott kölyök, ám valaki megvicceli (vagy talán meg akarja ölni!), s odapenderít egy vasnyavalyát. Meglehet, fontolgattam a lehetőségeket, az egyik vén trotty eszelte ki a gonosz tréfát, mert irigyelte tőle a fittségét. Hogy egy pap – még ha békepap is – ilyen kegyetlen tette volna képes, azt nem vette be a gyomrom, valamint azt sem sikerült megemésztenem, miszerint az atya gyilkos terveket forgatott volna a fejében. A gondnok megvesztegetését is képtelenségnek tartottam, rejtély volt számomra, ki rakhatta oda az eketaligát. Nem szóltam, tudtam jól, ha ellentmondok, az csak olaj volna a tűzre, s a végletekig felingerelném sajátos elmeállapotú rokonomat. Végül mégis én törtem meg a csendet:

– No és hogyan tovább? Feljelentést teszel ismeretlen elkövető ellen? Emberölési kísérlet okán?

– Már meg is tettem, ám kudarcot vallottam. A rendőrszervezet orvosai véleményüket kérték rólam, mert érthetetlennek tartották az ablakon át való ki-bemászkálásomat. Mit mondjak... A lélekgyógyász, aki időnként felkeres bennünket, állítólag beszámíthatatlannak ítélte! Az eketaliga odahelyezésével kapcsos-

latban még folyik nyomozás, ám egyelőre eredmény nincsen. – Nagyra nyílt kék szemeiből könnycseppek gördültek ki, és végigperegtek az arcán. Szánalommal fordultam feléje:

– Értem. És hogyan tovább? Visszatérsz Petribe, és folytatod az ablakon át való közlekedést?

– A világért sem! Szeretnék elköltözni az Erdőalja Idősothontból, ebben a primitív kócerájban számomra nem terem babér. A lakótársak is mind ellenem vannak, gúnyolnak, szemtelenkednek, a személyzet is totál hülyeként kezel! És ne hidd, hogy bármit is változott volna a helyzet! Ellenségeim keze ide a kórházba is elér, az egyik este a nővér valami különös pirulát hozott a számomra, s én ütdött, elfogadtam, bízva jóságában, szakértelmében. Éjszaka rosszul lettem – hányás, vesegörcs, hasmenés –, gondolhatod, mit jelent mindez ilyen állapotban! Pannaszt tettem a kezelőorvosnál, mire ő – képzeld csak el! – szó szerint kiröhögött! Hát így állunk, Mártika, drága. Úgy döntöttem, végrendelkezem.

– Minek? Egyetlen örökösöd van, az öcséd, Miklós, aki közvetlen rokon.

– Gondolod, hogy a bútoraimat majd elszállítatja New Yorkba? Ugyan már, ez nevetséges. Ezeket az antik darabokat rád kívánom hagyni, együtt a hatalmas ingaórával, mely múzeumi darab. Cserében arra kérnélek, intézd el, hogy átszállítsanak Budapestre a Baleseti Kórházba, továbbá légy oly jó és keress a számomra valami rendesebb idősothont! Azt hiszem, hiba volt egy ilyen ócska, falusi házba költöznöm, lakótársnak ostoba, rosszindulatú emberek közé. Noná, hogy az ilyeneket Ágostonnak gyerekjáték volt meghódítani, lefizetni, elkábítani; rábírt, hogy halálba kergessenek engem. Már csak a fővárosban bízom, s az is előny volna, ha közelebb lennék hozzád és Tamásékhoz; elvégre ti vagytok az egyetlenek, akikre számíthatok, akik tartják velem a rokonságot, és mindeddig oly sok segítséget nyújtottak bajaimban nekem.

Megpördült velem a szoba, a gutaütés környékezett. Most, a legmelegebb nyárban szaladgáljak Nyíregyháza – Erdőpetri és Budapest között, járjam ki Etelka áthelyezését, keressek neki újabb otthont, intézzem a költözködést. Tamásék el nem mozdulnak a tanyájukról, néhány szobát kiadtak üdülőknek, akikről gondoskodniuk kell. Eszük ágában sincs Etelka fütytyére ugrándozni, Tamás a múltkor ki is jelentette, ő már tett eleget unokanővéérért, kerüljön sorra a többi rokon. Tudtam jól, Etelka igazat beszélt; a családok egykori háborúskodása okán Ödön bácsi leszármazottai szoba sem állnak már vele; valami ürügyet felhozva mindenki hártana, mondván, vigye ki Miklós a nővérét Amerikába, az ő kötelessége, hogy ellássa őt.

Sokszor éppen onnan jön segítség, ahonnan nem is számítanánk rá! Etelka orvosai kijelentették, hogy a beteg még két hónapig nem szállítható. Közölték, folytassam a nyaralásom, ők majd keresnek megfelelő elhelyezést Etelka számára Budapesten, mire eljön az augusztus vége, az idős asszony egy fővárosi szanatóriumban pihenheti ki sérülésének fájdalmait. Persze, annak is köszönhető segítőkészségük, hogy igencsak *nagylelkű* voltam, amikor a zsebembe nyúltam. Volt foganatja a busás összegnek, amit *hálám jeléül* a főorvos kezébe nyomtam, s mint várható volt, unokanővérem a kórház kedvence lett. Körülugrálták, a széltől is óvták, s irgalom anyja, ne hagyj el! – Ágost atya és „kommunista” hálózata sem jelentkezett, hogy gyötörje őt. Etelka szépen gyógyult, a nyár végén mentőautó vitte fel egy svábhegyi szanatóriumba, s már csak annyi volt a dolgunk – mármint Zsuzskának és nekem –, hogy újabb nyugdíjas otthont találjunk neki. A végrendeletről több szó nem esett, nem is forszíroztam, semmi kedvem sem volt közjegyzőhöz járni, kitenni magam annak, hogy a végén még Tamásék megorroljanak rám, mert el akarom happolni előlük a *vagyont*. Púp sem hiányzott úgy a hátamra, minthogy pár vacak bútor miatt elveszítsem e kedves házaspár szerető jóindulatát.

Amikor Zsuzskához fordultam segítségért, rokonom meglepő történetet táltal elem.

– Mártikám – szólított bocsánatkérő hangon –, kérlek, ne említsd Tamásnak, hogy segítek neked Etelka elhelyezésében.

– Mi történt? – kérdeztem elbámulva. – Csak nem pakolt ki Tamás Etelkának?

– De, lényegében ez a helyzet. Nézd – sóhajtott fel –, nem sokkal a balesete előtt meglátogattuk nénénket Erdőpetriben. Tamásnak dolga akadt Nyíregyházán, s ha már arra jártunk, gondoltuk, bekukkantunk hozzá, megnézzük, hogy s mint alakul öreg rokonunk gubancos élete. Etelka kitörő örömmel fogadott bennünket, a hangulat jó volt, aggodalomra nem volt semmi ok. Megkínált itallal és süteménnyel, lassan már készülődni kezdtünk, amikor síri hangra váltva, előhozakodott fixa ideáival. Hogy Ágost atya zaklatja őt... hogy egy kommunista hálózat vezetője, miközben magába bolondít minden nőnemű lényt. És így tovább, ne haragudj, de már az agyam megy szét attól a sok baromságtól, melyet hamarjában felsorolt nekünk. Mit mondjak, az én drága férjem arca egyre vörösödött, már fogtam a karját és húztam kifelé, hogy induljunk már, ám az én kedvesem leintett, s szónokolni kezdett Etelkának. Eleinte még csak pianóban próbálta a felhevült nőt észre téríteni, kijózanító szavakkal a tudtára adni, mekkora képtelenség mindaz, amibe belelovalja magát.

– El tudom képzelni, mi következett – rebegetem fejemet leszegve.

– Aligha – válaszolt könnyes szemekkel Zsuzska –, Etelka ugyanis elátkozta Tamást. Magából kikelve nevezte férjemet főgonosznak, az ördög cimborájának, az atya talpnyalójának; szeme felakadt, keze reszketett, miközben ontotta magából az átkokat. Belekapaszkodtam Tamásba és vonszoltam, húztam a szobából kifelé, Tamás nem szólt vissza, rám nézett, bólintott, hátat fordítva Etelkának. Már a folyosón voltunk és kifelé siettünk, amikor a vad nő utánunk szaladt, elem pattant és engem

vett célba. Arra szólított fel, váljak el Tamástól, akkor talán még megmenekülhetek a pokol tüzeitől.

– És mit tett Tamás?

– Szerencsére fékezte magát, finoman félretolta Etelkát az útból, belém karolt, és gyors léptekkel elhagytuk az Otthont. Szótlanul autóztunk, mindketten erősen felindult állapotban voltunk. Amikor hazaértünk, a párom annyit mondott: Etelka megszűnt a számára létezni, arra kér, ahogy ő nem, én se keresem többé a társaságát.

– Kimondhatatlanul kedves tőled – öleltem őt magamhoz –, hogy a történetek ellenére felajánlod a segítséged!

– Nem hagyhatlak cserben – mondta felindultan –, te vagy az utolsó mohikán, aki még hajlandó törődni vele. Józan ember vagy, képes a megbocsátásra, önmérsékletre, ha te is megszakítod vele a kapcsolatot, menthetetlenül magára marad. Ha segítem a munkád, vajmi csekély rész nékem is jut Etelka gondozásából, amit Tamás helyett felajánlhatok neked.

Ilyen előzmények után álltunk neki az otthonkeresésnek, ezúttal is az Internet húzott ki minket a bajból. Budaszéplakon találtunk egy úgynevezett speciális idősotthont, ahová az öregkori dementiában szenvedőket is befogadják, már amennyiben viselkedésük és egész habitusuk nem lépi túl a kezelhetőség határait. Amikor rábukkantunk e sajátos hajlékra, egyszerre kiáltottunk fel Zsuzskával: Hurrá, ez az! Megvan a helye Etelkának!

Szerencsénk volt, több üres apartman közt is lehetett válogatni, s ami a lényeg, rokonunk – ha kissé fanyalogva is – hajlandó volt beköltözni a kiszemelt Otthonba.

***

Időközben feladataim is megszaporodtak az Intézetben, megjelent a könyvem (címe: *Mikroelektronikai érzékelők*), s Gábor, a főnököm előadásra kért fel, melynek keretében ismer-

tetnem kellett művem tárgyát, rövid tartalmi kivonatát. Megtelt az előadó, más osztályokról is eljöttek a munkatársak, olyanok is ott ültek a széksorokban, akiket mindeddig nem volt szerencsém megismerni. Miután befejeztem mintegy félórás szónoklatomat, véleménynyilvánításra, hozzászólásra kértem fel a megjelenteket.

Az érdeklődés meglepően nagy volt; egymást érték a felszólalások, bár – megvallom – a megjegyzések, észrevételek igen csak felszínesek voltak, ékes bizonyságául annak, hogy a tudományos mű az újszerűséget sem nélkülözi. Később csökkent az érdeklődés, Gábor feltette a közismert kérdést: kinek volna még hozzászólása?

Egy női kéz lendült a magasba, látásból ismertem már a kolléganőt, amolyan magam korabeli, kellemes megjelenésű, mosolygós arcáról lerítt a derű és az intelligencia.

– Zsigmond Rozina – mutatkozott be a szokásoknak megfelelően, és belekezdett mondandójába.

– Az első három fejezet – pillantott rám kissé megilletődve –, mely az érzékelők felosztásával, csoportosításával és alapvető jellemzőivel foglalkozik, kiváló, ám a könyv többi részében éreztem hiányosságokat. Elnagyoltnak, kissé felszínesnek tartom a hőmérséklet-érzékelők és a nyomás-szenzorok tárgyalását, s azt is szóvá tenném, hogy a kapcsolásokban szereplő jelfeldolgozó rendszerek és az illetző áramkörök napjainkban már igencsak elavultak. A legújabb mikroáramkörök ezeket már messze túlszárnyalják, a könyv azt sugallja, hogy a szerző a mű elkészítéséhez kutatómunkája korábbi fázisában nyert eredményeit használta fel. Nos – fordult a digitális tábla felé, melyen ott sorakoztak a fejezetcímek –, amit leginkább nehezményezek, hogy a könyv igencsak felszínesen érinti a nukleáris sugárzás-érzékelők területét. Elvégre – nyomta meg a szót –, az Atomfizikai Kutatóintézet munkatársai vagyunk, érthető, hogy ez a detektortípus áll hozzánk legközelebb. Nem mintha babérokat kérnék magamnak, de nem hallgathatom el, hogy kutatási

területemről, a neutrondetektorokról alig néhány mondatnyi megjegyzés esik. E témakörben, mint közismert, két jelentős szabadalommal is rendelkezem, s nem annyira a magam, mint inkább Intézetünk hírnevének növelése érdekében, szánhatott volna rájuk a szerző akár egy teljes fejezetet is.

Mindazonáltal – folytatta – javaslom a mű kiadását, mert mind magyar nyelven, mind angol nyelvre lefordítva helye volna a tudományos közéletben és az oktatásban, akár még az Akadémiai Kiadó gondozásában is.

Kissé szíven ütött kedves kolléganőm hozzászólása, megköszöntem a kritikát, majd néhány mondatban reflektáltam „vádjaira”. Jó tízperces purparlé alakult ki köztünk, a publikum nem titkolt kárörömmel leste az olykor éles, máskor némi humorral fűszerezett *boszorkány-vitát*. Az utolsó szót meghagytam Rozinának, s e gesztust a hallgatóság élénk tetszésnyilvánítással honorálta. Kifelé menet vitapartnerem mellém sodródott, mintegy fél fejjel alacsonyabb nálam, kissé testesebb is, ennek ellenére csinos és fiatalos, úgy éreztem, képtelen volnék haragudni rá. Megállított, kezét a karomra tette, fejét kissé oldalra hajtva nézett fel rám, majd kedvesen s némi büntudattal a bocsánatomat kérte. Nevettem.

– Rozina, kedves – fordultam hozzá –, csak nem képzeled, hogy személyeskedésnek veszem tudományos észrevételeidet? Örömmel konstataáltam, hogy ennyire érdekel a téma, s megvallom, meglepett a jártasságod könyvem tartalmát illetően. Ha volna hozzá kedved, összeülhetnénk munka után a büfében, s egy csésze kávé elfogyasztva, folytathatnánk a jeles eszmecserét.

– Örömmel – lelkesedett –, csak arra kérlek, szólíts Zinának, tudod, a Rozina túl hosszú név, senkinek sincs kedve végigmondani!

Így történt megismerkedésem a kedves Zinával, s kapcsolatunk idővel igaz barátsággá nőtte ki magát. Kiderült, pár hónap különbséggel kortársak vagyunk, s mi több! Ő is pápai szü-

letésű, édesapja ugyancsak fizikatanár volt, s apámhoz hasonlóan exponálta magát az 56-os események kapcsán. Végül ők is elhagyták Pápát, ám nem külföldön, hanem Pesten folytatták életüket. És a véletlen ezzel még nem hagyta abba kisdéd játékait, mert alig pár hónapra rá, hogy megismerkedtünk, barátságunkat sajtósági események láncolata fogta össze, családtagjainkat is bevonva körünkbe.

De ne vágjunk a dolgok elejébe, egyelőre minden szép és jó, Etelka vígan éli életét Budaszéplakon, miután Miklós öccse némi pénzmaggal ismét csak kisegítette őt. Lakhelye, a hatalmas, hatemeletes épület a Kerekhegy tövében foglalt helyet némileg a lejtőnek támaszkodva, ennek folytán Etelka második emeleti lakása, mely a hegy felőli oldalon feküdt, valójában mindössze félemelet magasságban volt. Ablaka, erkélye az erdősegre nézett, és az épület körüli parkot erről az oldalról mindössze egy laza drótkerítés határolta. Unokanővérem, ha erdei sétára vágyott, átbújhatott a drótok között, s máris valamelyik jelzett turistaúton találhatta magát.

Tavaszkodott, lassanként közeledett nyári szabadságom. Pár héttel elutazásom előtt főnököm, Gábor, felkeresett.

– Mártika, kedves – szólított –, volna számodra egy ajánlatom. Azaz, inkább felkérésnek mondanám!

– Csak rajta, ne kímélj – nevettem rá –, imádom a rendkívüli feladatokat!

– Helyes. Nos... izé... arról volna szó, hogy magam is írtam egy könyvet, a címe: *Az elemi részek fizikájának legújabb eredményei*.

– Gratulálok!

– Várd ki a végét! Arra szeretnék kérni, fordítsd le angolra a művem, az Akadémiai Kiadó vállalkozna a megjelentetésre. Természetesen nem kívánom ingyen, honoráriumom fele téged illelne meg. – Megvallom, kissé meglepődtem, a múlt hónapban történt, hogy az én könyvem kiadását mind magyar, mind angol nyelven a jeles kiadó visszautasította. Nem szóltam

róla Gábornak, eléggé gazdag voltam ahhoz, hogy könyvemet – feltűnően díszes kivitelben – az egyik neves magánkiadó gondozására bízzam.

– Nos – sürgetett kissé türelmetlen mozdulattal –, elvállalnád a fordítást?

– Ez csak természetes – nyugtattam meg. – Mi több, megtisztelőnek tartom a feladatot. Egyetlen kérésem volna, csak pár hét múlva kezdenék hozzá a munkához, a nyári szünetet használnám fel a fordításra. Tudod, színeesebbé tenné a balatoni nyaralásom, ha nemcsak a vízben pancsikolnék, hanem forgathatnám agyam kerekeit is.

– Ez a beszéd! – örvendezett Gábor –, majd cuppanós puszit nyomott arcomra.

– Még valami – emeltem fel a mutatóujjam –, a honoráriumot sokallom, csak a felét vagyok hajlandó elfogadni.

– Mazochista! – nevetett rám Gábor – no, nem bánom, ha nem vetted volna észre, már megszoktam különbségeidet. Egyébként – vonta meg a vállát –, ha helyel-közzel értelmetlennek, vagy szakmailag megkérdőjelezhetőnek tartod a szövegem, változtathatsz rajta. Vagyis – kacsintott rám –, egyben a lektorromnak is kinevezlek!

Jó volt a tippem, hogy a fordítás jót fog tenni nekem, valósággal bearanyozta napjaimat. Délelőtt úszás és napozás, délután elő a laptop, és kezdődhet a munka! Olykor valóban javításra szorult főnököm szövege, élve felhatalmazásával, gátlástalanul átírtam gyöngébbre sikerült mondatait. Amint hazatértem szeptemberben, átadtam neki adathordozón a teljes szöveget. Mit mondjak, osztatlan sikert arattam, csupán a honorárium miatt röstelkedtem, ám nem tehettem meg, hogy visszautasítsam, mert e gesztussal elárultam volna, mennyire nincs szükségem pénzre.

NYOLCADIK FEJEZET

Képzeltések hálójában

A 2006-ik év egyik szép tavaszi délutánján telefoncsen-gés riasztott fel áhított nyugalomból, a budaszéplaki Száz-szorszép Idősothton vezetőnöje hívott, amint meghallottam a hangját, már tudtam, semmi jóra nem számíthatok.

– Kollár Mária –, mutatkozott be kissé katonásan, s már-is a lényegre tért, előadta a számomra már oly ismerős népmesét a pótkulcsról, melynek átadása – mint megtudtam – állandó vita tárgyát képezi közte és unokanővérem között. Magamra türelmet parancsolva hallgattam a gondnoknő felháborodott beszédét, miközben folyvást úgy éreztem, mintha hangyák futkosnának fel-le a hátamon.

– Kérem – pattogott a nő –, az ön kedves rokona azt állítja, míg távol volt, bent jártak a szobájában, kipakolták a szekrényeit és szétdobálták a holmiját. A hűtőből kivették a tejet, továbbá a földre szórtak egy teljes tál süteményt. Nem tudok hová lenni, kérem! Igen, vannak az Otthonban agysérült betegek, ám ekkora ramazurit még soha nem csapott senki. És ami a lényeg! Etelka máskülönben intelligens, tanult nő benyomását kelti – nem csoda, hisz védőnő volt! – ám, ha a kulcsra és a szobájára fordul a szó, valósággal kifordul önmagából. Mellesleg az ön unokanővére kiváló műszaki érzékkel rendelkezik, s ennek folytán minduntalan kicseréli ajtaján a zárbetétet, a hozzá való pótkulcsot meg nem hajlandó leadni, hogy elhelyezzem a többi közt a szekrénykében.

– Mit tegyek? – kérdeztem síri hangon. – Adjak engedélyt kórházi ápolásra vagy kezelésre? Megjegyzem, Zerind Etelka nincs gondnokság alá véve, én csupán a rokona, s nem a gondnoka vagyok.

– Igen... tudom... tisztában vagyok a körülményekkel, mindössze arra kérném, keressen fel, s beszéljük meg, mit is tehetnénk az említett, kellemetlen ügyben. Értse meg, kérem,

nekem kötelességem a kulcs másodpéldányát egy erre kijelölt, lezárt szekrényben tartani, itt idős, beteg emberek élnek, akik.... – s mondta, mondta a már jól ismert szöveget.

Pár nap múlva felkerestem, arra kért, a mellékbejáraton menjek be az épületbe, hogy ne kelljen jelentkeznem a főbejáratot ügyelő portásnál, aki számba veszi az érkezőket. Becsengettem, a berregő hangra már nyílt is az ajtó, fehérre meszelt folyosón találtam magam, a falak állaga és illata kórházi hangulatot ontott magából. A 3-as számú ajtó névtábláján állt a szigorú hölgy neve és titulusa, bekopogtattam, majd benyitottam. Valamiféle rendelőben találtam magam, a sarokban függönnyel elkerített rész – fülke – foglalt helyet, mögötte vizsgálóágy sejlett, az üvegszekrényben gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök garmadája állt. A bejáratnál szemközt hatalmas íróasztal terpeszkedett, mellette állványon számítógép és sornyomtató.

Mária nővér – hamarosan megtudtam, így szólítják – fel pattant székeből és felém sietett, jól megtermett, erőteljes aszszonnyal találtam magamat szemközt, s ami ritkaság, fél fejjel még nálamnál is magasabb volt. Széles válla, erőteljes karja és keze sejteni engedte, ha erőfitogtatásra kerülne köztünk a sor, én veszteném el a játszmát. Őszes szálú fekete haját szigorú kontyban viselte, hófehér köpenye ropogott, mint a páncél, lábán egészségügyi papucsot viselt. Kezet fogtunk, túlestünk a bemutatkozáson, hellyel kínált, az egyik karosszéket jelölve ki. Ő maga visszaült az íróasztalához, megköszönte, hogy idefáradtam, majd néhány közönyös mondat után rátért Etelka nem mindennapi viselkedésének taglalására. Később arra kért, mondjak el mindent unokanővéremről, miféle élete volt, milyen betegségeken esett át, mi válthatta ki nála e szokatlan hóbortokat. Nem láttam értelmét megmásítani Etelka viselt dolgait, elsoroltam rendre hányattatásait, rengeteg költözését; betegségekről nem ejtettem szót, legjobb tudomásom szerint Etelka jó erőben, kitűnő formában élte mindenkor napjait.

– Úgy tudom – adtam a nő tudtára –, édesanyja halálával vette kezdetét üldözési mániája, s tán az is hozzájárult személyiségtorzulásához, hogy hosszú és dolgos életútját befejezve, nyugdíjas éveiben nem volt miben kiélnie magát. Hirtelen a szavamba vágott:

– Ön ismeri azt a bizonyos Ágoston atyát, aki Etelka állítólagos üldözője?

– Ó, hogyne – válaszoltam –, amikor Etelka Budapestről a gárdosi Otthonba költözött, összefutottunk, pár szót váltottam is vele. Megnyerő, szimpatikus ember benyomását keltette, ám, hogy profán legyek, olyan ő, mint bármelyik másik pap, nincs rajta semmi rendkívüli. Nem teljesen egészséges – folytattam –, súlyos gerincproblémákkal küzd. Botjára támaszkodva jár, magas, kissé hajlott hátú, elképzelhetetlen, hogy csak úgy *beoson* Etelka szobájába, s időről időre a földre hánynya a holmiját. Gárdos falu – magyaráztam –, Miskolctól mintegy 20 kilométerre fekszik, az atyát betegsége okán papi teendői alól felmentették, azonban a Lelkészi Hivatal adminisztratív teendőit, és az otthon vezetését ellátja, s mind a mai napig ott lakik a parókián.

– Egyetlen dolgot biztosra mondhatok – csattant fel a nővér –, ilyen ember, vagy hozzá hasonló sohasem járt a mi otthonunkban, arról az *apróságról* már nem is beszélve, hogy a portán igazoltatnak mindenkit, aki bármily okból betérni óhajt az épületbe. Igaz – mondta kissé eltűnődve –, Etelka valami kommunista hálózatot is emlegetett, titkos ügynököket, akik látogatóknak álcázzák magukat.

– Igen, tudok róla, nekem is előadta ezt a mesét. Megfigyeltem – néztem határozottan a nő szúrós, fekete szemébe –, hogy amikor Etelkát rabul ejtik a képzelgések, mintha egy másik ember volna, úgy viselkedik. Reá jellemző józanságát elveszteni látszik, elréved, arckifejezése megváltozik, úgy tűnik, álomvilágban él, lebegve ég és föld között. És ami igazán megdöbbentő, hogy aki ellentmond neki, illetve megkísérli kijózanítani tévelygéseiből, azt gonosznak, pokolfajzatnak titulálja.

Ennek következtében fokozatosan elveszíti barátait, társasági kapcsolatai is rendre felbomlanak, amellet csúfolják, kinevetik, így aztán előbb vagy utóbb képtelen elviselni környezetét.

– Ó, mintha a számból vette volna ki a szavakat! Kérem! Nem próbált még őszintén beszélni vele? Talán hallgatna önre, megbízva véleményében, segítőkészségében. Esetleg megkísérrelhetné csak úgy, szőr mentén, gyöngéd szavakkal ráébreszteni őt a valóságra, finoman céloztatni arra, hogy álmvilágban él...

– Ettől óvakodnék. Higgye el, kedves Mária nővér, gyermekkorom óta ismerem Etelkát, ha ilyesmivel próbálkoztam volna, végképp eljátszottam volna a maradék bizalmát is. Szerinte a pap az ördög cimborája, aki csodás férfiúi adottságival megbűvöl minden nőt, akik, mint szédült pillangók, bódultan keringnek körülötte, teljesítve különös kívánságait. A férfiakat lekenyerezi márkás italokkal és gazdag ajándékokkal, s ez okból szolgálja lesz valamennyi, lesve parancsait. Ha csak egyetlen kételkedő szót is elejtettem volna, engem is besorol a megbűvölt nők egyre növekvő csoportjába! És soha többé szóba sem áll velem. Tudja, Nővér, éppen ez az, amit szeretnék elkerülni, ugyanis családtagjai közül csupán rám számíthat, hovatovább az egyetlen vagyok, aki segíti őt, aki tartja vele a baráti-rokoni kapcsolatot.

– Értem. Lényegében ilyesmit sejtettem én is. Ámde valamit megkérdeznék öntől!

– Parancsoljon.

– Hogy gondolja? Etelka véleménye szerint én is a „megbűvöltek” közé tartozom?

– Fogalmam sincs, önnel kapcsolatban sohasem említett ilyesmit.

– Ez megnyugtatóan hangzik – nevetett fel, miközben megcsóválta a fejét. – Egyébként – vált ridegebbé a hangja –, azért óhajtottam beszélni önnel, hogy a beleegyezését kérjem Etelka elmeállapotának kivizsgálásához.

– Miről volna szó?

– Nyilván már hallott róla – vonta össze sűrű szemöldökét –, hogy a Százszorszép Időotthon ápolókórházi feladatokat is ellát, élnek itt Etelkánál súlyosabb állapotban lévő, demenciában szenvedő idősebb lakók is. Ennek okán hetente felkeresi otthonunkat az Orvostudományi Egyetem egyik pszichiátere, megvizsgálja, felügyeli betegeit, ellátja őket a szükséges gyógyszerekkel, s ha súlyosbodik a bajuk, hosszabb-rövidebb időszakra kórházi kezelést javasol.

– Arra céloz – néztem rá riadtan –, hogy unokanővéremet az ideggyógyászatra vitetné, vagy elhelyezné valamilyen *intézetben*?

– A világért sem! – szólt rám ingerültem. – Ám gondoljon arra, ahogy a gyomor, a máj, a vese és valamennyi szervünk megbetegedhet, az agy sem kivétel, annak gyógyítására is vannak eljárások és hathatós gyógyszerek. Bár nem kötelező, azt a gyakorlatot követjük, hogy bizonyos orvosi vizsgálatokhoz, kezelésekhöz, kikérjük a kérdéses beteg hozzátartozóinak engedélyét, nehogy utólag holmi reklamációra kerüljön sor.

– Természetesen beleegyezem – mondtam készségesen. – Bárcsak volna valami gyógyszer, vagy kezelési eljárás, mely helyrebillentené rokonom lelki egyensúlyát.

– Magam is a legőszintebben ezt kívánom. Nos – nézett rám úgy, mint aki befejezettnek tekinti látogatásomat –, köszönöm a segítségét, egyúttal arra kérném, álljon rendelkezésünkre továbbra is. Majd értesítem önt, ha a pszichiáter asszony megejti a vizsgálatokat.

Ismét megerősítettem, hogy beleegyezem a kezelésbe. Váltottunk még néhány közömbös mondatot, majd búcsút vetünk. Etelkát ezúttal nem kerestem fel.

Végül mégsem került sor a pszichiáter asszonnyal való találkozásomra. Mária arról értesített, a vizsgálat megtörtént, s az orvosnő korántsem ítéli súlyosnak unokanővérem állapotát. Szerinte egyszeri esetről lehet szó, előfordulhatott, hogy a beteg rosszat álmodott, s csupán beképzelte az egész felfordulást. Az

sem kizárt, tolmácsolt a gondnoknő, hogy tényleg járt bent valaki Etelka szobájában – esetleg egy takarító, aki el akart valamit csenni –, s a hölgy felháborodása igenis jogos.

– És mi a helyzet a kulccsal? – érdeklődtem.

– Ó, kedves Márta, reményeim szerint a kulcs-ügy megoldódni látszik. Etelka horgolt egy kis tokot a kulcsnak, úgy véli, ha valaki elcsenné a bepólyált kulcsot, hogy illetéktelenül a szobájába lépjen, a kis tokon a felfejtés meglátszana, s fény derülhetne a beasonó személy kilétére. Remélem nem kiabálom el, de úgy tűnik, egyelőre rendeződtek a dolgok.

– Örvendek – nyögtem ki, s csak remélni mertem, hogy lezárult végre többek között a kulcsok „kulcskérdése” is.

***

Teltek-múltak a hónapok, lassanként a tél is beköszöntött, Etelkával mindössze párszor beszéltem telefonon, több alkalommal külföldön jártam, kollégáim felfedezték kiváló angol nyelvtudásom, s egyre gyakoribbá vált, hogy engem is magukkal vittek a tudományos konferenciákra. Olykor – bár semmi közöm nem volt a cikkükhöz – bevettek társszerzőnek, ami feljogosított arra, hogy helyettük én tartsam meg az előadást. Nagy sikert arattam amerikai angolommal, s az is kapóssá tett, hogy jól beszélem a franciát. Egy alkalommal San Diegóban is jártam, s felkerestem az ügyvédemet. Az öregúr kitörő örömmel fogadott, beszámolt vagyoni helyzetemről, s aláíratott velem néhány fontos aktát. Büszkeség dagasztotta keblem, hogy anyagiakban ismét gyarapodtam, a szabadalmak jól fizetnek, s az ügyvédi team előnyös befektetéseket eszközöl.

A segélykérő telefon, melytől tudatom mélyén mindig is rettegettem, december elején érkezett meg.

– Mártikám – esengett Etelka a telefonba –, amint idő enged, okvetlenül látogass meg! A helyzetem kezd kibíráhatatlanná válni, úgy érzem magam, mint Damoklész azon a bizo-

nyos vacsorán, az egyetlen hajszálon függő kard alatt! Ugye, nem vállalod magadra, ha valami tragédia történne velem?

– Nem, nem – vágtam a szavába –, bele is halnék a lelkiismeret-furdalásba!

– Hidegkút egyik nyilvános fülkéjéből hívlak – mondta félig-meddig suttogó hangon –, mert biztosra veszem, hogy lehallgatják a telefonomat. És nemcsak a vezetékest, hanem a mobilt is; időről-időre gyanús kattánásokat hallok, az atya kémhálózata nyilván birtokában van a fejlett technikának.

– Ez azt jelenti, ne hívjalak?

– Csak akkor hívj, ha valami rendkívüli esemény történne.

– Levelet írhatok?

– Azt a világért sem! Postámat legkevesebb tíz napi késéssel kapom kézhez, s gyanítom, felnyitják a borítékokat.

– Értem. Nos, szombat délután felkereslek.

– Szia! Várlak! – Így fejeződött be a beszélgetés.

Ahogy megígértem, elmentem Etelkához, kedvetlenül, aggodalmas arccal fogadott, s alighogy helyet foglaltunk, máris rátért mondandója lényegére.

– Már három alkalommal megmérgeztek, csodával határos, hogy még életben vagyok!

– Az ételedbe tettek valamint? – érdeklődtem –, no és a többiek! Őket nem érte baj?

– A süteményt általában külön tányéron, kipurciózva adják. S én voltam oly gondatlan, hogy elfogadtam a nekem szánt darabot. Éjszaka iszonyú rosszullét fogott el, hányás, hasmenés; tünetek, melyeket mérgezés okozhat. Másik alkalommal ugyanígy jártam a hússal, azt is adagolják, csupán a levest, a főzeléket és a garníringot hozzák nagy tálakban. Az eset megismétlődött. Ám a legszörnyűbb élményem a paradicsommérgezés volt!

– Hogyan? A szósza is tettek mérget?

– Nem. Tudod, az erkélyem virágládáiba ültettem pár tövet, kifejlődtek, virágot, termést hoztak, alig vártam, hogy megkóstolhassam a gyönyörű gyümölcsöket. S a vége ugyanaz!

Szerintem a virágföldet öntözték meg mérgezett folyadékkal! Kértem a gondnoknőt, vegyen talajmintát, küldje el vizsgálatra, ám letorkolt, még jól össze is szidott. Hogy én hogy merem meggyanúsítani a takarítókat és a konyhásokat! Mit gondolsz minderről, Mártika? Érdekelne a véleményed! – Hebegtem valamit, az orvosokra hivatkoztam, felvettem, a mérgezést utólag ki lehet mutatni vegyelemezve a hányást és a székletet, ugyanúgy, ahogy a Cecília Otthonban is kimutatták a teába csöpögtetett taxint. – Etelka gúnyosan leintett:

– Csak nem képzeled, hogy erre sor kerülhetett volna! Azonnal eltakarítottak mindent, nehogy élhessek a vizsgálatkérréssel. Ágost keze van a dologban, elhíhated, pofátlanul utasítja a konyhásokat és az ápolónőket, tegyenek mérget az ételembe. De hogy még a magam nevelte paradicsomültetvényem is tönkretegyék! Tudod, ez már a gonoszság csimborasszója!

– Mit vársz tőlem, mit tegyek? – fordultam felé kissé kedvetlenül.

– Első menetben beszélned kellene Mária nővérrel, megfenyegetni őt, ha még egyszer ilyesmi történik, és nem rendeli el a kivizsgálást, a rendőrséghez fordulunk, feljelentést teszünk!

– Uramisten, megint a rendőrség! És hogy érted azt, hogy *teszünk*?! Engem is be akarsz vonni a dologba?

– Igen. Te nagytekintélyű tudós vagy, a te szavadnak komoly súlya van. – A jól ismert szöveg hallatán elfogott a harctéri idegesség, de nem akartam vele ellenkezni, jámbor módon megígértem, hogy felkeresem a gondnoknőt. – Más? – kérdeztem színtelen hangon.

– Igen! Más is van, ami felháborít. Rendszeresen megismétlődik mindaz, ami miatt már feleltem szavam. Nos, úgy mondják, a gonoszság megismétli önmagát; ha elmegyek itthonról, és hazatérek, feldúlva találom a szobám! Valakik bejárnak hozzám, megkaparintva a lakáskulcsom.

– Etelka, kedves! Nem is oly rég azt hallottam Mária nővértől, hogy a pótkulcs ügye megoldódott, horgolt tokocskát

készítettél, s ha felnyitná valaki a pólyát, lenyomozható volna a garázdálkodó.

– Jellemző rád, Márti, mennyire naiv vagy! A horgolt kis tokot felvagdalták, s a pótkulcs ott függ meztelenül a többi kulcs között. Csak az nem akasztja le, aki nem akarja. Nem vitás, hogy hozzáférnek a Hálózat emberei!

– Oké. Ezt a problémát is felvetem a gondnoknőnek.

Ebben maradtunk, darabig még maradtam Etelkánál, hallgattam végtelennek tűnő sirámain. Próbáltam vigasztalni, ám minden szavam olaj volt a tűzre, végül már attól tartottam, türelmetlenségemben elszólom magam, úgy járok, mint Tamás, eljátszom bizalmát, melyre – ebben biztos voltam – egyelőre még szükségem van. Elmenőben kijelentkeztem a portán, majd kilépve az épületből, a személyzeti bejáró ajtaját kerestem fel. Becsöngettem, Mária nővér jelentkezett, amikor megmondtam, ki vagyok, örömmel üdvözölt, közölte, már hívni akart, komoly beszéde volna velem. Nem épp jókedvűen léptem szobájába, s miután üdvözöltük egymást, kávéval kínált, a főző buzgón kotyogott már, ontva magából a sűrű, fekete levét.

– Ha nem tévedek – nézett rám kissé kelletlen mosollyal –, Etelkánál járt, meghallgatta fantazmagóriáit. Gondolom, beszámolt a mérgezésekről és szobája rendszeres feldúlásáról is.

– Valóban ez történt – mondtam –, s megkérdezném, mért vették le a tartalék-kulcsról azt a horgolt kis tokot?

– Jaj, a kulcs! Ne is mondja! A múlt hónapban vízcsőtörés történt, s a nyomok az Etelka fürdőszobájába vezettek. Reggel tíz óra körül járt az idő, bekopogtattunk az ajtaján, ám válasz nem érkezett; a portáshoz fordultam, érdeklődtem, hová tűnt Etelka, kiderült, sétálni ment. Kézbe vettem a pótkulcsot, lefejtettem róla a pólyát, és akkor jött a meglepetés!

– Micsoda?

– A pótkulcs nem nyitotta az ajtót, Etelka időközben – tudtom nélkül! – kicserélte a zárbetétet.

– S az új pótkulcsot *elfelejtette* átadni önnek...

– Noná! Folytatom. A szerelő erősködött, hogy nem ér rá itt rostokolni, lement a pincébe, és víztelenítette az egész épületet. Kitört a botrány! A konyhásoknak félbe kellett hagyni az ebédfőzést, a lakók egy része épp beszappanozva állt a zuhany alatt. Végül előkerült valahonnan egy lakatos, és kifeszítette az ajtót. Így már hozzáférhetett a szerelő Etelka vízelzárójához, elegendő volt csupán az ő apartmanjában vízteleníteni. Jut eszembe! Az ajtójavításnak és az új zár beszerelésének díját valakinek meg kell téríteni.

– Ez természetes. Kérem, adja át nekem a számlát, azonnal átutalom a pénzt.

– Köszönjük. Remélem, megérti, nem tűrhettem tovább, hogy a pótkulcsból Etelka pólyás babát fabrikáljon. Az új zár egyébként olyan, hogy nem cserélhető benne a zárbetét. Etelka természetesen fel van háborodva, hogy a pótkulcs ott függ a helyén, s akinek kell, használhatja is. Hát ez a helyzet, kedves Márta.

– Tudomásul veszem a mondottakat. Térjünk rá a mérgezésre. Nem gondolja, Mária nővér, hogy ki kellene vizsgáltatni ezeket a kellemetlen eseteket?

– Etelkát kellene kivizsgáltatni. Még hozzá alapos gyomor- és vastagbéltükrözésre volna szüksége. Ugyanis voltak már máskor is hasonló rosszulletei, nemcsak olyankor, amikor kiadagolt süteményt, húst vagy gyümölcsöt evett.

– És?

– Csakhogy erre nem hajlandó. Megtagadta még azt is, hogy az orvos megnézzé a nyelvét. Mint már említettem, az Otthon lakói állandó egészségügyi ellenőrzés alatt állnak, két belgyógyászunk is van, akik hetente megvizsgálják őket, felfigyelnek a legenyhébb panaszokra is. A betegeket ellátják gyógyszerrel, szükség esetén injekciót, sőt infúziós kezelést is adnak; ha súlyosabb az eset, az érintetteket beutalják a Körzeti Rendelőintézetbe. Etelka egyedül a vérnyomás-vizsgálatot engedélyezi, tűt nem enged magába szúrni, sem vérvétel, sem védőoltás

sem semmiféle pirula beszédese nála szóba sem jöhet. Most mondja! Így viselkedik valaki, aki valaha ápolónő, sőt védőnő volt? – Kissé kényszeredetten bólogattam, mint egy szenvedő anya, akinek felsorolják gyermeke vétkeit. Mély lélegzetet vettem, és rátértem az utolsónak hitt problémára.

– És mi a helyzet lakása feldúlásával? Valóban annyira tragikus a tett?

– Hát igen... Engem is több alkalommal behívott apartmanjába, hogy megtekinthessem a szarkafészekké vált lakást. Szétszórva a fehérneműje, szanaszét dobálva a hűtőszekrényben tárolt ételek sora. Mit mondjak? El nem képzelhetem, ki volna képes ilyesmire. Említettem volt, hogy a mi Otthonunk sérült idegállapotú lakóknak is hajlékot nyújt, ám ilyesmi, ami Etelkával esett meg, ráadásul többször is, még soha senkivel nem fordult elő.

– Akkor hát mi a teendő? – kérdeztem elszántan az Otthon teljhatalmú gondnokától. – Útilaput kötnek rokonom talpára? Kipenderítik, vagy bezárják őt egy *csöndes házba*?!

– Kérem, mellőzze ezt a hangot! Semmi ilyesmiről szó sem lehet! Eszünk ágában sincs megszabadulni Etelkától, tekintettel arra, hogy kötelességünk ellátni az enyhe dementiában szenvedő betegeinket. Amennyiben szíre-szóra kórházba küldözgetnénk őket, elesnénk a jelentős állami támogatástól, melyet azért kapunk, mert ápolókórháznak nyilvánítottak bennünket. Ami a pszichiáter asszony által felállított diagnózist illeti, az ön unokanővére a skizofrénia enyhébb változatában szenved. E kór jellemzője, hogy a beteget olykor paranoiás téveszmék gyötrik, azt képzei, meg akarják mérgezni, holmiját szánt-szándékkal tönkre teszik; fenyegetettséget érez, bizalmatlanná válik embertársaival szemben. Ezáltal egyre inkább magára marad, meglazulnak társadalmi kapcsolatai.

– Gyógyítható az ilyen beteg?

– Elvileg igen. Bizonyos gyógyszerek némi javulást hozhatnak, kiváltképp, ha a gyógyszeres kezelést pszichoterápiás módszerekkel kombinálják.

– Az ég szerelmére, mért nem kezelik Etelkát?

– Nem érti?! Egyetlen pirulát sem hajlandó beszedni, tökéletesen egészségesnek érzi magát!

– Akkor hát nincsen remény?

– A pszichiáter asszonynak volna egy javaslata. Bár ön hivatalosan nem gondnoka az unokanővérenek, ám úgy tűnik, jó barátnője és gyámolítója; az egyetlen, aki komolyan törődik vele. Éppen ezért fontosnak tartjuk, hogy kikérjük a véleményét.

– Köszönöm. Miről volna szó?

– Arra szeretnénk kérni, engedélyezze a hipnózis alkalmazását!

– Hogy micsodát?! – kérdeztem döbbenet.

– Semmi szokatlan nincsen ebben. Hazánk egyik legnevesebb pszichiáttere vállalná, hogy elbeszélget Etelkával, majd anélkül, hogy a páciens tudomást szerezne róla, hipnotikus álmot bocsátana rá. Meglehet – folytatta –, Etelka őszintén feltárná legtitkosabb gondolatait, s fény derülne különös viselkedése okára is. Mint ismeretes – közölte kissé tudálékosan –, a hipnotizőr szuggerálja a beteget, ettől megváltozik én-tudata és emlékezete is. Sikeres pszichoterápiás alkalmazás esetén *posthipnotikus* állapotban, utólag hajtja végre a transzban kapott parancsokat. Ezáltal rejtett *traumatikus* élmények kerülnek tudata felszínére, s orvosa tudomást szerezhet arról, mi okozza lelkének sérüléseit. És mint minden betegségnél, a helyes diagnózis felállítása megközelíti a kívánt eredményt.

– Már elnézést, de mintha valami olyasmit mondott volna, hogy unokanővérem nem hajlandó igénybe venni semmiféle gyógykezelést. Márpedig, tudtommal, ez az eljárás csak akkor hatásos, ha a beteg beleegyezik a hipnózisba, feltétlen bizalmat érez hipnotizőre iránt, mi több, erős a sikerbe vetett hite.

– Megfelelő gyógyszereléssel ellenállása, úgymond, megtörhető. A kérdéses szert beadnánk neki ételbe rejtve, erre nézve vannak módszereink. Mindenekelőtt a beleegyezését kérem, mint már említettem, azt a gyakorlatot követjük, hogy feltétlenül igényt tartunk a legközelebbi hozzátartozó hozzájárulására.

– Természetesen beleegyezem – mondtam készségesen. – Bárcsak volna olyan gyógyszer, vagy kezelési eljárás, mely helyrebillentené Etelka lelki egyensúlyát! De ami azt illeti, kötve hiszem, hogy rokonom vállalkozna arra, hogy *médium* legyen, makacs, mint az öszvér, kemény egyéniség, alig hajlítható. – Mária nővér rosszálló pillantást vetett rám, éllel jegyezte meg, nem spiritiszta szeánszról, hanem orvosi kezelésről volna szó.

– Ha már így szóba hozta ezt a kérdést, elárulom, Etelka hajthatatlansága miatt kénytelenek leszünk úgy eljárni, hogy az ön unokanővére ne szerezhessen tudomást arról, hogy hipnózisnak kívánják alávetni. A doktor úr rendőrnyszornak fogja kiadni magát, elmondja, feljelentés érkezett a Százszorszép Idősothontól ismeretlen tettes ellen, aki feldúlja, tönkre teszi az intézmény egyik lakójának apartmanját. Miközben beszélgetnek, a *hipnotikus indukció* lassanként kifejti hatását, s anélkül, hogy észrevenné, Etelka mély hipnotikus álomba merül.

Még egy ideig elbeszélgettem Mária nővérről a hipnózis mibenlétéről és várható eredményeiről, majd – némi lelkiismeret-furdalással –, búcsút vettem tőle.

Tíz nap múlva került sor a nevezetes vizsgálatra, utóbb Mária nővértől tudtam meg az aktus részleteit. Az eredmény – ahogy gyanítottam –, felülmúlt minden képzeletet. Az orvos civil ruhában érkezett a „megbeszélésre”, kiadta magát nyomozónak, külseje kissé emlékeztetett *Poirot*-ra, s kérdései eleinte valóban a bűnügy mivoltára irányultak. Etelka lelkesen válaszolt, úgy tűnt, kifejezetten élvezi, hogy elmondhatja valakinek bajait, hányattatásait. Aztán hirtelen megállt a kés a levegőben, beütött a nem várt malőr. Ahogy Mária nővér elmesélte,

az orvos egy pillanatra kiesett a szerepéből, valamilyen jellegzetes szakkifejezést kottyantott ki, ami elég volt Etelkának ahhoz, hogy rájöjjön, valójában kit rejt a nyomozói álca. Felugrott ültéből, s dühösen, hangosan kiabálva adta tudtára kérdezőjének lesújtó véleményét.

– „Teljesen hülyének néz?” – idézte Mária nővér unokanővérem szavait. – „Azt hiszi, nem veszem észre, hogy hipnotizálni akar? Ön nem nyomozó, hanem orvos, s mint ilyen, tudhatná, a hipnózis alkalmazásához feltétlenül szükség van a páciens beleegyezésére is! Csupán azért nem jelentem fel önt, mert valaha magam is egészségügyi dolgozó voltam, s illő, hogy védjem a mundér becsületét.” – Ezt mondta, és dühösen távozott, bevágva az ajtót maga után.

Miután meghallgattam Mária nővér beszámolóját, tehetlenségemben sírva fakadtam.

– Mit tegyünk? – kérdeztem kétségbe esve, mert biztosra vettem, Etelka rájön, hogy ez ügyben magam is sáros vagyok. Miután kissé lecsillapodtam, Mária nővér pár szóval megnyugtatót, majd újabb ötlettel állt elő.

– A pszichiáter asszonynak volna még egy javaslata. Nem mondom, eléggé bizarr ötlet, ugyanis – nézett rám eltöprengve – élünk a gyanúperrel, hogy éppen Etelka az, aki *saját két kezével* dúlja fel otthonát. Az ilyen viselkedés közismert a skizofréniában szenvedő betegeknél, az illető kényszerrel érez, hogy megtegyen valamit anélkül, hogy tudatosodna benne, személyisége átváltott egy másik *én*-be. Idővel megnyugszik, elfoglalja magát valamivel, visszazökken az eredeti *én*-be, s úgy véli, másvalaki követte el helytelen cselekedetét. Etelkát sújtja még egy további kényszerképzet is, abban a tudatban él, miszerint ennek a bizonyos Ágoston atyának ő a legfontosabb.

– Kissé szokatlan elgondolás – válaszoltam elgondolkodva. – Úgy érti, kérem, Etelka abba a hitbe ringatja magát, hogy Ágost atya szobája feldúlásával fejezi ki iránta érzett nagy sze-

relmét? Ahelyett, hogy virággal kedveskedne, mint ahogyan azt a gavallérok teszik?

– Valahogy úgy! – terült szét egy savanykás mosoly a nővér ábrázatán.

– Kérem! – fakadtam ki kétségbeesetten. – Önök az emberi lélek gyógyásza! Véleményük szerint mi járhat ennek a széduült nőnek a fejében, hogy épp a lakása feldúlását véli szerelmi vallomásnak?

– Etelka e tettet nem holmi szerelmi vallomásnak, hanem inkább *figyelmeztetésnek* tartja.

– Figyelmeztetésnek, az istenért, de mire? – kérdeztem erősen felindulva.

– Etelka viselkedésének nyitja, hogy észbontóan kötődik ahhoz a lelkészhez, szinte megállás nélkül körülötte keringenek gondolatai. Rögeszméje, hogy Ágoston atya is így van vele, a férfi imádja őt, ámde pap, férfiként nem közeledhet hozzá, ezért vonzalmát ily sajátos módon fejezi ki.

– Arra céloznak – kérdeztem hitetlenkedve –, hogy Etelka *igényli* mindazt, ami történik vele?!

– Ez nyilvánvaló – bólintott az asszony. – Ha Etelka rádőbbenne, hogy az atya már arra sem emlékszik, hogy ő a világon van, valószínűleg a zárt osztályon élné le élete hátralévő részét.

– Úristen! – fohászkodtam. – Könnyörgöm, próbálják meg valahogy helyre tenni őt!

– Talán volna egy mód – vált titokzatossá a gondnoknő arca –, de ehhez feltétlenül szükségünk van az ön beleegyezésére.

– Bármilyen legyen is, engedélyezem!

– Nos, arra gondoltunk – folytatta a szigorú arcú nő –, hogy szembesítjük Etelkát a tetteivel, egyszóval leleplezzük őt önmaga előtt.

– Huhh! – kiáltottam, mert e meredek szövegtől hirtelenjében hasogatni kezdett a fejem. – Mi módon lehetne ezt keresztülvinni?

– Egyszerűen. Rövid időre néhány videokamerát helyeznénk el Etelka lakterében. A kamerák által látott képet a rendszer továbbítja a vizsgálóban lévő monitorra, így a képernyőt figyelve követhetjük Etelka minden mozdulatát. Természetesen csak akkor kapcsolunk vételre, amikor ő elmenőben van. Már azt is megfigyeltük – ecsetelte Mária nővér a rémséges tervet –, melyek azok az időszakok, amikor „valakik” feldűlják szobáját.

– Világos. A technika ma már mindent megold. No persze, személyiségi jogok is vannak a világon, ám oda se neki! Sérüljenek! Félő – tettem hozzá eltöprengve –, Etelka ugyanúgy kiveri a balhét, mint tette azt a hipnózissal való próbálkozás alkalmával.

– Azt akarja mondani, hogy ellenzi a tervet? – kérdezte Mária nővér elfintorítva amúgy sem túl kedves arcát.

– Igazság szerint azt kellene mondanom. Ám magam is úgy érzem, végére kellene járni ennek a fura históriának, mert valójában az sem zárható ki, hogy Etelka *nem* képzelődik, hanem valakik igenis bejárnak hozzá, és összekutyulják a dolgait! Ami meg a kamerákat illeti – feltételezem, afféle gombkamerákról volna szó –, bajt okozhat unokanővérem közismert tisztaságmániája, nem egyszer eldicsekedett már, hogy ellenőrzi a portörleszt, árgus szemekkel vizslat minden zegzugot, szekrénytetőt, polcot; ott rostokol a takarítóasszony mellett, lesve annak minden mozdulatát. Megkérdezhetem, ki fogja elhelyezni a kamerákat?

– A pszichiáter asszony öccse. A férfi a Vizslaszimat Magánnyomozó Iroda munkatársa, e téren kellő rutinnal rendelkezik. Nos, kedves Márta! Elfogadja a javaslatunkat?

– Mi mást tehetnék – vontam meg a vállam –, azonban kérnék egy kicsiny időt. Volna valami, amit még megpróbálnék, s ha nem jön be, akkor hozzájárulok a kamerák elhelyezéséhez. Ugyanakkor nyomatékkal kérem, hogy a tervezett akciót övezze a legszigorúbb titok!

– Jogos a kérése, s ígérem, korrektek leszünk. Mikor kaphatok választ?

– Hamarosan. Cirka egy héten belül.

Karácsony első napján felkerestem Etelkát, ajándékol meleg sálát és kesztyűt vittem neki, rémlett, célzott rá, hogy ilyesmit szeretne. Szomorú volt, fájlalta a gyomrát, azt mondta, amikor legutóbb bent jártak nála, a kakaójába tehettek valamit.

– Elhatároztam – mondta síri hangon –, a frizsidert csak akkor használom, ha itthon vagyok, ha kilépek az ajtón, kiürítem. Különböznél hiába minden, elpatkolok. – Mondtam pár vigasztaló szót, majd elszántan arra kértem, hallgasson meg, volna részére egy ajánlatom. Kedvetlenül, bizalmatlanul mért végig, mint aki tudja, hogy rajta már senki és semmi nem segít.

– Etelka, drága – szólítottam –, bevallom, jól állok anyagiilag, s magam sem tudom, mibe fektessem a pénzem. Azt tanácsolták, az ingatlanvagyon a legbiztosabb, egy ház, egy lakás értékálló, mi több, ára még emelkedhet is. Egyszerre vennék egy lakást, és te odaköltözhetsz. Nem kérek bérleti díjat, átvállalnám a rezsiköltségeidet is. És akkor mentesülnél az örökös végzálástól, olyan zárat, lakatot, rácsot szereltethetsz fel, amilyet csak akarsz, s nem kellene bajlódnod a pótkulcsokkal! Kérlek, fogadd el az ajánlatom, nekem is jól jönne ez az előnyös befektetés. Nos?!

Nézett rám, mint üzött állat a vadorzóra, kék szeme óriásra tágult, látszott rajta, felcsillan szeme előtt az önálló élet lehetőség; vállát vonogatta, fejét csóválgatta, végül annyit mondott:

– Úgy érted, egyedül lakjak?

– Igen, s azt is megígérem, gondoskodom takarítónőről, hozathatnád az ebédet, vagy főzöl, ha kedved tartja. Ami a lényeg, többé nem kellene attól tartanod, hogy megmérgeznek, és senki sem dülhatná fel az otthonodat.

Nem szólt, csak bámult rám hitetlenkedve, kezdtem azt hinni, nyert ügyem van. Megvallom, ajánlatomat azért tettem,

mert kezdtem komolyan aggódni, miszerint az Otthon vezetősége előbb-utóbb megunja Etelka különös képzelgéseit, és áthelyezi őt egy elmegyógyintézetbe. S jobb előbb lépni, mint később, megelőzni egy súlyos traumát, mely akkor érné Etelkát, amikor szembesülnie kellene elmeállapota súlyos megromlásával. Újból feltettem a kérdést: örülne-e egy külön lakásnak? Hirtelen kiegyenesedett ültében, haragos szemekkel mért végig:

– Mártika! Ha egyedül laknék, az a biztos halálomat jelentené, Ágost és társai gátlástalanul kiélhetnék rajtam bosszúvágyukat. Még hogy takarítót akarsz a nyakamra küldeni! Csak nem képzeled, hogy beengednék egy idegent a lakásomba? Egyedül meg nehezen bírnám a háztartás vezetését, öregszem, megvallom, érzem, hogy egyre fogy az erőm. Tehát, köszönöm az ajánlatot, ám el nem fogadhatom, anyagi gondjaidat oldd meg másként, nehogy már belőlem akarj hasznot húzni!

– Csupán csak segíteni szerettem volna, ám semmi gond, ha nem, hát nem!

Váltottunk még pár szót, majd búcsút vettem, agyamban forrtak az indulatok. Tulajdonképpen mit akar ez a nő? Ha annyira rosszul érzi magát az Otthonban, miért nem fogadja el a külön lakást? Miklós is és én is támogatnánk anyagilag, függetlenül, senkire rá nem szorulva élhetné mindennapjait. Vagy talán mégis igaza van az orvosnőnek? Etelka *igenis akarja*, hogy mérgezzék, feldúlják lakását, mert mindezt a kint és bosszúságot az atya iránta való szerelmének tulajdonítja? E nélkül a rögeszme nélkül talán már nem is tudna élni? Istenem, mit tegyek? Vajon helyes utat választott a pszichiáter asszony, aki videokamerákkal akarja leleplezni őt?

Néhány álmatlan éjszaka után úgy döntöttem, engedélyezem a megfigyelést. Rádöbbsentem, nincs más választásunk, bármennyire csekély az esélye, de megtörténhet, hogy Etelka a sokktól végleg kijózanodik. – És ha nem? – tettem fel a kérdést önmagamnak. – Akkor megy minden a maga útján, s Etelka viselkedése egyre tűrhetlenebbé válik. Mígnem – rázott ki hir-

telen a hideg –, unokanővérem egy rettenetes napon az *Aranyketrecben* találja magát. – A telefonhoz léptem, tárcsáztam Mária nővér számát.

– Engedélyezem a megfigyelést – közöltem lakonikusan, meg sem indokolva döntésemet. – Csupán azt kérem, tartsák be a játékszabályokat, a kamerákat kizárólag a kritikus időszakban kapcsolják be. És ne feledjék, ragaszkodom a teljes diszkrécióhoz! – Mária asszony megígért mindent, abban maradtunk, ha bármi említésre méltó történnék, azonnal értesít.

KILENCEDIK FEJEZET

A leleplezés

Az idő ólomlábakon haladt, sehol semmi híre az akciónak, arra gondoltam, nyilván nehézségbe ütközik a kamerák beszerzése és elhelyezése. Még az sem kizárt, tépelődtem, valami felsőbb szerv tudomására jutott a dolog, s megvétőzták a kukucskálást, amin alapvetően nem is nagyon csodálkoznék. Lassanként ki is ment a fejemből az egész Etelka-ügy, volt dolog elég az Intézetben, s mit mondjak! Érdekesebbek, izgalmasabbak, mint szerencsétlen unokanővérem képzelgése.

Egyik este mégiscsak megszólalt a telefon, Mária asszony jelentkezett.

– Felkeresne engem valamikor? – kérdezte kissé szigorú hangon. Igent mondtam, megállapodtunk a szombat délutánban, s aznap fél négykor már ott topogtam a személyzeti bejárá előtt. Különösebben nem lepett meg, hogy a pszichiáter asszonyt is ott találtam Mária szobájában. A laptop a középső asztalon, a sorba rakott székekkel szemben állt, s bekapcsolva várta a nézőket. Hamarosan három nővér lépett a szobába, velem együtt ők képezték a *közönséget*, nyilván levonják a megfelelő konzekvenciát, s szakszerűen értékelik a „vizsgálat” eredményét. Volt valami olyasmi érzésem, az orvosi szövegekbe már nem kívánok belefolyni. Semmit sem kérdeztem, tudtam, hogy nem mindennapi látványban lesz részem, szóltanul leültem az egyik székre, elengedtem magam, akárha valami vad horror-történetet néznék a tévében.

– Két kamerát rejtettünk el, és három alkalommal figyeltük meg Etelkát – fordult felém Mária asszony. – Minden úgy történt, ahogy megbeszéltük, a felvételek nem tartalmaznak intim részleteket. No és az illetékeseken kívül – mutatott a doktornőre és csapatára – senki más nem tud az akcióról.

Bólogattam, mint plüsskutya az autó hátsó ablakában, az izgalomtól kigyúlt az arcom, tán még a vérnyomásom is meg-

emelkedett. A gondnoknő bekapcsolta a készüléket, a képernyőn megjelent a pontos dátum a felvétel idejével együtt, az asszony megjegyezte: ez az első alkalom. A szobában pattanásig feszült a légkör, Mária nővér oly aggódva leste a képernyőt, ahogy a tréner figyeli a sokat ígérő versenylövet.

Láthatóvá vált Etelka, amint idegesen magára kapja kabátját, kalapját, s bevásárló szatyrával a hóna alatt a kijárat felé trappol. Eltűnik a képből – nyilván kilépett a kamerák látóteréből –, pár pillanatig csupán az üres szoba volt látható. Hirtelen ismét belépett a képbe, rövid időre farkasszemet nézett a kamerával, az arca feldúlt volt, kék szeme ridegen csillogott, hirtelenjében alig ismertem rá a máskülönben kedves, barátságos nőre. A komódhoz ment, kirántotta a felső fiókot, s a földre dobálta fehérneműjét. Tovább lépett, a könyvespolchoz ugrott, lesodort néhány könyvet, majd elcsavarta az ingaóra mutatóját. Ettől kezdve hol az egyik, hol a másik kamera vette, látható mód a szobában és a konyhában tevékenykedett. Végül felkapta a bevásárló szatyrát és sietve távozott.

– Nos?! – fordultak hozzám a hölgyek.

– Rettenetes – nyögtem –, a doktornőnek igaza volt.

– Tekintse meg azt a jelenetet, amikor hazaérkezik – mondta Mária, s állított valamit a készüléken. A képen ismét láthatóvá vált a feldúlt szoba, majd feltűnt Etelka pontosan abban az öltözékben, amelyben eltávozott. Lecsapta tömött szatyrát a földre, két kezét arcához kapva sikoltozott. Illetve úgy tűnt, hogy sikoltozik, a felvétel ugyanis nem rögzített hangot. Unokanővérem az egyik fotelba vetette magát, szemmel láthatóan zokogni kezdett, miközben idegesen dobálta magát. Később felállt, széles mozdulatokkal rendezkedni kezdett. Hirtelen eltűnt a képből, a felvétel a végéhez ért.

– Ön szerint – fordultam a pszichiáter asszonyhoz –, képes magával elhitetni, hogy *nem ő* okozta a felfordulást? Vagy talán a lelke mélyén tudja, s ez okból önvád gyötri?

– Ó nem! A kétféle *én* egymástól elkülönül, amit az imént láttunk, alátámasztja a diagnózist: az enyhe skizofréniát. A másik két felvétel is hasonló jeleneteket rögzített, óhajtja azokat is megtekinteni? – Igent rebegtem, sok újat nem tapasztaltam, ám a folyamat ismétlődése arról győzött meg, hogy Etelka e téren kényszeressé vált. – Mi a teendő? – fordultam kétségbeesetten a doktornőhöz.

– Volna egy javaslatom – mondta kissé bátortalanul az orvos –, azonban ismételten szükség volna az ön jóváhagyására. – Bólintottam, s kértem, hogy szóljon.

– Véleményem szerint – igazgatta az asszony zavartan a szemüvegét – Etelkát szembesíteni kellene önmagával. Vagyis levetíteni neki a felvételeket.

– Nem volna ez túlfent veszélyes? Nem váltana ki nála valami súlyosabb rohamot?

– Nem valószínű. Szerencsés esetben a sokkhatás, mely ettől érné, felszabadíthatja az agyat, s tudata ledobná magáról képzelgéseit. Elvégre tanult, intelligens emberről van szó, aki élete nagy részét az egészségügy szolgálatában töltötte. Mondjuk úgy, talán sikerülhetne őt kijózanítani.

– És ha nem?

– Abban az esetben marad minden a régiben, s fokozódhat a szellemi leépülés.

Arra gondoltam, Etelka önmaga előtt való leleplezése olyan, mint egy agyműtét, mintha egy éles szikével próbálnák meg lefejtetni agyáról a képzelgések hálóhoz hasonló szövetekét. Kérdés, csupán a felszínt borítja e háló, vagy átszövi, átjárja az egész agyat, s eltávolítása után nem maradna más, mint élettelen szövet, gondolkodásra képtelen, szétroncsolódott massa. S lakóhelyül a pszichiátriai osztály... Uram egek! Vállalhatok én, egymagamban ekkora felelősséget valakiért, aki mindössze távoli rokon?

A doktornő mintha leolvasta volna arcomról kínzó töprengésem, nyugtatgatni kezdett, elmondta, a helyzet nem annyi-

ra súlyos, Etelka – meglehet, némi megrendülésen átesve – egyhamar túlteszi majd magát a törtéteken. Ám az sem kizárt, folytatta, álmait nem adja fel, inkább játssza a gyógyultat, nem panaszkodik, nem tiltakozik a kulcsleadás ellen, hanem titokban folytatja kisedet játékait. Ha ezt tenné, nem okozna gondot senkinek sem, nem lógna ki a közösségből, nem zavarná meg az Otthon megszokott életét. Még hosszasan elemeztük a törtéteket, végül is feladtam. Beleegyeztem a szembesítésbe.

– Arra kérjük – közölte Mária asszony –, tekintse meg ön is unokanővére reagálását.

– Elnézést, de erre nem vagyok hajlandó! – robbant ki belőlem az indulat. – Legfeljebb arról lehet szó, hogy elbújok a vizsgáló fülkében, jelen leszek, ám ne tudja meg Etelka, hogy tanúja vagyok lealázásának. Értsék meg, kérem, én vagyok az egyetlen, aki iránt még némi bizalmat érez, akiről úgy hiszi, hogy teljes egészében beveszi képtelen történeteit. Legalább egyetlen egy támaszra igenis szüksége van! Ennyit még én is értek a pszichiátriához.

– Kérem, ahogy kívánja – közölte kissé sértődötten a doktornő. – Talán még igaza is van – mért végig kétkedő tekintettel –, az is elegendő, ha a függöny mögött állva szemléli a jelenetet.

***

Következő szombatra beszéltük meg Etelka leleplezését, én – bár nem volt szokásom – elindulás előtt bekaptam egy szem nyugtatót. Iszonyúan szégyelltem magam, hisz’ valójában törvénytelen az, amit elkövettünk, igazság szerint csupán Etelka engedélyével helyezhettünk volna kamerákat a szobájába. S ha tiltakozik, el kellett volna vetni a tervet. Csakhogy akkor sohasem tudjuk meg, hányadán állnak a dolgok; van-e némi valóság alapja képzelgéseinek? Az is eszembe ötlött, Etelka már több embert is feljelentett, s ha most is ezt tenné, jogi szempontból

támadhatatlan volna cselekedete. Alaposan ráfázhatnék erre az egész dologra, riadoztam, ha eljárás indulna ellenünk, búcsút mondhatnék az Intézetnek, a munkámat is elveszíteném. Egy-szeriben úgy éreztem, elegendem van már Etelkából, pszichiáterek-ből, hipnózisból, kamerából, ha majd egyszer én is megöreg-szem, inkább lehúszom magam a vécén, semmint beköltözsem valami istenverte nyugdíjas otthonba.

Fél négyre mentem, Etelkát négy órára citálták be, előző-leg taktikai megbeszélést tartottunk a pszichiáterrel, Mária nő-vérrel és a három ápolóval.

– A nővérek a szomszéd szobában fognak várakozni, s beavatkoznak, ha Etelka túl hevesen reagálna az őt leleplező jelenetekre – szögezte le Mária nővér a szentenciát. Beléptem a vizsgálóágyat tartalmazó fülkébe, s behúztam annak függönyét. Csupán egy keskeny kis rést hagytam a megfigyelésre, engem azonban Etelka – legjobb tudomásom szerint – nem láthatott.

Kopogtattak, megérkezett unokanővérem, a mai nap pri-madonnája, vidám volt és kedves, közölte, jól van, az utóbbi időben nem voltak gyomorpanaszai. Hegyeztem a fülem, mint vadászkutya a vad leterítése előtti pillanatban, el nem képzel-hettem, miféle szöveggel állnék elő, ha nekem kellene közölni Etelkával, hogy „tévéjátékkal” fogjuk őt szórakoztatni.

Ám a pszichiáter asszony ügyesen megoldott mindent, valódi szakember volt, akinek e téren megvolt a kellő gyakorla-ta. Oly finoman adagolta a keserű orvosságot, hogy még engem is megtévesztett; ha magam lettem volna a vizsgálat alanya, még hálás is lennék, hogy fontos és érdekes dolgokat tudhatok meg önmagamról.

Eleinte úgy tűnt, rendben van minden, Etelka kissé cso-dálkozva fedezte fel önmagát a monitor képernyőjén, s még el is mosolyodott, látván, mily kapkodva bújik bele kabátjába, s csapja hóna alá bevásárló szatyrárt.

Aztán robbant a bomba. Amíg élek, nem felejttem azt a szörnyű sikolyt, mely kiszakadt Etelkából, látván, hogy sorra

rángatja ki komódja fiókjait, és vad tekintettel szórja szét a saját holmiját. Úgy vettem észre, fel akart ugrani a székből, majd összecsucsklott, mint a sebzett állat. Halkan nyöszörgött, lassanként kezdett kicsúszni a karosszékből, majd hirtelen magához tért, megemberelve magát:

– Nem, nem! – kiáltotta kétségbe esetten. – Ez nem én vagyok, valaki betört a szobámba s hajigálta szerte a holmimat. Ki ez?! – fordult elfúlva a doktornő felé. – Felbéreltek valami gonosztevőt?! Ez az egész most történik? Engedjenek – próbált meg újból talpra állni –, a szobámba kell mennem, el kell kapnom a behatolót!

Leborultam a vizsgálóágyra és úgy zokogtam. Nem akartam én már semmit se hallani vagy látni, a hangokból ítélve berontottak a szobába az ápolónők, és lefoglák a hörgő, rikoltozó, vergődő nőt. Mária mentőkért telefonált, tíz percen belül megjelentek, Etelkára kényszerzubbonyt húztak és elszállították a közeli kórház pszichiátriai osztályára. A nagy nyüzsgésben szóltanul kisodródtam, senkitől el nem köszöntem, beültem a kocsiba és hajtottam haza. Kikapcsoltam mindkét telefonom, ittam fél liter vizet és bevettem egy altatót. Másnap sétálni mentem, az erdőben bolyongtam, valóságos ember-undorom volt, látni sem akartam senkit, tapostam, rugdostam az utat bevonó száraz leveleket.

Hétfő este felhívott Mária. Elmondta, Etelka kórházban van, pár napig altatni fogják, hogy kimenjen belőle a sokk. Valószínű, hogy két-három hétig bent marad, s ha felépül, visszatérhet az Otthonba, reményeik szerint megnyugodva, s tán még gyógyultan is.

– Mártika, kedves – mondta hízelegve –, ne vegye oly nagyon a szívére a dolgot. A megrázkódtatás, a sokk jót fog tenni neki, a hisztis roham csupán mentegetődzés volt, valójában tudja jól, hogy rájöttünk titkára, felismertük a bolondériáját. Önről egyetlen szót sem fogunk szólani, hogy jelen volt a szembesítésen, örök titok marad. Amikor majd találkozik velem, ne

kérdezze, miért volt kórházban, valószínűleg azt fogja mondani: elesett, csúnyán megütötte magát. Egyébként ön hogy van? – változott meg hirtelen a hangja. – Valósággal elmenekült, pedig a pszichiáter asszony is szót akart váltani magával. Úgy vettük észre, önt is hatalmas sokk érte, talán meg kellene vizsgáltatnia magát.

Nem szokásom a durva beszéd, ám ezt hallva, elhagyott türelmem, kifordultam önmagamból. Olyat mondtam a négybetűs szavakat felemlgetve, hogy belepirultam még jómagam is. Mária lecsapta a kagylót, utólag megbántam a viselkedésem, idővel töredelmes hangon kértem a bocsánatát. Mindhiába, a viszony köztünk többé nem javult meg, minden szavunkon érződött, hogy nem kedveljük egymást. Már ahogy azt a versike is mondja: *A barátság aranyfonál, ami könnyen elszakad, össze lehet ugyan kötni, de a csomó megmarad.*

***

Két hét múlva ismeretlen női hang keresett telefonon. Eleinte gyermekre gyanakodtam, beszéde csicssergett, mint a madárdal, udvariasan bemutatkoztam, s kérdeztem, miben lehetek a segítségére.

– Kedves Mártika, már ha így szólíthatom, Tószegi Euláliának hívnak, Etelka legjobb barátnője vagyok. Lényegében az üzenetét szeretném önnek átadni, amennyiben nem volnék terhére.

– A világért sem, kedves Eulália, köszönöm hívását, már éppen keresni akartam Etelkát, ám...

– Jaj, ne keresse – vágott a szavamba –, jó egy hétig kórházban volt, kificamította a bokáját, de már kezd szépen rendbe jönni. Azt üzeni, jelentkezik, ha tudja önt fogadni, arra kért, tudassam önnel, hogy teljesen egészséges, nincs vele gond. Csakhogy – vált titokzatossá a hangja –, a valóság kissé más-ként fest, Etelka csak *falból mondja*, hogy a bokájával volt baj,

a nővérek, akik bejáratosak a gondnok asszony szobájába, arról pusmognak, hogy a botrány az egekig ért. Ön nem tud arról, mi történt minálunk?

– Sajnos nem – hazudtam –, tudja, kedves Eulália, rendkívül elfoglalt vagyok. Ám, ha beavatna, megköszönném, elvégre, ha jól értem, az unokanővéremről volna szó.

– Valóban. Ráér egy pár percre?

– Akár többre is. Mi történt az én Etelkával?

– Hát csak annyi – vált izgatottá a hangja –, hogy leleplezték képzelgéseit. Állítólag videokamerás felvételt készítettek róla, s Etelka láthatta, hogy ő maga dülja fel a saját szobáját. Képzelteti! Egyszóval fehéren-feketén bebizonyosodott, miszerint az ön kedves rokonának üldözési mániája van!

– És ezt már az Otthon minden lakója tudja?

– Ó, hogyne! Idebenn semmi sem maradhat titok.

– Ejnye... nohát... És jelenleg mi a helyzet?

– Hát, mit is mondjak, Etelka visszatért hozzánk, kissé elfogódott a viselkedése, de igyekszik kedves és barátságos lenni, mintha jóvá akarna tenni valamit. Na ja, és a lényeg: Etelka beleegyezett abba, hogy szobájának pótkulcsa ott függjön a többi kulcs között.

– Hát ez nagy eredmény! És... izé... nem tudja véletlenül, hogy az a bizonyos „üldözési mánia” továbbra is kínozza őt?

– Azt gondolom, igen, ám senkinek sem beszél róla. Ellenben a gyomorpanaszai sokasodtak, nekem, mint legfőbb bizalmasának elárulta, folyamatosan mérgezik őt.

– Kivizsgálás nem volt?

– De igen. Az egyik heves rosszullét után a főnővér minát vett a hányadékból, és elküldte vegyelemzésre a Belgyógyászati Klinikára.

– És az eredmény?

– Abszolút negatív. Sajna, ennek folyományaként senki sem veszi komolyan Etelka panaszait. Többek közt azért sem,

mert – gondolom, a történetek miatt – egyáltalán nem enged orvost a közelébe.

– Rémes. Eulália, kérem, mi az ön véleménye? Keressem fel Etelkát és kíséreljem meg jobb belátásra bírni?

– Ha engem kérdez, nemet mondok. Nékem bizalmasan bevallotta, egyelőre nem kívánja látni sem önt, sem a többi rokont. Ez az oka, hogy üzenetvivőnek engem kért fel, közöljem önnel, jól van, nem szorul senki segítségére. Bizalmasan még hozzátette, úgy érzi, ön elárulta, átpártolt az ellenségeihez. Majd, majd... említette, úgy gondolja, idővel lenyugszanak a dolgok, s akkor talán képes lesz újból szembesülni önnel, így mondta: legkedvesebb kuzinjával....

– Köszönöm, hogy telefonált – válaszoltam –, Etelkának jó egészséget kívánok, s üzenem, ha látni kíván, bármikor örömmel felkeresem.

– Rendben, Mártika kedves. Át fogom adni az üzenetét.

Szívélyes búcsút vettem a hölgytől, ám a rövid beszélgetés mázsás terheket rakott a vállamra. Ugyanakkor el kellett ismernem, nem kizárt, hogy Etelka két kínzójának alapvetően igaza volt. A sokk és a kórházi kezelés megtette a magét, Etelka rádöbbsent, nincsen sok választása, vagy elfogadja az általam felajánlott lakást, vagy marad az Otthonban, levonva az összes konzekvenciát. Még az is meglehet, reménykedtem, lassanként kigyógyul képzelgéseiből, jó jel, hogy képes már kommunikálni, s egy „legjobb barátnővel” is rendelkezik. Hogy engem nem akar látni? Világos! Nyilván gyanítja, tudomásom van a történetekről, s ez okból előttem mérhetetlenül szégyelli magát.

Nem kerestem Etelkát, ő sem hívott engem, Mária nővér nyilván mosolyszünetet tartott – amit nem csodálok! –, s a kövérkés pszichiáter asszonynak is akadhatott egyéb dolga.

***

Az elkövetkező nyár más volt, mint a többi, miután fizikusi pályafutásom felfelé ívelő szakaszába lépett, az Intézet delegációjával én is elutazhattam a CERN nevű intézménybe, mely létesítmény az atommagkutatás nemzetközi szervezete.¹ Hazánk 1992-ben csatlakozott a neves intézményhez, és ettől kezdve a magyar kutatók is kaptak a svájci cégtől feladatokat. Miután megtekintettük a hírneves hadronütköztető gyűrűt (angol rövidítése LHC)², ahol a 27 kilométeres elliptikus csőben az atomi részecskék gyorsítása folyik; előadások sorát hallgattuk végig az ott folyó kutatásokról, s a szenzációszámba menő, legújabb eredményekről is. Lelkesedésünk nem ismert határokat, amikor megtudtuk, hogy csoportunk részt vehet egy tudományos alapon megíjolt, ám még ki nem mutatott elemi részecske, a Higgs-bozon elemző kutatásában, mely részecske meglétét még 1960-ban Peter Higgs angol fizikus jósolta meg. Ám ez „isteni részecske” kimutatásához a meglévő gyorsítók képességét meghaladó részecske-sebesség szükséges, ezért kezdték el építeni még 1986-ban az említett LHC-t, mely a részecskefizikusokat minden képzeletet felülmúló perspektívával kecsegteti.

Mint kiderült, több mint tízezer mérnök, fizikus és egyéb szakember vesz részt a gyorsítóval kapcsolatos munkálatokban, s e csapatba fogunk tartozni mi, magyar kutatók is, méghozzá úgy, hogy központi számítógépről továbbítják a mi gépünkre a kísérletek során nyert adatokat. Feladatunk abból fog állni, hogy különféle számítógépes programokat konstruálva a kívánalmaknak megfelelően dolgozzuk fel a csaknem fénysebességgel ütköztetett elemi részecskék szórásképének jellemzőit.

---

¹ CERN: European Organization for Nuclear Research (Európai Kutatási Szervezet)

² hadronok: úgynevezett „meleg” elemi részecskék, melyek viszonylag nagyobb tömegűek

És ami büszkeségem netovábbját jelentette, hogy én is résztvevője lehetek a jeles feladattal foglalkozó team-nek, saját ötleteimtől vezérelve végezhetek elméleti fizikai kutatásokat.

Eszembe sem jutott Etelka, munkaidőmet megnyújtottam, általában reggel 8-ra mentem be az Intézetbe, s előfordult, hogy még este 8 órakor is odabent pörgettem az agyam. Zinával is gyakran összejöttem, a kedves fizikusnő – bár ő maga nem az elemi részekkel, hanem a nukleáris detektorokkal foglalkozott – élénk figyelemmel kísérte a CERN-nek végzett kutatómunkánkat. Faggatott, magyarázom el neki, mi is az a Higgs-bozon, s mi a szerepe az elméleti fizikában? Kissé nagyképzőre vettem a figurát, igyekeztem elkápráztatni barátnőmet, aki még nem is olyan régen éles kritikával illette könyvemet.

– Figyelj, kedvesem – szólítottam kioktató hangon.

– Miután ütköztetik a fénysebesség közelébe felgyorsított protonokat, robbanás játszódik le, s az így keletkezett alkotórészek, szubatomi elemi részecskék szórásképe a számítógép képernyőjén megjeleníthető. A kutatók szimulálták, hogy milyen szóráskép keletkeznék, amennyiben helyes a Higgs-bozonról alkotott fizikai kép. Pillanatnyilag e jelenség nyomvonalait elemzik, e célra speciális detektorokat is alkalmaznak, s keresik azt a nyomvonalat – egy olyan „részecske” nyomát –, mely eredetileg tiszta energia, tömege nincs, ilyen értelemben a fotonhoz hasonlatos. A Higgs-bozont fermionnak vélik, mely az úgynevezett Higgs-erőtérben tömeget nyer, hasonlóan ahhoz, ahogy egy töltött részecske folyadékban sokkal nehezebben mozog, mint vákuumban, mert magával hurcolja a környezetében lévő polarizált molekulákat.

– Úgy érted, a Higgs-mechanizmus tömeget ad a részecskének? – kérdezte döbbsen barátnőm, Zina.

– A tudomány mai álláspontja szerint igen valószínű, hogy ez a bozon lehet a természet legkisebb építőköve. Tágabb értelemben az anyag valódi lényegét vélik felfedezni napjainkban, merthogy a tudósok értelmezése szerint az anyag nem más,

mint a csapdába fogott energia. – Megkíséreltem más oldalról is megvilágítani az „isteni részecske” jellemzőit, ám mire mondanom végére értem, beláttam, zagyván hangzik mindaz, ami ugyanakkor bonyolult matematikai egyenletek felírásával és megoldásával egyszerű értelmet nyer. – Várható – magyaráztam Zinának –, hogy ez a világra szóló találmány rendet fog teremteni az elemi részek fizikájában, mely az 1950-es években megfeneklett, megoldhatatlan differenciálegyenletekbe torkollott. A rossznyelvek szerint a természet e pontra helyezte el határkövét, *eddig és ne tovább*, adta tudtára a fizikusoknak, nem fedve fel további titkait.

(Zárójelben mondom: 2011 decemberében több vezető fizikus is úgy nyilatkozott, hogy egy éven belül – tartva a kutatási ütemet – várható a Higgs-bozon felfedezése. 2012 július 4-én a CERN hírül adta, miszerint találtak egy részecskét melynek tömege 133 proton-tömeg, s egyéb jellemzőit is figyelembe véve ez – idézem őket: „nagyjából a Higgs-bozon leírásának felel meg”).

TIZEDIK FEJEZET

Gyilkosság

Külföldi utam alaposan beletenyeretelt a nyárba, ha már ott voltam a CERN hazájában, távolabbi tájakra is ellátogattam; jártam Olaszországban, Portugáliában, a Kanári-szigeteket is útba ejtettem, fürdőhelyemül ezúttal a tengert, s nem a Balatont választottam. Mindössze augusztus utolsó hetében utaztam le Balatonfüredre, ezúttal az utószezont pihenésre, és nem a kérekpár- és gyalogos-túrákra fordítottam.

Nem csekély meglepetésemre szeptember közepén Etelka váratlanul felkeresett füredi otthonomban. Mint kiderült, két unokahúgával jött, két éjszakára foglaltak szobát az Anna Hotelben, s örömömre, idejük nagy részét velem óhajtották eltölteni. A két kisleány, mióta nem láttam őket, felcseperedett, hamarosan gavallér is akadt mindkettőnek, nagyokat úsztunk a Balatonban, finom ételeket fogyasztottunk – a vendéglátó én magam voltam –, a fiatalok közelsége felüdített, jó kedvük magával ragadott. Pszichiáterekről, kórházról, Ágost atyáról szó sem esett, unokanővérem vidám volt, úgy viselkedett, mint aki túljutott élete nehéz napjain, s megkísérli újból felfedezni, mily szép és nagyszerű a világ. Óvatos érdeklődésemre mindössze annyit mondott, jól érzi magát a Százszorszép Otthonban, kacarászva még azt is hozzátette, hogy újabb költözködésről szó sem lehet.

Alighogy elbúcsúztam tőlük, magam is szedelődzködni kezdtem, végszóra még úsztam egy jót a 18 fokos Balatonban, majd autómba ültem, és megcéloztam Budapestet.

Szeptember utolsó vasárnapjának délutánján épp otthon heverésztem, nem rég érkeztem haza egy kellemes, pilisi túrából, lefűrödtem, ettem valamit, majd szendergésre adtam a fejem. Csengőszó riasztott fel – ki az ördög lehet ez ilyenkor – dörmögtem mérgesen, kibotorkáltam az előszobába ajtót nyitni, s mit tesz Isten! Etelkát láttam magam előtt.

– Mártikám édes, nem zavarok? – kérdezte negédes hangon. – Tudod, sétáltam egyet a várban, s amint körülnéztem, észrevettem, hogy pár lépésnyire vagyok a lakásodtól. Gondoltam egyet, remélve, hogy nem leszek terhedre, megkockáztattam egy *véletlen rajtaütést*. Hátha nem vagyok alkalmatlan...

– Dehogysis zavarasz – lelkendeztem –, gyere csak beljebb, őszinte köszönet a kedves ötletért! – A nagyszobában vendégfogadásra alkalmas rend volt, letelepedtünk a dohányzó asztal mellé, unokanővérem nem győzött szabadkozni, hogy üres kézzel állított be, nem hozott bonbont, vagy virágot. Töltöttem bort a poharakba, a kiskredenc mélyéről előkotortam egy doboz töltött kekszet. Később feketét is főztem, rám is rám fért, kissé kótyagos voltam a fáradtságtól, de nem mutattam, élénken érdeklődtem Etelka sorsa iránt. Eleinte csupa általánosságot mondott, ám éreztem, van valami a levegőben, no és arra is rájöttem, látogatása célzatos, korántsem valami véletlen kóricálásnak köszönhető; szinte lebegett a térben, hogy súlyos a mondanivalója, ám nem akart ajtóstól rontani a házba, még gyűjtötte hozzá az erőt.

Sejtésem jó volt, miután a kávé is megittuk, hangot váltott, komolyra fordította a szót. A jókedv, mint szép maszk, hullott le arcáról, és áradni kezdett belőle a panasz.

– Mártikám – szólított – ne gondold, hogy megszűntek a problémáim, az atya tovább folytatja üldözésemet. Hetente legkevesebb kétszer feldűlják otthonom, és jócskán szaporodnak a mérgező esetek is. Csoda, hogy még élek! Érted? A Gonosz nem tud kifogni rajtam, bármennyire kívánja halálomat. Mondhatom, egyre rosszabb a helyzetem – panaszkolt –, lakásom pótkulcsa ott lóg Mária nővér szekrényében, ennek köszönhetően bárki bármikor besurranhat, hogy feldűlja az egyébként rendez és tiszta lakást. Legutóbb az órát rontották el, azt a szép, nagyanyámtól reám testált ingaórát, kénytelen voltam a javítóműhelybe vinni, s kifizetni érte egy vagyont. És ami a lényeg, Mária nővér is egyike az üldözőimnek, Ágost előléptette őt első

számú pribékjének, percig sem kétséges, hogy az atya ötlete volt megszegyenítő lealázásom, melyhez a gondnoknő örömmel nyújtott segítő kezet.

– Mire gondolsz? – néztem rá rosszat sejtve. Gúnyos mosollyal mért végig, ivott pár kortyot a borból, elrágcsált néhány süteményt. Hirtelen a szemem közé nézett:

– Még kérdés? Mondd csak, te tudtál arról a gonoszságról, hogy Mária nővér képfelvevő kamerákat rakott a szobámba? – a mosoly az arcomra fagyott, zavartan köhécseltem.

– Nem értem, miről beszélsz. Miféle kameráról volna szó?!

– *Valóban* nem tudod? – kérdezte gúnyorosan. – A pszichiáter asszony, az atya másik megbűvöltje nem avatott be?

– Etelka! Mi ez az egész?

– Ne add az ártatlant, amikor beindult az a gyalázatos házi-mozi, ott lapultál a vizsgálóágy függőnye mögött. Felismertelek! – Zavaramban össze-vissza hablatyoltam, sem tagadni, sem elismerni nem voltam hajlandó a vádat. Etelka szeme szikrárt szórt, viselkedése száznyolcvan fokos fordulatot vett:

– Valld be! Téged is beszerveztek, te is az atya imádója vagy! Mi több, nincs is semmiféle Hálózat, az orvosok, az ápolónők, s te magad álltatok hadrendbe ellenem, együtt szolgáljátok híven a Gonoszt! Hát ezt kellett megérnem! Hogy a legkedvesebb rokonom is eláruljon engem, mert nem volt képes ellenállni a bűvöletnek! Tudod, mit? – váltott hirtelen hangot. – Nincs is min csodálkozni, hisz csak áldozat vagy te is, mint mi, nők, valamennyien, akiket összehozott kegyetlen sorsunk ezzel az ördögien szép gazemberrel. Ó, az a tündöklő szempár, ó, azok a negédes szavak! Hogy is lettél volna képes ennek ellenállni? Mekkora bolond voltam, amikor hagytam eddig fajulni a dolgokat és már réges-rég nem szakítottam meg veled a rokonságot! Én meg még végrendeletet is írtam, s te is a kedvezményezett közt vagy! Ó! Első dolgom lesz, hogy elmegyek a közjegyzőhöz, s megváltoztatom a végakaratom.

– Csak nyugodtan, tégy belátásod szerint! Ám a rokonság születésünk óta fennáll, azon nincs hatalmad változtatni. Akár hiszel nekem, akár nem, a tudtadra adom: esküszöm az élő Istenre és annak minden szentjére, hogy Ágoston atyával mindössze néhány alkalommal találkoztam, akkor, amikor felkerestelek téged a Cecília Otthonban. Azóta a színét sem láttam, és sem levélig, sem semmiféle módon kapcsolatot nem tartok vele!

– Csupán a Cecília Otthonban találkoztál vele? Valóban?! Ó, a kis sárga autó olykor gondolhatott egyet, s Gárdos felé vette az irányt... Ismered a mondást: *kikapós asszonynak fürge a paripája*! Nincs értelme a tagadásnak, tudom jól, vad, szenvedélyes szerelemmel szereted őt! Nem voltál képes ellenállni a csábításnak, a nők felett ennek a gazfickónak különös hatalma van. Vonzó férfi, olyan a teste, mint az alabástrom, két szeme lángol, mint a kígyó szeme, amikor bűvöli áldozatát! Csak azt ne hidd – folytatta emelt hangon –, hogy Ágostont átengedem neked! Ő az enyém! Érted, egyedül az enyém, mert mindössze én vagyok képes ellenállni neki. Ezért üldöz, ezért foglalkozik szüntelenül velem, mert csak akkor érezné magát hatalma teljében, ha magam is a szolgája lennék, s elnyerhetné az én szerelmemet is! Lásd, ez a kettős kötés tart bennünket fogva: az ő szerelme, s az én gyűlöletem. És ebben az együttesben nincs helye harmadiknak, figyelmeztetlek, Mártika, ha az életed kedves, ha nem akarsz rosszat magadnak, tartsd magad távol Ágoston atyától!

– Fenyegetsz?

– Ó, a világért sem. Mindössze figyelmeztetlek, ne járjon a korszó a kútra, mert egykettőre összetörhetik!

– Ne aggódj, nem járok sem a kútra, sem Gárdosra. Egyvalamiben azonban nem ismerek tréfát; követelem, hagyj fel ezzel a szentségtörő hanggal! Az ízléstelenség csimborasszója, amit művelsz, hihetetlen, hogy képes vagy meggyanúsítani,

miszerint parázna vágyakat táplálok egy római katolikus papi személy iránt!

– Ó, te szegény! –, hajolt hozzám, lágyan megsimogatva az arcom. – Te balga, szerencsétlen Márti, fogalmad sincs, mibe tenyereltél. Figyelmeztetlek, állj félre utamból, kerüld el az atyát, győzni itt úgysem fogsz!

Már magam sem tudtam, hogy s mint viselkedjek, éreztem, viszket a tenyerem egy újabb, hatalmas pofonra kíváncsiva, ám ellenálltam, elvégre Etelka a vendégem, s a vendégjog megvédi őt. Értetlenül bámultam az egzaltált, tágra nyílt kék szemekbe, néztem a vonagló arcot, a felindulástól reszkető kezeket. Hirtelen ötlettől vezérelve bort töltöttem a poharakba, koccintásra biztatva vendégemet.

– Egészségedre! – kívántam.

– A tiédre is – viszonozta. Majd – mintha mi sem történt volna – a megszokott hangon folytatta a beszélgetést.

– Kedden leutazom Kaposvárra. Képzeld, levelet kaptam a Kaposvári Temetkezési Intézettől, hogy személyesen keressem fel őket! Azt írják, a sírkert egy részét felszámolják, áttelepítik az urnákat és a koporsókat. El kell döntenem, mit kívánok, újabb koporsós temetést, vagy hamvasztást és urna helyet. Nos, én maradok a hagyományos megoldásnál, ez okból választanom kell valami alkalmas sírhelyet. Ám arra gondoltam – folytatta felélénkülve –, ha már ott vagyok, kiveszek egy szobát az egyik szállodában, s maradok még két vagy három napig. Sétálgatok, nézelődöm, Kaposvár szinte a második otthonom volt, és én hűtlen lettem hozzá. Anyám sírját sem láttam már csaknem három éve.

– Helyesen teszed, hogy elutazol – biztattam. – A változatosság üdít, jobb kedvre hangol, az embernek nem árt olykor egy kis nosztalgia. Talán szebb környezetben fekvő sírhelyet is kaphatsz, esetleg rendelhetsz valami díszes kőfaragványokkal ellátott sírkövet, tetejében szoborral vagy obeliszkkel. Ami azt illeti – vontam meg a vállam –, eléggé szokatlan eljárás, amit a

kaposvári sírkert követ. Vagy tán kénytelenek eladni a telket valami vállalkozónak, hogy fedezhessék a temető egyre növekvő kiadásait? Tudod, manapság még a közintézmények is képesek csődbe menni, minden a pénz, minden az üzlet! Egyébként – tértem a lényegre – melyik vonattal utazol?

– A reggeli gyorssal. Az áll a levélben, kedd délután három- és öt óra között keressem fel a temető irodáját.

Búcsút vettünk, kikísértem Etelkát a buszmegállóhoz, majd hazabotorkáltam, megágyaztam és bebújtam a paplanom alá. Etelka vádló szavai ott zsongtak fülemben, együtt a mélységes szégyennel, hogy beleegyezésem adtam azoknak az átkozott videokameráknak a behelyezésére. Az akció egyetlen eredménye a pótkulcs leadása, hátránya meg Etelka bizalmának elvesztése, amit végül is sikerült akaratom ellenére összeszerencsétlenkednem. Aludni vágytam, ám nem jött álom a szememre, egyre Etelka körül keringtek gondolataim. Istenem, ne hagyj el, fohászkodtam, ez a nő okos, intelligens, IQ-ja magasabb az átlagosnál, naprakész a világ eseményeit illetően, komoly regényeket olvas, imádja a klasszikus zenét. Kiváló bridzsjátékos! Kifogástalan a memóriája, remekül tájékozódik, az időskori dementia jelei messze nem mutatkoznak rajta. És akkor, tessék... Képes a józan ésszel meg nem magyarázható képzelgésekre, elhiszi, hogy az az öreg, beteges pap minduntalan ide utazik a Százszorszép Otthonba, pillanatokon belül meghódít minden nőt, és ami hallatlan, hogy drága unokanővérem még engem is a megbűvöltek közé sorol, féltékenységi jelenetet rendezve a saját lakásomban! Mi lehet minderre a magyarázat? Tudományos kutató vagyok, egész életemben rejtélyeket oldottam meg. Úgy éreztem, Etelka életében is létezik valami homályos folt, esemény vagy élmény, mely mérgező csíra módjára agyába lopta magát. És a mag kihajtott, ágai egyre terebélyesebbek lesznek, s a képzelgések hálózata lassanként össze is ropantja a szerencsétlen nő tudatvilágát. Mit tegyek? Hogyan derít-

sek fényt erre a rejtélyre? Törtem a fejem, ám végül elaludtam, másnap reggelre ki is ment fejemből az éjszakai rémlátomás.

Nem gondoltam volna, hogy azon a délutánon találkoztam utoljára Etelkával.

***

Szerda reggel 10 órára Gábor szakmai értekezletre szólította osztálya munkatársait. Az ilyen összeröffenések havi rendszerességgel folytak, volt, aki beszámolt legújabb eredményeiről, mások kudarcuk okán kértek szakmai segítséget. Ciller Pali, egyik kiváló fizikusunk a Higgs-erőtérrel kapcsolatos legújabb számítási eredményeit vázolta fel. A digitális tábla már roskadozott a képletektől, mi, többiek feszült figyelemmel követtük kollégánk egyre merészebb feltételezéseit.

Hirtelen nyílt az ajtó, Annuska, Gábor titkárnője dugta be a fejét. Főnökünk csendre intette Palit, majd ingerültem fordult a belépőhöz:

– Annuska, már többször megkéртеlek, szeminárium közben ne zavarjon senki!

– Igenis. Csakhogy most Mártikát keresték telefonon, arra kériк, azonnal menjen el a Százszorszép Idősothtonba, egy rendőrnymozó óhajtja kihallgatni.

Mindenki döbбenten tekintett rám – nekem hideg hullámok hömpölyögtek végig a hátamon –, szabadkozva pattantam fel és löktem ki magam alól a széket, engedelmet kérve közöltem, nyilván unokanővéremet érte valami súlyos szerencsétlenség. – Elnézést – rebegtem, sajnos, az embernek vannak zűrös rokonai.

– Menj csak, Márti! – mondta ridegen Gábor. – Aztán majd csörögj ide, hogy mi az ábra, szeretnélek felkérni tolmácsolásra, holnapután esedékes egy japán delegáció látogatása.

Hajszoltam sárga autómat, ahogy csak bírtam, ismertem egy kevésbé frekventált utat a Frank-hegy és a Kerekhegy kö-

zött. Az erősen töredezett földút hosszan kanyarodott, tekeredett, az útszéli fák – megannyi őrszem – kiterjesztett karjukkal mintha figyelmeztetni akartak volna valami megnevezhetetlen veszélyre. Izzadtan, kimerülten értem el a nyugdíjas házat, hirtelen fékezve parkoltam le a főbejárat előtt. Ahogy beléptem az előcsarnokba, meglepődve tapasztaltam, a helyiség zsúfolásig megtelt az Otthon lakóival, férfiak és nők kisebb-nagyobb csoportokba verődve beszélgettek, olykor kiabáltak, láthatóan valami nem várt esemény alaposan felkorbácsolta nyugalmukat. A portás azonnal észrevett és hozzám lépett.

– Jöjjön – fogott karon –, átkísérem a gondnoki szobába, már várja önt Mária nővér, az orvosnő és egy rendőrnő. Ők majd ismertetik magával az eseményeket.

– Az istenért, mi történt hát? – próbáltam faggatózni. A hórihorgas, beesett arcú férfi nem válaszolt, csupán morgott valamit a bajusza alatt, miközben erős kézzel szorította a karom. Kinyitotta a személyzeti részbe vezető ajtót, s elköszönt tőlem a gondnoknő ajtaja előtt. Kopogtattam, majd beléptem. Éreztem, arcomat eltorzítja az aggodalom. Az orvosnőn kívül két ápolónő és az egyik takarítónő is a szobában tartózkodott, majd pillantásom egy civil ruhás férfira esett. Magas volt, kissé hajlott hátú, dús barna haja homlokát takarta, mélyen ülő barna szeme éles tekintettel fürkészte az arcom. Mindenkit megelőzve hozzám lépett, s a kezét nyújtotta felém.

– Jó napot kívánok! – köszöntött –, Mátrai János rendőr főhadnagy vagyok.

– Zerind Márta – viszonztam a bemutatkozást, miközben kezét fogtunk. Mária nővér felállt és hozzám lépett.

– Márta, kérem, foglaljon helyet, és legyen nagyon erős. Rossz hírünk van az ön számára...

– Mi volna az? – kérdeztem izgalomtól elfúlt hangon.

– Etelkát szerencsétlenség érte – folytatta –, sajnos meghalt.

– Hogy micsoda?! – kiáltottam –, vasúti baleset érte, vagy tán megmérgezték?

– Sem egyik, sem másik – vette át a szót a pszichiáter asszony – betörés áldozata lett. Kérem, Szabóné – fordult a takarítónőhöz –, mondja el a tapasztalatait.

– Jaj nékem, hol is kezdjem?! – tördelte kezét a fiatal nő, akiről tudtam, hogy Etelka lakását is ő szokta takarítani. Félénken pislogott rám, szeméből patakzott a könny. – Tetszik tudni, én találtam meg a szegény hölgyet. Csütörtök reggel 8 órakor mentem vón’ takarítani, mint rendszeren szokok, kopogtattam, nem kaptam választ, hát mi más? tehettem vóna? A pótkulcsot használva, benyitottam. Ó, kérem! Már az előtér is fel volt dűlva, a szobában meg össze-vissza hányva heverték a holmik... Mintha valaki valamit nagyon keresett volna!

– No és Etelka?! – kiáltottam rá.

– A naccságos kisasszony ott hevert a földön a szekrény mellett, nem vettem azonnal észre, mert a kitárt ajtó részben eltakarta. A szeme fenn vót akadva... tuttam én jól, hogy elszállt belőle a lélek, nem ő vót az első, akit hóttan láttam. Visítózva rohantam ki a folyosóra, kóvályogtam össze-vissza, mint a kergebirka, oszt egyszerre csak ott vót mellettem a Józsi, a biztonsági őr...

– Folytatnám – vette át a szót Mária. – Épp a doktornővel beszélgettünk – pillantott a pszichiáter asszonyra –, amikor értesültünk a szörnyű esetről. Mindketten Etelka szobájába siettünk, s konstatáltuk az exitus beálltát. Semmihez sem nyúltunk, tudjuk – nézett a nyomozóra –, nem szabad a holttestet megérinteni és megzavarni a helyszínt. Természetesen azonnal riasztottuk a rendőrséget.

– Rám osztották ki az ügyet – fordult felém a fiatalember –, velem együtt a helyszínelők is megérkeztek. Miután szemrevételezték a tetthelyet és elkészítették a fényképfelvételeket, az orvos szakértő megkezdte a vizsgálatot. A hölgy nyakán látható foltok fojtogatásra utalnak, ám a halál oka még nem tisztázódott.

– Fojtogatták? – kiáltottam –, ezek szerint unokanővérem gyilkosság áldozata lett?!

– A gyanú nem tekinthető ténynek, a halál okára csupán a boncolás vethet fényt. Elnézését kérjük, ám a holttestet bizonyos okokból kifolyólag el kellett szállítani. Jelenleg még dolgoznak a nyomszakértők, éppen rögzítik az ujjlenyomatokat. A jelek szerint betörés történt, és a látszat arra utal, hogy a behatoló volt az elkövető, vagy talán csak halálra rémisztette a váratlanul hazaérkező áldozatot.

– Nem értem az időzítést – néztem kétségbeesve a nyomozóra –, Etelka tegnap elutazott Kaposvárra, és holnap vagy holnapután készült visszatérni.

– Csakhogy megváltoztatta a szándékát! – szólt közbe Mária. – A portás feljegyzése szerint – magyarázta – Etelka kedd reggel 8 óra 10 perckor lépett ki az ajtón, hogy kényelmesen elérje a fél 10 tájban induló kaposvári vonatot. Aztán – teljesen váratlanul – 10 óra 45-kor vissza is érkezett. A portás még meg is kérdezte, miért nem utazott el, valamit mormolt a vonatokkal kapcsolatban, de cseppet sem volt beszédes kedvében. Ettől az időponttól kezdve ma reggel 8 óráig semmit sem tudunk a viselt dolgairól. Sajnos, a portás nem szólt nekem, hogy Etelka alighogy elment, már vissza is tért, én meg nem kerestem, hisz’ a múlt héten eltávozási engedélyt kért, mert szeretne volna felkeresni Kaposváron az édesanyja sírját. Ma reggel volt esedékes nála a takarítás – folytatta –, akkor talált rá a szobájában Juli.

– Egyszóval – mértem végig némi megvetéssel a gondnoknőt –, szegénykém csaknem 24 órán át hevert élettelenül a szobájában! Vagy ki tudja, amikor elesett, talán csak sebesült volt, csupán több óra elteltével halhatott meg. Ám, ha nyomban megfelelő ellátásban részesül, esetleg életben marad!

– Való igaz – helyeselt a nyomozótiszt –, bár az egyik nyomrögzítő úgy véli, a halál már a fojtogatás pillanatában beállt.

– De mi okból jött vissza? – tettem fel a kérdést, mely akkorra már költői volt.

– Az egyik emberem felhívta a Keleti pályaudvart – választotta a nyomozó –, és érdeklődött, rendben elindult-e tegnap a 9.43-kor a kaposvári vonat. Hát nem! A forgalmista közlése szerint 9 óra tájban Kelenföld után néhány száz méterrel felsővezeték-szakadás történt, s a hangosbemondó közölte, csupán 2-3 óra késéssel indíthatók el a vonatok. Nyilvánvaló, hogy az áldozatnak nem volt kedve várakozni, visszatért otthonába, utazását másnapra halasztva.

– Egyszerűen – összegeztem az elmondottakat – Etelka váratlanul visszaérkezett! És ez okozta a vesztét! No, de – folytattam – volt kulcsa a betörőnek? Ha volt, hogyan jutott hozzá?

– Nem volt szüksége kulcsra – bökte ki a főhadnagy –, és ez az, ami nyomra vezethet bennünket. Ugyanis a betörő vastag kötelet hurkolt az erkély korlátjára, azon felmászott, majd az erkélyajtó egyik alsó ablakszemét gyémánttal kivágta és bebújt a résen. Mellesleg: a külső zsalugáter-ajtó nem volt bezárva! Az elkövető az üvegtáblát gondosan a falhoz támasztotta, és ott hagyta rajta az ujjlenyomatait. Még hozzá teljesen hibátlan formában, mintha a bűnügyi nyomozókat akarta volna megjutalmazni. Első dolgunk az lesz – vett nagy levegőt a nyomozó –, hogy kifaggatjuk a számítógépet, és ha a fickónak volt már dolga a rendőrséggel, akkor ujjlenyomata szerepel a nyilvántartásunkban. Ez esetben kilétét azonnal felfedhetjük, üstöke pár órán belül a markunkban lesz.

– És ha nem?

– Akkor mindössze annyit tehetünk, hogy ujjlenyomatot veszünk az otthon valamennyi lakójától és látogatójától is.

– Gondolja, hogy férfi volt a tettes? – érdeklődtem kétkezdő hangon.

– Csaknem biztosra tehető. Erős, széles kézre utalnak a nyomok, ugyanakkor alacsony, vékony termetre a behatolás,

olyan emberre, aki könnyedén mászkál be és ki a szűk kis ablakszemen. És bajnoka a kötélmászásnak is.

– Ha jól értem a történeteket – folytattam –, a fickó ténykedését megzavarta Etelka azzal, hogy váratlanul hazaérkezett. Ezek szerint az elkövető *tudta*, hogy a szegény nő két napra elutazott.

– Helyes a gondolatmenet – dicsért meg a fiatal rendőr –, magam is erre a következtetésre jutottam.

– És biztos abban, hogy megtámadta az áldozatot? Nem az tűnne ésszerűnek, hogy amint megpillantotta a nőt, már inalt is kifelé az ablakszemen?

– Meglehet. Ám – mint már az imént utaltam rá –, az áldozat nyakán fojtogatásra utaló kék foltokat regisztráltunk, melyek erőszakot sejtetnek. Kérdés, csupán védekezés okából fojtogatott a behatoló, avagy gyilkos szándékkal támadta meg áldozatát? A válaszadásban csupán a boncoló orvos adhat segítséget. Egyébként, ha már itt tartunk, arra szeretném önt kérni, hogy amint végeznek a nyomszakértők, vizsgálja át az áldozat szobáját. Úgy értesültem, ön közeli rokona Zerind Etelkának, meglehet, képes lesz eldönteni, hiányzik-e valami az áldozat holmija közül. Főként pénzre és ékszerre gondolunk. Vagy tán volt valami nagyobb értékű tárgy is az unokanővére birtokában?

– Két Szász Endre festmény, másról nem tudok.

– A képek a helyükön vannak – közölte Mária nővér, majd hozzátette, csatlakozna hozzám az ápolónőkkel együtt; ha már kutakodunk, rakjunk rendet, miközben felderítjük, lába kelt-e valaminek is. Köszönettel elfogadtam a segítségét, már indulófélben voltam, amikor kopogtattak az ajtón. A helyszínelők jöttek, közölték végeztek, levettek minden használható ujjlenyomatot.

– Véleményünk szerint – szólalt meg egyikük – az elkövető igencsak keresett valamit. S ami érdekes, nem is értékeket! Ugyanis – folytatta – a komód felső fiókja félig kihúzott állapotban volt, kidobáltak belőle minden fehérneműt. Ugyanakkor

a fiók sarkában egy briftasníban találtunk 63 ezer forintot, mellette meg egy díszes dobozkában ott heverték a hölgy ékszerei. Mindez nem kellett a betörőnek! Akkor hát mit kereshetett?

A választ egyelőre titok övezte. Végezetül Mátrai nyomozó arra kért bennünket, hogy másnap, csütörtök reggel 8-ra fáradjunk be a kapitányságra, szeretné jegyzőkönyvezni a valomásunkat. – Lényegében ugyanezt kell elmondaniuk, amiről most beszámoltak. Csak hát a dolgok rendje így kívánja, a szó elszáll, az írás megmarad.

Hátra volt még a feketeleves, Máriával és a két ápolónővel együtt átnézni és helyre rakni Etelka szétdobált holmiját. A sírás fojtogatott, olykor felzokogtam, amikor unokanővérem egy-egy kedvenc darabja került a kezembe. Egy alkalommal megszédültem, Vera nővér átkarolt, s a díványra ültetett; megittatott, és belém diktált valami idegnyugtató pirulát. Délután 5-re értem haza, éhes voltam, szédültem, és hányinger kínozott. Félájultam vonszolódtam a telefonhoz, értesíteni szerettem volna Zsuzskát és Tamást. Nem volt szerencsém, telefonjukat nem vették fel, meglehet, elutaztak valahová. Szerettem volna, ha felkeresnek, ha megoszthatom velük bánatom hatalmas terhét. Ugyanakkor a lelkiismeret-furdalás is gyötört, hogy mi okból, magam sem tudtam. Miközben hallgattam telefonom reménytelenül magányos bűgását, azt éreztem, igen nagy szükségem volna szeretetre, megértésre, lelki vigaszra valakitől, olyantól, aki mellettem áll a bajban és bánatban, akinek én mindenkinél fontosabb vagyok.

Másnap reggel valamennyien ott tolongtunk a rendőrségi épület egyik kies folyosóján. Nem volt kedvem a tanúként beidézett nővérek egyikével sem beszédbe elegyedni, zsebkendőmbe temettem az arcom, sírást mímelve ácsorogtam, reménykedve, hogy hamarosan véget ér a vegzatúra. Harmadiknak szólítottak, Mátrai az asztalánál ült, ahogy meglátott, épp csak biccentett felém. Miután jegyzőkönyvezte a tegnap elhangzottakat, meglepetésemre közölte, hogy tanúként óhajt kihallgatni!

Bámulatos, mit el tud viselni az ember! Szent meggyőződésem volt, ha egyszer a BRFK üvegpalatájában vállatnának, azon mód kiszállna belőlem a lélek. És most? Itt ülök szemben egy nyomozóval, és képes vagyok válaszolgatni neki. Az első kérdése így hangzott:

– Ön hol tartózkodott 2007. szeptember 25-én, azon a napon, amikor unokanővére feltételezésünk szerint elhalálozott?

– Reggel 8-tól fél 6-ig a munkahelyemen voltam – válaszoltam kissé kelletlenül.

– Van valaki, aki alibit igazolna önnek? – kérdése szíven ütött, hirtelen megfordult velem a szoba.

– Legkevesebb 10-15 főt tudnék megnevezni, többen a szobatársaim, másokkal meg ebéd közben, kávészünetekben találkoztam.

– Legyen kedves minden személy nevét és személyes adatait feljegyezni, a jegyzéket aláíratni velük, valamint két tanúval is.

– Főhadnagy Úr, kérem, gyanúsított vagyok?!

– Egyelőre nem. Ha még nem vette volna észre, csupán tanúként hallgatom ki önt.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Az örökség

Miklóst fogadni kiautóztam a repülőtérré, gondoltam, kellemesebb, ha én viszem be a szállodába, ahelyett, hogy sorba kelljen állnia taxiért a droszt előtt. Alig ismertem meg, utoljára a férjem halála után, még 1997-ben láttam, jól emlékszem, azt a tanácsot kaptam tőle, hogy térjek vissza magyarhonba. Tíz év elteltével meghízott kissé, nehezebben is mozgott, haja megőszült és meg is ritkult, ám mosolya a régi maradt. Gyásza ellenére örömmel csillant fel a szeme, magához ölelt, arcomra két oldalt puszikat nyomott. Így közelről nézve felismertem benne a két hete elhunyt Etelka vonásait: a jellegzetes arcformát, a nagyra nyílt kék szemeket, a kissé görnyedt tartást, állán a csöppnyi grüberlit.

Méltányolta, hogy kocsival jöttem érte, az egyik Dunaparti szállodában bérelt szobát, amikor odaértünk, meginvitált *löncsre*, magyarán szólva uzsonnára. Miután jóllaktunk, arra kért, számoljak be részletesen Etelka jobb létre szenderüléséről és az életmódjáról, ugyanis gyanítja, hogy az elmúlt évek megpróbáltatásai nagymértékben okozói voltak nővére nem várt, hirtelen halálának. Eleget tettem a kérésnek, szótlanul hallgattott, csak elvétele kért pontosítást, amikor olyasmiről szóltam, ami egy Amerikában élő számára érthetetlennek bizonyult. Később ingerülten felvetette, mért nem fordult Etelka pszichiáterhez? S, ha ő maga nem tette, mi többiek, rábeszélhettük volna, hogy keressen valakit, akiben megbízhat; folytasson bizalmas eszmecserét egy arra érdemes lélekgyógyással.

– Nálunk az USA-ban – tette hozzá –, alig van ember, akinek ne volna lelki segítője, ahogy fogorvos és belgyógyász nélkül sem élhet az ember, az agy, illetve a lélek gyógyítása, karbantartása is elengedhetetlenül szükséges. Kiváltképp olyan esetekben – mondta nyomatékkal –, mint amilyen tüneteket voltál szíves velem ismertetni.

– Hallottad volna Etelka véleményét a pszichiáter aszszonnyól, aki megpróbált neki segíteni! Az előírt gyógyszereket a lefolyóba dobta, azt mondta, biztos benne, hogy az orvosnő meg akarja mérgezni őt!

– Végül is mi volt a halál oka? Erről eddig még nem beszéltél.

– Igen. Nos... a törvényszéki orvos elvégezte a boncolást, a rendőrség azonban hallgat, eredményt nem közöl. Kósza hírek arról szólnak, meglehet, Etelka végül is agyvérzésben halt meg, ám ennek kiváltó oka minden bizonnyal megtámadása volt, ugyanis fojtogatásra utaló kék foltokat – ujjnyomokat – találtak a nyakán. Tény, hogy az utóbbi években megromlott az egészsége, gyakran szenvedett gyomorfájástól, bélproblémáktól; orvoshoz nem fordult, teljesen egészségesnek mondta magát, betegségét méregkeverők praktikájának tulajdonította.

– Ki akarta volna megmérgezni?

– A már említett Ágost atya, illetve annak famulusai.

– Döbbenetes! – sóhajtott fel Miklós. – El nem képzelhetem, mi válthatta ki nála ezt az állapotot, családukban – bökött a levegőbe mutatóujjával – sem a felmenőink, sem az oldalágiak közt nem fordult elő terhelttség. Lehetett valami az életében, amire senki sem figyelt fel, szerintem a vénlányság ment az agyára, az amerikai gyógyászok szerint végzetes következményekkel járhat, ha valaki nem él kiegyensúlyozott szexuális életet. Vagy talán tévednék?

– Nem hiszem. Tudod, rokonaink a családtagok szerelmi ügyeiről mindig is naprakész információval rendelkeztek, s Etelka volt az egyetlen, akiről úgy hírtett, nem adódott szerelmi viszony az életében, hogy környezetében még „udvarló” sem fordult elő.

– Akkor hát jó lehet a tippem! Mondd csak, Etelka nem szeretett bele az öregedő nők utolsó fellángolásával abba a papba? Ám gátlásai és vallásossága miatt még a gondolat csíráját is igyekezett kirekeszteni az agyából, s ennek tudható be, hogy

üldözőként tekintett rá, holott viszontszerelemre vágyott. Ó, Mártikám! A szerelem és a gyűlölet ikertestvére egymásnak, a szerelem ellentéte nem a gyűlölet, hanem a teljes közöny.

– Az én agyamban is felmerültek ilyen gondolatok, ám mit volt mit tenni? Játszottam a hiszékeny maflát, mintha egyet-értenék vele, ha megkíséreltem volna *kijózanítani*, rám is rám fogta volna, hogy Ágost atyának, a *főgonosznak* a megbűvöltje vagyok. S mit mondjak, amikor utoljára találkoztunk, megneszelve eltitkolt véleményem, megfenyegetett és kilátásba helyezte, hogy megszakítja velem a rokoni-baráti kapcsolatot.

***

Miklós látogatását megelőzően rengeteg tennivalóm akadt. A derék férfiú még ideutazása előtt közölte velem telefonon, hogy válasszam ki a Farkasréti Temető legszebbik sírhelyét, a kőfaragónál rendeljek valami díszes sírkövet, melyhez egy ember nagyságú angyal támaszkodik. A figura készüljön hófehér márványból, s szabadon maradt kezével mutasson a mennybolt felé, ahová Etelka távozott. Tudja jól, közölte, a sírhant végleges formáját csupán hónapok múlva veheti fel, egyelőre állítsanak fejfát a sírhalom végébe, hogy a temetésen legyen hol lerógni az illő kegyeletet. Azt is megígérte Miklós, jövőre, halottak napjára eljön Budapestre egész családjával, mert magyar rokoni társaságában szeretné felavatni a mauzóleumnak is beillő sírhantot.

A közjegyzői hivatalba is be kellett mennem, kértem, hozzák előbbre a hagyatéki tárgyalás időpontját, ugyanis az egyetlen közvetlen hozzátartozó – az elhunyt öccse – nem ér rá heteket várni, tekintve, hogy New-Yorkban lakik. Némi meglepetéssel vettem tudomásul, hogy Etelka végrendelkezett. Kire mit hagyományozott, az majd csak a tárgyaláson tudható meg; nem mintha különösebben érdekelt volna, a hátam borsózdott

még a gondolattól is, hogy örököljem szobája teljes berendezését.

Volt még gondom a gyászjelentések szétküldésével is, ki kellett derítenem az érdekeltak lakcímét, elérhetőségét. Napokig bújtam az Internetet, küldtem rengeteg e-mailt, telefonálgattam össze-vissza, érdeklődtem rokonoktól, barátoktól Etelka ismerőseinek holléte iránt. Végül csak-csak összejött minden.

– Mennyivel tartozom? – érdeklődött Miklós. Kis cetlit vettem elő, melyre felírtam a temetés költségeit és a kőfaragónak adott előleget.

– Szó sem lehet ennyiről – háborodott fel az amerikai rokon –, szeretném honorálni fáradozásaidat is! – Mosolyogva hárítottam, emlékeztettem unokabátyámat, Magyarországra településem előtt tájékoztattam őt anyagi helyzetemről. Megnyugtattam, ügyvédek jól gazdálkodnak a vagyonommal, kitűnő befektetéseket eszközölnek, s továbbra is jól fialnak apám és férjem szabadalmi. Unokabátyám elhűlve kapkodta fejét az összegeket hallván, mint tekintélyes üzletember, megjegyezte, jól választott családunk ügyvédet, ő maga sem kezelhetné hatékonyabban a vagyonomat, ha történetesen őt bíztuk volna meg. Természetesen ezek után szó sem lehetett arról, hogy néhány ezrest dugjon a zsebembe „munkadíj” gyanánt.

– Valamit nem értek – mondta eltöprengve. – Ha ennyire sok a pénz, mi okból élsz ennyire szerényen, elégedsz meg egy kétszobás lakással, és egy társasüdülői nyaralóval Balatonfüreden? – Ismételten csak őt idéztem, emlékeztettem, óva intett, hogy hazámban letelepedve, szórjam a pénzt.

– Igazad volt – emlékeztettem korábbi szavaira –, ha kiderülne gazdagságom, várhatnám a betörőket, élhetnék rácsok mögött, sipító biztonsági berendezések védelmében. A munkahelyemről kinéznének, a turistatársaim elfordulnának tőlem, még a családtagjaim sem igen nyitnák rám az ajtót, legfeljebb azok látogatnának, akik anyagi segítséget remélnének tőlem. Úgy bizony! Ez nem Amerika, hanem Magyarország! S a hazai

társadalmi *elit* nem oly vonzó, hogy közjük szeretnék tartozni én is. Hidd el, nem érdemes aggódni miattam, olykor kedvem támad kiruccanni a nagyvilágba, elutazni oda, ahol nincsenek ismerősök. Ilyenkor megengedem magamnak a legnagyobb luxust, amellet komoly összegeket költök jótékonyági célokra, névtelenül támogatok néhány szeretetszolgálatot is.

– Remek nő vagy, Mártika, drága! Állíthatom, ebben a családban mi ketten vagyunk a legtalpraesettebbek, akiknek helyén a szíve és az esze!

– Mégsem voltunk képesek Etelkát megmenteni. Ha nem tudnád, felajánlottam, veszek számára egy lakást, amit magára zárhat kedve szerint. Ám nem kért belőle, valami arra készítette, hogy az Otthonban maradjon, s így ott teljesedett be végzete.

– Visszatérve Etelkára, szerinted mit kerestek nála? Hiszen – ahogy mondod –, érintetlenül hagyták a pénzét és az ékszereit.

– Fogalmam sincs. Mondd csak Miklós, nem küldtél neki valaha valami értékesebb holmit?

– Nem. Sohasem küldtem neki mást, mint pénzt. Ám abból eléggé sokat.

– Tudom. Akkor hát rejtély marad a rejtély, talán valami hibbant csavargó látogatta meg.

Október 4-én, alig pár napra rá, hogy Miklós megérkezett, hantoltuk el megboldogult unokanővérem. A temetésen számos ember vett részt, eljöttek olyanok is, akik valahonnan más-honnan értesülhettek a halálesetről, mert ismeretlenségük okán nem küldtem nekik gyászjelentést. Rövid gondolkodás után Ágost atyát is értesítettem, nem jött el, ám díszta virattal válaszolt. Mária nővér ugyancsak sürgönyt küldött, a pszichiáter asszony nem reagált az értesítésre, azonban a Százszorszép Időotthonnak számos lakója jelenlétével tisztelte meg Etelka emlékét.

A szertartást követően Miklós közös ebédre hívta meg a családtagokat. Nem vette tekintetbe, hogy Etelka haragot tartott Ödön bácsi leszármazottaival, meghívta mind az anyai, mind az apai ági rokonokat, a létszám pontosan 55 főt tett ki. A hotelben

– ahol Miklós megszállt – került sor a díszebédre, a menü hat fogásból állt, melyhez mindenki tetszése és befogadóképessége arányában választhatott italokat. Számomra is újdonság volt az összejövétel, a jelenlévőknek több, mint a felét nem ismertem, többükről sohasem hallottam, s hasonlóképp voltak ők is énvelem.

Miután búcsút vettem Miklóstól, a rengeteg élménytől és rengeteg evés-ivástól kifáradva hazatértem, belebújtam kedvenc pongyolámba, s fotelembe vettem magam. Mielőtt elbóbiskoltam volna, még eszembe ötlött, talán fordulópont volt számomra Etelka temetése, nem csak unokanővéremtől vettem örök búcsút, hanem le kell zárnom életemnek egy nem mindennapi korszakát is.

Október 9-re tűzték ki a hagyatéki tárgyalást, rajtam kívül Miklós, Zsuzska és Tamás volt jelen, mi, akik szerepeltünk Etelka végrendeletében. Unokanővérem megtakarított pénzét – azt a bizonyos 63 ezer forintot – a temetésre szánta, az ékszereit, mint családi emléket Miklósrá hagyta, míg engem az egyik Szász Endre festménnyel, s legértékesebb bútordarabjával, a csinos kis antik szekreterrel ajándékozott meg. A másik képet Zsuzska kapta, együtt elhalt rokonunk összes bútorával és egyéb holmijával. Etelka ennél a tételnél megjegyezte, Zsuzska használja örökségét vidéki házának felszereléséhez, ha mutatós a berendezés, több lesz a vendég, s a bevétel hozzájárul majd anyagi helyzetének javulásához. Tamás sötét arccal hallgatta a végrendelet felolvasását, megalázónak tartotta, hogy csupán a felesége, s nem ő, a vérszerinti rokon van megemlítve általános örökösként. Miklósnak is alig győztem magyarázni, Etelka szerint Tamás is az atya embere, egyike a gonoszoknak; Zsuzskának meghagyta, mielőbb váljon el tőle, rendezkedjék be vendéglátásra a mostanság vásárolt tanyán. Mondanom sem kell, hogyan fogadta Miklós nővére hobbant gondolatát.

***

A hagyatéki tárgyalás lezajlása után Zsuzska arra kért, keressem fel vele együtt a Százsorszép Otthont, nézzem át a rengeteg holmit, Etelka örökségét, s válasszak ki bármit, ami unokanővérem emlékét felidézi nekem. Hozzátette, restelli is, hogy ő az első számú kezdeményezett, holott engem illetett volna meg Etelka hagyatékának oroszlánrésze. Nem győztem nyugtatgatni, drága rokonunk bölcsen tette, hogy így rendelkezett, a szekreternek is csak selejtezés révén tudok helyet biztosítani, eszem ágában sincs bútorraktárrá alakítani meghitt otthonomat. – Egy-két darabot majd kiválasztok – nyugtattam meg a kedves nőt, aki a korrektség mintaképe volt.

Végül Etelka ridiküljére esett a választásom, az ízléses, valódi bőrből készült, bordó színű táska illet a télikabátomhoz. Egyebet nem kértem; egész idő alatt, míg Etelka apartmanjában tartózkodtam, a sírás fojtogatott. Igazából ekkor vettem búcsút tőle, a temetésen lekötött a gyászoló közönség, amellet borzadva szemléltem a koporsót, melyben az egykor oly virulens nő boncolástól szétszabdalt, majd valahogyan összetákoltt, fekete ruhába bújtatott teste feküdt.

Hazaérve kinyitottam a bordó ridikült, csodálkozva láttam, hogy benne vannak Etelka maradék iratai, pénztárcája némi készpénzzel, s a cipzáras oldalzsebben ott lapul apartmanjának kulcsa is. Első gondolatom az volt, hogy le kell adnom a gondnoknőnek. Később kattant az agyam, valami sajátos ötlet vert tanyát fejemben, s a kulcsocskát ott hagytam, ahol felfedeztem.

Másnap – lévén vasárnap – nekiálltam átrendezni a lakásomat, örökségemnek, az antik szekreternek akartam megtalálni a legméltóbb helyet. A festményeim közé is be kellett illeszteni a Szász Endre képet, a házmester-fiút kértem meg, hogy a megfelelő kampót szakszerűen építse be, nehogy már a neves festő képe – magát elunva – lebukfencezzen, esetleg még kókuszon találva engemet is. Hétfő délután jöttek a szállítók, elhelyezték a kijelölt sarokban az *örökséget*; miután magamra maradtam,

bútorfényt, vizes és száraz törlőrongyot kerítettem, és megkezdtem a nemes darab kezelését. Örömmel fedeztem fel, hogy a tisztogatás és a fényezés jót tett a szekreternek, az antik holmi csillogott-villogott, mintha nem is ősrégi volna, hanem vadonatúj, melyet egy ügyes asztalos épp most adott ki a kezei közül.

Először a felső, lehajtható ajtót nyitottam ki, két polcot pillantottam meg a bútordarab belsejében, nekiláttam a pucoválnak, italok tárolására szántam ezt a fach-ot. Alatta egy nagyobb fiók, legalul meg kihajtható kisebb ajtó foglalt helyet, e mögötti rekeszben már nem volt polc, tágas volt, nagyobb edények, porcelánok befogadására kész. Letérdepeltem, úgy nyúltam a belsejébe, előbb a vizes, majd a száraz ronggyal kezdtem el a tisztogatást, körültapogattam a rekesz oldalait, s amint a hátsó falnál kaparásztam, amolyan kallantyú-szerűségbe akadt bele a kezem. Azt hittem, valami beékelődött az alaplap mögé, húztam, forgattam a kiálló fadarabot, majd riadtan kaptam el a kezem: az alsó lap fele lassan emelkedni kezdett, feltárva rejtekét, egy kicsiny rekeszt.

– Titkos fiók! – konstataáltam csodálkozva, s amint jobban megszemléltem, felfedeztem benne egy lila szalaggal átkötött levélcsomót. Ráismertem, ezt a köteget láttam, amikor a Cecília Otthonban Etelka holmiját rendezgettük. Óvatosan a rekeszbe nyúltam, kezembe vettem a különös szerzeményt; nem vitás, ez volt az a csomag, amit Ágost atya oly kimeredt szemekkel bámult, hogy még az áldást osztó keze is a levegőben maradt. Csodálkoztam is, mi kelthette fel az érdeklődését, mi lehet olyan érdekes néhány megsárgult levélen. Meglehet, tán a lila szalag ihlette meg, melynek romantikus felhangjai még egy pap szívében is kelthetnek érzelmeket. Az is az eszembe ötlött, hogy Etelka mily gyors mozdulattal kapta fel a levélköteget, s rejtette el szekrénye mélyébe.

Abbahagytam a tisztogatást és a szekreter berendezését, s kezemben a levélköteggel, a díványra vetettem magam. Kibontottam a maslit, kilenc darab levél hullott szerteszét ölembe. Ke-

zembe vettem a legfelsőt, csodálkozva pillantottam a címzésre: *Zerind Etelka, Pápa, Poste restante*. No, és a feladó: *Kovacsics János Wiener Neustadt Lager 5/2. Österreich*. Percekig tartott, amíg megemésztettem a látottakat. Az első, ami feltűnt a címzésen, hogy *postán maradó*. Ez arra utal, hogy a férfi, aki Ausztriában tartózkodik, nem szeretné, ha Etelka szülei kezébe kerülne a levél. A kíváncsiság furdalt, mint kukac az almát! Az egykor valamilyen éles eszközzel gondosan felbontott legfelső boríték-ból némi székenyezéssel kiemeltem a levelet. Jó, hogy nem álltam, mert egyből hanyatt estem volna, amint a megszólításra esett a tekintetem.

Etelkám, Drága Szerelmem! – olvastam, majd a levél felső sarkába írt dátumot vettem szemügyre: *1957. január 26.* – Etelka ekkor 19 éves volt! – eszméltem, s a szerelme, nyilván disszidált, ahogyan mi is tettük, az 56-os események okán. Mohón olvasni kezdtem, jól sejtettem, a férfi részletesen leírta szökevényének teljes történetét. Egy molnár vezette át a tízfős csoportot a határon, volt, hogy a havas, latyakos földön hason csúszva mentek, máshol gödröket, buckákat kellett átmászniuk, egy kisgyerekes házaspár is velük tartott, zsebkendővel tömték be a rémült csecsemő száját, nehogy sírására felfigyeljenek a határőrök. Néhány lövés is eldördült a közelükben, bár a molnár nyugtatta őket, ezek csak figyelmeztető durrogtatások, meglehet, valami állatra lődöztek az unatkozó katonák. Írt a táborról is, ahol ideiglenesen elhelyezték, azt ígérték, pár hét, és munkát kapnak, letelepedhetnek rokonaiknál, esetleg szobát vagy lakrészét bérelhetnek.

A levél utolsó oldala szerelmi ömlengéseket tartalmazott, írója sorain látszott, hogy nincs egészen otthon a helyesírásban és a szépirodalmi nyelvezetben, a rajongó szavakat ügyetlen hasonlatokkal övezte, Etelkát több helyen is *imádott kisanyámnak* nevezte, azt is megjegyezte: szerelmese oly édes, mint egy málnaszörppel leöntött dobostorta. Nagy kerek betűkkel róttá tele mind a négy oldalt, látszott, hogy írása nem kiírt, inkább

gyakorlatlan kézre vall. Izgatottan vettem kezembe a következő levelet, ez február 14-én kelt, hasonló szerelmi vallomásokkal volt ez is teli. Ám kiderült, március elsejétől állást kap a szerelmes férfiú, maradhat Bécsújhelyen, közel a határhoz, közel szerelmeséhez is. Ami ismét megdöbbenett, hogy Etelka választottja finommechanikus, és tíz éves gyakorlattal rendelkezik. – Ezek szerint legkevesebb tíz évvel idősebb Etelkánál! – csóváltam meg a fejem. – Hogy az ördögben kerültek ezek össze, amikor Etelkát hét lakat alatt őrizték szülei... És ez sem volt minden. A levélhez utóirat járult: *Drága Szerelmem!* – írta Kovacsics. – *Ne aggódj, Olga bele fog menni a válásba! Már írtam is neki, ő fogja kezdeményezni a dolgot, mert én disszidens vagyok.*

Ez azért már nekem is sok volt. Bár nem kedveltem Andrea nénit, s Bálint bácsi sem állt közel a szívemhez, őszinte sajnálat ébredt bennem Etelka szülei iránt, felsejlett előttem megrázkódtatásuk, amikor lehull a lepel a titkos szerelemről, s meglehet, Etelka Ausztriából int búcsút nekik.

Újabb levelet vettem a kezembe, ez március negyedik keltezésű volt. Azt hittem, nagyobb meglepetés már nem érhet, ám a sorok úgy hatottak rám, mint a bombarobbanás. Már a megszólítás is szíven ütött: *Drága Szerelmem, Egyetlen Etelkám, én igaz, nagy szerelmem, én asszonyom!* A folytatást olvasva elállt a lélegzetem. A férfi idézte Etelka levelét, melyben a lány arról adott hírt, hogy áldott állapotban van. A férfi tudni vélte, mikor is történt a fogamzás: *Az a három nap karácsony és szilveszter között, amikor iskolai kirándulást mondtál a szüleidnek, és elbújtunk Nyárádon, a nénikém házában, aki volt olyan jó, hogy magunkra hagyott bennünket. Ó, le sem merem írni, micsoda boldogságot éltem én át, s úgy éreztem, Te is, drágám, osztottál a vad ölelések érzéki gyönyörűségében!*

Számolni kezdtem. A levél írásakor Etelka csaknem a harmadik hónapban volt. Vajon mikor tudtak meg mindent a szülők? Mert meg kellett tudják! Hová is mehetett volna Etelka,

a férfit követő disszidálást nyilván nem vállalhatta, akkoriban már szinte lehetetlen volt a határon átjutni, áldott állapotban, támasz nélkül teljesen reménytelen. A következő levél – áprilisban kelt – éppen ezt a problémát taglalta, Kovacsics arra kérte szerelmét, minél később adja szülei tudtára állapotát, különben apja, aki szülész-nőgyógyász, erőszakot alkalmazva még képes elhajtani a magzatot. *Drága Szerelmem! – írta – Olga 10 éven át nem tudott gyermeket szülni nekem, és a pimasz még engem hibáztatott, azt mondta, baj van a férfiasságommal! Hát lám csak, nincs semmi baj. Könyörgöm, vigyázz a babára! Az életünk csak úgy lesz teljes, ha családban élhetünk. Amint lehet, kihozlak benneteket Ausztriába, ehhez tartsd magad!*

Ekkor már reszkettem az izgalomtól, a kíváncsiság teljesen a hatalmába vonta, már nem voltak skrupulusaim a levéltitok megsértése miatt. Szinte faltam Kovacsics üzeneteit, a májusban írt levélből megtudtam, Etelkát szülei kivették az iskolából – el kellett halasztani az érettségit – az okból, hogy a lány „tüdőbajt” kapott. „Gyógyulása” érdekében tiszta levegős, hegyi falut javasoltak neki az orvosok, a család a lányt Sibrikben helyezte el. A férfi soraiból kitűnik, mily borzalmas szidalmakat kapott a megesett lány a szüleitől. Apja felpofozta, és hasba rúgta, amikor ezt olvastam, sírva fakadtam! Átkozott szülő! Ezt képes tenni egy nőgyógyász a saját lányával? És ha a magzat elhal, netán megsérül, és nyomorék, vagy csökkent értelmű felnőtt lesz belőle?!

Az ezt követő borítékokon megváltozott a címzés: *Sibrik, Fő-utca 8.* szerepelt. Ide száműzték hát Etelkát, már nem kellett titkolni a levelezést.

Az utolsó üzenetet, mely július végén érkezhetett, csodálkozva vettem a kezembe. A levélen nem volt feladó, a bélyeg is különbözött a többitől, s a címzés sem a megszokott kéztől származott. Egyetlen papírlapot emeltem ki a borítékból, széthajtogattam: gyászjelentés volt. Hírül adta, hogy Kovacsics János – élt 33 évet – 1957. július 15-én autóbaleset következté-

ben elhalálozott. Már nem volt könnyem, amit elsírhattam volna, száraz szemmel ültem mozdulatlan, akár egy szfinx, mely értetlenül bámulja a felfoghatatlan emberi sorsokat. Tán egy-két percig, vagy órákig néztem a semmibe, remegő kezem egyre szorította az értesítést. Akkor végre felsejlett előttem Etelka titka, már tudtam, mért maradt magányos, mi okból nem volt képes más férfit szeretni. Csupán egyetlen egyszer lángolt még fel a szíve, sok-sok év múltával, amikor első szerelme emléke már köddé vált az idő rettentő terében. De amikor szerelmes lett, a benne ébredt vad érzést nem merte felvállalni, tán büntette is magát, mert hűtlen lett éteri párjához. A gyűlöletbe menekült... tettei, fura üldözési mániája, vad képzelgésai csupán a felszínt jelentették, habot, összekuszált szirmokat és virágokat, melyeket magával sodor a rohanó patakok árja...

Másnap folytattam a szekreter kitakarítását, zseblámpával bevilágítottam belsejébe, hogy kifürkésszem a lapot felemelő kallantyú működését. Amint lámpám fénye a titkos rekesz mélyére esett, fényképet pillantottam meg, kivettem, az ablakhoz léptem vele. Férfi mellkép volt, nyilván Kovacsics Jánost ábrázolta, a fiatalember magas homlokú, erős állú, jó képű jelenség volt, ajka fölött keskeny bajuszt viselt, szeme mosolygott, s úgy nézett a szemlélőre, ahogy szerelmes bámulja imádottját. És akkor felismertem... Igen, ő volt az a fiatalember, aki 1956 nyarán az asztalunkhoz ült a cukrászdában. Még nekem, a süvölvény-lánykának is feltűnt, micsoda szemekkel bámulja egymást Etelka, s az odatelepedett férfi. Meredten néztem a képet, könnyekig meghatott ez a mélységes szerelmet kifejező szempár; Edward nézett rám így, amikor szerelmünk ébredezett, és akkor is ilyen volt tekintete, amikor megkívánt, szeretkezni akart velem. Istenem! Mit szenvedhetett Etelka, hogy elvesztette imádott párját, szíve alatt a megfogant magzattal...

Hirtelen ugrottam talpra, megbotlottam, az asztalnak estem. – Mi lett a gyermekkel?! – kiáltottam fel a szoba falára meredve –, ha megszületett és életben maradt, akkor közöm van

hozzá, az unokahúgom, vagy tán az unokaöcsém. Meg kell keresnem – hasított agyamba a gondolat – ha él, most kábé 50 éves. És ő Etelka valódi örököse, őt illeti mindaz, ami anyjától megmaradt. Bármily csekélység is, ám eszmei értéke nagy, és ha megtalálom Etelka utódját, kötelességem törődni vele. Ki tudja, hátha nehéz a helyzete! Beteg, vagy szegény, problémás a családi élete, valami okból segítségre szorul. Meg kell keresnem, mondogattam magamban újra és újra, ez lesz majd életem csúcspontja, a legnehezebb, a legfelelősségteljesebb kutatás!

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Márta nyomozni kezd

Nyilvánvaló volt, hogy Sibrik falucskában kell felkutatnom a házat, ahol meghúzta magát a szerencsétlen lány, a cím alapján könnyen fellelhetem. Fő utca 8 szám – idéztem magamban a levél címezését, az utcát nyilván könnyű lesz megtalálni, már csak az a kérdés, miféle történetet adjak elő az ott lakóknak, akik ezelőtt 50 évvel tán még meg sem látták a napvilágot. Gáborral közöltem, pár napig ne várjanak, fontos családi ügyben kell útra kelnem. Kissé rezignáltan annyit mondott: ahhoz képest, hogy egyedülálló vagyok, többet foglalkozom a családommal, mint az, akinek fészekalja gyermeke van. Szégyenkezve köszöntem el tőle, majd azonmód nekiláttam a pakolásnak, két napra való holmit válogatva össze. Még átfutott az agyamon, talán szólni kellene Mátrainak, majd úgy határoztam, a rendőrség segítségére csak akkor fanyalodom, ha egymagam semmiképp sem tudok zöldágra vergődni.

Másnap már a gépkocsimban ültem és Nyugat-Magyarország felé vettem az irányt. A Kőszegi-hegység öblében fekvő, tiszta levegőjű és ritka természeti szépségeiről híres üdülőfalut Csepreg felől közelítettem meg; kerestem a Fő utcát, ám ilyet nem találtam, egy arra járó öregember olyasmit motyogott, hogy nyilván a Petőfi út viselhette egykor azt a nevet. A 8-as szám alatt valami középületet találtam, a mellette álldogálóktól kértem felvilágosítást, megemlítve, hogy az 1950-es évek Fő utcáját keresem. Végül egy idős, kissé roskatag asszony igazított útba, elmagyarázta, a Sugár útra menjek. Figyelmeztetett, a számozás megváltozott, a régi 8-as számú porta jelenleg a 11-es számot viseli.

Csinos parasztház előtt találtam magam, mely már csak formáiban idézte az eredeti épületet, átalakították, modernizálták, sejtettem, hogy helyiségei már jobban igazodnak a mai igényekhez, mint a régi, fürdőszoba nélküli viskók belső tere. A

kertben idősebb, ősz hajú asszonyt fedeztem fel, szűk nadrágot és otthonkát viselt, nagy lendülettel ásott valami gödröt, talán a közelítő télre készítette fel díszes kertje növényeit. Megzörgettem a léckaput – csengőt nem találva –, rám sem hederített, időbe telt, míg végül felfigyelt. Kezét ruhájába törölve sétált a kapuhoz.

– Jó napot kívánok, mi járatban van a kedves hölgy?

– Jó napot – viszonztam köszönését –, érdeklődnék valakiről, aki valamikor régen, cirka 50 évvel ezelőtt a maguk házában lakott.

– 50 év? – nevetett fel az asszony. – Akkoriban töltöttem be huszadik életéveimet. Honnan tetszett jönni?

– Budapestről – válaszoltam –, ám valójában pápai születű vagyok. S akit keresek, egy lány, aki rövid időre Pápáról költözött ide. Kissé szövevényes történet – mosolyodtam el szabadkozva –, ha szánna rám egy kis időt, elmondanám különös küldetésem lényegét.

– Hát... tesszen csak bejönni, ha tudok segíteni, hát megteszem.

Az ámbitusról mentünk be a ház belsejébe, meglepődve tapasztaltam, hogy a szobában búbos kemence ontja kellemes melegét. A padkán parasztruhás, feketekendős vénasszony kuporgott, jöttünkre mormolt valamit, tán köszönést, esetleg elutasítást, szívélyesnek semmiképp sem mondhatót. Az asszony türelmemet kérte, amíg kezét mos és rendbe teszi magát, kiperdült a szobából, én helyet foglaltam és nézelődtem. Ha népművészeti értékek felkutatása lett volna jövedelem célja, sikerként könyvelhettem volna el utam. Kalotaszegi festett bútorok, értékes kézimunkák, dísztárgyak vonták magukra figyelmemet, háziszóttas szőnyegek, gondosan kimunkált falvédők színesítették a tágas szobát. Az asszony átöltözve, megfésülve érkezett vissza, kezében tálca, melyen üveg bor, két pohár és egy tál sütemény pezsdítette fel érzékeimet. Kedvesen kínálgatott, ám

mielőtt elfogadtam volna bármit, bemutatkoztam, megemlítve, hogy unokanővérem, Zerind Etelka ügyében járok el.

– Nem ismerős önnek e név? – néztem az asszonyra reménykedve.

– Nem, nem – mondta szapora, színtelen hangon, majd töltött a poharamba és a magáéba, s egészségemre kínálta az italt. A vénasszonynak nem töltött, látszólag tudomást sem vett arról, hogy egy harmadik személy is a szobában leledzik. Kissé akadozva elmeséltem, mi járatban vagyok, érezhető részvétellel hallgatta a történetem. Többször rákérdeztem: *valóban* nem hallott Zerind Etelkáról, aki tán itt, éppen e házban szülte meg gyermekét?

Udvarias volt és tapintatos, ám közlendője rideg, határozott, s némileg elutasító volt. Sohasem hallott ilyen nevű nőről, az meg, hogy valami megesett lány gyermeket szült volna e házban, kizárt dolog, teljes képtelenség. Darabig még próbálkoztam, véltem, talán a szomszédban, vagy házuk közelében történt az eset, szerettem volna néhány *alákérdezéssel* beismérésre bírni, ám csupán annyit értem el, hogy vendéglátóm egyre ingerültebb lett, hovatovább attól tartottam, kiutasít lakásából. Még elbeszélgettünk erről-arról, dicsértem a szoba berendezését, értékelve a népművészeti tárgyakat; elmondtam, rendkívül hangulatos a búbos kemence, nem gondoltam volna, hogy ily kedves helyiségben tölthetek egy kis időt. Végül megköszöntem az italt és a süteményt, elnézést kértem a zavarásért, s távoztam épp oly tudatlanul, mint ahogyan jöttem.

– Nem nekem való a detektívesdi – gondoltam szomorúan, legszívesebben azonnal beültem volna az autómba, s hagyom a fenébe az egész nyomozást. A belső énem azonban lebeszélt erről, ha már itt vagyok, gondoltam dacosan, bejárom ezt a kedves kis falut. Ödöngtem, nézelődtem, megtekintettem a Millenniumi Emlékparkot, találtam egy tájjellegű, magyaros ízeket kínáló vendéglőt, belakmároztam, megkóstoltam a főnök kedvencének kikiáltott menüt. Felkaptattam a falu nevezetesség-

geként számon tartott Szent József kápolnához, sétálgattam a fölötté lévő keskeny hegygerincen, gyönyörködtem az októberi erdő színpompájában, szívtam a szennyezetlen, üde levegőt. Végül a Népművészeti Műhely alkotóházába is bekukkantottam, az intézmény hagyományápolást, nemzeti értékeink megtartását és népművészetünk megőrzését tűzte ki céljául. A délután lassan az estébe hajlott, elhatároztam, itt maradok éjszakára, kivettem egy szobát az Avar Hotelben, nem csalódtam, a kis kuckó rendes volt és tiszta, s az ablakból nagyszerű kilátás tárult elém, amint az apró házakat, őszi kerteket vettem szemügyre. A paraszt-barokk bútorokkal berendezett étterem hangulatos volt, ám csaknem teljesen üresen kongott, alig néhány asztalnál ült egy-két italozó ember, egymagamban fogyasztottam vacsorámat, mely mindössze teából és két szendvicsből állt.

Az étterem csendjét hirtelen krákogó, öreges beszéd verte fel, melyre válaszként az egyik felszolgáló kiutasító hangja volt a felelet. Megfordultam, s legnagyobb megdöbbenésemre a bejárat közelében a délelőtti látott vénasszonyt fedeztem fel. Valami azt súgta, a nő miattam jött, felpattantam székemről és hozzáléptem.

– Jó estét, néni, úgy emlékszem, mi már találkoztunk! Netán engem keres?

– Igen! – kiáltotta, majd a pincérhez fordult: – Na lássa, hogy igazam vót, megbeszéltük a találkozót! – A felszolgáló elnézést kérve hagyott magunkra bennünket, én az asztalomhoz invitáltam a fura látogatót, majd megkérdeztem, mivel kínálhatom.

– Semmivel se – mordult rám – más okból jöttem, no de, amit mondani fogok, az legyen titok! Érti, kedves? Senkinek egy szót se, főleg az én utálatos húgom előtt tarcsa a száját, mer az, ha megtuggya, hogy errefelé sertepertélek, seprővel ver ki a csicsás szobájából.

– Én már kora reggel útra kelek, nem hiszem, hogy alkalmam volna bárkivel is beszélgetni. Köszönöm, hogy felkere-

sett, ha bármit mond is, hálával fogadom. Nem tévedek, hogy az unokanővéremről volna szó?!

– Igen, az Etelka kisasszonyrúl. Én már akkor meglett asszony vótam, a férjemmel, a három gyerekünkkel és a húgommal laktuk azt a házat. Katuska éppen férjhez menni készült, szűkösen vótunk pénz dógában, penig kellett vón’ a forint az épület kibővítéséhez...

– És?!

– Hát az úgy vót, hogy felkeresett minket egy finom úriember, aki orvosnak mondotta magát. Tudtul atta, hogy megeseett a jánya, már az ötödik hónapba van, el kéne rejteni olyan helyen, ahol nem ismeri senki. Azt kell mondani, hogy beteg a tüdeje, oszt gyógyulni gyütt ide... Igen szép pénzt ígért... Hát, mit mongyak, jobbkor nem is jöhetett vóna a segícetség, Katuska is már úgy vót – még esküvő előtt összejött a vőlegénnyel –, nekünk a három gyerek, velük együtt a tömérdek gond. Aszonta az uram, fogadjuk be a jányt, már ha nem kényeskedik és hep-ciáskodik, ha megeszi azt, amit mink, és nyugton marad. A faluban van bábaasszony, mondtuk, ha rosszul lenne, hivattyuk ütet. A férfinak megfelelt minden, oszt két nap múlva a jány megérkezett... Mit mongyak, gyönyörű szép, szende jány vót, elfogott a sírás, ahogy rápillantottam. A tisztaszobát adtuk oda néki, abba kvártélyozta be magát. Vót sok cucca, de elfért ottan minden.

– A lány egyedül jött, nem az édesanyjával érkezett? – érdeklődtem.

– Nem a! Később is csak az apja látogatta, kiderült, hogy szülész orvos, tutta kezelni, ellátta jól. Eleinte szegényke – az Etelka! – igen csöndesen és szerényen viselkedett, aztán lassanként összebarátkoztunk, valamennyien megszerettük. Ó, be szép leány vót! Szőke, kékszemű. A gyerkőcöket nagyon szerette, rábízhattam őket, nagy segícsegemre vót. Nem is híttuk másnak, csak pesztonkának. Később elmondta, hogy mért kellett idegyünnie...

– Pontosán tudom, mi történt vele – siettem megelőzni, nehogy végig kelljen hallgatnom azt a sok borzalmat –, örökségül megkaptam a fiataalkori leveleit, az abban leírtak alapján kezdtem hozzá gyermeke keresésének.

– Csak nemhogy meghótt a mi Etelkánk? – nézett nagyot az öreg.

– Sajnos, igen, pár hete, hogy eltávozott. No, de mi lett a gyermekével?

– Előbb még annyit, hogy amúgy a hetedik hónapban vót, amikor meghótt a vőlegénye. Akkor egészen összetört, azt hitük belepusztú', nem éli túl. No, de lassacskán megnyugodott, osztán meg – törölte le a vénasszony kicsordult könnyeit – a gyerek hamarosan megszületett. Korábban jött, nyóc hónapra, nehéz szülése vót, rengeteget szenvedett szegény. Eleinte a bába-asszony nyuvasztotta, aztán gyütt az apa, és világra segítette a fiút....

– Él még? Ha életben van a férfi, most éppen 50 éves!

– Úgy a. Nohát most gyünne a titok, ami miatt el kell tusóni az egész történetet, s letagadni még azt is, hogy láttuk valaha a jányt.

– Hogyan? Sibrik nem túl nagy hely, gondolom, itt mindenről tudnak az emberek!

– Noná, hogy tuttak... Csakhogy azokból mán nemigen él senki... De ami történt, abból még ma is bajunk lehet!

– Kíváncsivá tesz – mondtam kissé idegesen. – Mondjon el mindent, arra kérem! Esküszöm, hogy nénémasszony minden szava hétpecsétes titok marad!

– Hát úgy is legyen! Tuggya kedves, mielőtt Etelka szült vóna, a faluban a Jakab házaspárnál is világra jött egy baba. Két nappal előtte történt, oszt pont, hogy az Etelka lebabázott, a gyermek meghalt. Öreg szüle szülte, a csecsemő fejletlen vót. Hogy hogyan mismásolta el az ügyet a doktor, ma sem tuggyuk, de elcserélte a két fiúgyermeket. A lányának bemutatta a hóttat, az élő meg eladta a Jakab házaspárnak. De úgy ám, hogy még

ű – a nagypapa! – fizetett. Meghamisították a matrikulát, az a férfi lefizette a falu előjáróit is...

– Uram egek! – fohászkodtam – Etelka úgy tudta, meghalt a fia, miközben egy másik családban élte az életét!

– Úgy ám! És ma is ott van a sír a temetőben, ott, a halott csecsemők között. A fejfán az áll: *Kovacsics János*.

– Az apa nevét kapta, noha törvénytelen volt?

– Bizony! A doktor úr nem akarta, hogy az ő neve ott díszelgék a fejfán! Mondok, lefizette az még az atyaúristent is!

– Hogy hívják a fiút?

– A házaspár örökbe vette, Jakab Sándor a neve. A család hamarosan elköltözött Sibrikről, állítólag Nagykanizsán telepedtek le. Úgy hírtett, házat vettek – mindenki tudta, hogy milyen pénzbűl! –, a férfi elhelyezkedett valami gyárban szakmunkásnak. Hát ennyi, amit én tudok az esetről.

– Élnek még, nem sejti?

– Rémlík, valaki aszonta, vagy 20 éve már meghalt a férfi, az asszony meg a rokonaihoz, németbe költözött, merthogy eredetileg sváb nemzetiségű vót.

– És a fiú?

– Arról nem hallott senki semmit. És itt a vége a történetnek. Többről nem tudok magácskának beszámolni. A húgom meg a férje ma is attól retteg, ők is belekeveredhetnek a dologba, hisz köztudott vót itt a faluba' hogy mink is le lettünk fizetve. Abból építettünk két újabb szobát a házhoz.

– Értem. Köszönöm, hogy a segítségemre volt, kimondhatatlanul hálás vagyok. Tehetek önért valamit? Esetleg egy kis pénz gyógyszerre, egyébre?

– Nem! – villant meg a fekete kendő alól a ráncos arcból kimeredő szem. – Engem azóta is furdal a lelkiösmeret az ebül szerzett pénz miatt, ami más bűnét leplezte. Csak azér mondtam el mindezt, hogyha megtalálná a fiút, hát segíccsen neki! Úgy emlékszek, kajlának született.

Mintha villám csapott volna belém! Az a rúgás... Amit apjától kapott szerencsétlen Etelka, amikor tudatta állapotát... Vajon attól lett „kajla” a gyermeke? Úristen! Hogy tehet ilyen egy apa, egy orvos!

Miközben gondolataim e téma körül forogtak szédítő örvényként, a néne felszedelőzködött. Kikísértem, nehogy a pincérek belekössenek. Amikor elbúcsúztunk, újból a titoktartásomat kérte, látszott rajta, minden bátorságát összeszedve pakolta ki nekem családjuk sötét titkait.

Hiába a puha-pihe párnák, nehezen jött álom a szememre, forogtam, mint a motolla, melegem volt; később meg fáztam, mint a hóba huppanó macska. – Hogyan tovább? – faggattam önmagam, végül arra jutottam, hogy egyedül tehetetlen vagyok, mégiscsak Mátrai segítségére fanyalodom. Derítsék ki a nyomozók, lakik-e Nagykanizsán Jakab Sándor nevű férfi, aki ez év augusztusában töltötte be 50-ik életévét.

Amint hazaértem este, máris kezembe kaptam a telefonom. A lakásán hívtam, elvégre a névjegyén, amit átadott nekem, rajta volt otthoni telefonszáma is. Női hang kérdezte, ki keresi, bemutatkoztam és közöltem, hogy Mátrai nyomozóval szeretnék beszélni. Hangos kacaj hallatszott a telefonban:

– Mártika! Te vagy az? Én meg Zina vagyok! Az én fiam a „Mátrai nyomozó”, jelenleg nincs itthon, színházba ment a feleségével, azért vagyok itt, hogy vigyázzak a gyermekekre.

– Zinocska, drága barátnőm! Hát mit is mondjak, kicsi a világ. Nagyszerű, hogy így összefutottunk, remélem, a fiadnál lesz majd némi protekció!

– Mártikám, ha megkérhetnék. Ne mondd meg neki, hogy barátnők vagyunk. Tudod, Jani igazi fafej, merev, mint a bádog, nyomozati munkája szent és sérthetetlen, egyetlen szó nem sok, annyit sem mond arról, miféle ügyekkel foglalkozik. Ha célzást tennél rám, csak ártanál vele az ügyednek, kérlek, mellőzd a bizalmaskodást. – Hirtelen más hangra váltott: – Asz-szonyom, át fogom adni üzenetét Mátrai Jánosnak. Ám legjobb-

ban teszi, ha holnap reggel hívja őt a rendőrségen! – Kuncogott még egy kicsit, én is viccelődő hangra váltottam, ügyemről mit sem mondtam neki, feltűnt, hogy semmit sem kérdez, nem kíváncsiskodik.

Másnap felhívtam Mátrait, csak annyit mondtam: fontos közlendőm van, nem telefontéma. Semmit sem kérdezett, délután öt órára kaptam tőle időpontot. Miután beléptem a szobájába és leültem a felkínált székre, szó nélkül kezébe nyomtam a kérdéses levélcsoomagot.

– Íme, az örökségem – közöltem nyomatékkal –, az Etelkától kapott szekreter titkos fiókjában akadt a kezembe. Ha kéri, röviden ismertetem, mi áll bennük, később, ha ráér, elolvashatja, meglehet, tartalmuk segíti önt a nyomozásban. – Feltűnt, hogy alig figyel rám, a felső borítékon lévő bélyeget bámulja, majd lapozni kezdi a levélcsoagot, árgus szemekkel lesve a többi bélyeget. A fiókjába nyúlt, nagyítót vett elő, s mint valami mániákus gyűjtő, oly alapossággal vizsgált meg minden egyes levélbélyeget. Végül letette a lupét és kigyúlt arccal fordult felém:

– Asszonyom, önnek sokmillió érték van a birtokában! Van arról fogalma, mit érnek ezek a bélyegek?

– Ezek? – nevettem fel. – Igaz, nem sok figyelmet fordítottam rájuk, mindössze annyit vettem észre, hogy a híres zeneszerző, Schubert képe van mindeniken.

– Látom, nem ért a bélyegekhez – mért végig kissé lenézően –, nos, ha megengedi, elmondanám, mi szabja meg értéküket.

– Éppen kérni akartam!

– Természetesen a szépség is számít, a figurák művészi kivitelezése, a papír minősége, mi több, léteznek fémfóliából készített bélyegek is. Ám a bélyeggyűjtő azt keresi, amiből kevés van, a legszebb sorozatot sem becsüli sokra, ha a posta elárasztja vele a piacot.

A világ legértékesebb bélyegeinek a narancssárga és a kék Mauritius-bélyegeket tartják. Mint ismeretes, Mauritius angol gyarmaton 1847-ben mindkét színből 500-500 darab készült, valamennyi Victoria királynőt ábrázolja. Napjainkban mintegy 30 darab maradt meg belőlük, hogy fogalma legyen értékükről, egy gazdag gyűjtő egy párért összesen 11 ezer angol fontot adott.

Olykor előfordul – folytatta izgalommal átítatott hangon –, hogy akad olyan darab, esetleg sorozat, ami nyomdailag hibás. Gondoljon arra, vásárol egy könyvet, s az egyik oldalon elmosódottak a betűk, egy-egy sor olvashatatlan, vagy helyesírási hiba adódik valamelyik szóban. A könyv értéktelen! Ha megvan a számla, az ilyen könyvet a bolt visszaveszi, vagy kicseréli egy másik példányra. Alapvetően más a helyzet a bélyegek esetében, a nyomdahibás bélyeg valódi kincs! A törvény értelmében a hibás bélyeget a nyomdának azonnal meg kell semmisítenie, ám mindig akad ügyeskedő nyomdász, esetleg egy tanonc, aki kicsempész néhányat a hibás példányokból. Ha elég furfangos, jó pénzért eladja. Ekkor megkezdí a nyomdahibás darab beláthatatlan útját a bélyegpiacon! Eredete idővel felderíthetetlen lesz, s lassanként árucikké válik, akár a többi, melynek forgalmazása engedélyezett. Ám, ha bűneset tapadna hozzá – rablás, esetleg gyilkosság –, a nyomozóhatóság lefoglalja és megsemmisíti a bűnjellé silányult darabot. Kérem! – nyomta kezembe a nagyítóját – nézze meg alaposan ezeket a bélyegeket! S ami még értékesebbé teszi a leveleken található példányokat, hogy feltehetőleg egyetlen sorozat darabjai; mindeniken ugyanaz a kép van, e bélyegek csupán színben és színnyalatban térnek el egymástól.

Remegett a kezem, ahogy megfogtam a lupét, és nézegetni kezdtem én is a bélyegeket. Franz Schubert jól ismert szemüveges arcképe köszönt rám vissza, nyomásuk hibátlannak tűnt, csodálkozva fordultam Mátraihoz, érdeklődtem, mi itt a baj.

– Kedveli ön a komolyzenét? – érdeklődött. – Mit mutat a bélyeg rajzolata?

– Franz Schubert hibátlan arcképét.

– És a háttérben látható kottalap miről árulkodik?

– Úristen! – kiáltottam, a kottalapon apró, ám jól olvasható betűkkel Robert Schumann neve éktelenkedett. – Szégyenletes – mondtam felháborodva –, így megcsúfolni a klasszikus muzsika óriásait!

– Tévedni emberi dolog, a két név hasonlatos, s mindketten a romantikus zene felkent királyai. Ám térjünk a lényegre! Megkérdezném: ki tud még erről a levélcsomagról?

– Senki – közöltem határozott hangon –, mint már említettem, a szekreter titkos fiókjában leltem a lila szalaggal átkötött levélcsomót.

– Zerind Etelka az utóbbi években gyakran költözködött, előfordulhatott, hogy mégiscsak megpillantotta valaki e leveleket. És ha értett a bélyegekhez, szagot kapott! Nem gondolja, hogy unokanővére zaklatása, lakása feltúrása, holmija szétdobálása háttérében a bélyegek keresése állt? Tovább megyek! Tán megleltük a betörés valódi okát! Istenemre, egy bélyeggyűjtőnek ez a levélcsomag álmai netovábbja! Van fogalma, mit érhet ma egyetlen egy ilyen bélyeg? Egy, esetleg kétmilliót!

– Uram egek! – hőköltem hátra –, akkor a nyolc darab megér több mint tizet...

– Úgy ám! Természetesen erre a célra meglehetősen gazdag vevőt kell találni. Sok esetben a kereskedő, vagy a közvetítő fölözi le a nyereség nagy részét, ha most, hirtelenjében el akarná adni, a sorozat nyolc darabjáért aligha kapna többet, mint egy- vagy kétmilliót.

– Nem mondja! Egy kicsike kis papírfecni, a rányomtatott kép hibás, és érhet annyit, mint egy ugyanekkora gyémánt. Érthetetlen!

– Bár magam is bélyeggyűjtő vagyok, engem is megdöb-
bent a gyűjtőszenvedély! Főleg, hogy előkelő helyen áll a bűnre
csábító okok között. Gondolom, szeretné mielőbb pénzzé tenni.

– Eszem ágában sincs eladni a bélyegeket, már csak azért
sem, mert minden egyes darab Etelka örökösét illeti meg!

– Mármint az ön unokatestvérét, Etelka bátyját? Úgy tu-
dom, lezajlott a hagyatéki tárgyalás.

– Nem. Változott a helyzet, s épp ez az az ok, mely miatt
felkerestem önt.

– Rendben. De még mielőtt beavatna a részletekbe, köz-
löm, bűnjelként le kell foglalnom a leveleket. Pillanat! Már
írom is az átvételi elismervényt, s a levélköteg a kapitányság
páncélszekrényébe kerül. Teszem ezt többek közt azért is, mert
előfordulhat, hogy az elkövető önnél fogja keresni a bélyegeket.
Javaslom, cserélje ki bejárati ajtajának zárját és szereltesen
riasztót a lakásába, majd küldök önhöz egy lakatost, a kapitány-
ság egyik megbízható szakemberét. Biztos, ami biztos.

– Köszönöm – válaszoltam kissé kedvetlenül, majd arra
kértem, fordítsa figyelmét a levelek tartalmára, mert ennek fel-
tárása képezte idejövetelem eredeti célját. Rábólintott, s én el-
meséltem neki Etelka fiatalkori botlásának teljes történetét.
Befejezésként rátértem mondandóm lényegére, arra kértem,
segítsen a rendőrség megtalálni Etelka fiát. Elbeszélésem alatt
Mátrai olyan pózban ült, mint Rodin szobra, a Gondolkodó.
Miután befejeztem a szövegelést, a rendőrnnyomozó idegesen
kapta fel a fejét.

– A férfi, már ha egyáltalán él még, nem tekinthető eltűnt
személynek, bűneset sem forog fenn, családegyesítéssel meg a
rendőrség csak kivételes esetekben foglalkozik. Egyvalamit
azonban megtehetek, utána néznék a bűnügyi nyilvántartóban,
van-e priusza az illetőnek. Ha igen, tán juthatunk valamire.
Esetleg megkérhetek valakit Nagykanizsán, nézzen utána a
lakónyilvántartásban egy Jakab Sándor nevű egyénnek, aki 50

éves és augusztus hónapban született. Ki tudhatja, vak tyúk is talál szemet!

– Megköszönném – közöltem. – S most, hogy kiderült, Etelkám öröksége mily komoly értéket képvisel, feltétlenül meg kell találnom Jakabot, mert ő, mint az elhunyt fia, jogosult a hagyatékra!

– Ebben van valami, kétségtelen. Ám, ha megtalálnánk az illetőt, először a bírósághoz kell fordulnia és kérvényezni egy újabb hagyatéki eljárást.

– Bár már ott tartanánk! – sóhajtottam.

– Nos, rendben – vált barátságosabbá a nyomozó arca –, utána nézek a dolognak, és hívom önt telefonon. Egyébként – nézett rám figyelmet felkeltő arccal –, vannak dolgok, melyekről tudnia kellene.

– Igen? És mégis mifélék?

– A kórboncnok közölte, hogy az áldozat vastagbélrákban szenvedett, nyilván ennek tulajdoníthatók rosszullétei, melyekről azt gyanította, valaki mérgezi őt.

– Ilyesmi megfordult már a fejemben, kértem is, menjen el orvoshoz, alaposan vizsgálta ki magát. No, de eszébe sem jutott rám hallgatni. Mint a falra hányt borsó, úgy pergett le róla minden szavam. Legutóbb rám förmedt, felháborodottan utasította vissza a javaslatom, mondván, az atya lefizette a környék orvosait, akik ez okból halált okozó pirulákkal látták el őt. Nos, mit mutatott ki a boncolás? Meddig élhetett volna hathatós segítség nélkül?

– Maximum néhány hónap volt neki hátra, ám, ha kezelést kap – hála a legújabb gyógymódoknak –, akkor még hosszú évekig.

– És ami a halála okát illeti, bebizonyosodott, hogy *nem fojtogatás* okán vesztette életét?

– Az orvos szakértő pontos választ adott. Bár regisztráltak fojtogatásra utaló nyomokat a nyakán, ám ezek gyöngék voltak. A valóság az, hogy Etelka agyvérzés következtében

hunyt el, s a hirtelen fellépő *stroke* minden bizonnyal a rémület következménye volt. Ezáltal az elkövető ellen a vád nem az élet kioltására, hanem a *halált okozó testi sértés* büntetétére módosul. Ám ez utóbbit a betörés ténye súlyosbítja.

A bélyeg-ügy nem ment ki a fejemből, egész nap a Schubert-bélyegek felbukkanásán rágtam magam. Napközben – amúgy fű alatt – az egyik kollégámtól is érdeklődtem, tudtam róla, hogy hódol a bélyeggyűjtés szenvedélyének, járatos a filatélia világában. Lényegében ugyanazt mondta, mint a nyomozó, ő is hallott már a Schubert-bélyegekről, hozzátette, a teljes sorozat tíz darabból áll; ám nem tisztázott, valójában hány sorozat, illetve hány darab bélyeg cselleng jelenleg a nagyvilágban.

Este nehezen jött álom a szememre, forgolódtam, valami motoszkált bennem, egyszerre csak a fejemhez kaptam, s Heurékát kiáltottam, mint Archimedes a fürdőkádban, amikor rájött a vízbe mártott testek fizikából ismeretes tételére.

Eszembe jutott Ágost atya fürkésző pillantása, amikor Etelka költözése közben megpillantotta egy halom apróság között a levélköteget! Igen! A múltkor már gondoltam is erre, aztán az elmúlt hetek rengeteg izgalma kimosta fejemből e felfedezést. Tévedtem, amikor azt mondtam Mátrainak, hogy rajtam kívül senki sem látta a lila maslival átkötött leveleket. Ő látta! És pár hónapra rá kutakodott Etelka szobájában! Még csodálkoztam is, amikor Etelka felpanaszolta, hogy összefutott az atyával, amikor a férfi épp kilépett a szobájából. Valami beázási problémát emlegetett, állítólag ellenőriznie kellett a lefolyót. És ez volt az első eset, amikor Etelka arról panaszkodott, hogy átkutatták a holmiját.

Az atya nem adta fel, jutott eszembe, Erdőpetribe is elment Etelkát meglátogatni, színt vallott, egyszerűen elkérte tőle a bélyegeket. Csakhogy nem kapta meg, mert unokanővéremben munkálkodott a gyűlölet, s örült, hogy megtagadhat tőle valamit, még hozzá olyasmit, ami őszerinte teljesen értéktelen.

Tovább okoskodtam. – Lehetetlen – véltem, hogy az atya felmászott volna kötélén Etelka erkélyére, és átbújt volna a kivágott ablakszemen. Az ellenben lehetséges, hogy felbérelt valakit. S ha igen, miért csak most? És mért nem akkor, melegében? Gondolkoztam, járattam az agyam, végül arra jutottam: Gárdosra utazom, és felkeresem a papot.

Két nap múlva hívtam Mátrai, közlendője váratlanul ért. Tudatta, néhány adatot sikerült kideríteni Jakab Sándorról, a kérdéses személy 1957. augusztus 15-én született Sibrikben, pár hónapra rá a család Nagykanizsára költözött. Szülőként a Jakab házaspár szerepel, örökbefogadásról szó sem esik. A fiú, mesélte a nyomozó, 15 éves korában javítóintézetbe került, 18 évesen szabadult. Később valami banda tagja lett, betöréseket követtek el, majd amikor lefűlelték a díszes társaságot, Jakab 5 év börtönbüntetést kapott. Jelenlegi tartózkodási helye ismeretlen, egy azonban biztos, lakhelye nem Nagykanizsa.

Elképedve hallgattam a beszámolót, mely megerősítette elhatározásom, hogy okvetlenül fel kell keresnem az atyát. Meglehet, a sibriki vénasszony Etelkának is elpletykálta gyermeke különös esetét, azt, hogy a fia él, mert apja elcserélte a két újszülöttet. És amikor még tartott a barátság, s a feltétlen bizalom, unokanővérem töredelmesen bevallott mindent imádott papjának. Miközben töprengtem, azt is elhatároztam, hogy a Schubert-bélyegekről a papnak szót sem szólok, a szekreterről, titkos fiókról hallgatok, mint szar a fűben. Ki tudhatja, talán valóban oly hosszú a keze, elért egészen a Százszorszép Otthonig, s attól a pillanattól kezdve, amikor először vette észre a nevezetes borítékokat, egyetlen cél vezette, éspedig Etelka bélyegeinek lenyúlása.

TIZENHARMADIK FEJEZET

A nyomozás folytatódik

Gábor ezúttal kifejezetten kelletlen arccal fogadta, hogy ismét néhány szabadnapot kérek. Bár Intézetünkben kötetlen volt a munkaidő, ennyi távollét már neki is sok volt. Cseppet sem méltányolta, hogy Etelka halála ügyében továbbra is nyomozást kívánok folytatni; megjegyezte, a gyilkos-keresés nem azonos a tudományos kutatással, amellet veszélyes is, a detektívregényekben például az amatőr nyomozó legtöbbször felsül, vagy gyilkosság áldozata lesz.

– Az élet kegyetlen – közölte –, a csirkefogók nem értékelik fennkölt tudásodat. Hagyd a csudába Etelka ügyeit, majd Zina fia kinyomozza a tettest és a bűntársait! – Meglepett, hogy ismeri Zina családi hátterét, kérésre többet is mesélt róluk, kiderült, Zina férje is nyomozó volt, s miután nyugdíjba ment, fia lépett a helyébe.

– Van egy húga is a Mátrai gyerekek – közölte –, egy leány, Mátrai Lilla, ő anyja szakmáját választotta, jelenleg adjunktus a Műszaki Egyetemen.

– Az öreg Mátrai híres nyomozó volt? – érdeklődtem.

– Mi az hogy! Kiásott valami Munkácsy-festményt, előléptették, megjutalmazták, majd egy szép napon ismét lába kelt a képnek, a derék rendőr meg idegösszeroppanást kapott.

– Azóta sincs meg a kép?

– Nincs meg. Úgy látszik, sorsa örök titok marad.

Ettől kezdve másképp néztem a rendőrnemzőre, úgy gondoltam gátlásossága, bizalomhiánya apja kudarcának köszönhető. Talán ez okból ódzkodik az ismeretlen dolgok felkutatásától, s én éppen egy eltűnt személy megkeresésének ügyében rágom a fülét. Úgy határoztam, a magam kezébe veszem a nyomozást, s csak akkor szólok neki, ha olyasmibe mászom bele, ami már túl veszélyesnek látszik.

Egyelőre az autómban ültem, s szememet az útra szegezve robogtam Miskolc irányába. A város előtti elágazásnál a Cecília Otthon felé kormányoztam a kocsit, s a fasorral szegélyezett úton haladva már ott is álltam a kastély bejárata előtt. Látszatra az épület mit sem változott, ahogy átkukucskáltam a vasrácsos kerítésen, néhány sétálgató asszonyt láttam, akik kart karba öltve élvezték az októberi napsugarakat. A közeli kispadon férfiak ültek, nyilván politizáltak, mert élénken vitakoztak, fejük vérvörös volt, mint a meghámozott görögdinnye. Ismét ősz volt, mint akkor, amikor először jártam a Cecíliában, a bokrok tarka színezete is a múlt nyarat idézte, a gyöngye szellő olykor az utakra sodorta az elszáradt leveleket. Lassítottam, megcéloztam a parókiát. A sétányról néhány lépcső vezetett az épülethez a fehérnyárfákkal szegélyezett úton, a kapu tövében egy öreg hársfa állott, színpompás ágait tetőszerűen a bejárat fölé terítette.

Az épület behunytt szemekkel állt a kettéosztott kert közepében; délután volt, a szieszta ideje, gondoltam, az atya ilyenkor szunyókál, a sekrestyés meg vagy a templomban foglalatoskodik, vagy csendben ejtőzik családja körében. A léckapu érintésemre azonnal kinyílt, végigmentem a járdán és becsöngettem a pap lakásába. Vártam, már egy hosszú perce rostokoltam az ajtó előtt, amikor végre ütemes kopogás ütötte meg a fülem. No persze, jutott az eszembe, a férfi lába fájós, derekát idegszába gyötri, időre van szüksége, hogy eljusson szobájából a bejárat ajtóhoz, mely épp e pillanatban nyílt ki előttem.

– Dicsértessék! – köszöntöttem a ház urát –, talán emlékszik még rám, Zerind Márta vagyok.

– Üdvözlöm. Emlékszem, persze. Ön Zerind Etelka unokahúga, aki sajnálatos módon oly kevés időt töltött az Otthonunkban. Parancsoljon! – tárta szélesre a bejárat ajtót. – Jöjjön beljebb, tekintse meg szerény otthonomat, majd mesélje el, mi járatban van!

– Köszönöm – mondtam sietve, levettem könnyű kiskabátom és a fogasra akasztottam. A pap előttem botorkált, megfigyeltem, az utóbbi időben felszedett néhány kilót, háta hajlottabb lett, s járni csak a botjára támaszkodva tudott. Tágas, világos szobába vezetett, bútorzata leginkább a régi típusú ebédlőkre hajazott; nagykredenc, kiskredenc, vitrin egyházi kegytárgyakkal, középen ovális asztal, körülötte néhány szék. No meg egy kopottas, széles hencser, mely minden bizonnyal a házigazda kényelmét szolgálja.

Ami meglepett, illetve alaposan meghökkentett, az asztalra pakolt rengeteg bélyeg volt. Illetve nem csak bélyegek hevertek ott, hanem a bélyeggyűjtés kellékei is szemembe ötlöttek; tálcaska, melyben borítékok áztak, többféle csipesz, kisebb és nagyobb méretű nagyító, néhány bélyegalbum és katalógus, továbbá egy jegyzetfüzet.

– Nem vártam vendéget – mondta csöppet szemrehányó hangon –, így hát el kell viselnie a rendetlenséget. Mint láthatja, szenvedélyes bélyeggyűjtő vagyok!

– Konstatálom – néztem rá mosolyogva –, s elárulom, rendkívül tisztulem azokat, akik ilyen szép és tartalmas hobbinak hódolnak. Ami engem illet, nem sokat értek a bélyegekhez, ám érdekel, mint minden értelmes foglalkozás, s öröömre szolgál, ha egy valódi profi műhelyébe tekinthetek be.

– Hű, de szépen mondta! Ha érdeklődne a bélyeggyűjtés iránt, szívesen beavatom a műhelytitkokba. Egyébként köszönöm az értesítést, megdöbbenve vettem tudomásul, hogy Otthonunk valamikori lakója tragikus körülmények között elhalálozott. Gyászmisét is mondtam érte, melyen az otthonlakók többsége is részt vett. Ha meg nem sérteném, látogatása unokanővére halálával kapcsolatos?

– Így igaz – bólintottam, majd felsóhajtottam, s röviden, a lényegre térve elmeséltem Etelka fiatalkori botlásának történetét. Annyit azért módosítottam rajta, hogy nem említettem *leveleket*, azt mondtam, megtaláltam a szekréter mélyén Etelka

naplóját. Abból tudtam meg, hogy egykor egy fiúgyermeknek adott életet. – A pap szóltanul hallgatta beszámolómm, olykor hümmögött valamit, máskor megértő szemekkel bólogatott. Mivel csendben maradt, merészebb lettem, veszélyesebb vizekre kormányoztam mondandóm szélmarta hajóját.

– A Sibrikben élő öregasszony szerint a gyermek életben van, s ha nem érte baj, most éppen 50 éves. Nékem rokonom, lényegében az unokaöcsém, szeretném megtalálni, átadni néki örökségét. Nem mintha drága holmikról lenne szó, inkább csak gesztus értékű volna édesanyja hagyatéka, emlék, melyre rászorulna egy végzetes félreértés miatt meghurcolt ember. Ugyanis – folytattam –, Etelka gonosz apja és a nevelőszülők abban a hitben hagyták a gyermeket, hogy édesanyja ridegségből, keményszívűséből taszította el magától magzatát. Tisztelettel megkérdezném, tudott ön Etelka balkézzről született gyermekéről, s tán nem sértene azzal gyónási titkot, ha tudatná vélem, hogy ezt a férfit hol találhatnám meg?

A pap hátradőlt ültében, és a szék halkan megreccsent alatta. Halk szóval válaszolt, miközben tekintetét le nem vette rólam:

– Nem voltam Etelka gyóntató atyja, ami meg a magánbeszélgetéseinket illeti, szót sem szólt fiatalkori dolgainról.

– Úgy tudom, eleinte jó barátok voltak, meglehet, ön megkérdezte Etelkától, mi okból nem ment férjhez. Valószínűleg mesélt önnek védőnői múltjáról, s arról, mily nagyon szeretete a gyermekeket. Esetleg ezzel kapcsolatban elejtett valamit, tett néhány megjegyzést, esetleg meggondolatlanul kitárulkozott.

– Látom, járatos az erotematikában, vagyis művészi módon tud kérdezni.

– A válasz?!

– Nincs válasz.

– Értem. Egyszerűen nemleges. Ámde az állítás – olykor – a tagadás tagadása. – A férfi jókedvűen felnevetett, majd rám

pillantott; úgy tűnt, kékeszöld szemének mélyén ott rejtett a világ minden titka. Hirtelen megértettem Etelkát, aki szerint az atya tekintete bővülő, hipnotikus.

– Rendben – vontam meg a vállam beleegyezően –, hagyjuk a szofisztikus okoskodást. Mindennek ellenére arra kérem, segítsen megtalálni Etelka fiát!

– Gondolja, hogy bölcs dolog volna megzavarni egy meglett ember, mi több, egy család életét, érzelmvilágát?

– Az igazság mindennél fontosabb! És ha kezdetben át is élnének némi érzelmi vihart az érintettek, idővel mindenki belátná, élete teljesebbé vált. A férfi rádöbbenne, van, illetve volt egy nő, akit ha nem vezetnek félre, szerető anyaként gondoskodott volna róla.

– Igazság – ízlelgette a szót lassan és elgondolkodva az atya –, mindenki óhajtja, keresi, s ha rábukkan, cseppet sem biztos, hogy öröme telnék benne. Az igazság – bármily hihetetlen – olykor durva, kegyetlen és kíméletlen, nem egyszer tönkresújtja azt, aki végül megtalálja.

– No persze, ilyesmi is megeshetik. Ám az esetek többségében éppen az igazság az, melynek elhallgatása, netán megmásítása káros, sőt tragikus is!

– Ön igencsak józanul gondolkodik, és okossága meleg szívvel is párosul. Őszintén kívánom, felderítő útját siker koronázza, örömet, s nem gondot hozva azokra, akiknek élete e titok felfedése által igencsak megváltozik. Ígérem, imádkozni fogok, hogy célját elérje, ez minden, amit önért megtehetek.

– Köszönöm. – A hangom ridegen csengett, az atya úgy vélte, talán megbántott; miközben én rádöbbsentem, hogy a derék ember iménti szavaival kvázi elárulta magát.

Kopogtattak, majd nyílt a szobaajtó, egy fiatalember lépett a helyiségbe.

– Szervusz fiú! – fordult a jövevény felé a pap –, jó, hogy végre ide dugtad a képed, fontos nap ez a mai, vendégünk van.

Emlékszel még Zerind Etelkára? A hölgy az unokahúga, doktor Zerind Márta.

Érdeklődve nyújtottam felé a kezem, a fiatalemberben az egykori ministránsfiút véltem felismerni.

– Rémlík, néhány éve már találkoztunk – fogadtam a köszönését –, emlékszem, mily szépen mondta a szövegét, miközben lelkesen himbálta a füstölőt!

– Az ám! – nevetett fel az atya. – Szinte fulladoztunk a tömjénfüsttől! Fiam! Szedj elő poharakat az almáriumból, és kínáld meg vendégünket egy kis hazai málnaszörppel. Önts hozzá buborékos ásványvizet a kellő arányban, magadnak is tölts, engem se hagyj szomjan. – A fiatalember eleget tett a felszólításnak, tálcára helyezett három vizespoharat, majd töltött a szörpből és a vízből. Süteménnyel megrakott tálat vett elő a szekrénykéből, hozzá tányérokat és papírszalvétát is adott. Udvariasan megkínált, végül ő is kézbe vette a harmadik poharat. Miközben munkálkodott, le nem vettem a szememet róla. Vékony volt, alacsony termetű, ugyanakkor kecses, jó mozgású, hajlékony, akár a macska. Cseppet sem hasonlított apjára, a kajla sekrestyésre, mégis valahonnan ismerős volt az arcberendezése, orra és szeme formája emlékeztetett valakire, úgy tűnt, ezt a fizimiskát már láttam valahol. No persze, gondoltam, a hajdani ministráns kamaszkori képe villan az eszembe.

Köszöntésre emeltük a poharunkat, az atya szabadkozott, mert szörppel és nem borral vagy konyakkal kínált, de tudja, hogy autóval vagyok. A fiú sután bólintott, megfigyeltem, soha nem néz a szemünkbe, inkább elfordítja, leszegi a fejét. Mintha csak félne valamitől.

Megettünk néhány süteményt, túrósbéles volt, házilag készített, az atya gyorsan és keveset evett, miután végzett a megkezdett darabbal, irathalmazza tetejéről néhány borítékot ásott elő.

– Kérlek – fordult a fiúhoz –, menj el a postára és add fel ezeket ajánlott levélként. Valamennyi Dél-Amerikába megy –

tette hozzá énfelém bólintva, majd megjegyezte: – Távolba szakadt hazánk fiai rajonganak a magyar bélyegekért. Kiváló cserepartnerek, igaz, fiam? – Barátságosan megveregette a hozzá lépő fiatalember vállát, majd közölte velem, hogy András (ez volt a neve) ugyancsak jeles bélyegyűjtő. A fiatal férfi mélyen elpirult a dicsérettől, valami olyasmit mondott, hogy a tisztelendő atya példáját követve hódol ő maga is ennek az értékes hobbinak. Ezt követően búcsút vett tőlünk, s amilyen nesztelenül jött, ugyanúgy távozott.

Miután betette maga mögött az ajtót, a pap elmesélte, Andrást a fogadott fiának tekinti. Kitaníttatta, a fiú érettségi után elektrotechnikusi végzettségre tett szert, pillanatnyilag – sajnos – nincs állása, mert a kisvállalkozás, ahol eddig dolgozott, létszámleépítést hajtott végre. – Talán sikerül öt Diósgyőrben elhelyeznem – mondta –, állítólag újból beindítják ott a kohászatot. Elektromos emberre mindenhol szükség van!

– Ha megengedi, innék még egy pohárával!

– Parancsoljon! – intett az üvegek felé, töltöttem magamnak először a szörpből, majd a kristályvízből, és jóízűen megittam. Aztán búcsúzni kezdtem, mivel hosszú út állt még előttem. Az atya balesetmentes közlekedést kívánt, hogy kikísérhessen, hozzá léptem és udvariasan felsegítettem őt a székbe. Mielőtt elváltunk volna, gyöngéden magához vont, és hüvelykujjával keresztet rajzolt a homlokomra.

– Isten áldja! – mondta, majd hozzátette –, ha javasolhatnám, ne kutakodjék Etelka gyermeke után! Valószínűleg megbolygatná megszokott életrendjét, s családi problémákat is felvethetne, ha valakiről kiderül, hogy kakukkfőőka, idegen szülő pottyantotta a szűkös fészekbe.

Fél tíz is elmúlt már, amikor hazaértem. Az autózásban nem sok öröömöm telt, mert rám sötétedett, az eső is esni kezdett, ezért aztán óvatosan mentem, a többi kocsit rendre leelőzöttem, majd az egyik autós közvetlen előttem váratlanul lefékezett. Egyetlen hajszálon múlt, hogy bele nem rohantam, lehúztam.

tam az ablakot és oly szavakkal illettem a kocsiból kiszálló férfit, melyek aligha utaltak arra, hogy ezelőtt néhány órával egy papnál tettem látogatást.

***

Hétfő reggel felhívtam Mátrait, elregéltem, hogy voltam Ágoston atyánál, ám hiába is fáradoztam, semmit sem tudtam meg Etelka állítólagos fiáról. Annyit mondott, amikor Etelka beköltözött, ő már nem misézett, nem szolgáltatta ki a szentségeket sem, nincs semmiféle gyónási titok birtokában, unokanővérem meglehetősen tartózkodó volt vele szemben, fiatalkori szerelmi ügyeiről semmit sem mesélt.

– Amikor odaértem – tettem hozzá –, Ágoston atya éppen a bélyegeit rendezgette, kiderült, egyetlen szenvedélye a bélyeggyűjtés, mely passzió révén távoli országok lakóival is rendszeresen tartja a kapcsolatot.

– Nem semmi, amit mond! – élénkült fel beszélgetőtársam. Kérem, ha délután négy óra megfelelne, keressen fel a kapitányságon. Amennyiben nincs ellenére, igénybe szeretném venni a segítségét.

– Örömmel állok rendelkezésére, ígérem, pontos leszek!

Az íróasztalánál ült, amikor a szobájába léptem, fejét varkva rendezgette iratait. Jöttömre felpattant székéből, üdvözölt és helyet kínált, érdeklődött, nem innék-e kávét, esetleg gyümölcslevet.

– Köszönöm, nem kérek – hárítottam, nem akartam a drága időt holmi kávézási szertartással mulatni, furdalt a kíváncsiság, mi olyat hallott ki a beszédemből, ami ennyire felkeltette az érdeklődését. Mintha habozott volna kissé... Türelmemet vesztve szóltam rá:

– Nos, mi az ábra? Kikérdez, esetleg beavat a nyomozás legújabb fejleményeibe, vagy megbeszéljük Verdi operáinak lélektani rejtjelmeit?

Úgy nézett rám, mint valami undok csúszó-mászó állatkára, majd lebiggyesztette ajkát, és kissé megrázta a fejét.

– Javíthatatlan! – intett, majd rátért mondandója lényegére. – Tegnapelőtt jelentkezett egy házaspár a Százszorszépből, azt állítják, láttak a kertben elfutni egy fiatalembert, éppen akkoriban, amikor Etelka bántalmazása megeshetett. Amolyan húsz év körülinek vélték, vékony, középmagas alak, rajzoltak is róla egy elnagyolt fantomképet. Márta, kérem! Azt mondta a telefonba, meglátogatta a papot. Amikor ott járt, nem találkozott valakivel, akire ráillene a kérdéses fiatalember személyleírása? Tessék! – emelte fel a kezét – íme, a fantomkép, nézze meg alaposan!

Már az első pillanatban felismertem a képen Andrást, nem kizárt, hogy a rajzot készítő házaspár valamelyik tagja grafikus művész volt. Mintha lámpa gyúlt volna ki a fejemben, úgy kaptam észbe, miközben elröstelltem magam. Atyavilág! Hogy erre mindeddig nem gondoltam! Ágost több mint egy órán át áradozott nekem a bélyegekről, s jut eszembe! Félhangon azt is megjegyezte, egy bélyeg akkor értékes igazán, ha ritkaságszámba megy. Ő biztatta volna fel a fiút? Az a mafla legényke magától aligha vállalkozott volna a betörésre, s képtelenség az is, hogy levelet írt volna Etelkának a kaposvári Temetkezési Intézet nevében. Mintha mozifilmet láttam volna, úgy vetült eléem Ágost pillantása, amikor Etelka költözködésekor megpillantotta a kisasztalon a lila szalaggal átkötött levélköteget. Noná, hogy azonnal felismerte a megboldogult zeneszerző képét a levélborítékon! És az sem kétséges, a bélyeg – esetleg bélyegsorozat – megszerzése érdekében surrant be Etelka szobájába, s kutakodott a holmija között. No, és ez volt az oka az Erdőpetriben tett látogatásának is. Annyira biztos volt a dolgában, hogy színt vallott, mit sem teketóriázva, elkérte a bélyegeket. Miután mindez átsuhant agyamon, nagyot sóhajtva néztem a nyomozóra:

– Főhadnagyúr, kérem, vallomást szeretnék tenni, pontosabban szólva: tanúvallomást.

– Ez egyre jobb! Várjon kérem, bekapcsolom a diktafont, hogy gyorsabban haladjunk. Nos?

– Amikor Ágoston atyát felkerestem, éppen akkor jött át hozzá a szomszédjában lakó sekrestyés fia, akit bélyeggyűjtő társaként mutatott be. Ismertem őt, mert amikor Etelka beköltözött a nyugdíjas otthonba, akkor találkoztunk, ő volt az atya ministránsa, midőn a pap felszentelte unokanővérem otthonát. Akkoriban amolyan tizenéves formának néztem, azóta hét év telt el, most kábé húsz éves lehet. Gyanúra ad okot, hogy ő is bélyeggyűjtő, épp azért jött, mert az atya megbízásából bélyegeket kellett feladnia a postán, távoli országok lakóinak. És a lényeg, a fantomkép – ha a szemem nem csal – a hajdani ministránst ábrázolja! Amennyiben jól számolok – folytattam magamból kikelve –, a derék atya legkevesebb három alkalommal próbálta már megszerezni az ominózus bélyegeket. S legutóbbi próbálkozása nem más, mint, az, melyben ön jelenleg nyomoz!

– Úgy véli, a pap keze is benne van az ügyben?

– Csak sejtéseim vannak. Látszott rajta, mily szenvedélyes rajongója a bélyegeeknek!

– Hmm... lehet, hogy igaza van, ám Ágoston atya ellen nem emelhetünk vádat. Gondolom, a fiú nem fogja őt felbujtással megvádolni, a sejtésekkel meg nem foglalkozik a büntető törvénykönyv. No, mindegy... Meg tudná mondani a fiú nevét?

– Sajna, nem. Annyit tudok róla, hogy a sekrestyés fia, András a keresztnéve, mint már említettem, húsz év körüli lehet és a parókiával szomszédos lakásban lakik.

– Semmi gond, ennyi nekem bőven elegendő! Miskolci kollégáim pillanatokon belül kiderítik a fiú személyazonosságát, valamilyen címen ujjlenyomatot vesznek tőle, s attól kezdve biztosra mehetünk. No persze, a *biztos* még bizonytalan! Meglehet, a házaspár nem a betörőt látta, s a fiú ártatlan, mint a

ma született bárány. Mindegy. Egy lépéssel máris előbbre vagyunk.

– Tisztelettel érdeklődnék – feszítettem tovább a nyomozó amúgy is eléggé feszes idegeit –, vettek-e ujjlenyomatot Etelka nyakáról? Merthogy akkor tudni lehetne, ki is fojtogatta?

– Mi az ördögért vettünk volna? – mért végig Mátrai kelletlenül. – Hisz a kiemelt ablaküvegen ott vannak a nyomok! Az emberi bőrről különben is igen körülményes ujjlenyomatot venni – oktatott ki kissé fölényesen.

– Értem. Elnézést, csupán egy kósza ötlet volt.

Búcsúzóul Mátrai közölte, valamelyik nap ugorjak be aláírni a jegyzőkönyvet, s ki tudja, akkorra tán ki is derül már valami érdemleges a betörés ügyében.

– Köszönöm a segítségét! – nyújtotta felém a kezét –, mielőtt újból felkeresne, szóljon ide telefonon!

Két nap múlva volt érkezésem felhívni a nyomozót. A hangja lelkesen csengett, közölte, három ujj esetében sikerült azonosítani a lenyomatokat. Tévedés kizárva, az ügyet átadja a miskolci kapitányságnak, s minden bizonnyal őrizetbe veszik az illetőt. – A többi a rendőrség dolga! – tette hozzá, utalva arra, hogy fejezzem be az amatőr nyomozást.

Örülnöm kellett volna az eredménynek, végre megvan az a személy, aki halálba hajszolta Etelkát, megérdemli, hogy lesitteljék, bólogattam, majd hirtelen azon kaptam magam, mégis valami helytelent tettem.

– Uramisten – eszméltem rá –, ezt a jámbor fiatalembert, akit az atya nevelt fiaként szeret, gyilkos szándékok vezérelték? Vagy ami ennél is szörnyűbb: *valóban* Ágost bérelte fel a gyereket, hogy szerezze meg neki a hibásan nyomott bélyegeket? De gyilkosságra talán mégsem buzdította! Igaz, csupán fojtogató történt, ám az ijedelem halált okozott. Fogalmam sem volt, hogyan ítéli meg a bíróság az ilyen tettet, megússza-e a fiú némi felfüggesztéssel, vagy ülhet a dutyiban hosszú éveken át?

Agyamban vadul keringtek a gondolatok, újfent eszembe jutott a hamis levél, mellyel a kaposvári temetőbe csalták a szegény megboldogultat. A cél világos, Etelka vidékre utazik, zavartalanul kutakodhatnak a szobájában. Kulcs nem kell, a vékony, jó mozgású fiú könnyedén mászik kötélén, s hatol be a szobába az üvegajtót megfosztott ablakszemen át. Ő maga is bélyeggyűjtő, az atya nyilván ígért neki a leletből néhány darabot. A kölyöknek nincs munkája, ezt maga Ágoston mondta, s melyik fiatalembernek nem kell a pénzt?

Valami sajnálatféle kezdett el mocorogni bennem, mely hamarosan átcsapott kízó rettenésbe. Istenem! Talán mégsem voltak teljesen alaptalanok Etelka félelmei, tán valamiféle hatalma mégiscsak van az atyának, s képes bosszút állni azokon, akik kikezdték vele. Látszott rajta, mennyire kedveli ezt a fiút, taníttatta, egyengette az útját... mit szól majd, ha a börtön mélyébe vetve látja? No és ha a fiú rávall?! Ha azzal menti magát, hogy az atya megbízásából követte el a tettet?! Talán nem kellett volna elfecsegni Mátrainak, hogy felkerestem Ágoston atyát. Talán nem kellett volna felismernem a fantomképen Andrást, a nevelt fiát. – Nem! – ugrottam talpra, s heves mozdulatomtól leesett egy hamutartó az asztalról és darabokra tört. – Nem, elkendőzni az igazságot, több mint bűn, az hiba! – idéztem Talleyrand, egykori francia politikus kizólását.

Lassanként rádöbbsentem, iszonyú darázsfészekbe nyúltam, s a felbolygatott sorsok rám is visszahatnak, nyugodt, kiegyensúlyozott életemnek búcsút mondhatok, belesodródok egy bűnügybe, mely elnyel, mint fatuskót az örvény a megáradt folyóban.

– A végén még ügyvédet kell fogadnom, aki védjen engem! – mormoltam kedvetlenül. – Vagy, ha nem magamnak, hát jóvátételként a fiúnak és Ágostnak! – bukkant fel agyamban a gondolat.

Az Intézetben nehezen ment a munka, ültem a számító-gép előtt, s próbáltam megoldani egy meglehetősen bonyolult

differentiálegyenletet. Valaki hozzám lépett, elfordultam a képernyőtől és odapillantottam, Zinát láttam magam előtt.

– Helló asszonytárs! – ölelt magához és nyomott egy puszit a képemre. – Gratulálok a sikeredhez, remekül megy neked a nyomozás! Képzeld! A fiam, aki sosem beszél a szakmai ügyeiről, ezúttal mesélni kezdett, s terólad áradozott! Hogy túljártál az ő eszén is! Ösztönösen ráérezte, hol kell a bűnöst keresni, bátor tettetted siker koronázta, s e lépéssel rengeteg pénzt és nyomozati munkát takarítottál meg a rendőrségnek. Állítólag ki fognak tüntetni!

– Pirruszi győzelem – mondtam kedvetlenül –, úgy érzem, kár volt beleártanom magam Etelka ügyeibe! – Kikapcsoltam a számítógépet, felálltam, átöleltem Zinát. – Gyere – mondtam –, menjünk a büfébe és igyunk meg egy kávé. Közben beszéljük meg ezt az egész dolgot, kétségek gyötörnek, örülnék, ha ellátnál némi jó tanáccsal. Illetve nem is tanácsot kérek, inkább arra vágyom, hogy mondj nekem valami vigasztalót!

Hosszan beszélgettünk, Zina mély empátiával hallgatta kétségeimet, melyek egyre csak gyötörtek, éreztem, nyitott fülekre találtam, barátnőm megérti problémáimat. Végül annyit mondott:

– Mártikám! Az igazságnak ki kell derülni bármi áron, s te, mint éles elméjű fizikus, jó időben voltál jó helyen, ösztönöd Ágoston atyához vezetett. Miközben ott időztél, mindent megfigyeltél, ám csupán csak gyanítottad, hogy az András nevű fiút látod a fantomképen. S a gyanú nem áru, ellenben vallomást tenni egy bűnügyben: állampolgári kötelesség. Ne hibáztasd magad, bízzál a rendőrségben, az igazságot nem neked kell kideríteni, erre valók a szakemberek! És ha úgy adódik, hogy a fiatalember, netán még a pap is vétke, meg kell kapniuk méltó büntetésüket, mert így írja elő a törvény.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Ágoston atya jelentkezik

Az időjárás gondolt egyet, s a langyos, színes faleveleket ontó őszből egyetlen éjszaka leforgása alatt átment a télbe, imígyen köszöntve november 5-ét, Imre és Tétény napját. Igaz, valami jele már volt a frontbetörésnek, mert éjnek évadján arra ébredtem, hogy a szél hatalmas csattanással vágja be az ablakom szárnyát; félálomban odabotorkáltam, s erőteljes mozdulattal csavartam meg a kissé lazára hagyott ablakkilincset.

Reggelre kelve arra tértem magamhoz, hogy javában hull a jeges eső, nagy kövér pettyek potyogtak a mélyszürke égből, s jégpáncélt képezve fagyott az útra. A táj ásítózott, mintha elaludt volna a gond, a harag és a gyűlölködés, lassacskán a jeges esőt hó váltotta fel, s az egyre vastagodó hópaplan lehalkította a járművek zaját. Bölcs önmérséklettel jobbnak láttam kis sárga autóm helyett autóbuszra szállni, nehogy a Frank-hegyre vezető kanyargós útról kisodródjam, egy fának csapódjam, darabokra törve magam és a kocsim. Miközben bandukoltam a sétaúton, megcélozva az Intézet bejáratát, megcsúsztam, szégyenszemre popómra hullottam. Anyám még gyermekkoromban említést tett valakiről, aki ugyancsak vigyázatlanul araszolt a jégen, megbotlott, a gerincére esett, többé nem lett ép; élete hátralévő részét tolószékben tölthette el. Ami engem illet, feltápászkodtam, bajom nem esett, ennek ellenére kedvetlenség lett úrrá rajtam, szégyenkeztem, hogy nem voltam képes egy dupla Rittbergerrel, vagy valamilyen más jégtáncfigurával elérni az Intézet B-épületének bejáratát.

Felbátorodva Zina jóindulatán, felhívtam Mátrait, érdeklődtem, hogy halad a nyomozás. A férfi épp csak köszöntött, eszébe sem jutott kilátásba helyezni kitüntetésemet, mindössze annyit mondott, hogy a fiút felhozták Budapestre, és alaposabb kihallgatásnak vetették alá. Némi huzavona után mindent bevallott, ám makacsul tagadta, hogy egyetlen ujjal is érintette volna

Etelka nyakát. Állítása szerint, miközben ült a földön és kutakodott, hallotta, amint nyílik a bejárati ajtó, felkapta a fejét, egy nőalak tűnt fel az ajtórésben, ezt látva talpra ugrott és ész nélkül inalt kifelé. Keresztülcsörtetett a szobán, kibújt az ablakszemen, és az erkélyre érve leereszkedett a lelógó kötélén. Futott, száguldott át a parkon, nem a kapun ment ki, átmászott a kerítésen, s meg sem állt az állomásig, ahol elkapott egy Miskolcra induló vonatot. Késő délután ért Gárdosra, sem a szüleinek, sem Ágost atyának nem számolt be az átélt fiaskóról.

János megemlítette, többször is kihallgatták Andrást, ám nem sikerült őt zavarba hozni, vallomása mindenkor egy és ugyanaz volt, szinte szóról szóra adta elő betörésének történetét. Érdeklődtem, mit mondott, mi okból tört be, mi után kutakodott? Hisz' semmit sem vitt magával, még Etelka pénzét és ékszereit is érintetlenül hagyta. Netán bevallotta, hogy a bélyegek elrablása volt a cél?! Izgalmamban újabb és újabb kérdésekkel ostromoltam a derék nyomozót, ám ezzel csak azt értem el, hogy egyre komorabb és elutasítóbb lett, bezárkózott, csupán morgott valami érthetlent. Később végképp elege lett belőlem, fagyosan közölte, folyamatban lévő ügyről még ennyi szó is sok volt, nehogy már én hallgassam ki őt, s kérjem olyasmire, ami szabálytalan.

Leírhatatlan volt a meglepetésen, amikor másnap este csengett a vonalas telefon, s maga az atya jelentkezett. Röviden közölte, Pestre készül, Andrást szeretné meglátogatni, amellet okvetlenül beszélni óhajt velem. Arra gondolt, találkozhatnánk egy kávéházban, vagy cukrászdában, nem akarja magát rám erőltetni, megzavarni otthoni nyugalmaamat. Közöltem, ne féltse „otthonom nyugalmaát”, bármikor szívesen látom, kitüntetésnek veszem, ha ezúttal én lehetek a vendéglátó, ha viszonzozhatom, hogy nem is olyan régen az ő vendége voltam.

A hét végén, szombat délután keresett fel, a ház előtt vártam, kisegítettem a taxiból, mert a tömegközlekedési járművek helyett bérautóra esett a választása. Feléje nyújtott kezemet el-

fogadta, óvatosan belém karolt, másik kezével botjára támaszkodva igyekezett felvenni lépteim ritmusát. Nehézkesen mozgott, még az a néhány lépcső is gondot okozott neki, mely a kapuboltban a lifthez vezetett. Sötétszürke felöltőben, szemébe húzott kalappal érkezett, öltözéke nem árulta el lelkési mivoltát, csupán, amikor letette kabátját, láttam, hogy fekete öltönyéhez hófehér inget és keménygallért visel. Udvariaskodva dicsérte lakásom, még az erkélyre is kimerészkedett, elgyönyörködött a buzogánytorony és a déli rondella látványában, hangulatosnak találta a várkertet, melyet romantikussá varázsoltak a hópamacsokat viselő fák. Borral és ásványvízzel kínáltam, később frissen főzött feketekávét és süteményt szolgáltam fel. Szabadkozva fogyasztott, láttam rajta, hogy csupán illemből enged a kínálásomnak, igencsak fontos lehet a mondanivalója, mert feszeng, mintha durva deszkán ülne, s a kiálló szögek egyre csak bökdösnék a hátsó fertályát.

Elmondta, egyik rendtársánál szállt meg, vonaton jött, autót képtelen vezetni, hátfájása rosszabbodott, orvosa újabb műtéttel kecsegteti. Végül rátért a lényegre.

– A fiú ügyében jöttem, meglátogattam a fogdában, hosszasan elbeszélgettem vele. A lelki atyja vagyok, ha valakinek, hát nekem elmondta volna, hogyha vétkes lenne Etelka halálában. Ártatlan! Érti, Márta kedves, a fiú nem lett volna képes Etelka torkának esni – még a feltételezés is képtelenség –, ez a kistermetű, vékony kölyök, aki mintegy fél fejjel alacsonyabb az áldozatnál, semmiképp sem követhette el a gyilkos tettet. Etelka – mint nyilván már ön is megfigyelte –, hajlott kora ellenére megőrizte erőteljes testalkatát, nyilván küzdött volna az életéért, felrúgva, megsebesítve a támadót.

– Ha még nem értesült eddig róla – adtam a tudtára –, Etelka nem fojtogatás miatt halt meg, hanem – feltehetőleg – az ijedségtől agyvérzést kapott. Így támadója ellen a vád nem az élet kioltására, csupán halált okozó testi sértésre módosul.

– Igen, igen, a fiú mondott valami ilyesmit, ám a szövege annyira zavaros volt, hogy nem voltam képes eligazodni rajta. Őszintén köszönöm tájékoztatását, ám meg kell jegyeznem, iménti véleményemet változtatlanul fenntartom: *András egyetlen ujjal sem érintette Etelka nyakát.*

– Valóban – adtam igazat vendégemnek –, Etelka nemcsak erős, hanem elszánt és bátor is volt, olyan, aki nem ijed meg a saját árnyékától. No, de akkor ki tehetette? Úgy tudom, a nyomozók kihallgatták az Otthon lakóit, s utánanézték a pótkulcsnak is, mely legjobb tudomásom szerint a helyén, az üveges szekrénykében volt.

– Elnézést! – szakított félbe az atya. – A kulcstartó szekrényke a gondnoknő szobájában található, bárki elvehette, majd, miután *végzett*, a helyére vissza is tehetette. Szóba jöhet a személyzet valamelyik tagja, esetleg az egyik lakótárs; rengeteg a gyanúsított, s egy rutinszerű kihallgatás alkalmával aligha fogja bárki bevallani, hogy ő hatolt be Etelka szobájába. Állítom, a rendőrség félvállról kezeli a bűnesetet, semmit sem tesz, teljesen megrekedt a nyomozás. Vagy talán tévednék? Talán már nyomra futottak a derék zsaruk? Mártika – folytatta –, könnyörögve kérem, tegyen valamit a fiú felmentése érdekében, ha évekre elítélik, tönkreteszik a jövőjét, börtöntársai közt elzüllik, amit tanult az iskolában, azt is elfelejti, újabb bűnöket követ majd el.

– *Annyira* biztos benne, hogy ártatlan a fiú?!

– Annyira. És, hogy épp önhöz fordulok, annak jó oka van. Ugyanis a múltkor, amikor nálam járt, nem voltam őszinte, magyarul szólva kissé takarékosan bántam az igazsággal.

– Csak nem arra céloz – kaptam szagot, mint a vadászskutya –, hogy ön igenis tud valamit Etelka gyermekéről, de nem tisztelt meg a bizalmával, nem tárta fel előttem a valót?! Kérem, ne kíméljen! Bármily hihetetlen mindaz, ami történt, álllok elébe, racionális embertípus vagyok.

– Értem. Hát akkor – *in medias res* – vágjunk bele a közepébe: Etelka fia él, ő nem más, mint Jakab Sándor, a sekrestyés!

– Hahh... ez azért... egészen... övön aluli... – hőköltem hátra, szédülés fogott el, hirtelen hasogatni kezdett a fejem. Mint álmkép, vetült elém a töpörödött ember arca, az arc, mely valahonnan mindig is ismerős volt. Olykor kutakodtam is az emlékeimben, esküdni mertem volna, hogy láttam már valahol ezt a pónemet, s tán még beszélgettem is vele. Hát persze! Ahogy gondolatban egymás mellé tettem a két arcot, rájöttem: az a sajátos metszésű nefelejcskék szempár... az egyenes orr és széles járomcsontok... Etelkát idézték! Ez okból volt a férfi, s valamelyest András, a fia is, ismerős nekem! – Elnézést a gyöngeségemért – tapogattam meg lüktető homlokom, és ittam gyorsan pár korty kristályvizet. Rövid ideig némán és mozdulatlanul ültünk, majd, miután úgy-ahogy összeszedtem magam, kissé erőlyesebb hangon fordultam vendégemhez.

– Elárulná, hogy s mint jutott tudomására ez a sajátos titok? Netán Etelka vallott önnek?!

– Nem. A szegény nő semmit sem tudott gyermekéről, s én bizonyos okokból kifolyólag nem világosíthattam fel őt.

– Hagyjuk a rejtjeles beszédet, mik voltak azok a *bizonyos* okok?!

– Elmondhatom, ám elbeszélésem hosszúra fog nyúlni!

– No és? Reggelig ráérek, ha kéri, vacsorával is szolgálhatok! – Ágost atya némi rosszallással mért végig, megköszönte a torkát, felém fordult, és tiszta, erős hangon beszélni kezdett.

– Igen. Mintegy harminc éve történt – vett egy mély levegőt –, fiatal lelkész voltam még, Nagymaroson teljesítettem szolgálatot. Felettesem azt az utasítást adta, törődjek a fiatalabb elítéltekkel, kíséreljem meg jó útra téríteni őket, tanítással, neveléssel alakítgassam át erkölcsi felfogásuk, villantsam fel előttük annak lehetőségét, hogy ők is hasznos tagjai lehetnek a tár-

sadalomnak. Természetesen vállalkoztam a feladatra, s hamarosan meghívást kaptam Vácra, ahol hetente két alkalommal kellett foglalkoznom a rabokkal. Emlékszem, amikor beléptem az oktató terembe, mintegy 40 fiatal elítéltet pillantottam meg. Négy fegyőr strázsált a padok közt járkálva, vad tekintettel figyelve a bilincsbe vert emberek minden mozdulatát. Elhangzott néhány kurjantás, beszólás: *csuhás, eredj a pokolba, buzeráld az ördögöket*, és hasonlók, a fogdmegek durva szavakkal emelték gumibotjukat, ám én megálljt parancsoltam nekik. Mi több, arra szólítottam fel a rendcsinálókat, vegyék le a férfiak kezéről a bilincset, biztos vagyok benne, nem esik majd bántódásom, türelemmel meghallgatják a mondanivalóm mindannyian. Némi vita és szabódás után eleget tettek a kérésemnek, s ezzel az első csatát máris megnyertem, többé nem gúnyoltak, senkinek sem jutott eszébe közőzködni velem.

Mit mondjak... nem szeretnék dicsekedni, de egész jól kijöttem velük. Igaz, a 40 fő lassanként leapadt 20-ra, ám akik maradtak, azokon fogott a tanításom, s remélhettem, hogy büntetésük letöltése után a helyes útra térnek, sikerül beilleszkedniük a társadalomba. Egyiküket különösen megkedveltem, egy tömzsi, kissé kajla, rövidnyakú fiút, aki igyekezetben, tanulékonyágban felülmúlta valamennyi társát. Nos, Jakab Sándornak hívták az illetőt. Mint megtudtam, a fiatalember kéréssel fordult felügyelőjéhez, szeretne tanulni, pótolni hiányosságait, diákéveiben elhanyagolta kötelességeit, bukdácsolt, alig hat osztályt végzett csak el. Később elmondta, tudása oly annyira csekély, hogy még az írás, olvasás is problémát okoz neki. Kérésének helyt adtak, s bevallom, magam is örömmel vettem, mert így egyénileg is foglalkozhattam vele, miközben meglepődve tapasztaltam, Sándor éles eszű fiatalember, s most, hogy feltámadt benne a tanulási kedv, nem csupán az erkölcsi nevelésre, hanem az iskolai tantárgyakra is fogékony, jó előmenetelű. Két évre rá szabadult, engem akkor neveztek ki lelkésznek Gárdosra, beköltözhettem a parókiára, mely szolgálati lakásnak

felelt meg. A Lelkészi Hivatal feladatait is magam láttam el, az épület másik lakása üresen állt, elődöm sekrestyése nyugdíjba ment, hamarosan elköltözött. Rövid gondolkodás után úgy döntöttem, magamhoz veszem Sándort, megtanítom a sekrestyési teendőkre, biztosítva jó útra térésének feltételeit. Így tettem, s ezt soha nem bántam meg. Idővel feleséget is szereztem neki, összehoztam őt egy árvaházban nevelkedett leányszóval, akit nevelői szerénység, szorgalmasnak minősítettek. Szerencsével jártam, a két fiatal megszerette egymást, összeházasodtak, s két évre rá fiuk született. Nos – nézett a szemem közé Ágost –, íme, a történet, őszintén elmondtam, hogyan kerültem össze Sándorral, aki idővel nemcsak a beosztottam, legfőbb segítségem, hanem a barátom is lett.

– Arról nem tud, mi okból került börtönbe Etelka fia?

– De, de, ha érdekli, elmesélem azt is.

– Még hogy érdekel! Ön tréfál velem?

– Ó, dehogy. Kezdjük az elején, a gyermekcsere, amiről ön értesült a Sibrikben fellelt vénasszonytól, nélkülözött minden törvényes eljárást. Etelka apja rendszeresen pénzelte a Jakab házaspárt, szüntelenül attól tartott, hogy a két kapzsi ember nem képes lakatot tenni a szájára, s kipattanhat a végzetes titok. Állítólag az asszony kezdetben szeretettel volt a gyermek iránt, ám ahogy a fiú cseperedett, egyre nyilvánvalóbbá váltak fogyatékségei. Ehhez társult, hogy beteges, nyugtalan természetű volt, kissé torz és csúnya, nevelőszüleinek hamarosan a fülébe jutott, ismerőseik úton-útfélen gúnyolódnak, megszólják őket, hogy csupán egy torzszülöttet voltak képesek világra hozni. Eleinte még csak szeretetlenül, később már gyűlölettel bántak a rosszul sikerült fiúval, cselédként kezelték, a legdurvább házimunkákat végeztették vele. Tanulásával nem törődtek, ha osztályt ismétel, azt sem bánták, szülői értekezletre nem jártak, ha valamelyik tanító vagy tanár felkereste őket, gorombán kiutasították, nem hallgatták meg intelmeit. A szerencsétlen fiú sorsa akkor fordult súlyosabbra, amikor meghalt Etelka apja. A pénz-

forrás kiapadt, a fiú megmaradt. A gonosz házaspár vesztesnek érezte magát, egyre durvábban bánt a kölyökkel, éhezettette, olykor meg is verte. Sándor rettegett a szüleitől, elkóborolt, végül valami bűnbándához csatlakozott, s rajtakapták, hogy lopott. Nevelőintézetbe került. A szülők örültek a fordulatnak, ám nem sokáig vigadhattak, mert a nevelőapa elhalálozott. Ekkor lett a fiú 18 éves, az asszony eladta házukat, a pénz egy részét a kiszabadult fiúnak adta, ő maga, aki sváb születésű volt, kivándorolt Németországba, ottani rokonaihoz költözött.

A magára maradt fiatalember nem tudott a pénzzel bánni, egykori haverjai szagot kaptak és rászálltak, majd barátságot színelve kifosztották. Még adósságba is verte magát a „jó barátok” miatt. Nem volt más választása, mint visszatérni bűnöző társaihoz, segíteni őket betörésben, rablásban, bár őt ügyetlensége okán inkább csak őrt állásra, riasztásra alkalmazták. Amikor viszont lebuktak, a bűnök nagy részét rákenték. A szerencsétlen 5 év letöltendő kapott.

– A fiú nem tudta meg, hogy ki a valódi anyja?

– Megtudta, sajnos, méghozzá igen kellemetlen módon. Nevelőanyja, mielőtt átadta volna neki a pénzt, elmondott mindent a gyermekcseréről. Közölte vele, vérszerinti anyja neve Zerind Etelka, akit vőlegénye faképnél hagyott. Jellemzően a gonoszságára, hazudott a nevelt fiának. Elhitette vele, hogy Etelka *tudott* a gyermekcseréről, beleegyezésével adták kisfiát nevelőszülőknek, s ennek oka az volt, hogy ő, a szerencsétlen gyermek, csúfnak és torznak született.

– Rettenetes! Ekkora aljasságot! – És agyamban újra ott dobolt az emlékezés: a rúgás... a várandós Etelka hasába...

– Gondolhatja, ettől kezdve Sándor vad gyűlöletet érzett vérszerinti szülei iránt, akik eltaszították őt maguktól, mert undorodtak a tulajdon gyermeküktől. Bevallotta, bosszút esküdött szülei ellen, feltett szándéka volt, hogy megkeresi őket, fejükre olvassa gonoszságukat. Még az is eszébe jutott iszonyatos elkeseredésében, hogy meggyilkolja őket.

– Ön hogy reagált ezt az égbekiáltó bűnös szándékot hallva?!

– Felháborodtam a végtelenségig! Mindennel előhozakodtam: vallással, Istennel, emberséggel, kilátásba helyezve számára a poklok poklát, ha képes volna bántani édes szüleit, ha nem adná meg nekik a kellő tiszteletet. Közben faramuci módon abban reménykedtem, hogy a különvált szülőpárt megtalálni annyi, mint tűt lelni a szénakazalban!

– Egy pillanat! Volna valami mondanivalóm. Etelka *naplójából* tudom, hogy szerelme – Kovacsics János, a fiú természetes apja – még a gyermek születése előtt, autóbalesetben elhalálozott!

– Erről nem volt tudomásom, ez tovább súlyosbítja a nevelőanya vétkeit. Sándor azt is megtudta, hogy anyja családja nem Nagykanizsára, hanem Pápára való. Ettől kezdve már csak abban reménykedtem, ha véletlenül össze is futnának, nem ismerné meg anyját. És akkor mit tesz Isten...

– Csak nem arra céloz, hogy Jakab Sándor Etelkában felismerte az édesanyját?

– Ez történt, sajnos. Azonnal kiszúrta, először a név tűnt fel neki – megjegyzem, a maguk vezetékeve eléggé sajátos –, és amikor megpillantotta, az árnyalatnyi hasonlóságot is felfedezte.

– És tett valamit? Eléállt és elmondta, hogy ő a fia?

– Ó, nem. Ennél Sándor sokkalta félszegebb, s legyünk őszinték, alattomosabb is.

– Vagyis?

– Nos. Talán emlékszik Etelka mérgezéses esetére, amikor a teájába tiszafabogyóból készített párlatot öntöttek. Ez a valaki Sándor volt.

– Szentséges ég! Istenem, ne hagyj el, kitelt tőle ekkora rosszakarat, hogy halálba segítse a szülőanyját! Gondolom, helyes a feltételezésem, miszerint ő volt az, aki újból és újból mérget kevert Etelka italába.

– Nem. Soha többé nem tett semmit Etelka ellen, rettentően megbánta tettét, s lerótt a rá kiszabott, nehéz penitenciát. A tudtára adtam, eztán figyelem minden lépését, s ha egyetlen hajszála meggörbülne édesanyjának, őt magát a rendőrség kezére adom. Garantálom önnek, semmit el nem követett Etelka ellen, ha csak tehette, elkerülte, ha mégis találkoztak, rá sem mert pillantani.

– Valóban? – a hangom kissé gúnyosan csengett –, tudtommal elkísérte önt sofőrként Erdőpetribe, s Etelka szobájába is ellátogatott. És ami a lényeg, ekkor vették kezdetüket a további mérgezési esetek!

– Amit egytől egyig Etelka talált ki! Márta, kérem, higgyen nekem, ha nincs irántam bizalommal, kár folytatni ezt a beszélgetést!

– Elnézést! Eszembe sem jutna kételkedni az ön szavában. Ám a tények makacs dolgok, ne vegye rossz néven, hogy részletesebb válaszokat várok.

– Miféle tényekről beszél ön? Papi becsületszavamra mondom, az Erdőpetriben lezajlott találkozást követően többé az életben – sem Sándor, sem én – színét sem láttuk Etelkának!

– Tisztázzunk valamit! Az imént leszögeztük, hogy kölcsönös bizalommal viseltetünk egymás iránt. Nem mintha kételkednék, mindössze néhány különös dologra hívnám fel az ön figyelmét, s elárulom, kíváncsi volnék, hogyan vélekedik ön mindarról, amit az Etelka környezetében élők, s jómagam is tapasztaltunk. Gondolom, ez nem sérti a játékszabályokat...

– Természetesen nem.

– Köszönöm. Nos... Az Otthont felügyelő pszichiáter aszszony véleménye szerint Etelka egyfajta üldözési mániában szenvedett, s az üldöző szerepét unokanővérem *önre* osztotta ki.

– Nem egészen értem, hová akar kilyukadni.

– A jelek szerint Etelka sajátos pálfordulása attól a naptól fogva vehette kezdetét, amikor ön felkereste őt Erdőpetriben. Azt beszélte széltejében-hosszában, ön felelős a zaklatásokért,

mert ön az *écezgéber*, aki működtet egy *Hálózatot*, s e Hálózat tagjai közt ott vannak az Otthon alkalmazottai is. Mániája annyira eluralkodott rajta, hogy belülről elrekeszelte szobája ajtaját, s ő maga az ablakon át közlekedett! S mi lett a nóta vége, leesett és combnyaktörést szenvedett. Mit volt mit tenni, elköltöttük őt Erdőpetriből, s a budai Százszorszép Időotthon lakója lett. Pár hét elteltével, kezdődött előről minden! Csupán a Hálózat szereplőit váltották fel a budai otthon alkalmazottai, élükön Mária nővérrel, a gondnoknővel. Kérdem, mi erről a véleménye?

– Helyben vagyunk! – kiáltott fel az atya, miközben fura, torz mosoly ült ki az arcára. – Ön a régi nótát húzatja el nekem! Higgye el, kedves Márta, Etelka gonosz vádaskodása már minálunk kezdetét vette! Pontosabban attól fogva, hogy a tudtára adtam, nem tartok igényt a szolgálatára, mert alkalmaznom kell egy profi pénzügyes munkaerőt. Név szerint Szentesi Máriát. Amikor megtudta, hogy nem sertepertélhet örökké körülem, akkor fordult ki teljesen önmagából. Egymást követték vádjai, kezdve azzal, hogy Micike a „barátnőm”, később elhíresztelte, felelős vagyok három öregasszony haláláért, virágai tönkretételéért, s azért is, hogy mérgezett teát kapott. Ügyes fordulattal a sajtót a nyakamra hozta, s a rendőrség is nyomozni kezdett a halálesetek ügyében.

– De a taxin-mérgezés a sekrestyés munkája, ebben az egyben Etelka panasza jogosnak bizonyult.

– Igen. Csakhogy ő nem Sándort okolta, hanem ellenem fordult, s engem, mint elkövetőt, esetleg felbujtót szeretett volna börtönbe juttatni. Szerencsére ejtették a vádat, amit nem neki, hanem az ügyvédemnek köszönhetek. Minden egyéb vád és sárdobálás szintiszta rágalom, eszembe sem jutott embereket felbérelni, holmi *Hálózatot* létrehozni azért, hogy egy megkerült idős asszonynak pár kellemetlen percet szerezzek. De, ha már itt tartunk – nézett rám vádló pillantással –, a Százszorszép Időotthonban, ahová debil betegeket is befogadnak, mért nem

vizsgálták ki őt alaposabban az orvosok, pszichiáterek? Köztudott, hogy az ilyen viselkedés bizonyos fokú elmebajra vall, melynek manapság vannak hatékony gyógyszerei.

– A kivizsgálások megtörténtek, ám Etelka a szeméttbe hajította a neki szánt pirulákat. Ki is mondta kereken és érthetően: a gyógyszerek, melyeket rá akarnak tukmálni, mérget tartalmaznak, merthogy minden orvos és egészségi alkalmazott az ön bérence, akik az ön utasítása szerint járnak el. A cél nem más, mint őt meggyötörni, végül eltenni láb alól!

– Uramisten! A végén még gyanúba kevernek, hogy én vagyok András felbujtója!

– Ne aggódjon! Az orvosok, nővérek szokva vannak betegek fura képzelgéseéhez, legtöbbjük kiváló diagnosztá. A pszichiáter asszony és a gondnoknő mellőzték az injekciók, pirulák beadását, helyette más kezelési eljárásokhoz folyamodtak.

– Mit tettek?

– Első menetben felkérték az orvosi egyetem egyik neves pszichiáterét, hogy hipnózissal próbálkozzék. Állítólag elbódult állapotában bevallotta volna kényszerképzetait, s a lélekgyógyász parancsot adott volna a hipnotikus álomban leledzőnek, hogy ejtse az önnel és a Hálózattal szemben táplált gyanúsítgatásait.

– És?! Jutott az orvos valamire?

– Sajnos nem, az eljárás kudarcba fulladt, unokanővérem, aki egészségügyis volt, leleplezte a dilidoktort! Aztán volt még egy próbálkozás... – Az atya unszolására részletesen beszámoltam a videokamerás megfigyelésről.

– És a felvételekből kiderült, hogy ő maga volt az elkövető – nyugtázta Ágost atya a történeteket.

– A gondnoknő és a pszichiáter asszony engem is meghívott a felvétel megtekintésére, mondhatom, teljesen kiborultam, amint a két szememmel láttam, hogyan dülja fel saját otthonát eltorzult arcú unokanővérem. S milyen kétségbeesetten szörnyülködik, amikor pár óra múlva visszatér a lakásába.

– Érthetetlen – csóválta meg a férfi a fejét –, mi okból akart önmagának ily megrázó élményt okozni?

– Hogy miért? Ezzel kapcsolatban voltak sejtéseim, melyeket alátámasztottak az orvosi vélemények is.

– Beavatna?

– Igen, ám nem biztos, hogy örömét találja a mondanóban.

– Úgy veszem észre, eddig sem kíméltük egymást!

– Mond valamit... Nos, akkor folytatom a lélekelemzést. Etelka *naplójából* kiderül, mily hatalmas stressz érte őt fiatal korában. Miután szerelme autóbaleset áldozata lett, más férfi nem érdekelt, egészen addig a napig, amíg meg nem ismerte önt... Ó, jól emlékszem a rajongó szavakra, melyekkel magáról áradozott. Azt mondta: ön csodálatos szépségű, nagyszerű férfi, aki közvetlenül Isten után következik.

– Jaj, ne... – nyögött fel az atya, ám nem törődtem vele, mondtam tovább a szövegemet.

– Valósággal repesett magáért, boldog volt, hogy együtt dolgozhatnak és a jobb kezének tekinti őt. El tudom képzelni, mennyire körüludvarolta önt, nyilván leste a kívánságait.

– Ne is mondja – csóválta meg az atya a fejét –, idővel egyre kínosabbá vált számomra Etelka túlzott rajongása. S nem érte be annyival, hogy munkatársamul fogadtam, egyre érthetőbben adta tudtomra velem kapcsolatos egyéb igényeit is. Hovatovább már alig mertem kettesben maradni vele, kínos lett volna tudtára adni, hogy túlzott reményeket táplál velem szemben. Bevallom, ez is oka volt annak, amikor megköszönve a segítségét, felvettem egy profi pénzügyi szakértőt. Egyszerűen jól mérte fel a helyzetet – nézett mélyen a szemembe Ágoston atya. Zavarnak nyoma sem volt ebben a szempárban; kemény, határozott, magabiztos volt a tekintete. – Csalódása rendkívül megviselte – folytatta –, megkezdődött üldözési mániája, mely vad képzelgések formájában jelentkezett. Állítom, a féltékeny-

ség dolgozott benne, mely egyike a legvadabb emberi érzelmeknek. És nem tudott felejteni.

– Igen, én is így gondolom – helyesletem. – Elképzelte, hogy ő mégiscsak fontos önnek, valójában szereti őt szerelemmel, ám mint papi személy, nem közelíthet hozzá, hanem csupán figyelmezteti, hogy minduntalan órá gondol. S ami kezdetben csak álmodozás – képzelgés – formájában jelentkezett, idővel átcsapott skizofréniába, legalábbis e betegség enyhébb változata kerítette őt hatalmába. Egyik éne arra sarkallta, hogy dülje fel szobáját, mérgezze saját ételét, italát, tegye tönkre féltett virágait. Később a domináns én mindezt a visszájára fordította, s átlendült tudati állapotában elhitte, hogy ön – illetve valaki az ön megbízásából –, követte el ellene mindezt, pusztán azért, hogy figyelmeztesse: létezik egy ember, aki őt szemmel tartja, szüntelen övele, Etelkával foglalkozik, e sajátságos módon fejezve ki iránta táplált rajongó szerelmét.

– Ha megkérhetném, fejezzük be ezt a beszélgetést. Etelka eltávozott az élők sorából, most már Isten dolga, hogy ítéljen elhalálozott embertársaink felett!

– Csupán még egy kérdés! – simítottam meg gyöngéden az atya összekulcsolt kezét. – Ön szerint mi okból tört be Etelka lakásába András? Miért utazott fel Pestre, holott Miskolcon vagy máshol a közelben is hozzájuthatott volna némi pénzhez, kevésbé komplikált betörési technikával?

– Fogalmam sincs. Talán az apja biztatta fel, hogy helyette álljon bosszút Etelkán. Sándor fiatal korában mást sem hallott, mint azt, hogy mily gazdag a Zerind család, meglehet, úgy vélte, a busás vagyonnak maradt némi hozadéka, s a pénz elég lenne ahhoz, hogy fedezze András adósságát.

– Érdekes – jegyeztem meg –, miután a nyomozók elvégezték a helyszínelést és felmérték a kárt, mindössze annyit állapítottak meg, hogy a lázas keresés következtében szétszabdalt Etelka néhány ruhája és fehérneműje. Továbbá eltört egy értékes herendi váza, melyet nyilván András sodort le menekü-

lés közben. Ugyanakkor megvolt Etelka összes ékszere, valamint 63 ezer forint készpénze. A ládikában cetlit találtak a bankók mellett, az állt rajta, hogy a nevezett pénzösszeget unokanővérem temetése költségeire tette félre. Egyszóval, mintha némi ellentmondás lenne az ön véleménye és a tények között.

– Meglehet. Egyébként nem vagyok rendőrnagy, nem az én dolgom kideríteni, mit keresett András Etelka szobájában.

– Megkérdezhetem mi okból volt Andrásnak adóssága?

– A fiú rákapott a szerencse-játékokra, nyerő-automaták falták fel kevéske pénzét. Később kölcsönöket vett fel egyre növekvő uzsorakamatra. Eleinte nyert, később veszett, ahogyan az már lenni szokott.

Több szó nem esett köztünk e kényes témáról, bort töltöttem a poharakba, lanyha mozdulattal koccintottunk, majd süteménnyel kínáltam vendégemet. Pár percig még beszélgettünk közhelyes, semmi kis dolgokról, miközben titkolni próbáltuk mindketten, mily nagyon megrázott bennünket ez a heves, bensőséges párbeszéd. Az atya lassanként szedelődzködni kezdett, indulni készült, mondván: előrehaladt az idő. Mielőtt felállt volna a fotelból, hozzám hajolt, s két kezébe fogta jobb kezemet.

– Márta, kedves, ismételten arra kérem, tegyen meg mindent András felmentése érdekében, ön kiváló képességekkel, s mély empátiával megáldott asszony, amellet rendkívül ügyes és célra törő. Ha valakiben, hát egyedül önben bízom. Ez a jóindulatú, ám erősen befolyásolható fiatalember kedves a számomra, a nevelt fiamnak tekintem őt.

– Mégis, mit vár tőlem? Nem vagyok ügyvéd, nincsenek felső kapcsolataim. A nyomozótiszt sem igazán kedvel, csupán egy minden lében kanál amatőr nyomozót lát bennem. Ha bármi adódnék, ami rajtam múlik, azt megteszem, ezt őszinte szívvel ígérhetem önnek. Elvégre András az unokaöcsém, s a vér szava is segítségre készítet.

A férfi megszorította a kezem, s két szeme valósággal lángolt, ahogy rám pillantott.

– Az akarat számít – közölte határozott, megfellebbezhetetlen hangon. – Ha eléggé elszánt és felfigyel a részletekre, lefőzheti a profi nyomozókat. Mindössze annyit kérek: *akarjon segíteni!* – Hirtelen elengedte a kezem, kissé nehézkesen felkelt, búcsúzkodni kezdett. Kikísértem, lementem vele a ház elé, taxit fogott, megvártam, amíg a sofőr besegíti őt a bérautóba, miközben én a kezébe adtam a botját. Elbúcsúztunk. Ezúttal nem rajzolt keresztet a homlokomra.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

Angyali üdvözlét

Miután az atya eltávozott és magamra maradtam, egyre csak a férfi utolsó mondata körül keringtek gondolataim. Meglepődve könyveltem el, hogy nagyra tart, hogy érdemeket tulajdonít nekem, bár e feldicsérés kissé kétes értékűnek látszott, mert célja nem a hiúságom legyezése, hanem a tudatosítása annak, hogy Ágost atya komoly elvárásokat támaszt velem szemben. Mit kellene tennem? Tért vissza agyamba újból és újból a gondolat.

Elmosolyodtam. Egyetlen trófeát mégis csak sikerült beszereznem, elégedetten konstatáltam, sikerült csőbe húzni a derék papot, nem sejtí, hogy nálam vannak a bélyegek, s mi több! Tisztában vagyok hallatlan értékűkkel. Egy lépéssel előbbre vagyok, s ki tudja? Talán ez még jó lesz nekem egyszer valamire. Hja, valaha kitűnő bridzsjátékos voltam, s tudtam, az ütőlapot nem kell azonnal kijátszani. Olykor nem árt eltitkolni, milyen kártyalapok vannak a kezünkben, ártatlan képpel adni a balgát, majd, amikor az ellenfél egészen másra számít, beütni az impasszban ülő dámával.

A napok vánszorogva haladtak, a dolgok állni látszódtak, fogalmam nem volt, hol tart a híres nyomozás. Naivságnak véltem odaállni Mátrai elé, győzködni őt bizonyítékok hiányában, hogy a fiú véten, már ami a gyilkossági kísérletet illeti. És ha megkérdezné, mire alapozom a véleményem, indokom mindössze annyi volna: Jakab András ártatlannak vallja magát. Nyilván a tudtomra adná, ne ártsam bele magam a nyomozásba, bízzam rájuk a munka dandárját, elvégre ők a szakemberek. Még az atyával folytatott párbeszédéről sem mertem beszámolni, ismertem én már Mátrai Jánost, megfigyeltem, a férfi az érzelmi motívumokat rendre elhárítja, őt csupán az ujjlenyomatok s a tárgyi bizonyítékok érdeklik, olykor még az indítékokra sem fordít kellő gondot.

Az atya mondataiban is találtam néhány fehér foltot. Többek között furcsállottam, mért nem beszélt arról, mit érzett ő maga Etelka iránt. Arról is hallgatott, Micike mit jelentett a számára, tán megesett, hogy Etelka észrevett valamit, nem ki-zárt, hogy *rajtakapta* őket. Elvégre az atya is *férfi*, méghozzá nem is akármilyen! Nem vitás, a féltékenység zöld szemű ször-nye ragadta magával Etelkát, ez a vad érzelem volt az, ami a végső csapást mérte a szegény nő megviselt agyára. Úgy vél-tem, jobb, ha kiszállok ebből a buliból! Hiába lebbentette fel Ágost a fátylat, miszerint vérszerinti rokonom Jakab Sándor és bűnbeesett fia, semmit nem tehetek újdonsült unokaöcsémért. Az ügyvéd dolga, hogy védje a kölyköt, aki végső soron korrek-tül járt el, hisz a betörés bűnét beismerte. Szívassa a derék jo-gász az orvosokat, gyötörje őket mindaddig, amíg el nem ismerik, hogy az a néhány kék folt nem utal fojtogatásra, és Etelka halálos beteg volt – rákban szenvedett –, meglehet, megrendült egészségi állapotának tudható be, hogy végzetes volt számára az őt ért atrocitás.

Miután meggyőztem magam, hogy helyes az álláspon-tom, ismét a munkámba temetkeztem. Befejeztem a már meg-kezdett publikációm: *A nanoelektronika perspektívája* című cikkemet, Gábor figyelemre méltónak találta, megígérte, köz-lésre javasolja, ha nem is valamelyik rangos külföldi újságban, hanem a hazai *Híradástechnika* folyóiratban, mely angol nyelvű recenziókat is közreadott. Ajtónk előtt toporgott már a kará-csony, debreceni rokonaim jelentkeztek, lelkekre kötötték, okvetlenül számítanak megjelenésemre, s ha tehetem, maradjak több napig a cívisvárosban, a szilvesztert is töltsen családom-mal. Eleget tettem kérésüknek, az egyik elegáns szállodában egy hétre foglaltam szobát. A karácsony előtti napokat bevásár-lással töltöttem, a rengeteg rokon elvárta az értékes ajándéko-kat, elvégre én vagyok az *amerikás nagynéni*, akinek nyilván mindenre telik. Ebben volt némi igazság, ám a gondot nem a pénzkiadás jelentette, hanem az, hogy ötletelnem kellett, kita-

lálni, kinek milyen ajándék volna a leginkább megfelelő. Karácsony vigliáján indultam útnak, Tamásék nem tartottak velem, csupán másnap délután érkeztek, mert előzőleg Zsuzsa családja látta vendégül őket. Huszonhárom ember ülte körül az ebédlőasztalt, az ajándékok, melyeket vittem, ennél kisebb számban voltak, ugyanis a házaspárok legtöbbször közös kriszkindlit vásároltam. Meglepetésemre kevés szó esett Etelkáról, mindössze egyik unokabátyám érdeklődött amúgy felszínesen, valójában miben halt meg a kedves rokon. Csupán annyit mondtam, hogy agyvérzést kapott. Többen sajnálkoztak, mások Miklós felől érdeklődtek, tudtukra adtam, jól megy a dolga, szép családja van és sok a pénze, ám részletesebb felvilágosítással nem szolgáltam. Tapintatosan elhallgattam, rosszul esett, hogy Ödön bácsi leszármazottai közül alig néhányan vettek részt Etelka temetésén, az elhunyt közeli rokon volt, még ha nem is a legkedvesebb. Magamban illetlenségnek tartottam azt is, hogy koszorú és virágcsokor helyett legtöbbszörnek mindössze arra tellett, hogy megeresszenek egy dísztáviratot.

A hét többi napján is a rokonaim gondoskodtak szórakoztatásomról, hol az egyik, hol a másik család hívott meg ebédre vagy vacsorára; elvittek színházba, moziba, múzeumba, ha mégis maradt egy csöppnyi időm, jártam a várost, nézelődtem, kóricáltam, olykor vásároltam ezt-azt. Szilveszterkor nem várt örömben volt részem, a család fiatalabb tagjai hívtak meg *bulizni*, igyekeztem feloldódni, önfeledten mulatozni, mintha még most is fiatal volnék, jó kedvű, vidám és szilaj. Az én ötletem volt, hogy „vonatozzunk”, egymás mögé sorakoztunk, jobb kezünket az előttünk álló vállára tettük, másik kezünkkel vezényeltünk, a zene ritmusát követve. A lakás minden zegzugát bejártuk, én vezettem a vidám csapatot, olykor elrikkantottam magam: *térdre, kutyák!* – akkor hirtelen leguggoltunk vagy letérdeltünk, míg a *fel* vezényszóra felpattantunk, és folytattuk a menetelést. – Hihetetlen, hogy ezzel a bolondsággal mekkora sikert arattam, megvallom, már dülöngéltem a fáradtságtól, ám

a fiatalok egyre csak követelték, legyenek továbbra is én a *moz-dony*, vezessen én a vidám csapatot. A hangszórók üvöltése betöltötte az egész házat, a zene vad ritmusát követték lépteink, olykor, ha ismerős volt a dal, magunk is énekeltünk, hamisan és üvöltözve, ahogy a torkunkon kifért. Néhány idősebb (nálamnál mintegy 8-10 évvel fiatalabb) nőrokonom rosszálló pillantásokkal mért végig, az arcokon enyhe fintorok ültek, tudtomra adva, hogy az éltes matrónák mennyire elítélik a koromhoz nem illő viselkedést.

Hajnalhasadáskor kerültem csak ágyba, másnap délben készültem hazatérni, bár egy gyöngé pillanatomban megígértem a társaságnak, hogy újév délutánján folytatjuk a mulatozást. Valahogy megcsömörlöttem. Úgy véltem, jóból is megárt a sok, nem szerettem volna ifjú rokonaim előtt fáradtan, gyűrötten mutatkozni, a magamfajta már csak villanásnyi időkre képes megjátszani a fiataalt, az állóképesség az első, amit elveszít az, akit rágcálni kezd az idő vasfoga.

Am hiába a sok családi összejövétel, evés-ivás, mulatozás és jobbnál jobb programok, minduntalan azt éreztem, valami bánt, hogy jó hangulatom felszínes, nem szívből jövő, csupán csak tettetés, mely igyekszik elfedni valamit. Akár akartam, akár nem, debreceni tartózkodásom minden percében magamon éreztem Ágost atya titokzatos, átható tekintetét, a késztetést, hogy tegyek valamit András unokaöcsém ügyében, hogy vált-sam be a neki tett ígéretem. – Mit kellene tennem? – kínozza agyamat egyre a makacs gondolat. Nem vagyok rendőr, sem pedig nyomozó, hogyan lennék képes megmozgatni eget és földet, bebizonyítani feketén-fehéren, hogy ártatlan a fiú és képtelen lenne embert ölni... hogy Etelka tragikus sorsához alapjában véve nincsen sok köze.

Lassan haladtam sárga kis kocsimmal Budapest felé, az idő ködös volt, az út mérsékelten csúszós, jobbnak láttam kevésbé vadul nyomni a gázpedált, nehogy már fejre állva, az árokban találjam magam. Késő délután érkeztem meg, már nyi-

tottam volna a bejárati ajtót, amikor levelet pillantottam meg a kukucskáló ablak rácsa mögött. Hivatalos irat volt, reszketve nyitottam fel a borítékot, s amikor végigolvastam és megértettem a nekem szánt irományt, a rémülettől az ájulás környékezett. Kiderült, lakásomat betörő kereste fel, azonban a rendőrséghez bekapcsolt riasztó jelezte a behatolás kísérletét. Kommandósok siettek az otthonomba – mindez szilveszter éjszakáján történt –, észlelték, hogy megpróbálták feltörni az ajtót, szerencsére a masszív biztonsági zár, bár megsérült kissé, de ellenállt. A levélben arra szólítottak fel, mihamarább jelentkezem Mátrai János nyomozónál.

Még magamhoz sem tértem rémületemből, máris csengetés zavarta meg lakásom nyugalmát. Az egyik szomszédom, egy idős fogorvos keresett, s elmesélte a betörési kísérlet leplezésének részleteit. Mint kiderült, szilveszter éjszakáján egyenruhások lepték el a házat, sorra járták a lakásokat, kihallgatták az ott tartózkodókat. Állítólag óriási volt a pánik, s a komor esemény többek haragját is kiváltotta velem szemben.

Már csak ez hiányzott! Mást sem tettem a nap hátralévő részében, mint sorra jártam a lakásokat és kértem a bocsánatot. Az eseményeket természetesen mindenki másként mesélte el, ugyanakkor egytől egyig bizonygatták, hogy nem látták az állítólagos behatolót, azonosításra senki sem vállalkozna. Igaz, szilveszter volt, jöttek-mentek a vendégek, akkora volt a forgalom a lépcsőházban, mintha zsidvásárt rendezett volna a társasház. Este felhívtam Mátrait, csak annyit mondott, másnap délután keresem fel!

Első dolgom volt megköszönni, hogy rábeszélte a riasztó felszerelésére, ha nem a legprofibb – és a legdrágább – készüléket és zárat választom, feldúlva találtam volna hajlékomat.

Elbeszélte, amikor a behatoló elkezdte piszkálni az ajtózárat, a riasztó jelzett a kapitányságon. Negyedórán belül már a lakásomban voltak a rendőrök, ám a kissé megrongált záron kívül semmi egyéb jele nem volt a betörésnek. Azt pedig hama-

rosan kicserélik, adta tudtomra a nyomozó, addig elégedjek meg a sebtében felszerelt ideiglenessel.

– Gondolom, egyetért velem – mondtam kissé bizalmasabb hangon –, hogy a bélyegek megszerzése volt a cél.

– Meglehet – vonta meg a vállát –, ám egyelőre semmi sem bizonyított. Javaslom, pénzt, ékszert és értékpapírt ne tartson a lakásában, ha nincsen széfje, béreljen, és helyezze el ott az értékeit. Sajnos, nincs sok remény az elkövető lefűlelésére, a lakók nem vettek észre semmit, a lábnyomokat tönkre tette a folyosókon tapiskáló számos vendég, és ami a nagyobbik baj, nem sikerült regisztrálni használható ujjlenyomatokat.

Megköszöntem a segítséget és távoztam. Mondhatom, pocsék volt a hangulatom.

A rablási kísérlet mély nyomokat hagyott bennem, idegesen rezzentem össze minden legkisebb zajra. Lecseréltem a zárat a legújabb típusra, azt mondta az eladó, hogy ez a legbiztonságosabb, amit a piacon lehet kapni. Ennek ellenére nem éreztem magam biztonságban. Még a telefontól is rettegtem, ha megszólalt, kirázott a hideg, félve nyúltam a kagyló után, illetve kapcsoltam vételre a mobilt. Egyre attól rettegtem, Ágost atya búgó baritonja szólít, számon kéri mért töltöttem hívságos mulatozással a karácsonyi szünidőt, ahelyett, hogy András ügyében mozgattam volna meg eget és földet.

Az idő zord volt, már január végét jelezte a naptár, munkából hazatérve nyitottam be jól kitakarított otthonomba. Házi ruhát vettem, siettem a konyhába vacsorát készíteni, megtorpan-tam, a jól ismert, berregő hang jelezte, hogy valaki a vonalas készüléken óhajt beszélni velem. Szokásomhoz híven összerendeztem az idegességtől, legszívesebben fel sem vettem volna a kagylót, nem voltam beszélgetős hangulatban.

– Tessék! – adtam meg magam az udvariasságnak. Vékony madárhangocska válaszolt, félénken érdeklődött, ki van a vonal másik végén.

– Zerind Márta – közöltem ridegen –, s ha megtudhatnám, ki az, aki keres?

– Üdvözlöm, Mártika, Óvári Eulália beszél, talán még emlékszik rám, a Szákszorszép Otthon lakója vagyok. És szegény Etelka legjobb barátnője.

– Ó, hogyan emlékeznék! Egy alkalommal hosszan beszélgettünk, véleményt cserélve Etelka dolgairól. Igazán kedves öntől, hogy megkeresett. Miben lehetnék a segítségére?

– Hogy is mondjam – bizonytalanodott el a vékonyka hang –, talán jobb volna, ha kérésemet személyesen adhatnám elő. Úgy értem, találkozhatnánk valamikor, ha Mártikának volna rám néhány perce.

– Már hogyan volna! Meglátogat, vagy menjünk el egy étterembe, esetleg egy cukrászdába?

– Az étterem remek ötlet, a közelünkben van a *Kék Páva* vendéglő, kedves, barátságos hely, ott nyugodtan beszélgethetünk. Mikor volna alkalmas Mártikának?

– A holnap délután megfelelne. Mondjuk, öt-hat óra tájban.

– Öröndetes! Fél hatkor találkozhatunk. Tudja, hol van az étterem?

– Nem.

– Nos... Menjen ki a Hűvösvölgybe, és szálljon fel a hidegkúti buszra. Az éttermet az ötödik megállónál leli, már messziről látni fogja a villogó fényreklámot.

– Köszönöm, biztosan odatalálok. Akkor hát holnap! – Elköszöntem, a madárhang elcsuklott a meghatottságtól, nem győzte köszönetni, hogy szának rá némi időt.

Eltöprengtem, melyik öregasszony lehet ez az Eulália, Etelkának nem volt túlontúl sok barátnője, legtöbbször tartottak tőle közismert képzelgéseik okán. Hirtelen beugrott. Sovány kis néni, magassága és súlya nem több egy tini kislányénál. Mi az ördögöt akarhat tőlem? Vagy talán – villant az agyam – tud valamit, ami a segítségemre lehet?! Ó, adná az Isten! Az ilyen

minden lében kanál vén csontok szemfülesek, figyelmesek; olykor felérnek tíz rendőrnymozóval, ám a legtöbbször még csak nem is sejtik, mily fontos az a valami, amit észrevettek, ami felkeltette figyelmüket.

Szántsándékkal nem a verdával mentem, ha már beülök egy vendéglőbe, jól esne pár pohár bor, ha másért nem, hát azért, hogy jókedvvel viseljem el az öreglány ki tudja, miféle szövegét. Fél hat előtt tíz perccel szálltam le a buszról, alig pár lépés után máris a szemembe ötlött a neoncsövekből kirakott kék páva figurája. A vendéglátóhely nyaranta szemlátomást kertvendéglőként szolgálhatott, a földszintes épületet nagy kert övezte, méretes kőburkolattal ellátott négyszög lehetett a táncparkett, s néhány masszív vastraverz a ponyvák kifeszítésére volt hivatott. Ahogy beléptem, kellemes ételszag csapta meg az orrom, a helyiséget színes fénytetek világították meg, köztük dominált a kék szín, utalva az étterem nevére. Alig néhány asztalnál ült vendég, az egyik meghitt sarokban felfedeztem Euláliát. Amint meglátott, buzgón integetett, vékony kis karján felcsúszott a selyemblúz ujjja. Örömmel üdvözlöttük egymást, alighogy leültem, már jött is a pincér. Fél liter kéknyelút rendeltem, társnőm már szopogatta a málnaszörpjét, étlapot is kérünk, mondván, néhány percig még válogatunk.

Míg az ételre vártunk, megjegyeztem, emlékeim szerint ő volt Etelka „legjobb barátnője”.

– Kedveltük egymást – mondta a sovány kis nő meghatódva –, bridzspartnerek voltunk, az én szobám volt a *játékt terem*, mert volt szerencsém bridzs-asztalt kapni ajándékba az unokámtól.

– Most, hogy mondja – szoltam eltöprengve –, emlékszem, unokanővérem mesélt arról, hogy bridzspartija van, illetve volt.

– Valóban. Kezdetben hetente kétszer is összejöttünk, pár hónapra rá valami történhetett Etelkával, mert elment a kedve a kártyától. Később kiderült, akkoriban többször is megmérgez-

ték, és rendszeresen feldúlták a szobáját is. No, de az utóbbi időben – ki tudja, mily okból – igencsak megváltozott. Közölte, szívesen játszana újra, jobban is van, kedélye megjavult. Természetesen bevettük a partiba ötödiknek, bár a bridzset csak négyen játsszák, jobb, ha van tartalék-játékos, aki felszolgálhatja az ételeket és italokat. Amellett vezeti a szkórlapot, no meg gibicel, valamennyien úgy véltük, az „ötödik kerék” jól tesz a hangulatnak.

Meghozták az ételt, mindketten vegyes körettel ellátott sültcsirkét rendeltünk, nem csalódtunk, a szárnyas friss és ropogós volt, a köret dús, kiegészítve zöldséggel és gyümölccsel is. Láttam, asztaltársam mily élvezettel csámcsog, igaz, már a kezdet kezdetén kikötöttem, én állom a ceppet, vitának helye nincs. Ittam a boromból, Eulália búcsút mondott a málnaszörpnek, s szabadkozva rendelt két deci rizlinget, mondván, emésztésének jól tesz a szeszital. Desszertnek gesztenyepürét választottunk tejszínhabbal és vaníliakrémmel, egyszóval degeszre ettük magunkat.

– Ha legközelebb vendégül látok valakit, a *Kék Páva* étterembe fogom invitálni – mondtam elégedetten a kiadós lakoma után. Várakozóan néztem az öregasszonyra, úgy véltem, itt az ideje megtudnom, mi okból citált ide. Értelmes tekintetű, cipőgomb szemeit rám meresztette, látszott rajta, hogy kitalálta a gondolatom.

– Csodálkozik, igaz, hogy arra kértem, találkozzunk – rebegte kissé félve.

– Így van – bólintottam –, nem tagadom.

– Arról a nagy pénzről érdeklődnék, ami Etelka után maradt.

– Miféle pénzről? Talán arra a 63 ezer forintra gondol, ami ott lapult a fiókjában? Az ráment a temetésre.

– Ó, nem. Az én drága barátnőmnek többmilliós vagyona volt!

– Már elnézést, de miről is tetszik beszélni?

– Hát a bélyegekről! Ne mondja már, hogy sose hallott róluk!

Szerencsémre éppen ültem, mert mentem hanyatt estem volna a meglepetéstől, Etelka *tudott arról*, hogy különleges bélyegek vannak a birtokában? Érdekes... mi okból nem tett erről említést a végrendeletében? Ha már nem röstellte a fáradtságot leírni azt, hogy melyik bútordarab kié legyen, épp a valamire valót hagyta volna figyelmen kívül?! Természetesen az öreglánynak adtam a tudatlant, szóval sem említettem a levelet. Néhány másodpercnyi hallgatás után a fejemet ráztam.

– Etelka holmija közt nem találtunk bélyegalbumot. És a végrendeletében sem szerepeltek milliós összegek. Elmondaná, kedves, mit tud unokanővérem állítólagos vagyonáról?

– Ó hogyne, hisz ez okból szerettem volna beszélni Mártikával. Nos – kezdett bele a történetbe –, pár nappal a halála előtt történt. Bridzseltünk! Etelka feltűnően hanyagul játszott. Ő, aki precíz volt a licitben is és a lejátszásban is, egyre-másra licitálta túl a lapjait. Épp a partnere voltam. „– Mi ez, Etelka? Ezzel a vacak lappal miért mentél szlemmre? Még a négy kör sincs benne, nemhogy a hat...” Kinevetett. Azt mondta, kockázatot, merészen játszik, rengeteg a pénze, nem gond, ha veszít néhány forintot. Megjegyzem – nézett rám bocsánatkérően – pénzben játszottunk, de csak kis összegekben, legfeljebb néhány száz forint cserélt gazdát egy-egy bridzsest alkalmával. Tudja, Mártika, a játék sokkal izgalmasabb, ha van valami tét!

– Értem én, hogyne érteném. Magam is szeretek kártyázni. No, de honnan lett volna unokanővéremnek egyszerre annyi sok pénze?

– Éppen ezt szeretném elmondani. A következőket tudtuk meg Etelkától, megpróbálom híven elmesélni, amit akkor elregejt nekünk. Tehát, előző nap néhány öregúr társaságában költötte el az uzsonnáját, beszélgettek, s a bélyegek kerültek szóba. Mint kiderült, a társaság két férfitagja szenvedélyes bélyeggyűjtő, s mint mindenki, aki hobbista, ők is kedvenc passziójukra

terelték a szót. Arról meséltek, rendkívül értékesek a hibásan nyomott bélyegek, ugyanis kevés van belőlük, s értéküket főként ritkaságuk szabja meg. Valaki felvetette, hogy példának okáért ilyenek a Schubert-bélyegek, melyeken tévedésből Robert Schumann neve olvasható. Állítólag milliókat érhet egy-egy ilyen darab, mert a névcsere következtében a hibásnak minősített bélyegekből mindössze néhányat sikerült kimenteni. Bár a posta kivonja a forgalomból a nyomdahibásakat, néhány közülük kézen-közön mégiscsak felbukkan itt-ott.

Se Etelkának, se a bridzsparti többi résztvevőjének mindaddig fogalmunk sem volt erről a furcsaságról, azt hittük, attól értékes egy bélyeg, hogy szép, mert tetszetős képeket, grafikákat nyomtatnak rá. Emlékszem, az unokám mennyire örült, amikor ajándékba kapta a „Művészi képek” sorozatot. Visszatérve Etelkára, barátnőm elmondta, birtokol néhány régi családi levelet, melyeken Franz Schubert közismert arcképe látható. „Ezek szerint – nézett ránk büszkén – jól tettem, hogy megőriztem a kopertákat, együtt a nevezett bélyegekkel. No, és lássatok csodát! Elvittem őket az egyik filatéliába, megmutattam valamenynyt, s megtudtam, multimilliomos vagyok!”

– Kik voltak jelen, amikor unokanővérem előrukkolt vélt, hatalmas vagyonával?

– Már mondtam, mi, a bridzselők.

– Konkrétabban?

– Várjunk csak... Igen, Erzsike és Karola, no meg Mária nővér! Bizony ám! Az utóbbi időben ő is tagja lett a mi kis bridzsklubunknak. Mellesleg kiváló játékos, csak kissé túl szigorú, ha valaki hibázik, el kell szenvednie a kioktatást. Őszintén szólva, jobban örültünk, amikor Ibolyka volt az „ötödik”, no de mit tehettünk volna? Elvégre ő a főnökasszony! Megtiszteltetés, ha vendégül láthatjuk, essünk hasra az örömtől, hogy partnernek tekint bennünket! Nem gondolja, Mártika, kedves?

– De, de. Hatalmas megtiszteltetés. No! És ő mit szólt Etelka anyagi fellendüléséhez? Nem tartott igényt holmi jótékonyági hozzájárulásra?

– Nem. Úgy emlékszem, megkérdezte, hol tartja Etelka ezeket a leveleket. Mert – mint mondta – biztonságosabb lenne, ha elhelyezné az Otthon széfjében. Előfordulhat – intette társnőnk –, hogy rablás áldozatává válik, elvégre – úgy tudja – gyakran feldúlják Etelka szobáját. Mártika! – fordult hirtelen hozzám. – Arra gondoltam, valaki vagy valakik tudomást szereztek ezekről a bélyegekről, s ez okból kutakodtak oly gyakran barátnőm holmija közt. Sőt! Az is felmerült bennem, tán a betörés is emiatt történt! Az sem kizárt, a rabló ellopta a leveleket, ezért nem hallottak önök, az örökösök, semmit az értékes bélyegekről!

– Látja, ez meglehet. Azt hiszem, kedves Eulália, amit elmondott, azt megköszönnék a rendőrnyszemélyeknek. Hajlandó volna e tárgyban tanúvallomást tenni?

– Hát... nem is tudom... Félek! Nem lehetne, hogy Mártika mondaná el helyettem, amit most megtudott? Elvégre ön már többször is járt a rendőrségen. Istenem! – kiáltott fel oly élesen, hogy a vendéglő csekély közönsége riadtan kapta fel a fejét. Körülnézett, majd suttogva folytatta:

– Csak nem azt akarja mondani, Mártika, hogy mi négyen *gyanúsak* vagyunk? Hogy talán mi voltunk azok, akik elsőként értesültünk Etelka értékes bélyegeiről, és közölünk valaki bérelte fel a behatolót?

– Ó, a világért sem! Önök valamennyien gyanún felül állnak. Valószínűtlen, hogy önök felbéreltek volna valakit, vagy a bridzspartnerek közül bárki felmászott volna kötélen az erkélyre, és bebújt a szobába az üvegablak kiemelt szemén át – teljes képtelenség! Ellenben, ha belső ember az elkövető, illetve a bűntény megszervezője, könnyedén megkaparinthatta Etelka ajtajának kulcsát, és akrobata mutatvány nélkül is be tudott jutni unokanővérem apartmanjába. Hiszen köztudott volt, hogy Etel-

ka elutazni készül és néhány napra eltávozást kapott! Szerencsétlenségére meghallotta az állomás hangos bemondójától a felsővezeték-szakadás miatti késedelmet és ez elvette a kedvét a kaposvári úttól, ezért tért haza oly váratlanul.

– Akkor hát – pillantottak rám a madárka szemek –, ha elmennék a rendőrségre, nem kellene attól félnem, hogy dutyiba dugnak?

– Biztosíthatom, *magát* Eulália, senki sem fogja gyanúsítani!

– Megnyugtattott. Csak hát... volna még más is, ami okból beszélni szerettem volna Mártikával.

– Igen? Mondja, hallgatom.

– Istenem... annyira röstellem, ám megint csak a pénzről volna szó. Tudja, az unokám nagyobb összegű kölcsönt vett fel a banktól és nem képes fizetni a törlesztés részleteit. Megvalom, biztos voltam abban, hogy ön örökölte a leveleket, de ezek szerint sem mi, sem ön nem voltunk tisztában a kopertán lévő bélyegek hatalmas értékével. Ó, ha sikerülne fellelni a bélyegeket! Ha abból a sok-sok pénzből valamennyit juttatnának nekem, nagyon megköszönném! No persze, csupán csak kölcsönben, lassanként az unokám törlesztené, Mártika, kedves, az Istenre kérem! Már megkapták a határozatot a kilakoltatásról, s az utcára kerülhet feleségestől! Tavaly nőült, a lakásomat eladtam, abból fedeztem a beugrót ide az Otthonba. Ugye, megérti szorult helyzetünket? Elvégre segítettem önnek! Hátha ezen a nyomon haladva találják meg a rendőrök a gyilkost! – Még hosszan magyarázta nehéz helyzetüket, a végén már könnyezett, rimánkodott. Megsajnáltam. Töménytelen pénzem van, mégsem költekezhetem, nehogy ismerőseim megsejtsék, mennyire gazdag vagyok. Most úgy tudnék adni, hogy *nem kerülnék gyanúba*. No persze, azért csak óvatosan.

– Eulália, ha hajlandó vallomást tenni a rendőrségen, komoly esély volna arra, hogy a nyomozók megtalálják a bélyegeket. És ahogy ön mondta, *abból a sok-sok pénzből* önnek

is csurranna-cseppenne annyi, amivel fedezni tudná unokája tartozását. Addig is, hogy haladjanak a dolgok, küldje el hozzám a fiatalembert, gondolom, meg tudnék állapodni vele.

– Köszönöm! Mártika, drága, az Isten fizesse meg a jószágát, csak egy kicsike segítség kéne, hogy ne az utcán találják magukat! – Még hosszasan rimázkodott, minden áron kezet akart csókolni nekem, már azt sem tudtam, hogy szabaduljak tőle, végül intettem a pincérnek és kértem a számlát.

Visszakísértem az Otthonba a kis nőt, kérdeztem még tőle néhány lényegtelen dolgot, majd búcsút vettünk.

Miután ellenőriztem a fiatalember pénzügyi helyzetét, elmentem vele a bankba, és átvállaltam a tartozását. Arra kértem, soha, sehol, senkinek, még a nénikének se beszéljen erről; ellenben bírja rá a kedves nagymamát, hogy okvetlenül tegyen tanúvallomást Etelka ügyében.

Ismét eljött a töprengés ideje. Egy teljes napom ráment, mire feldolgoztam az Euláliától nyert információit. Tudtam, hatalmas kincs került a birtokomba, érték, mely pénzben ki sem fejezhető. Ehhez képest semmiség az összeg, mellyel kiegészítettem az öreglány rokonait, mert amit nyertem, egy ember szabadságának az ára, ha minden jól megy, nem fogják Andrást felelőssé tenni Etelka halála ügyében, s nem kell elvinnie a balhét valaki más helyett. Mintha angyal szállt volna le az égből, hogy tudtomra adja a fertelmes bűnügy megoldását, igen... Egy égi lény surrant be a Kék Páva étterembe, hogy angyali üdvözlését átadja nekem.

TIZENHATODIK FEJEZET

A bűnügy megoldása

Hamarosan rádöbbsentem, a „nagy kincs” még akkor is terhes, és komoly felelősséggel jár, ha mindössze néhány mondatot kell az illetékesek fülébe duruzsolni. Legszívesebben kihagytam volna Mátrait az ügyből, egyenest az ügyészséghez fordultam volna, hogy a birtokomba jutott információval, kiötölt vélelmeimmel és sejtéseimmel azonnal felmentessem Andrást a legsúlyosabb vádpont alól. Sajnálatomra mindez csupán akkor volna realizálható, ha újabb tanúvallomásokra, komolyabb bizonyítási eljárásra kerülhetne sor, summa summarum, be kell vonni az ügybe a nyomozóhatóságot. Első blikkre viszszariadtam ettől, ám ahogy újra és újra átgondoltam a történeteket és kerestem a helyes utat, rádöbbsentem, kevés vagyok ahhoz, hogy egymagam felmentessem unokaöcsémet a halált okozó agresszív tett vádjá alól. Hát igen, szögeztem le, csupán a fantáziadús detektívregényekben fordulhat elő, hogy egy falusi kis öregasszony túljárjon a hivatásos nyomozók eszén.

Tovább nem haboztam, felhívtam Mátrait. A derék férfiú, Zina barátnőm dédelgetett fiacskája, nem titkolt szkepticizmus-sal vette tudomásul a vadonatúj információt.

– Már megint be akar avatkozni a nyomozásba? – kérdezte kedvetlen hangon.

– Én ugyan nem – jegyeztem meg szemtelenül –, ha nem vette volna észre, az ön segítségével esedezem. Legalább hallgasson végig! – kiáltottam fel önérzettől dagadó kebellem.

– Rendben – adta meg magát –, holnap délután keressen fel a szobámban!

Kicsit várnom kellett, valaki volt bent nála, indulattól vörösölt az arca, amikor végre rám került a sor. – Egy kávét! – kiáltott rá a titkárnőre, majd zavartan hozzátette: – Illetve kettőt, a hölgynek is! – Megköszöntem a szíves kínálást, és azt is, hogy bokros teendői közepette hajlandó áldozni rám némi időt.

– Mit tehetnék – húzta el a száját –, anyám leszedné a fejem, ha megtudná, hogy kedvenc barátnőjét elküldtem a... már megbocsásson!

– Nem tesz semmit – vontam meg a vállam –, ismerem jól a magyarhonban szokásos kiszólásokat.

Miután megittuk az ízetlen fekete löttyöt, s a titkárnő is elfoglalta helyét a számítógép mellett, megkaptam végre a szót, elregélhettem teljes részletességgel mindazt, amit a fülembé duruzsolt Eulália a Kék Páva étteremben. A nyomozó eleinte nem titkolt unalommal hallgatta szónoklatomat, kedvetlenül firkálgatott egy papírlapra (úgy vettem észre, fehéregereket rajzolt), de amikor a lényegre tértem, hirtelen felfigyelt, elhajította tollát, s rám meresztette mélybarna szemét.

– Hogy mit mond? – kiáltott fel hitetlenkedve. – Etelka tudott a bélyegekről, s képes volt eldicsekedni vélt vagyonáról kártyapartnereinek?!

– Igen. Pontosan így mondta nekem unokanővérem barátnője.

– Megjegyzem, azért, mert néhány öregasszony kártyázás közben pletykálgat ezt-azt, még nem állhat haptákban az egész BRFK!

– Szó sincs pletykálásról. Óvári Eulália vállalta, hogy jelentkezik önnél tanúvallomásra. Akkor kedvére kifaggathatja az állítólagos *pletykálkodót*! – A férfi haragos arccal mért végig, gondolom, egy újabb tanú úgy hiányzott neki, mint vándor üvegesnek a hanyattesés, kiváltképp, hogy ismét egy szószátyár nőszemély (mármint Eulália) avatkozik bele a *nagyok* dolgába.

– Hát rendben – morgott maga elé nem éppen vidám képpel –, még az is meglehet, hogy kívül a dologból valami.

– Magam is így gondolom. Nos, mielőtt kifaggatná Euláliát, elmondanám, mit ötöltem ki. Véleményem szerint előfordulhatott – közöltem vele teóriámat, melyet álmatlan éjszákaim során préseltem ki az agyamból –, hogy valaki megelőzve Etelkát, bement a szobába, a kis tolvajt elriasztotta, és ő maga

folytatta a kutakodást. *Ekkor* jött Etelka, és szembe találta magát az elkövetővel, aki nem habozott, hanem a torkának esett.

– Igencsak meredek elképzelés.

– Meredek, de nem esélytelen. Ne feledje, az apartman bejárati ajtaját a takarítónő másnap reggel *zárva* találta.

– Világos. Etelka belépett az ajtón, és gondosan bezárta maga után.

– Igen. Csakhogy megtaláltam Etelka saját kulcsát bordó retikülje cipzáras zsebében, s megtudtam, hogy a helyszínelők is ugyanott találták meg, amikor először kutatták át a tetthelyet! Úgy gondolja, hogy unokanővérem, miután benyitott a lakásába, kivette a zárból a kulcsot, gondosan magára zárta az ajtót, majd a kulcsot a retiküljébe tette? Méghozzá az oldalsó, cipzáras rekeszbe, miközben a neszezést hallotta?!

– Rutinmozdulat lehetett, elképzelhető.

– Ugyan, dehogy! Az volt a szokása, hogy amikor hazatért, magára zárta lakrésze ajtaját, és belülről a *zárban hagyta a kulcsot*. Viszont, ha akkor lépett be az apartmanjába, amikor már ott volt a gyilkos, akkor – észlelve a neszezést – azonnal a lakása belsejébe sietett, hogy lássa, ki a betolakodó. A kulcsot nyilván a zárban felejtette volna, vagy, ha kiveszi, lecsapja valahová. Ellenben – emeltem meg a hangom –, ha helyes a feltételezés, miszerint valaki megelőzte Etelkát, akkor – meglehet – a bejárati ajtó nyitva volt, és ezért Etelkának már elő sem kellett vennie retiküljéből a saját kulcsát! – Szívesen megkérdeztem volna, hogy a nyomozó úr miért nem fordított nagyobb figyelmet Etelka kulcsára. De nem akartam túlfeszíteni a húrt, inkább igyekeztem tapintatosan elmondani a véleményem. – Később az a valaki, miután a szerencsétlen nő holtan esett össze, nyilván menekült a tetthelyről, ügyelve arra, hogy bezárja a bejárat ajtaját.

– Nagyon furmányosan hangzik, ennek ellenére van rá egy hangyányi esély, hogy így történhetett.

– Így *kellett* történnie! Gondolom, abban is egyetért velem, hogy a gyilkosnak érdekében állt, miszerint a holttestet minél később, lehetőleg csak másnap találják meg!

– Hát ennek igen nagy a valószínűsége!

– Meghallgatná, hogyan képzelem el a szobában lezajlott jelenetet?

– Uramisten! Mást sem teszek, mint kagylózom az eszement ötleteit...

– Akkor hát belekezek. Egy számunkra ismeretlen személy, aki valamit meg akart szerezni Etelkától, *tudta*, hogy a nő elutazott Kaposvárra, kivette hát a szekrényéből a pótkulcsot, és mit sem sejtve belépett Etelka lakrészébe. Neszezést hallott – a kulccsal nem törődött, valószínűleg kivette a zárból és zsebre vágta –, eközben felfigyelt a különös hangokra, s amint az előtérből a szobába lépett, egy fiút látott végigszaladni a helyiségen, és eltűnni a nyitott ablakszemen. Bár biztos nagyon meglepődött, nem foglalkozott a menekülő tolvajjal, megszállottan kutakodni kezdett, remélve, hogy a betörőnek nem jutott ideje elhappolni azt a bizonyos *zsákmányt* az orra elől. Eltelt néhány perc, vagy talán több is, ekkor Etelka váratlanul megérkezett. Szobája ajtaját nyitva, vagy talán csak épphogy behajtva találta, belépett, s szembe találta magát a kérdéses személlyel. Nagy valószínűséggel az Otthon valamelyik lakójával... A többit már tudjuk.

– Egyetlen bukkánója van az ön okoskodásának – vált gúnyossá Mátrai hangja –, hogy nincs tudomásunk senkiről sem, aki megelőzte vón' Etelkát.

– Dehogy nincs! A bridzspartnerek egyike lehetett a behatoló!

– Figyelmeztetem, erre nincs bizonyíték, csupán feltételezéssel élhetünk. Ám vegyük sorra a barátnőket: Óvári Eulália!

– Kizárt. A nő alacsony, csontsovány és gyöngé. Képtelen lett volna elkapni Etelka nyakát.

– Kozma Karola.

– Nem valószínű. A nőt korábban baleset érte, egyik karja szinte használhatatlan. Aligha képes bárkit is fojtogatni.

– Molnár Istvánné.

– Vagyis Erzsike. Ismerem jól, alacsony, kövér, alig bír járni. Ujjai tompák, fojtogatásra alkalmatlanok, arról nem beszélve, hogy rendkívül félénk, s igen jóindulatú.

– Akkor hát...

– Mária nővér akadt fenn a rostán! Magasabb Etelkánál, erőteljes alkat, keze akár egy férfikéz, s úgy tudom, családi élete meglehetősen zűrös.

– Ha ilyen alapon emelnénk vádat Mária nővérről szemben, a világ legmaflább ügyvédje is kimosná őt a micsodából!

– Én csak a logikai hátteret ismertettem, a nyomozás, a bizonyítási eljárás lefolytatása a rendőrség dolga! Az a bizonyos harmadik személy nem az erkélyajtón mászott be, hanem kulccsal ment be a szobába. Ki az, aki könnyen hozzáférhet az apartmanok kulcsához? A gondnoknő, akinek szobájában ott díszleg a kulcsokat tartalmazó szekrény. A bántalmazás, Etelka halálának időpontja eléggé jól behatárolható, le kellene nyomozni, hogy abban az időintervallumban hol tartózkodott Kollár Mária.

– Kösz a kioktatást. Ha nem tudná, hölgyem, az Otthon minden lakójának tisztáztuk az alibijét. Elsőnek vettük Kollár Máriát.

– Megtudhatom, hogy muzsikál az említett alibi?

– Az asszony azt vallotta, ez alatt az idő alatt a rendelőben tartózkodott. Igaz, egyedül volt, ám időközben benyitott hozzá a pszichiáter asszony.

– Ez az időtartam mikorra esett?

– Benne van a jegyzőkönyvben. Kollár Mária szinte percnyi pontossággal beszámolt arról, hol volt és kikkel találkozott Etelka halálának napján. Mellesleg, a halál beálltának időpontját sem tudjuk percnyi pontossággal megmondani.

– Át kellene nézni a jegyzőkönyveket, és pontosabban behatárolni a halál időpontját. A pszichiáter asszonyt sem ártana újból kihallgatni, továbbá érdeklődni, hogy a kérdéses időtartamban nem látta-e valaki Mária asszonyt az Etelka szobájához vezető folyosón feltűnni.

– Most mondtam, hogy a nővér alibije kifogástalan! Ne nézzen teljesen hülyének!

– Bocsánat. Csupán hangosan gondolkodtam, eszem ágában sincs az ön képességeit megkérdőjelezni! – Ingerülten bámultunk egymásra, sejtettem, hiúságában sértettem meg a buzgó nyomozót. Ismételten a bocsánatát kértem, majd némi udvariaskodás után újabb kéréssel álltam elő.

– Volna még valami – kezdtem bátortalanul –, s már előre is engedelmet kérek merészségemért!

– Bökje ki, ne kíméljen!

– Beszélni szeretnék Jakab Andrással.

– Beszélőre jelentkezik?

– Nem egészen. Kettesben szeretnék vele értekezni.

– Az előzetes nem a traccspartik helye!

– Kérem, ne gúnyolódjék! Nyilván már ön is észrevette, hogy a fiú retteg a rendőröktől, alig pár szót tudtak kihúzni belőle, meg lehet, eltitkol olyasmit, ami igenis előbbre vinné a nyomozást. Természetesen egy foglár, vagy minek hívják, jelen lehetne, ám a beszélőkön szokásos tömeg és nagy lármá lehetne tenni a bizalmas beszélgetést. Kérem! Nagyon-nagyon kérem! Csak most az egyszer engedjen nekem!

Mátrai elsötétült képpel meredt rám, olyan arcot vágott, mint aki hirtelenjében egy dinoszaurusszal találta szembe magát.

– Ön szemtelenebb a piaci légnél, úgy viselkedik, mint ha a felettesem lenne! – Nagyokat nyelt, majd megcsóválta a fejét, végül hatalmas sóhajjal megadta magát. Miután felderült arccal kezdtem hálálkodni, csöndre intett:

– Várjon! – kiáltotta. – Ha már lúd, legyen kövér, ha már róka, húzzunk le róla két bőrt! Nem a nagyteremben találkoz-

nak, hanem a fiú feljön ebbe a szobába, ahol elrejtjük a diktafont. Kettesben lesz vele, ám a szomszéd szobában kihangosítva meghallgatjuk mi is a beszélgetést. Természetesen a titkárnőm jegyzőkönyvezi a fiú vallomását.

– Értem – vidult fel az arcom –, így hárman is tanúsíthatjuk, mit sikerült kihúzni Andrásból. Gondolom, nem sokat érnénk a négy szemközti beszélgetéssel, a bíróság azt mondhatná, kitaláció mindaz, amivel előállok, s egyetlen célom, hogy mentsem az unokaöcsémet.

– Így valahogy. Nos, akkor megegyeztünk. Holnap délután 4 órára várom. Rendben?

– Köszönöm! Itt leszek.

***

Nem kis izgalommal néztem az ominózus beszélgetés elé, az még hagyján, hogy kiereszakoltam a fiú „kihallgatását”, ám cseppet sem biztos, hogy meg is tudok tőle valamit. Meglehet, az a szerencsétlen *tényleg* nem tud többet, mint amit ez idáig eldalolt a rendőröknek, és ha motoszkal is valami a kobakjában, jelenlétem annyira meg fogja zavarni, hogy azt sem tudja majd, fiú-e vagy lány. Csakhogy a kocka el volt vetve, vissza-kozásról szó sem lehetett, vállalnom kellett a felsülés esetleges ódiumát. – Mindegy, megette a fene – biztattam magam –, úgy még sohasem volt, hogy valahogy ne lett volna!

Másnap pontban 4 órakor bekopogtattam Mátrai szobájába, Angéla, a titkárnő éppen kávéfőzött, a jeles férfiú a diktafont piszkálta. Amint beléptem, rám se hederített, lezser jónapotl nyugtázta megérkezésem. A titkárnő helytel kínált, levettem a kabátomat, és kissé zavartan helyet foglaltam. Mire elkészült a kávé, Mátrai is végzett a diktafon szerelésével, megittuk a feketét, majd intett a nőnek, hogy rendelje be a gyanúsítottat.

Alig ismertem rá a szobába lépő fiatalemberre. András sápadt volt, szemét mélysötét karikák övezték, lefogyott, szá-

nalmas öltözéke lógott, lötyögött rajta, maga előtt tartott két kezét bilincs fogta össze. Makogva köszöntötte a nyomozót, majd mélyen elpirult, amint rám vetült a tekintete. Mátraai a foglárrel levetette róla a bilincset, s az egyik székre mutatva hellyel kínálta a fiút. Rövid, pattogó mondatokkal a tudtára adta, hogy én, vagyis a nagynénje beszélni óhajt vele, legyen udvarias és készséges, a kedves néni (vagyis jómagam) segíteni szeretne neki. A titkárnő kávét nyomott a kezébe, reszketve vette át a csöppnyi tányérkát a félelmetesen billegő csészével együtt. Akkorát kortyolt, hogy majd' kiugrott az ádámcsutkája, attól tartottam, magára önti a maradékot. A titkárnő a segítségére sietett, ügyesen kikapva kezéből tányért és csészét, majd Mátraival együtt elhagyta a szobát.

– András, kérem, nyugodjon meg – fordultam hozzá szeretetteljes hangon. – Beszélni szeretnék magával, felmerültek újabb verziók Zerind Etelka halálával kapcsolatban, s lehetőség nyílt arra, hogy ön tisztázza magát. Mármint a *halált okozó testi sértés* vádja alól.

– Ohh... uhh... – hebegett – mit kellene tennem?

– Semmi mást, csupán emlékezni. Felidézni azt a néhány pillanatot, amikor kutakodása közben észrevette, hogy valaki meglepi önt.

– Iiiigen...

– Gondoljuk csak végig – élénkültem fel, s emeltem meg a hangom. – Ön ül a földön – így volt, nemde? – s javában matát a holmik között... Hallja, hogy nyílik a bejárati ajtó, valaki belép az előtérbe, lépései közelednek a szoba felé...

– Hát... nagyon megrémültem...

– És mit tett, hogy le ne lepleződjék?! Gondolom, felpattant ültéből, inalt az ablakszem felé, hogy elmeneküljön, miközben akarva, akaratlan, felkapta a fejét. *Talán hátra is nézett!* András, kérem, ez itt a lényeg, egy pillanatra *látnia kellett valamit a belépő személyből!* Mi volt az?! A feje, az alakja, a ruhája szegélye, esetleg a lába? Férfi volt, avagy nő? Ha nő volt,

nadrágot viselt vagy tán szoknyát hordott? Erőltesse meg az agyát, kérem! Hajtsa a tenyerébe az arcát, üzzön ki a fejéből minden más gondolatot, csupán arra az egy-két pillanatra koncentráljon, amikor talán mégiscsak látott valamit! – Hangerőm egyre emelkedett, ahogyan győzködtem a fiút, az utóbbi mondatot már inkább kiáltottam, rémlik, a szomszéd szobában ülők diktafon nélkül is hallhatták szavaimat. A fiú bólintott, s engedelmesen két tenyerébe rejtette az arcát. Csönd volt a szobában, a légy zümmögését is hallani lehetett volna, már ha lett volna légy a helyiségben, megfeszült idegekkel vártam, hogy kinyögje a mondatot, mely a megoldást rejtheti magában. Pillanatok teltek el, vagy talán percek, a fiú reszketett, s reszkettem én magam is. Hirtelen lekapta kezét az arcáról, és rám vetette a tekintetét. Utólag döbbsentem rá, ez volt az első alkalom, hogy nem sunyított, hanem bátran a szemem közé nézett, mint akinek nincsen rejteni valója.

– Úgy emlékszek, a lábát láttam – mondta halk, elcsukló hangon.

– Női láb volt?

– Igen. Selyemharisnyát viselt...

– Mondja! – kiáltottam – *karcsú* női láb volt, vagy vastag bokájú, csúnya elefántláb?!

– Vékony bokájú, s a félhosszú szoknya erős vádlit sejtetett.

– Biztos ebben, ember?

– Úgy érzem, biztos vagyok.

– Tovább! – vezényeltem, mint egy huszárkapitány – milyen cipőt hordott a nő?

– Talán barnát...

– Lapos sarkút, félmagas sarkút, esetleg körömcipőt?

– Azt hiszem, valami laposat. Mintha nyelv is lett volna rajta?

– András! Hozatok papírt, ceruzát, le tudná rajzolni a cipőt? Kérem, próbálja meg!

– Hát... ha szükséges...

Szegény fiúnak fel sem tűnt, hogy amint kimondtam ez utóbbi szavakat, már nyílt is a szomszéd szoba ajtaja, s a titkárnő papírlapot, ceruzát nyomott a kezébe. Andrást átültettük az egyik asztal mellé, hogy kényelmesen rajzolhasson. Angéla elment, én féltő szemekkel figyeltem az elmélyülten munkálkodó fiatalembert. Láttam az arcán, mennyire koncentrált, olykor megszakítja a rajzolást, erősen gondolkodik. Vagy egy negyedóra telt el, amikor felállt és hozzám lépett, kezembe adta a papírlapot. Közölte, ennyi az, ami eszébe jutott, de nem merne rá megesküdni, hogy nem csalja-e meg az emlékezete.

Átvettem tőle a lapot és a rajzokra néztem. Háromféle, cipőre emlékeztető valami ötlött a szemembe. Az egyik ismerős volt, az ügyetlen firkálmány nyelves trottórcipőre emlékeztetett! Akkor már tudtam, hogy győztem, legszívesebben felkiáltottam volna, de nem tettem. Esetleg tévedhetek, ezért nem volna bölcs dolog túlzott reményeket táplálni a fiú agyába. Még faggattam kissé, ám hiába, Andrásnak semmi más nem jutott az eszébe. Még hozzátette, a lábakat akkor látta, amikor felugrott a földről és megperdült kisé.

– Csak egy pillanat volt, vagy még annyi sem – röstelkedett, miközben törölgette izzadó homlokát. Nyílt az ajtó, jött Mátrai a titkárnővel. Kezét nyújtotta a fiúnak, megdicsérte, elmondta milyen sokat segített, előre vitte a nyomozást. Angéla ásványvízzel kínálta a kimerült delikvenst, ráfért, mohón, egyetlen hajtással ürítette ki a teli poharat.

Mátrai nekem is köszönetet mondott, majd minden megjegyzés nélkül elbocsátott. A fiú érdemi kihallgatásánál és a jegyzőkönyv felvételénél már nem tartott rám igényt. Nem mintha maradni akartam volna, e rövid beszélgetés Andrással erősen megviselt. Úgy éreztem magam, mint aki órákig ült egy gőzkamrában, holott mindössze néhány percig tartott az egész.

***

Mintegy három hét telt el az Andrással való találkozásom óta, valami papírokat kellett aláírnom, ez okból kéretett be Mátraai a rendőrségre. A csalódásom akkora volt, hogy majd a falnak mentem tőle, Mátraai a tudtomra adta, András legújabb valómása semmitmondó, Mária nővér bűnössége a fiú gyöngé kis története alapján nem bizonyítható.

– Mi itt a hézag? – kiáltottam. – Stimmel a karcsú, formás harisnyás láb, s a cipő azonosítható a rajzon látható egyik lábbelivel!

– Bebizonyosodott – válaszolt Mátraai –, Etelka ugyan csak szoknyát és selyemharisnyát viselt, s neki is volt nyelves, barna cipellője. Mindezt többen is tanúsították, ennek folyományaként András vallomása nem tekinthető perdöntőnek. Megjegyzem – folytatta –, kissé furcsállottam a kérdését, ami a bokák vastagságára vonatkozott. Azt sem értem, miféle elefántlábakat emlegetett ön unokanővérével kapcsolatban?

– Kérem! Meghallgatna?

– Ha tudná, mennyire unom már magát az okvetetlenkedéseivel egyetemben... Ám legyen! Nehogy már panasz érje a ház elejét!

– Nos – kezdtem –, Etelkát ismertem kislánykorom óta, 18 éves volt, amikor mi elhagytuk Magyarországot, volt alkalmam őt fiatalsága teljében is látni. Szép leány volt, magas, széles vállú, telt keblű, gyönyörű arcú. Dús, hullámos szőke haja a háta közepét verdeste, nagyra nyílt kék szeme csillogott, mint az akvamarin, szép vonású, szabályos arca, kedves mosolya elbűvölte az embereket. Ám egyvalami hibázott rajta: a lába nem volt tökéletes. Anyja családjában örökletes volt a vastag, húsos, formátlan alsó lábszár, közismerten *elefántláb* volt az ilyen női láb neve. És ezt az örökséget Etelka is viselni kényszerült. Emlekszem, anyám egyszer megjegyezte, hogy Etelkának nyilván azért nem sikerült férjhez menni, mert a sanda férfiszemek a lábaknál kezdik stírolni a nőket, s ha nem tetszik az, amit látnak, a nő többi része már érdektelen. No persze, ez azért nem

egészen így van, ám akkoriban azt gondoltuk, Etelka pártában maradásának talán formátlan lába is az okozója volt.

Visszatérve a kérdésére, a fiatalember harisnyába bújtatott lábakat látott, feltűnt volna neki a szokatlanul vastag boka. Rákérdeztem, ő határozottan állította, hogy karcsú, formás lábakat látott, s abban is biztos, szoknyát, és nem nadrágot viselt a látott személy.

– Az ön véleménye szerint Andrásen kívül *két nő* is megfordult az apartmanban?

– Így igaz. Először bemászott az ablakon András, feldúlta a szobát, kutakodott. Megjelent az ismeretlen nő, aki elriasztotta a fiút. Végzőra megjött Etelka is, következésképp nem Etelka volt az, aki Andrást kutakodása közben megzavarta, unokanővérem akkor érkezhett, amikor a fiú már régen elszelelt. No és a kulcsok! Ezt a kérdést egyszer már megtárgyaltuk – mindegy –, gondoljuk át újból, mi történhetett: Etelka belépett a szobájába, egy nőt talált bent, nyilván kérdőre vonta, mit keres ott, az ő távollétében. Hogy miféle jelenet zajlott le közöttük, azt sohasem fogjuk megtudni; egy biztos, Etelka meghalt, s aki a halálát okozta, az nem lehetett Jakab András! Nos, a karcsú lábú nő kilépett az ajtón, bezárta az ajtót, s a kulcsot a helyére – a szekrénykébe – tette. És ez a kulcs a *pótkulcs* volt, mert Etelka *saját kulcsa* az események során végig ott lapult táskája cipzáras zsebében!

– Nem vitás, megtörténhetett.

– Igen?! S, ha elképzelhetőnek tartja ezt a verziót, mért nem ugrasztja az embereit, hogy tovább nyomozzanak! Gondolok anyagvizsgálati eljárásokra, ujjlenyomatokra...

– Ne folytassa. Tesszük a dolgunkat.

– Akkor hát felmentik Jakab Andrást?

– Szó sem lehet róla. A fiú mindenképpen bűnös jogtalan behatolásban, egyelőre feltétlenül előzetesben marad.

– No de Etelkát nem ő fojtogatta!

– Csak lassan a testtel... A nyomozásnak egyelőre még számos feladata van, ön nem a felettesem, hogy beszámoltasson, mikor mit tesztek. Kissé elveti a sulykot, nem gondolja? Úgy veszem észre hovatovább *Miss Marple*-nek, Agatha Christie híres regényhősnének képzele magát!

***

Ezekben a hetekben képtelen voltam a munkámra figyelni, mindössze annyi telt tőlem, hogy a kollégáimnak lefordítottam néhány cikket, melyeket amerikai folyóiratokban kívántak megjelentetni. Olykor, ha külföldi vendég érkezett, tolmácsként dolgoztam, sikerem volt, mindenki meglegedését szolgálta anyanyelvi szintű angol beszédem, ha kellett amerikaias szlenggel fűszerezve. Ez volt minden, amire még képes voltam, majd egy szép napon rádöbbsentem, szakmai munkám egy nagy nulla, teljes mértékben kicsöppentem a Higgs-bozonnal kapcsolatos elméleti fizikai kutatásokból.

Agyamat teljes mértékben eluralta a bűnügy, mely unokanővérem halálát okozta. Végigragtám újból és újból Mátraai ellenvetéseit, melyekkel cáfolta, hogy Mária nővérnek köze lehetett Etelka halálához. Lassanként hajlottam arra, talán igaza van, valóban, bárki az Otthon lakói közül tudhatott Etelka értékes bélyegeiről, elcsenhetette a kulcsot a szekrényéből, véghez vihette mindazt, amivel én a gondnoknőt vádolom. – Valami hiányzik – töprengtem, s lassanként rájöttem, az a valami nem más, mint a *perdöntő bizonyíték*.

Úgy emlékszem, egyik álmatlan éjszakámon ötlött fel bennem, milyen irányban kellene kutakodnom, s hogy előbbre jussak, Euláliát, a hírvívő angyalkát kerestem fel.

– Volna egy kérdésem – fordultam hozzá, miközben a hidegkúti *Aranyvirág* cukrászdában eszegettük a finom házi krémest, és ittunk hozzá bodzaszörpöt –, ha emlékébe tudná idézni,

ki takarított az Etelka lakrészében? Úgy tudom, ő volt az a nő, aki a holttestet is felfedezte.

– Úgy bizony! Julika volt az, az a kedves ifiasszony, az én apartmanomat is ő tartja rendben.

– Szeretnék vele találkozni. Volna néhány kérdésem hozzá, mely talán segítene megoldani ezt a titokzatos bűnügyet.

– Szívesen segítsek – kapott a szón a jámbor kis nő –, higgye el, lelkem, mást se kívánok már, csak hogy a bűnös elnyerje méltó büntetését. Sajnos, a rendőrség nehezen halad, kukacoskodók, körülményeskedők, s nem is igen tudnak bánni az olyasmi szemfüles hölgyekkel, mint amilyenek mi magunk vagyunk.

– Mennyire igaz, amit mond – sóhajtottam –, agyam legmélyén rejtőző gondolataimat mondta ki! Ha megtenné – vált könyörgővé a hangom –, szervezzen nekem találkozót ezzel a Julikával. Tudja, a Százszorszép Otthonba nem mehetek, hamar kiderülne, hogy rosszban sántikálok, mármint azokra nézve, akiknek vaj olvadozik a fején.

– Holnapután jön hozzám takarítani. Van egy bisztró nálunk a második utcában, az volna a legjobb, ha ott jönnének össze. Megbeszélék Julikával egy időpontot, s felhívom Mártikát telefonon.

– Nagyszerű! Köszönöm a segítségét.

Két nap múlva Etelka egykori takarítónője társaságában fogyasztottam el a délutáni kávém. A fiatal nő udvarias volt és kedves, imponált neki, hogy velem kvaterkázhat, az Otthon lakóitól nem sok figyelmet és megbecsülést kapott, az unatkozó öregek minduntalan szóvá tették, hogy a szőnyeg nincs eléggé kiporolva, a bútor fénytelen, maszatos, az ablakokon nem lehet keresztül látni, az erkélyt meg összepiszkítják a feketerigók. A valóságban az üveglapok ragyogtak a tisztaságtól, por, piszok sehol egy szál se, a madarak elkerülték az erkélyeket. Ám az öregek már rosszul láttak, hályogos szemük mindenhol pecsétet,

port vélt felfedezni, s örültek, ha unalmukban piszkálódhattak valakivel.

– Kedves Juliska – szólítottam –, vissza tudna emlékezni arra a napra, amikor megtalálta halott unokanővéremet? Tudom, nem valami üdítő az emlék, de a halálessettel kapcsolatos nyomozás nehezen halad, s nem szeretném, ha bárki ártatlanul kerülne börtönbe.

– Hát, elmondom szívesen, amit tudok, de attól félek, kevés az ahhoz, hogy elfogják szegény kisasszony gyilkosát.

– Jelenleg a kulcsok képezik a vita tárgyát, bizonyos jelek arra utalnak, hogy a gyilkos a pótkulcs segítségével jutott be Etelka szobájába. Gondolom, önök, a takarítók, rendre kiveszik-visszateszik a kulcsokat az üveges szekrénykébe. Kérdelem én, nem emlékszik arra, Etelka pótkulcsa helyén volt-e azon a délelőttön, amikor a haláleset történt?

– Jó, hogy szóba teccik hozni, lám csak, erről elfelejtettem szót ejteni a nyomozó uraknak!

– Hogyan?! Maga tud valamit arról a pótkulcsról?

– Igen. Azon a napon, amikor úgy vót, hogy a kisasszony elutazik, az ő lakrésze mellett lévő négy lakást kellett kitakarítanom. A négy szoba közül az egyikből elküldtek, Varga Imréné, a lakástulajdonos betegen feküdt. A nővére vót mellette, arra kért, halasszam el a takarítást, ne háborgassam a beteget. Gondoltam, negyediknek kitakarítom az Etelka kisasszony szobáját, úgy tudtam én is, hogy nincsen itthon, három napra elutazott valahová. Mentem a gondnoki szobába, a pótkulcsért, de nem lógott ott a szögön, valaki elvihette. Ott ült a szobában Vera nővér, ő mondta, ne keressem a kulcsot, Mária nővérnél van, valami baj van Etelka kisasszony apartmanjában a lefolyóval, éppen azt ment el ellenőrizni.

– És nem ment be takarítani? Hisz úgy tudta, hogy nyitva van a szoba.

– Dehogyan mentem! Nem szeretünk mink a gondnoknő asszony közelében sertepertélni, mást sem tud, mint ócsárolni a

munkánkat. Mondtam is magamba': a szoba megvár, nem fog holnapig elszaladni. Így történt, hogy másnapra halasztottam a takarítást. Hát... tetszik tudni, azt a látványt én sohasem felejttem el!

– Megértem. És köszönöm, hogy elmondta mindezt.

– Ó, semmiség –, mondta sajnálkozva –, úgy hiszem, aligha fogja előbbre vinni a nyomozást.

Ismételten megköszöntem Juliska segítségét és arra kértem, tanúvallomás formájában adja elő mindazt, amit most elmondott nekem. Eleinte szabódott, attól tartott, elveszíti az állását, mert ujjat húz a gondnoknövel. Lassanként hajlott a szóra, értésére adtam, bízhat a rendőrség teljes titoktartásában, attól, hogy vallomást tesz, élete végéig csutakolhatja a Százszorszép Otthon minden zegzugát. Végül, miután ráadásnak rendeltem neki egy nagyadag somlói galuskát, hajlott a szóra, megígérte, tanúvallomást tesz, rajta ne múljon az igazság felderítése.

***

Amint hazaértem, első dolgom volt felhívni Mátrait telefonon. Eleinte le akart pattintani, mint eladólány a málészájú kérőt, hogy szabaduljon tőlem, sértegetni kezdett, ettől én is bepöccentem, egyre szemtelenebb lettem, végül mit tehetett volna? Másnapra kaptam tőle időpontot. Szótlanul ült asztalánál, miközben előadtam mondanivalómat, olyan arcot vágott, mint ateista a templomban, amint hallgatja a szentbeszédet. Egyetlen méltánylandó dolgot követett el, bekapcsolva hagyta diktafonját. Miután befejeztem történetem, szenvtelenül annyit mondott: rendben! Majd arra kért, jöjjen be másnap aláírni a tanúvallomásom. Eleget tettem a kérésének, aláírtam azt, amit kellett. Ez volt az utolsó találkozásom Mátrai János nyomozóval, s lelkemre mondom, életem elkövetkező napjaiban cseppet sem hiányoltam fennkölt társaságát.

Az említett két alkalommal a hangulat fagyos volt közöttünk, hiába próbálkoztam megtudni egyet s más a nyomozás állásáról, Mátrai maró gúnnyal utasította el a kérésemet. Később, sok-sok év múlva valakinek elregéltem nyomozásom történetét. Válaszát örökre megjegyeztem: „A rendőrök nem kedvelik a magándetektíveket, s gyomruk fordul fel az amatőr nyomozóktól.”

Alig egy hónap elteltével ismét összefutottam Euláliával, a kedves kis nő újból jelentkezett. Ezúttal nem mentünk étterembe, cukrászdába, csupán telefonon beszélgettünk. Annyit mondott, megtudta, Mária nővérnek komoly anyagi gondjai vannak. Élettársa a lóverseny fogadóirodán dolgozik, a totalizátóról, vagy hol az ördögben, s ő maga is gyakran köt fogadásokat. Az utóbbi időben a férfit elkerülte a szerencse, a favoritok – esélyes versenylovak – rendre lemaradtak, a tippek hamisnak bizonyultak, s Mária nővér élettársa kegyetlenül eladósodott. Állítólag börtönnel is fenyegették, mi több, a testi fenyegetést is kilátásba helyezték, az asszony mindent megtett volna, hogy pénzt szerezzen.

Eulália szerint Mária nővér élettársa volt az, aki szilveszterkor be akart törni a lakásomba. Mint kiderült, Etelka sokat mesélt rólam társainak, eldicsekedett nyakra-főre, hogy mily gazdag rokona van. A bélyegekről akkor még nem volt tudomása a gondnoknőnek, csupán feltételezte, lakásom tele van értékes tárgyakkal, pénzzel, kötvényekkel, részvényekkel. Meglehet, mindezt elfecsegte élettársának, percig sem gondolva arra, hogy a férfi – vérszemet kapva – betörés útján akarja megoldani anyagi gondjait. Ám kiderült, a lelkes versenyjátékos tippje újfent nem jött be, rossz lóra tett, amikor velem kikezdett.

Igaz volt, avagy sem, amit Eulália elpletykált, erre már nem derült fény. Ugyanis letettem arról, hogy még egyszer ebben a földi életben Mátrai Jánost felhívjam telefonon.

Zina mesélte el az ügy lezárását követően, az unokanővérem halálát okozó támadó leleplezésének hiteles történetét. Ba-

rátűnöm titoktartásomat kérve számolt be a nyomozás fontosabb részleteiről, megjegyezve, most először történt, hogy fia beavatta őt munkája néhány részletébe.

Hamar kiderült, hogy Etelka haláláért Mária nővér a felelős. A takarítónő vallomása volt a döntő, mellyel összhangban állt a fiú lábakkal és cipővel kapcsolatos észrevétele.

– Tudtam! – kiáltottam fel lelkendezve. – Én magam is biztos voltam abban, hogy Mária cipőjét látta a fiú. Ugyanis – folytattam – gyakran volt dolgom a gondnoknővel, s volt alkalmam megfigyelni milyen lábbelit visel. Amikor nem a fehér nővércipő volt a lábán, olyankor mindig a barna, nyelves cipőjét hordta.

– Ezt nem említetted Jánosnak!

– Dehogynem. Csakhogy szegény fejének már elege volt a kotnyeleskedéséből, amúgy is nagyképűnek, minden lében kanál nőszemélynek tartott.

E néhány mondatnyi közbevetés után Zina folytatta a beszámolót. Az alibiről mesélt, mint említette, ez volt a bizonyítási eljárás legfőbb buktatója. Mária ugyanis azt vallotta, hogy Etelka eltávozásának napján reggel 9 órától déli 2 óráig a rendelő helyiségében tartózkodott. Eközben többen benéztek hozzá, felkereste őt a pszichiáter asszony is. Szabályos *órarendet* adott át Jánosnak, órára, percre feljegyezve, mikor ki látogatta meg. Ami megkérdőjelezte szavai hitelességét, az épp a nagyfokú precizitás volt. Elképzelhetetlen, folytatta Zina, hogy valaki hosszú hetek múlva ily pontosan emlékezzen, kivel mikor és meddig volt együtt azon a bizonyos délelőttön. Végül a pszichiáter asszony újbóli kihallgatása eredményezte a leleplezést, ugyanis a doktornő nem a betörés napján, hanem *előző nap* járt az Otthonban, s alaposabb vizsgálatok után fény derült arra, hogy a Mária által gondosan feljegyzett időpontok egytől egyig az *előző napra* vonatkoztak. Vera nővért is kihallgatták, aki megerősítette a nyomozók feltételezését.

Mária nővér – folytatta barátnőm – végül kénytelen-kelletlen beismerte tettét, ám tagadta, hogy Etelkát fojtogatta volna. Beszélgettek – mesélte –, s Etelka hirtelen összeesett. Ő próbálta újraéleszteni, a nyakán fellelhető kék foltok nyilván ennek a kísérletnek tulajdoníthatók. Bizonygatta, szó sem volt veszekedésről, vitáról, hogy mért ment be Etelka szobájába, ezzel kapcsolatban az alábbiakat közölte:

Ő, mint az Otthon gondnoka, gyakran felkeresi szobájukban a lakókat. Pár nappal korábban Etelka megemlítette, baj van a fürdőszobában a lefolyóval, eldugult, ki kellene tisztítani. Épp arrafelé volt dolga, gondolta, benéz unokanővérem lakrészébe, tudta, hogy elutazott Kaposvárra. A tartalékkulccsal kinyitotta az ajtót, belépett az előtérbe, zajt hallott, óvatos léptekkel közeltette meg a szobát. Szétdobált holmikon akadt meg a tekintete, s a következő pillanatban egy fiatal fiút látott a földről felpattanni, aki – mint valami kaszkadőr – átvetette magát az erkélyajtó alsó ablakszemén és szélnek eredt. Nézelődött, szerette volna megtudni, a betörő mit kereshetett Etelka hajlékában. A komód felső fiókját is kihúzta, ékszeres dobozt és egy kötegni pénzt talált benne. Épp azon töprengett, ha nem a pénz és az ékszer, akkor mi lehetett a betörés célja, ám ekkor nyílt a bejárati ajtó, s pár pillanat múlva Etelkát látta maga előtt. János fiam megkérdezte, ha látta Etelkát összeesni, miért nem hívott segítséget, hogyhogya magára hagyta az eszméletlen nőt. Mint kiderült, Mária asszony történetének ez volt a leggyengébb pontja. Szabadkozott, azt mondta, élesztgette az eszméletlent, levegőt fújt a tüdejébe, szívmasszázsát is alkalmazott, ám hamarosan konstátálta az exitus beállását. Elfogta a rettegés, ha a mentők meglátják a feldúlt szobát, és a halott nőt, gyanúsítani fogják, le nem mossa majd magáról, hogy ő volt az elkövető. Gondolta, megúszhatja a kellemetlenségeket, ha másnap reggel a takarítónő fogja felfedezni a holttestet.

Később a bizonyítási eljárás során – folytatta Zina – egy próbababán Máriának be kellett mutatnia, hogy az ájultnak vélt

Etelkát hogyan, mi módon élesztgette. Kiderült, bármennyire ügyeskedett is, az általa hangoztatott *élesztgetés* az áldozat nyakán kék foltokat nem hagyhatott. Azt is a szemére vetették, mért nem használta a rendelőben fellelhető defibrillátort? Mint szakvizsgával rendelkező ápolónőnek, tudnia kellett, hogy elektromos ingerléssel a megállt szív számos esetben újraindítható! Tettét súlyosbítja – közölte barátnőm –, hogy ő, mint az intézmény gondnoka, betegeiért – az ott lakókért – fokozott felelősséggel tartozik.

Érdeklődtem, mi lehet Mária nővér sorsa. Zina véleménye szerint az említett vádpontok igencsak súlyosak, ügyvédje válogatja, megúszhatja-e némileg enyhébb büntetéssel. Egy biztos, Jakab Andrással szemben ejtik a halált okozó testi sértés vádját, csupán a jogtalan behatolás büntetéseért kell majd felelnie.

TIZENHETEDIK FEJEZET

Vendég érkezik Balatonfüredre

Zinával folytatott beszélgetésemet követően számos kérdés bolyongott agyamban. Először is: miként jutott eszébe Jakab Andrásnak felvállalni egy ennyire bonyolult betörést? És ez még nem minden! Erről a kissé maflának tűnő fiatalemberről nem igazán feltételezhető egy levél megírása a Kaposvári Temetkezési Intézet nevében, ráadásul a hivatalos irományok stílusában. Kétségbe vontam azt is, hogy az ő ötlete volt kötélén felmászni a félemelet magasságában lévő erkélyre, és kivágni az erkélyajtó egyik ablakszemét. Emlékszem jól, amikor Ágoston atyánál találkoztam vele, nem tűnt ez a gyerek holmi ötletgazdának, igazából még néhány értelmes mondatot sem tudott összehozni. Lehetetlen, hatalmasodott el agyamban a kétség, hogy ne akadt volna hathatós segítsége olyasvalakitől, aki intelligencia dolgában magasan felette áll. És egyáltalán! Honnan tudott arról, hol él jelenleg Etelka? Továbbá, kitől szerzett tudomást az értékes bélyegekről, melyek árából törlesztheti könynyelműen felvett adóssága hatalmas összegét?! Ó, egek! Ágoston *látta* a levélköteget, tekintete elidőzött a legfelső boríték bélyegén...

Akárhogy forgattam agyamban a vélt lehetőségeket, minduntalan ugyanott kötöttem ki, egyetlen olyan valaki létezik, aki – meglátásom szerint – ily frappánsan képes volt összehozni ezt az egész betörési ügyet, s ez aligha lehet más, mint maga Ágoston atya. Miközben buzgón törtem a fejem, szinte magam előtt láttam csillogó, mindent látó szemét, s érezni véltem, ahogy a szemembe néz és átjárja egész valómat hipnotikus tekintete. Vonjam kérdőre? Mi haszna volna! Nyilván mindent letagadna, ellenségessé válna velem szemben, elveszteném irántam érzett szimpátiáját. Hallgattam hát, mint kifogott csuka a vödörben; a napok, hetek, hónapok peregtek, miközben mara-

dék bátorságom is porladozott. Pedig lett volna lehetőségem bőven...

Felhívtam Ágoston atyát közvetlen azután, amikor Euláliával először találkoztam, elmeséltem neki mindent, amit a kis nő a tudomásomra hozott. Hihetetlenül meghatódott, nem győzött elégszer köszönetet mondani. Amellett még meg is dicsért, közölte, túlteszek a rendőrnymozókon, lám csak, nem hiába kért fel, hogy vegyem pártfogásomba András ügyét. Zavaromban hárítottam, nem volt céloom magamat fényezni, mindössze annyit mondtam, meglehet, egy angyal látogatott meg, s adta át nékem üdvözetét.

Ettől kezdve rendszeresen kerestük egymást telefonon, beszámoltam a nyomozás állásáról, olykor reményeket ébresztve, máskor a kudarcról félvé, s a beszélgetések lassanként már nemcsak a szerencsétlen Andrásról szóltak, hanem saját örömeinket, problémáinkat is rendre megtárgyaltuk. Húsvétkor ismét feljött Pestre, meglátogatta Andrást, s ha már erre járt, engem is felkeresett. Tudtomra adta, elmondta Jakab Sándornak mindazt, amit megtudott tőlem édes szüleiről. Nevezetesen, hogy édesapja még az ő születése előtt autóbalesetben életét vesztette, és édesanyja – Etelka – úgy tudta, újszülöttje meghalt, mert gonosz apja egy halott csecsemőt mutatott meg neki.

Néhány igen kellemes délutánt töltöttünk el együtt, Ágostont érdekelték a város újdonságai, sétáltunk, nézelődtünk, olykor beültünk egy cukrászdába, máskor meg sörrel hűtöttük magunkat. Egy alkalommal a Sas-hegy oldalába vezetett utunk, tombolt a tavasz, az út menti kerítések felett mélyen kihajoltak a dús virágú orgonabokrok.

– Lám csak, nyílnak az orgonák, hirdetik, hogy a szép tavasz megérkezett. Egészen ellágyít ez a mámoros illat – közölte Ágost atya ábrándos, kissé meghatódott hangon.

– Óóó, hohó! – lelkeztem –, mintha csak Hans Sachs lágy baritonja legyezgetné a fületem.

– Nemde, Richard Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok című zenedrámájáról van szó? Halljam az idézetet!

– Nos:

„Was duftet doch der Flieder
so mild, so stark und voll! –
Mir löst es weich die Glieder,
will, das ich was sagen soll.”

– Köszönöm. Sajnos – nézett rám elrévedő tekintettel –, csupán az időződő suszter szavai telnek tőlem, Walter von Stolzing fiatalos lendületű zengeményeivel nem szolgálhatok.

Folytattuk a sétát, több szó nem esett Wagner drámáiról, s már-már hajlottam arra, hogy kibökjem azt az egyetlen, ám rendkívül súlyos mondatot, ami a begyemet nyomta; de az atya tekintete mintha csak megálljt parancsolt volna, s én képtelen voltam hangot adni különös kérésemnek.

Az idei szezon – 2008 nyara – nem tűnt felhőtlennek, Intézetünk nemzetközi tudományos konferenciát rendezett, mely durván beletaposott a nyárba, július első két hetét igénybe véve. Gábor engem is besorolt a szervező bizottságba, rám bízva a konferencia-anyagok angol és francia nyelvre fordítását, a külföldiekkel folytatandó telefonbeszélgetéseket. És mintha ez nem lett volna elég, nem egyszer városnézést kellett szervezni vendégeinknek és hozzátartozóiknak; olykor meg az intézet által rendezett esti vacsorákon játszottam el a „háziasszonyt”, hogy nyelvtudásom szlengeit is felhasználva, ízesebb, mi több, kissé pikáns történetekkel szórakoztassam a külföldieket. Nem beszélve kollégáimról, akik nem győztek kéréseikkel ostromolni, esedeztek, legyenek a segítségükre, fésüljem át nyelvtani szempontból előadásuk anyagát. Mit tehettem volna? Ha szükség van rám, állnom kell a vártán, ahelyett, hogy áztatnám magam a Balatonban.

Végre július második felében megkezdhettem nyaralásom, volt mit kipihennem, az első hetekben képes voltam napi 10-15 órát is átaludni, miközben étvágyam vetekedett egy bir-

kapásztorével. A konferenciával kapcsolatos tennivalók, majd az azt követő pihentető sok-sok alvás átmosta az agyam, számúzve belőle Ágoston atyát, aki – ezt röstellem is bevallani – a konferencia előtti időkben egyre jobban eluralta gondolataimat. Élveztem a vizet, a levegőt, a napfényt, kerékpártúrákat tettem, bebarangoltam a mocsaras-ingoványos talajú Kis-Balaton környékét; részt vettem halászléfőző, flekkensütő partikon, s hogy kultúréletet is éljek, esténként Tihanyban hallgattam orgonamuzsikát. Lesültem, kissé ki is gömbölyödtem, a pihenés és a sokféle szórakozás rányomta bélyegét külső megjelenésemre, mely – többek véleménye szerint – előnyömre változott meg.

Augusztus közepén – *deus ex machina!* – Ágost atya hívott telefonon, közölte, két hétre eljön ő is Balatonfüredre, a plébánián van vendégszoba, ott pihenné ki fáradalmait. És, ha már itt lesz, szeretne engem is felkeresni. Mit mondjak! Valósággal előtört a boldogság mámoros folyama, válaszul csak azt tudtam kinyögni: örvendek a szerencsének! – Mért is ne – győzködtem a lelkiismeretem –, Füreden többnyire magányosan töltöm napjaimat, csupán a strandon futok össze néhány hasonló korú nővel, akik teletömik a fejem betegségeikkel, családi problémáikkal, no és a megélhetés örökös gondjaival. Egyre azon sopánkodnak, mily drága az élet Füreden, kedvenc témájuk a görögdinnye, mely állítólag e jeles fürdőhelyen kétszer annyiba kerül, mint Pesten. Mi értelme ódzkodni az atya társaságától? Művelt, intelligens ember, számos beszédtemánk akad, s a mindennapi gondok helyett művészeti, tudományos és vallási kérdéseket is boncolgatunk. Igaz, katolikus pap, de ez nem lehet akadályja annak, hogy eszmét cserélhessünk a világ dolgairól és az atya jó barátom, kellemes társalgási partnerem legyen!

Amint betette a lábát Füredre, azonnal hívott telefonon, elmondta, szállása a Jókai Emlékház közelében van, találkozunk este fél hétkor a villa bejárata előtt. Otthonomban nem szeretne a terhemre lenni, jegyezte meg; értettem a szóból, nem akarta, hogy azt higgyem, holmi *bizalmasabb* együttlét a titkos

vágya. Öt percet késtem, ő botjára támaszkodva várt, ezúttal nem papi civilt, hanem könnyű vászonöltönyt és kihajtott nyakú panamainget viselt. Végigsétáltunk a Tagore-sétányon, majd megpihenni letelepedtünk az egyik padra. Hosszú percekig szótlánul néztük a vizet, s a Balaton túlsópartján lévő szelíd dombokat, melyek elhalványultak a távoli, füstmarta ködben. Ez a csodálatos, hatalmas víztömeg mindenkor megrázó hatással volt rám, ezúttal is megdobogtatta a szívem. Tengerkéék vize, lány hullámai elém vetítették azt a képet, amikor férjem hamvait elnyelte a végtelennek tűnő óceán. Tekintetem a part mentén álló, evezőt tartó halász szobrára esett, a figura Charont, az alvilág hajósát idézte, aki átevezve a Styx vizén, Hades birodalmába viszi a holtakat. Ágoston szólalt meg elsőnek, s mint már nem is egyszer, ezúttal is olvashatott gondolataimban.

– Vannak népek – suttogta halkán –, melyek a tengerbe vetik halottaikat. És mikor azon a parton járnak, virágokat, koszorúkat dobnak be a vízbe, imígyen leróva kegyeletüket. Szép szokás, nemde? Ön is így gondolja? – Nem voltam képes megszólalni, csupán nyeltem a könnyeimet. A férfi észlelte zavarom, elhallgatott, csupán egy pillanatra megszorította a kezem. Hamar elengedte, nem lett volna ildomos, hogy kéz a kézben üljünk a Balaton-parton, miközben a nap már letűnni készül, aranyhidat varázsolvá a lassanként sötétedő vízre.

Ágost indulni készült, botjára támaszkodva állt fel.

– Elég a lustálkodásból – mondta mosolyogva –, a legtöbb mozgássérült úgy véli, örökké ülnie, heverésznie kell, holott a mozgás a legjobb terápia! Mit szólna egy könnyű kis sétához, melynek úti célja a Boriska vendéglő lenne? S ha már arra járunk, betérnénk egy könnyű vacsorára! – Egyetértésemnek adtam hangot, felkeltem a padról, követtem lassú lépteit. Helyet foglaltunk a külső teraszon, melyet dúsan beültetett virágágysok sorozata határolt el a tó vizétől. Máris ott termett egy felszolgáló, s kezünkbe nyomta az étlapot.

– Mit választott? – érdeklődött Ágost atya.

– Köszönöm, de este már csak csipegetek ezt-azt...
– Esetleg egy pizza megfelelne?
– Talán csak egy egészen kicsike –, ám az ember vegetatív idegrendszerre undok és goromba, s ezúttal alaposan megszenyített. Miközben szabadkoztam, gyomrom hatalmasat kordult. Ágost rám pillantott, szemében huncutság villant, és még valami más is... Hirtelen megéreztem féltő szeretetét. Mit tehettem volna? Kínomban elnevettem magam.

– Lássuk azt a pizzát – adtam ki az ukázt –, ám a lehető legnagyobb legyen!

Miután pohár sör kíséretében befejeztük vacsoránkat, a nyaralás adta örömekre terelődött a szó. Udvariasan megkérdeztem asztaltársam, olykor megmártja-e magát a Balatonban. Annyit mondott, reumás csontjai nem viselnék el a tó hűvös vizét, s attól is tart, úszás közben megránthatná fájós lábát és derekát. Magam sem tudom, mi okból éreztem némi megkönnyebbülést. Én, aki kora gyermekkorom óta úsztam már tóban, tengerben, folyóban, aki számára a „strandolás” nyaranta napi szükséglet volt. Aki rendre csöppnyi fürdőruhákban szaladgált, s eszébe sem jutott szégyenkezni, s aki számára a fürdőruhás férfiak látványa a világ legtermészetesebb jelensége volt. És most? Még a gondolat is megborzongatott, hogy fürdődresszben mutakozzam az atya előtt, attól meg egyenest kirázott a hideg, hogy őt megpillantsam egyetlen gatyában; vagy mi ketten hiányos öltözékben egymás mellett ülünk, netán elheveredjünk a pokrócon, vagy a napozó ágyakon.

Napjaink kellemesen teltek, esténként sétálni mentünk, olykor beültünk egy vendéglőbe vagy cukrászdába, előfordult, hogy napközben, ha nem tombolt épp a kánikula, sétahajón tettünk kirándulást. Beszélgettünk, rengeteg témánk volt, s az egyik napsütötte délutánon Etelkára, majd András félresikeredett betörésére fordult a szó. Ágoston atya úgy vélekedett, valószínű nyomozó-tehetség vagyok, ha Andrást felmentik a halált okozó testi sértés vádjától, az jórészt Juli takarítónő vallomá-

sának köszönhető. S az én érdemem, hogy Julit elővettem s vallomástételre bírtam, lefőzve ezzel a profi nyomozókat, akik elmulasztották felgombolyítani a bűnügy eme igen fontos szálát. – Nem mintha kisebbiteni akarnám érdemeit – tette hozzá Ágost –, magam is megtettem, amit tehettem, s forró imáimat meghallgatta az Úr!

Fennkölt szavait hallgatva, az ördög kezdett incselkedni velem:

– Atyám – szólítottam –, úgy véli, az ön imái bírták rá Istent, hogy mindenhatóságát érvényesítve felmentesse Andrást? Ha arra gondolok, mily rengeteg ima és könyörgés száll fel a mennyekbe, s közülük oly kevés az, ami meghallgatásra lel!

– Mártika, kedves – nézett rám meggyőző erővel – a kevés is igencsak sok, rendkívüli kegyelemnek számít, ha egy-egy ima elnyeri a meghallgatást. Ámde mondanék én még valami mást is, olyasmit, amire a kegyed tudományos alapokon nyugvó gondolatvilága sokkal fogékonyabb.

– Ó! Valóban? Igazán kíváncsivá tesz!

– Kezdem azzal: Isten nem a szolgánk, hogy lesse és teljesítse kívánságainkat. Nem dróton rángatható bábokat teremtett, hanem embereket, akiknek nem írta elő pontról pontra életük menetét. A Teremtő csupán *lehetőségeket* kínál fel részünkre, engedélyezve választásunkhoz a szabad akaratot.

– Egyszóval – folytattam kétkedésem –, életünk útelágazások sorozatából áll. Ezt mindig is tudtam, magam is így véltem, ám a véletlen, a sorsszerűség is belejátszik sorsunkba, olykor tönkretéve helyesnek vélt utunk. És még valami, ha csupán mirajtunk múlna sorsunk alakulása – kötekedtem –, minden ember a legjobbat választaná!

– Kétségtelen, amit mond, abban van némi igazság. Ám legtöbbször a fárasztó, nehezen járható út vezet fel álmaink hegycsúcsára, ahol kiteljesedhet életpályánk, boldogulásunk. Gondoljon csak arra, kedvesem, hány és hány ember választja a lógást, a mámort, hanyagolja el kötelességeit, ahelyett, hogy helyt állna

a tanulásban, a munkában, teljesítené a családi élet által rárótt feladatokat. Bizony, bizony... a jó irányba vezető út sokszor rögös és fáradságos, s megeshet olyasmi is, hogy az adott pillanatban elhibázzuk, melyik utat kellett volna választanunk. A jól meghozott döntés – képletesen szólva a helyes út megválasztása –, kedves hölgyem, az élet legnagyobb kihívásai közé tartozik!

Magvas beszélgetés volt, még számos példával illusztráltuk gondolatainkat, érveltünk és vitatkoztunk, kigyúlt arccal élvezve a bölcs és szellemes párbeszédet.

A hosszú séták olykor kimerítették Ágoston atyát, menet közben valósággal ránehezedett a botjára, volt, hogy felsóhajtott, nyomogatta fájós derekát. Elmesélte, balesete óta nem mészik, nem képes térdet hajtani, nem bír hosszú ideig ácsorogni az oltár előtt. Hasonló okokból a szentségek kiszolgáltatására sem vállalkozik, csupán a lakások felszentelése és a holtak eltemetése az, melyet nem utasíthat el. Megtudtam, 62 éves, nálamnál két évvel idősebb, betegsége okán nyugdíjba vonult, az egyházi teendőket helyette fiatal lelkész társa látja el.

– Jakab Sándor foglalkoztatását szerencsére nem érintette a betegségem, továbbra is sekrestyésként tevékenykedhet, és élhet szolgálati lakásában. Ő maga és családtagjai segítőkészek velem szemben, némi fizetségért Teréz főz, mos és takarít rám, gondoznak, mintha a hozzátartozóim volnának. – Arról nem beszélt, hogy Miskolc legdrágább ügyvédjét fogadta fel az András fiú védelmére, s arról sem tett említést, hogy ebédjét és vacsoráját a Cecília Otthon szállítja neki.

Legtöbbször a vízparton sétáltunk, elcsendesedve hallgattuk a nádas susogását, elgyönyörködtünk a hattyúk, vadkacsák, sirályok kecses siklásában. A nagy víz lomhán pihent előttünk, tarajos hullámain szellő hintáztatta. Apró villák és színes házak bukkantak fel a hegyek ölében, arra gondoltam, talán társasüdlői apartmanom helyett vásárolnom kéne valami azokhoz hasonlót.

Elutazása előtti esti sétánk alkalmával különös élményben volt részem. Az atya viselkedése valahogy megváltozott velem szemben, hangszíne bársonyosabb lett és puhább, mondatai ábrándosabban, romantikusabban csengtek. Már messze jártunk Füred belvárosától, elhagyatott erdei úton haladtunk, a kavicsok megroppantak talpunk alatt. A fák feketén, mozdulatlanul őrizték lépteinket, elértük a Balaton-partot, megálltunk és nézelődtünk. Előttünk pázsitos oldal vezetett le egészen a vízig, a gyér kiserdő magasba törő fáinak csúcsát bíborvörösre festette a lenyugvó nap.

– Hamarosan itt az éj, és feljön a hold – mondtam áhítattól átitatott hangon.

– Az élet rendje – jegyezte meg a férfi –, hogy a nappalt az éjszaka váltja, s mindaddig gyönyörködhetünk a természet szépségében, amíg el nem jön számunkra a sötétség világa, s magába nem fogad az örök éj... – Elcsodálkoztam, az ilyesmi szavak sehogy sem illettek egy katolikus pap szájába; már éppen azon voltam, hogy megjegyzést tegyek, amikor hozzám lépett, és gyöngéd mozdulattal a vállamra tette a kezét.

– Mártika, kedves – duruzsolt halkán a fülembbe –, elfáradtam, megfájdult a lábam, ha nem volna ellenére, pár percre a vállára támaszkodnék. Sajnos, nincsen hol megpihenni, egy árva pad sincs itt a közelünkben. – Annyit mondtam, örülök, ha segíthetek. Megborzongtam, különös érzés kerített hatalmába, pedig cseppet sem fáztam, mégis megremegtem, Ágost könnyedén magához vont, orromba szökött fanyar kölnije illata. Bár meglehet, nem használt illatszert vagy arcvizet; teste kipárolgása csapott meg, férfiasságának, erejének sajátos aromája okozta kábulatomat. Csend lett, mintha visszafogta volna magát a természet, nehogy megzavarja együttlétünk. Elgyengültem, úgy éreztem, kiszalad alólam a lábam, már fordultam felé, hogy a vállára boruljak, s a karjaiba vessem magam. A teste vonzott, akár a mágnes, s mintha engem is körülfontak volna az erővonalak.

Megzördült egy bokor, két lány és két fiú szaladt ki mögüle, kacarászva továbbálltak, valamit még odaszóltak nekünk. A légkör megfagyott a Balaton-parton, az ihletett pillanatok tovarebbentek, Ágost atya elengedte a vállamat.

– Igyekezzünk – mondta –, későre jár, holnap korán reggel fel kell kelnem, hogy elérjem a miskolci vonatot. – Kiértünk a műútra, taxi közeledett, leintettem, megállt, a hátsó ülésre segítettem a férfit. Szótlanul ültünk egymás mellett, nem ért össze a testünk, mintha attól féltünk volna, ha közeledünk egymáshoz, lángcsóva csap ki belőlünk. Búcsúzásnál egyszerűen csak kezet fogtunk, nem mondtunk egymásnak köszönetet az elmúlt szép napokért, a fejem leszegtem, nem néztem rá, úgy éreztem, nem volnék képes elviselni két szeme bűvös tekintetét. Elváltunk szótlan, kimért léptekkel indultam lakásom felé, bár nehezemre esett, de nem fordultam hátra. Vajon megállta ő is, hogy ne vessen rám egy búcsúpillantást? Nem tudtam meg. Bár sokért nem adtam volna, ha megtudhatom...

***

A szeptember már az ősz idézte, nyaralásom utolsó két hete csendben telt el, az úszás volt az egyetlen, ami kikapcsolódást jelentett nekem. Töprengővé, szórakozottá váltam, ha sétálni mentem, sokszor azt sem tudtam, merre barangolok, hová vezetnek kósza lépteim. Merengtem, mint a holdkóros, álmaim nyugtalanok voltak, megváltoztam, olykor rá sem ismertem önmagamra. Valahogy még a táj is más színekben pompázott, az őszelő Balatonja laza párában úszott, vize összeért az éggel, s úgy tűnt, mintha végtelenbe nyúló tenger volna a tó. Ágost mindig velem volt gondolatban, ha másképp nem, hát a tudatalattiban sejlett fel a képe, szabályos, férfias arca, égő szeme, izmos testalkata, olykor még a hangját is hallani véltem. Úgy éreztem, titkok lengik körül, meglehet, van abban valami, amit Etelka állított róla, talán nem is az, akinek látszik; éppenséggel

kettős életet él, nem tisztelve a cölibátust. Észre kellettennem, saját, racionális észjárásom lassanként megváltozik, összekuszálódnak gondolataim, ha elkezdem elemezni őt. Olykor elsétáltam oda, ahol gyöngéden magához vont, vajon merre fordult volna a sorsunk, ha nem rohan oda az a négy fiatal? Behuny szemekkel álltam, s vártam, hogy megszólaljon, ám csupán a víz csobogása, s a parti szellő susogása ütötte meg a fülem. A közeli villák is elcsöndesedtek, ember nem járt a vidéken, elköltöztek rég a nyaralók. Az utolsó napokban már alig vártam, hogy hazatérjek, szerettem volna mielőbb megkezdeni a munkát az Intézetben; elmerülni a bozonok, leptonok, fotonok és egyéb parányok világában, tető alá hozni a tervbe vett tudományos publikációm.

– A kutatómunka majd kijózanít – biztattam magam –, a kétszerkettő igazsága kimossa agyamból a kósza ábrándokat.

Aztán valami egészen más történt, mint amire számítottam, a Föld megrendült alattam, lábam alól kicsúszott a biztonságot jelentő talaj. Úgy éreztem, többé nem leszek az, aki voltam, a nagyvilág bezárul előttem, senkinek sem lesz többé szüksége rám. Elkeseredésemben fel sem fogtam, mindaz, ami várt rám, nem sokat nyomott a latban, prózai volt és mindennapi, meg sem érdemelte fennkölt gondolataimat.

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

Isten veled, atomfizika!

Szeptember 15-én érkeztem meg Budapestre, búcsút mondvá a nyárnak, Balatonfürednek. Miután rendet raktam, felkerestem a fodrászt és a kozmetikust, csinos ruhában, frissen és kipihenten toppantam be szerda reggel az Intézetbe, mondván, már alig várom, hogy ismét dolgozhassak. Kollégáim örömmel fogadtak, körülültük az egyik laborasztalt, a titkárnő kávét töltött apró csészéinkbe, folyt az ugratás, a viccelődés, a jókedv eluralkodott a kis csapaton. Cillik Pali benyögte: egy bulvárlapban olvasta, kezdik felparcellázni a Holdat, aki ad magára, s eléggé vastag a pénztárcája, az Földünk sápadt kísérőjén vásárol magának birtokot.

– Nyilvánvaló – folytatta fapofával Pali –, az ilyen ember példának okáért nem tíz hold Földnek, hanem tíz föld Holdnak lesz a boldog tulajdonosa.

Hirtelen kivágódott az ajtó és Gábor, a főnökünk lépett a terembe. Csodálkozva pillantott a kacarászó társaságra, majd amikor neki is elmeséltük az ostoba szóviccet, látszatra nem akart ünneprontó lenni, átvette ő is a vidám hangulatot. Tréfálkozott ő is, majd pár szóval megemlítette, családjával hol töltötte a nyarat. Kerestem a tekintetét, de még köszöntésre sem méltatott, mintha levegő lennék, észre sem vett. Szorongva gondoltam arra, tán megorrolt rám, ugyanis merő figyelmetlenségből pár nappal megtoldottam szabadságom, mely amúgy is kissé hosszúra nyúlt. Már azon voltam, hogy a bocsánatát kérjem, ám a telefon csengeni kezdett, a titkárnő kereste Gábort, kérte menjen azonnal, mert a külföldi vendég megérkezett.

A társaság hangulata alább hagyott, mindenki szedelődzködött, készült vissza a számítógépéhez. Gábor, mielőtt kilépett volna az ajtón, odaszólt nekem.

– Mártika, kérlek, keress fel kábé egy óra múlva, volna valami, amit okvetlenül meg kell beszélnem veled. Viszlát! – intett búcsút és távozott.

Előszedtem a korábban készített feljegyzéseimet, megálapítottam, mielőtt elmentem volna szabadságra, befejeztem tervezett feladataim. Azon tűnődtem, melyik munkacsoportba fog beosztani Gábor, a kutatási témák közül mi volna leginkább kedvemre való. Bár azt sem bánnám, fontolgattam, ha merőben új feladatot kapnék, vagy valami olyasmit, ami kapcsolódik készülő szakcikkemhez. Letelt az egy óra, indultam, bekopogtattam a főnöki szobába. Gábor felhős szemekkel pillantott rám, helyet kínált, majd zavartan lapozgatni kezdett a határidőnaplójában.

– Mártika, kedves, hogy telt a nyarad? – kérdezte közönyösen.

– Köszönöm jól – mondtam kurtán, kissé kedvetlenül.

– Talán több pihenésre is szükséged lett volna, mintha kissé fáradtnak látszanál.

– Állítólag a látszat gyakran csal – próbáltam viccesre venni a szitut.

– Sietek – pillantott az órájára –, ha megengeded, azonnal a tárgyra térnék. A munkakörödről volna szó...

– Hallgatlak!! Tudod jól, szívesen dolgoznék Kovács Feriék témáján, de azt se bánnám, ha beleszagozhatnék a műondetektorok fejlesztési programjába. Ó, egek! A tudományos kutatás a legkedvesebb hobbim, már alig várom, hogy elmerüljek benne, hogy *felvegyem a műhely-szagot!* – Keserű vonás jelent meg főnököm szája szögletében, mélyet lélegzett, majd kissé ingerülten rázza meg a fejét.

– Rossz hírem van a számodra, jobb, ha mindjárt belevágok. Kellemetlen... rendkívül kellemetlen előrukkolni ezzel, ám nem tehetek mást, így hozták a körülmények. Arról van szó – nézett áthatóan a szemembe –, hogy szükségünk van a státuszodra, ennek okán meg kell szüntetnem a munkaviszonyodat.

– No de – kiáltottam levegő után kapkodva –, én mind-össze amolyan szakértő-féle vagyok, a fizetésem nevetségesen csekély, el nem képzelhetem, ki elől veszem el az életteret.

– Sajnos, a dolgok hivatalos oldalát tekintve, másként áll a helyzet. Az Intézet nyilvántartása szerint te *egy fő kutató* vagy, hasonlóan a többi kollégához, nem tehetek kivételt veled. Nézd – folytatta nyomatékkal – kormányhatározat, hogy helyzetbe kell hozni az ifjú tudósokat. Elméleti atomfizikust viszonylag kevés helyen foglalkoztatnak, s az egyetemről kikerült fiatalok már ott toporognak a küszöbünk előtt. A mi Intézetünk e műfajban egyike a leghíresebbeknek, számos tehetséges fiatalembernek legfőbb vágya, hogy a munkatársunk legyen. Egyik pályázat a másikat éri, olyan doktori disszertációkkal lepnek meg bennünket, melyek megállnák helyüket a legnívósabb külföldi szaklapokban is. És ami a lényeg: a fiatal generáció nem csupán tehetséges, hanem rendkívül kreatív is, ők azok, akik újdonságokat, a tudományt előrevivő dolgokat képesek létrehozni, olyasmit, ami innovatív. Az sem elhanyagolható, hogy ezek a srácok már igen korszerű képzést kaptak, legtöbbször külföldi egyetemen is eltöltött néhány évet, mi több, ott is diplomázott. Azt tartják, a fizika és a matematika terén csupán a 20-tól 40-ig terjedő korosztály képes érdemben újat alkotni, a legfőbb ideje, hogy fiataljaink révbe érhessenek. Gondolom, nem értesz ezzel egyet, ám vess egy pillantást a saját műveidre, mit tartalmaznak azok? Némi kiegészítéssel apád és férjed kutatási eredményeinek feldolgozását! Nem mintha mindez értéktelen volna, nem, a világért sem! Nos – pillantott rám olyan szemekkel, ahogy a háziasszony nézi a levágásra ítélt csirkét –, az élet rendje, hogy helyünket átadjuk a fiataloknak. Hidd el, az Intézet vezetősége körültekintően hozta meg döntését, veled együtt öt fő idősebb munkatárstól fogunk rövid időn belül búcsút venni.

– Értem, világos minden. Az öreg seprő már rosszul sepper, szálai közt megbúvik a kosz.

– Ne légy ennyire negatív, kedvesem, nem kell azonnal bedobni a törölközőt, az élet tartogathat számodra meglepetéseket. Vagy, ahogy az egyik közismert slágerben éneklí Charlie: *Néhány kikötő még útba ejthető...*

– Remek. Majd kiképzem magam hajóinasnak.

– Jaj, nehogy már megbántódj! Egészen más az, ami az eszembe ötlött. Ha nem hallottál volna róla, szóvá tenném, az amerikai tudósok szemét régóta csípi a CERN fantasztikus Hadron ütköztetője, s tudomásom szerint már számos kutató és tudós mérnök fáradozik azon, hogy – Európa ászát legyőzve – felülmúlja az LHC-vel elérhető eredményeket. Tán nem volna bolondság visszatérned Amerikába, s bekapcsolódní az ott folyó munkákba. No persze, csupán akkor, ha továbbra is sarkall téged a tudományos ambíció.

– Köszönöm magvas tanácsodat – villant fel egy megvető mosoly az arcomon –, szép tőled, hogy szíveden viseled a sorsom. Nos... majdcsak eldöntöm, mihez kezdjek, miféle ambíciók hajtanak még, kijelölve további életutam. Nem, nem, ne vigasztalj! – intettem le sajnálkozó szavait. – Nem szeretnék haraggal elválni tőletek, elvégre néhány évig körötökben mégiscsak hasznosnak érezhettem magam. Éppen ezért – bukott ki néhány könnycsepp a szememből – örülnék, ha békében és barátságban válhatnánk el; gondolom – folytattam némi éllel –, a humánpolitikai osztály már intézi is kiléptetésemet. Összepakolom a holmim, és már itt sem vagyok. Majd bejövök, ha alá kell írnom a papírokat. – Felálltam és menni készültem, Gábor felugrott és magához ölelt.

– Mártikám, ennyire nem sürgős a búcsú, jár neked a felmondási idő, remélem, addig még a körünkben maradsz.

– Megbocsáss, de nem élnék a lehetőséggel. Ígérem – néztem rá megbocsátó tekintettel –, nem akarok tőletek elszakadni, majd... majd, ha lesznek amolyan nyugdíjas micsodák... találkozások, rendezvények, eljövök, és üdvözlöm a régi kollégákat. – Kibontakoztam Gábor öleléséből, az ajtóból még visz-

szaintettem és elsiettem. A szobámba érve felkaptam a táskám és kabátom, épp csak odabiccentettem *volt* kollégáimnak, s rohantam ki az Intézetből. Autómmal egy mellékútra kanyarodtam, leparkoltam az útszélen és zokogva a kormányra borultam. Csúnyán hüppögve sirattam el magam, rádöbbenve, már nem vagyok az, aki voltam, nem tartozom a tudományos kutatók elit táborába. Senki és semmi vagyok... egy vén csataló lett belőlem, akinek már nem osztanak lapot. Ennyire sok az én 60 évem? Igazából még el sem értem a magyarhonban érvényes nyugdíjkorhatárt! Nem mintha számítana... A felgyorsult világban már nincs helye a lelassult, álmodozó öregeknek, manapság csak a hatékonyság számít, no meg a megfelelő összeköttetés. Nevetni kezdtem, a kocsí rengett a kacagásomtól: Istenem, ha nem lennék ennyire gazdag, ugyan már, mihez kezdenék? Éljek meg a munkanélküli segélyből, a soványka, szájalmas krajcárokból, melyeket néhány hónapig hajlandók odavetni nekem? És a többiek? Akiket úgyszintén hidegre tettek, az ő sorsuk vajon merre fordul? Korántsem biztos, hogy van elegendő félretett pénzük, megeshet, hamarosan filléres gondjaik lesznek.

Több mint egy órát ültem a kocsimban, töprengtem, időnként sírdogáltam, később már nem is vélt sérelmemet hánytorgattam, hanem elszomorított a múlt idő. Gábor kertelés nélkül tudtomra adta őszinte véleményét, az utóbbi éveim munkája nem ért már egy fabatkát sem. – No persze! – jutott eszembe –, arra még jó voltam, hogy nevetséges összegekért angolra és franciára fordítsam kollégáim szellemi termékeit, és kelletttem még tolmácsnak is, lényegében nyelvtudásomnak köszönhettem, hogy részt vehettem konferenciákon, tudományos összejöveteleken. Íme, az ok, miért nem jutott több időm a kutatásra, rádöbrentem, az utóbbi években már nem voltam más, mint közönséges tolmács és szakfordító. Mert elvállaltam mindent, örültem, ha kedvében járhatok a kollégáimnak. Nos, megkaptam érte a köszönetet! Apámra gondoltam, haláláig, 75 éves

koráig dolgozott a San Diego-i kutatóintézetben és senki sem mutatott ajtót neki!

***

Másnap bementem az Intézetbe és összepakoltam a holmim. Kollégáim zavartan köszöntöttek, senki sem emlegetett búcsút, ám pillanatokon belül eltűntek a közelemből, hirtelenjében mindenkinek akadt valamilyen halaszthatatlan tennivalója. A humánpolitikai osztályon összefutottam Zinával; a nyakamba borult, sorstársának nevezett. Miután végeztünk, meghívtuk egymást egy kávéra, Zina ragyogott a boldogságtól, elmesélte, örül, hogy végre befejezheti a munkát, s több ideje jut a családjára.

– János már nagyon hiányolt – utalt a férjére –, nem győz örvendezni, hogy mostantól kezdve minden nap együtt ebédelhetünk. Az unokákra is több gondot fordíthatok, Lilla lányom pedig hamarosan férjhez megy, már szervezzük is az esküvőt. Képzeld, a Jáki kápolnában fognak egybekelni! Remélem, eljössz te is! – Hirtelen észbe kapott, arcáról lehervadt a mosoly:

– No de te, Mártika, mihez kezdesz? Elnézést, hogy dicsekszem itt a családommal, miközben neked a magánnyal kell megküzdened. Vagy érik már agyadban valami nagy ívű elképzelés?!

– Semmi komolyabb – válaszoltam –, ha nem tudnád, még csak egy napja kaptam talpamra az útilaput. Igazából most kezdek magamhoz térni, úgy-ahogy feldolgozni, mit kellett megérnem. Hogy nincs rám szüksége az Intézetnek, hogy felesleges vagyok. – Vigasztalni kezdett, ahogy illik, én úgy tettem, mintha jól esne a baráti gesztus (ahogyan illik). Végül pár szóval érdeklődtem András büntetőügye felől, Zina hárított, azt mondta, többé nem foglalkozik nyomozó-fia dolgaival.

Kimerülten értem haza, a délelőtti eseményei felmorzsolták maradék erőmet is. Könyvszekrényem mélyére süllyesztet-

tem kutatómunkám termékeit: publikációim különlenyomatát, füzeteket, feljegyzéseimet. – Akár ki is dobhatnám mindet – gondoltam, ám az emlékek kötnek, mint kifakult régi fényképek az albumok lapjain.

Másnap a városban kószáltam, vettem néhány dolgot, ruhafélét, csecsebecséket, beszereztem egy igen drága okostelefont is, hogy legyen mivel szórakozni, ha fenyegetni kezd a semmittevés. Ebédelni a Várba mentem, a legdrágább éttermet célozva meg. Megengedhetem magamnak, adtam ki a jelszót, többé nem leszek *szemérmes*, eszem ágába sem jut majd eltitkolni gazdagságomat. Hadd pukkadjanak a népek, ismerősök, akik sajnálkozva méregetnek, örülve annak, hogy ők jobb lapokat húztak. Később – ki tudja –, meglehet, én leszek kedvezőbb helyzetben. Nekem nem kell majd őszülő fővel koslatni akármi munka után, spórolni a koszton, kevesebb villanyt, vizet és gázt fogyasztani, fogamhoz verni azt a néhány garast, ami kegyelemből megillet még engem.

Pár nap telt el amolyan lezser semmittevésben, végül rádőbbsentem, át kell gondolnom egész életem. Eszembe jutottak Ágost atya szavai: *Isten lehetőségeket biztosít számunkra, megadva hozzá a szabad akaratot*. Ki ne tudná, életünk során hány-szor, de hány-szor kerültünk olyan helyzetbe, hogy választanunk kellett két, avagy több lehetőség között. Mintha baktatnánk egy végtelenített országúton, s időről időre útelágazásokhoz érünk, ki kell választanunk a helyes irányt. Vajon mindig a könnyebbnek látszó út a legjobb? Ó, a viláért sem! Ha visszagondolok elmúlt éveimre, számtalan esetben a rögzös, fáradsággal terhes ösvény volt az, mely boldogulásomhoz vezetett. Igen, öntötte el agyam a tisztánlátás fénye, útelágazáshoz értem jelenleg is! Nos, néztem szembe önmagammal, miféle lehetőségek azok, melyek választást kínálnak nekem? Az első – ötlött eszembe –, hogy visszatérek San Diego csodás városába, és élem a gazdag amerikai nők mihaszna életét. Utazások, társas összejövetelek, rendezvények látogatása, sportolás (csak amolyan *lájtos*, idő-

sebb dámáknak ajánlható), étkezés jobbnál jobb vendéglőkben, s olykor egy kis kaland... no persze! Legkevesebb húsz évvel fiatalabb partnerekkel. A második lehetőség: itthon, ugyanez, némileg szerényebb kivitelben. Ennyi volna a teljes kínálat, kérdeztem önmagamtól, vagy talán volna egy harmadik, sőt egy negyedik is?

Napokon át gyötört a kérdés, a lehetőségek tárháza vajha, mit kínál nekem? Vadabbnál vadabb ötletek is felmerültek, ma már felsorolni is szégyelleném fantáziám elfajzott termékeit. Lanyha szendergésem közben villant az agyam, s a *harmadik lehetőség*, mint irdatlan kőszobor meredt reám, örömmel és félelemmel töltve el egész valóm. – Ezt kell választanom! – sikoltott fel bennem egy hang, megrettentem, egyszersmind azt éreztem, választásom komoly buktatókat rejt magában, mely gondolattól ugrálni kezdett a szívem. Megkíséréltem afféle kockázatelemzést végezni, ám sajna, az érzelmek világában nem érvényesek a matematika szabályai. Megfájdult a fejem, bevettem valamit, a jótékony pirulától el is szenderedtem. Különös álmot láttam... utaztam, ám a messzeségből rémalakok bukkantak előm. A legszörnyűbb egy boszorkányszerű nőalak volt, aki a hasát fogta, úgy kacagott rajtam. – Nézzétek! – intett társai felé. – A fizikusnő elszámította magát! Felült az ördögök nyakába, akik épp most viszik a pokol felé! És ott vár rá a harmadik lehetőség... Hahaha... A kísérteties nevetés sikolyokat keltett, rázta a fejem úgy, hogy szinte már fáj. A fülemben visszahangoztak a lidérces álom tűzoltószirénái, majd a lárma lassanként egyetlen hanggá olvadt össze, csöngött a vonalas telefonom. Feltápászkodtam, akkor jöttem rá, hogy nem éjszaka, hanem délután van, pongyolában vagyok és nem hálóingben. Szerencsémre, eltűntek mellőlem a rémalakok. Felvettem a kagylót, kissé rekedtes hangon nyögtem ki: – Tessék...

– Zerind Mártát keresem – szökött fülemből az ismerős hang, a hívó fél Ágoston atya volt. Barátságos hangon üdvözölt, hogylétem felől érdeklődött. Szót sem szóltam nagy bajomról,

annyit mondtam, kitűnő az egészségem, s örömmel veszem, hogy eszébe jutottam.

– Szeretném megköszönni, hogy Balatonfüreden az ön jóvoltából oly kellemes napokat tölthettem el. A könnyű esti séták, a figyelemre méltó beszélgetések élményszámba mentek, enyhítették bús magányomat.

– Ez okból mondanék köszönetet én is – bókkoltam –, magam is élveztem a közös programokat, s a számos izgalmas eszmecsserét.

– Köszönöm. De, ha már nálam a szó, figyelmeztetem, a hallásom rendkívül éles, s mintha valami szomorú felhangja volna a máskor oly élénken csengő beszédének. Attól tartok, gondok emésztik, mert hangja korántsem oly vidám, mint amilyen legutóbb volt. Nos, meglehet, hogy túl sok a munkája, s tán meg is zavartam valamiben. Esetleg épp most készül megoldani egy matematikai egyenletet, s telefonom kizökkentette gondolatmenetéből.

– Mint már számtalanszor tapasztaltam, ön kitűnő emberismerő. Nos... ha már ennyire őszinte hozzám, nem állhatom meg, hogy fel ne fedjem, mi okból érez a hangomban szomorú rezzenéseket...

– Megtisztel a bizalmával.

– Röviden szólva: lapátra tettek! Az Atomfizikai Kutatóintézet többé nem tart igényt a munkámra, a helyemet át kell adnom a fiatal tudósoknak.

– Óh... akkor mindent értek. Ha zavarom, már el is búcsúzhatok!

– Nem, nem! Maradjon, kérem, úgy sincs senki, akinek kiönthetném a lelkem, aki részvéttel hallgatná panaszomat.

– Lelki vigasz-adásban profi vagyok, ám többre tartom önt annál, semhogy rászorulna a szövegemre. Ön erős lélek, egykettőre feltalálja magát. Idéznék a nietzschei filozófiából: „Akinek segítségre van szüksége, nem méltó arra.” Nos... kissé kegyetlen álláspont, inkább valami szelídebbet ajánlanék. Már-

ta, kérem! Ha nem tekinti tolakodásnak, meghívnám önt ide, mihozzánk, töltsön el ezen a vidéken néhány kellemes napot! Ahogy ön bemutatta nekem a Balaton környezetét, hadd viszonozzam azzal, hogy elkalauzolom Borsod megye legszebb vidékeire. A Bükk-hegység csodás utakat rejt, melyek csupán engedéllyel látogathatók. Ismerem jól az erdőszeket, az ön autója szabad utat kapna. Nem beszélve Miskolc-Tapolcáról, ahol a tavi fürdőt kibővítették és felújították, ön – úgy vettem ki szavai-
ból –, kiváló úszó, a barlangfürdő labirintusában élvezhetné a fürdőzés örömeit. A gárdosi szállodát is átépítették, ízléses, csinos szobákban pihenhetnek vendégeink. S ami nem mellékes, a konyha kitűnő, s ha megengedi, olykor magam is az ön társaságában költeném el a vacsorámat.

– Annyi jót mondott, hogy képtelen lennék nemet mondani! Tudja mit? Elfogadom a meghívását!

Mint akit kicseréltek, olyan lettem. Jókedvűen dudorásztam, énekeltem, miközben válogattam ruháim között. Tamásnak és Zsuzskának nem említettem, hogy kicsöppentem az Intézet kebeléből, küldtem egy e-mailt, hogy elutazom, egyhamar ne keressenek.

Mintha időnként érzelmi reakcióim kissé késve követnék a velem történeteket, ezúttal is ezt kellett megérnem. Váratlanul eszembe ötlött, hogy íme, megnyílt előttem a mindeddig ködbe vesző harmadik út! Agyam motorja hirtelen beindult, már újból a régi voltam, a cselekvő, aktív ember, aki nem hagyja legyőzni magát. Fontolgattam, mit kellene tennem, melyek legyenek első, tipegő lépéseim megindulván az ismeretlen úton. Abban sem voltam biztos, vajon jól mértem-e fel a helyzetet, a sorompók, melyeken át kellene hatolnom (vagy amelyeket szét kellene törnöm) eléggé képlékenyek-e. Talán csak illúziókban ringatom magam, csalóka ábrándok ébrednek bennem. Újabb kudarc várna reám? Ismét tudomásul kellene vennem, lejárában van a lemez, az idő elfutott felettem, a boldog, a teljes élet már

csak álom, s ha hagyom, hogy elringasson, keserves lesz a felébredés.

Végül úgy döntöttem, nem szükséges feladni mindent, nem vagyok én rossz kártyás, hogy befuccsoljak, mint aki a huszonegyben tizenkilencre húz még lapot. No és, ha netán kudarcot vallanék, kérdelem én: akkor meg mi van?! Semmi. Ugyanott fogok tartani, mint ahol most, legfeljebb átsírok néhány éjszakát...

Befejeztem a csomagolást, lezártam a nagybőröndöt. Megyek! Autótúrákat teszek Ágostonnal, élvezni fogom a bükki tájat, átadom magam a természet leírhatatlan csodáinak, elgyönyörködöm az őszi lombok szépségében. Remélem, a gyöngye, szeptemberi szellők kifújják agyamból a hangulatrontó gondolatokat!

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

Őszi muzsika

Ágost atya a kapuban várakozott, telefonon percnyi pontossággal tudtára adtam érkezésem időpontját. Beült mellém az anyósülésre, mutatta a szállodához vezető utat, mely a parókiától mindössze párszáz métert tett ki. Elkísért a recepcióhoz is, hordárt kért, akivel felcipeltette második emeleti szobámba a csomagomat. Mielőtt elbúcsúzott volna tőlem, arra kért, fogadjam el a vacsorameghívását, térképet is hoz magával – buzgólkodott –, hogy megtervezhessük a másnapi túra útvonalát. Dicsérte a felújított hotel – az Aranyfácán – kitűnő konyháját, reményeinek adott hangot, hogy elégedett leszek a menüvel is meg a szobámmal is, estig kipihenhetem az autóvezetés fáradalmait. Botjára támaszkodva indult a kijárat felé, olyan görnyedt testtartással ment, mint akinek nagy súly nyomja a vállát. Sajnálkozva néztem, arra gondoltam, ismét elővette őt a csúz, megkínózva fájós lábát és sajgó derekát.

Eszem ágában sem volt lepihenni, cseppet sem voltam fáradt, az utazás inkább felpezsdített, mintsem kimerített, sétára indultam, majd betértem a kápolnába is. A belső, vasrácsos ajtó zárva volt, csupán az előtérben álldogálva szemlélhettem az oltárképet és a frissen átfestett falakat, kissé elidőztem, elsutogtam egy rövid imát.

Elhagytam a parkot, Gárdos főutóját járva betértem a *Dagi Dani* pizza-vendéglőbe, rendeltem egy jókora lepényt, elszopogattam hozzá egy pohárka sört. Az étterem inkább falusi kocsmára, mintsem pizzériára hajazott, erős pipaszag és borgőz uralta a légkört, közönsége zömmel férfiakkból állott, sunyi pillantással méregettek, mely nyilván a megjelenésemnek, csinos öltözkemnek szólt. Nyílt az ajtó, két férfi lépett a helyiségbe, közülük az egyik Jakab Sándor volt. Meglepődve akadt meg a szeme rajtam, megállt, mormolt valami köszönés-félét, én hozzáléptem, arra kértem üljön az asztalomhoz, volna számára

némi mondanivalóm. Intett a társának, zavartan mellém telepedett, kérdésemre, hogy áll András ügye, annyit mondott, november végén lesz a fiú tárgyalása, méghozzá Miskolcon és nem Budapesten.

– Az ügyvéd bizakodó – tette hozzá reménykedve –, véleménye szerint ejteni fogják a testi sértés vádját, csupán a betörésért kap majd néhány évet, s ha hinni lehet a védő szavának, a büntetés nem letöltendő, hanem felfüggesztett lesz. A pincér korsó sört tett elébe, mint aki tudja, mi dukál neki.

Miközben söröztünk, hosszan beszélgettünk, fokról fokra avattam be az ámuló férfit különös terveimbe. Eleinte olyan szemeket meresztett rám, mintha a rádiócsillagászat legújabb eredményét akartam volna megértetni vele, első reakciója a tiltakozás volt, majd ahogy részleteiben is felvázoltam, milyen előnyöket élvezhetne ő és a családja ötletemből kifolyólag, lassanként megenyhült, végül annyit mondott, megbeszéli asszonyával az ajánlatomat. Időre volna szüksége, közölte, alaposan végiggondolnak majd mindent, s a beszélőn az András véleményét is meghallgatják. Végezetül arra kértem: Ágost atyának szót se szóljon, tartsa titokban tervünket, hogy mi okból? Erre nem tértem ki, kissé csodálkozott, ám beleegyezett, megígérte, tőle és az asszonyától semmi sem fog kiszivárogni.

Az idő gyors lábakon szaladt, már alig valami volt hátra a délutánból, ezúttal fáradtan értem vissza szállásomra, lepihenem, kissé el is szunnyadtam, majd készülődni kezdtem a vacsorához. Megvallom, a hiúság ördögének nem voltam képes ellenállni: csinos ruhába öltöztem, kicsíptem magam, nem takarékoskodtam sem a púderrel, sem a szemfestékkal. Pontban hét órakor lesétáltam az étterembe, Ágost már várt, térképekkel felszerelve üldögélt az egyik kétszemélyes asztal mellett. Székének támasztva ott volt a botja, üdvözlésemre nem állt fel, csupán a kezét nyújtotta felém.

– Arra gondoltam – nézett rám szikrázó tekintettel, közben széthajtogatta a Bükk-hegység térképét –, hogy elsőként

Lillafüredre látogassunk el. Az idő kellemes, az utak szárazak, nem okoz gondot az autóvezetés a dimbes-dombos, kanyargós utakon. Rövid sétát tehetnénk a Hámori-tó partján, ebédig még meglátogathatnánk az Anna-barlangot is. A délutáni programot majd később megbeszéljük. Elfogadható az útitervem?

– Egyenesen csodálatos – vetettem rá egy kedves mosolyt. Mindössze annyit jegyeztem meg, hogy a túraterv hosszabb sétákról árulkodik, talán fárasztó és megerőltető lesz annak, aki nincs szokva a gyalogláshoz.

– Rám céloz, kedves Márta? – érdeklődött. – Mert ha igen, megnyugtatom, nem lesz ártalmamra ez a kellemes túra, mi több, orvosom arra intett, mozogjak többet, tornáztassam a lábamat és a derekamat.

Másnap reggel pontban kilenckor indultunk, s tettünk úgy, ahogyan elterveztük. Ebédelni betértünk Lillafüred leg-hangulatosabb vendéglőjébe, mindketten a pisztrángra szavaztunk, hamarosan megtudtuk, a mandulás pisztráng az étterem fő attrakciója. Nem csalódtunk, a puha halhús csaknem szétomlott a szánkban, a köret is kitűnő volt, csupán egyetlen probléma merült fel az étkezésnél, aki vezetni akar, az nem öblítheti le vörösborral a finom csemegét. Megelégedtem a kólával, Ágostonnak azonban én magam rendeltem két decit kedvenc italából. Ebéd után autótúrát tettünk a Bükk-hegység platóján, útba ejtettük a bánkúti, majd a szentléleki turistaházat, mindkét helyen megpihentünk, elfogyasztva kávét és pár szem süteményt. Ágost szakértő szemekkel vizslatta a térképeket, útbaigazított, diktálta, mikor merre kanyarodjak. Dicsértem tájékozódó képességét, viccelődtem, ha vele autózom, nincs szükség a GPS-re; az úti célt kijelző műszer helyett ezentúl majd őt fogom igénybe venni. Olykor kiszálltunk, kisebb sétákat tettünk, leírhatatlanul kellemesen telt el a nap.

Az ősz gyönyörű idővel kedveskedett a természetjáróknak, ahogy teltek a napok, jobbnál jobb programot állított össze a derék atya, a Mátrába is ellátogattunk, sétálgattunk, gyönyör-

ködtünk a táj szépségében, beszélgettünk; újfent tapasztalhattam, hogy művelt, széles látókörű embert ismertem meg turista-társamban.

Egyik délután, elhagyva a Lázberci víztárolót, a Dédesi vár tövében pihentünk meg. A várrom a Bán-patak szűk völgye fölött emelkedik, omladozó falai büszkén állnak az 500 méternél magasabb csonkakúp-szerű mészkőszirten. Ágost elmesélte a vár történetét, említést tett egy hős kapitányról, aki csellel pusztított el egy hadseregnyi, várat ostromló törököt. Sajnos, a nép túl nagy árat fizetett érte. Hasszán basa megtorlásul leromboltatta a várat, mely soha többé nem épült fel.

Tovább sétáltunk vendéglőt keresve és egy különös ivóba tévedtünk, a sarokban hárfa állt, melynek húrjait idősebb férfi pengette. A húrok zengtek, dallamain emlékek, szerelmek szálltak, az ilyen muzsika idézi az évszakokat, s akár a szellő, követi változásukat. Mert másképp fúj a szél tavasszal, és másképpen ősszel, ilyenkor erősebb, mélyebb regiszterekbe téved, ismerős utakon jár. Tudja, hogy az öröm is, a szomorúság is mulandó, a feledés eltemet mindent, ahogy elfedi a lehullt leveleket a dér, a sár és a hó.

– Őszi muzsika – jegyezte meg Ágoston elmerengve –, idős embereknek való.

– Az őszi a legszebb évszak – mondtam halkán –, bár nem a nyár, hanem a tél követi, mégsem az élet befejezése, hanem a folytatása, s meglehet, ajándéka szebb és dúsabb, mint amit a vad és nyugtalanító tavasz nyújthat nekünk.

Másnap Mátrafüredre látogattunk, könnyű sétát tettünk a Sástó partján, majd a Károly kilátóból megcsodáltuk a panorámát. Mátraházán ebédeltünk, autóval felmentünk a Kékestetőre – országunk legmagasabb pontjára – végül a Sas-kő érintésével tettünk sétát a kissé veszélyes, sziklás hegygerincen. Hazafelé menet kereszteztük Abasárt, megtekintettük a templomot, s a nevezetesebb köztéri szobrokat, letelepedtünk a pincesor egyik asztalánál. Ágoston, elfogadva nagylelkű ajánlatomat, rendelt

magának fél liter olaszrizlinget, én magam beértem a musttal, az autóvezetők „borával”.

Miközben kvaterkáztunk, túrapartnerem komolyabb témákra terelte a szót.

– Megértem önt – nézett rám elkomorodva –, mennyire megviseli hivatásának feladása. Észrevettem, olykor elréved a tekintete, arcára kiül a bánat, tán még jól is tenne önnek egy feloldó, nagy-nagy zokogás. Mindennek ellenére arra kérem, ne csüggedjen, vesse pillantását a jövőbe, önre még szép évek várnak!

– Igen, igen – vágtam közbe – *hajóm még útba ejthet néhány kikötőt!*

– Hagyjuk az iróniát, inkább – ha megengedi – a magam problémáiról ejtenék néhány szót.

– Meglep, amit mond. Munkájával kapcsolatosak, avagy magánjellegűek a gondjai?

– A Cecília Otthonról volna szó. Bevételeink erősen megcsappantak, ennek egyik oka az egyre több újonnan megnyíló időszotthon, számuk évről évre emelkedik. Köztudott, hogy az ilyen intézmények rendkívül tökeigényesek, s a folyamatosan növekvő költségeket lassanként sem az állam, sem az egyház nem képes már állni. Ugyanakkor az alapítvány működtetői, s újabban a külföldi adományozók sem hajlandók mélyebben a zsebükbe nyúlni, hovatovább ott tartunk, kénytelenek leszünk csökkenteni az ételadagokat, a négyeszi étkeztetést háromra csökkenteni, s szerényebbre fogni a minőséget. Sajnos, az ingyenes gyógyszerellátást sem tudjuk biztosítani, valamint nem szervezhetünk lakóink számára autóbuzsos kirándulásokat.

– Gondolom – vettem közbe –, a többi időszotthon is hasonló gondokkal küzd.

– Be kell vallanom, a Cecília a többi intézményhez képest is rosszabb helyzetben van, ennek oka maga a kastély, melynek rendbehozatalára és átalakítására már a kezdetek kezdetén is kevés volt a pénz. Mit mondjak – tett Ágoston egy fá-

radt mozdulatot a kezével –, a vízvezeték-csövek korrodálódtak, bármelyik pillanatban szétpattanhatnak; a falakban futó elektromos vezetékek szigetelése elkopott, gyakoriak az áramkimaradások, s még a tüzesetek veszélye is fennáll. Emlékszem, mennyit pöröltem kezdetben a karbantartókkal, az említett problémákat már a kastély felújítása alkalmával meg kellett volna oldani.

– Mit lehet tenni? – vontam kérdőre. – Üzemképtelenné nyilvánítják az Otthont, szélnek eresztik lakóit?

– Igazából ez lenne a legbiztonságosabb, ám kurátor-társaim még egyre bizakodnak, hogy esetleg számíthatunk még valamennyi pénzre, reményeik szerint legalább az égetően fontos problémákat megoldjuk valahogy, összetákolva ezt az ódon bagolyvárat...

– Mit szól mindehhez az önkormányzat? Elvégre a belépőkkel szerződést kötöttek, mely tartalmazza a kötelező szolgáltatásokat!

– Bárkihez fordulunk, ködös ígéretekkel szúrják ki a szemünk. Fejünkre olvassák, hogy a kuratórium nyilván rosszul gazdálkodik, javasolják, emeljük meg a belépéskor fizetendő összeget és a nyugdíjából felvett hozzájárulást. Akinek nem telnék erre, közlik cinikusan, annak hozzátartozója állja a megemelt költségeket.

– És aki egyedülálló, mint kiszáradt fa a sivatagban?

– Az hagyja el az Otthont, és költözzön be egy több ágyas elfekvőbe! Az önkormányzat nagylelkűen soronkívüliséget biztosítana azoknak, akik hajlandók feladni önállóságuk maradékát is. Ki az, aki önként és dalolva menne be egy ilyen intézménybe? Ráadásul úgy, hogy azt hitte, kevéske pénzével megváltotta nyugodt, békés utolsó éveit!

– Véleményem szerint, ha így tennének, perek sokaságával kellene szembenézniük. Éppen hogy a gazdagabb rokonság volna az, aki mélységesen felháborodna, és követelné az Otthontól a kötelező szolgáltatásokat. Egyébként – jegyeztem meg

–, ha bezárnák a Cecíliát, nemcsak a bentlakók kerülnek lapátra, hanem az ellátásban érdekelt személyzet is. Számos embernek szűnne meg a munkája, többek között – pillantottam félve Ágostonra – az öné is.

– Mártika! – szólított –, értem ne aggódjék, régóta tervezem, hogy kilépek a kuratóriumból, befejezem ténykedésem, takaréklángra kapcsolva magam. Meglehet, búcsút mondhatok a szolgálati lakásomnak is, majd valamilyen szerény bérlakásban tengetem tovább az életem.

Ágoston szavait hallgatva, elgondolkodva néztem magam elé, agyamban egymást érték a gondolatok. Ittam pár korty mustot, csipegettem az időközben megrendelt pogácsából, és rendületlenül törtem tovább a fejem. Úgy vettem észre, ezt teszi beszélgető partnerem is, tekintete a végtelent fürkészte, nem nézett rám, mintha attól félne, hogy túlzott mértékben kiadta önmagát. Végül mégiscsak ő törte meg a csendet, hörpölt borából, s újból rám emelte tekintetét. Halk hangon folytatta beszédét, szinte csak maga elé mondv a szavakat:

– Álmodoztam valaha egy mesébe illő palotáról, patinás műemlék-épületről, melyet gyönyörű park vesz körül. Talán még emlékszik – élénkült fel –, amikor első ízben találkoztunk, s én elregéltem önnek a díszkert történetét. Említettem, hogy az Epressy grófok angolparkot készültek létrehozni, telepítettek is ide ritkaság számba menő fákat, különös bokrokat; s néhány megkezdett építmény mohos, töredezett kőfala mind a mai napig őrzi emlékét egykori szándékuknak. Amikor hozzáfogtam a Szent Cecília Idősothton megalapításához, szívügyem volt az angolpark, harcoltam is érte, megmozgattam eget és földet. No és mindebből mi lett... maga a nagy semmi! Ahogy múltak az évek, köddé vált az édeni kert terve, lassanként pusztulásnak indult a növényzet, és a kastéllyal egyetemben még az is tönkrement, ami kezdetben úgy-ahogy ígéretesnek mutatkozott. Mit mondjak... Nem telik kertészre, a pázsitot beborítja a gaz, az elburjánzott bokrok tömege; a kerítés itt-ott kidöntve, a kör-

nyékbeliék éjjel beosonnak, és kivágják a legszebb fákat. Gondolom – fordult hozzám –, nem tartja meglepőnek, hogy ebből a lepusztult környezetből, álmaim romba dőlt fellegrárából elkíváncsozom valami távoli vidékre.

– Ne csüggedjen! – váltam egyik pillanatról a másikra vigasztaltból vigasztalóvá. – Az élet önnek is kínál lehetőségeket, éppen úgy, ahogyan nekem is.

– Meglehet – vontam meg közönyösen a vállát, és pillantott az órájára –, az idő halad, még hosszú autótúr áll előttünk, fejezzük be az álmodozást!

***

Ágoston atya intim kitárulkozása felrázta tespedt gondolataimat, vadabbnál vadabb ötletek kezdtek ébredezni bennem. Így első hallásra meglepett mindaz, amit a Cecília Otthon helyzetéről mondott, álomban sem gondoltam volna, hogy ekkora bajban van az osztályon felülinek nyilvánított nyugdíjasház. – Ám, ha így van – vélekedtem –, meglehet, volna itt mit kereskednem, s az a bizonyos „harmadik lehetőség” a ködös messzeségből lassanként a valóság talajára szállt le. Így igaz, a *nagy terv*, melyet magam elé tűztem, többé nem ábránd volt, hanem realitás, úgy éreztem, karnyújtásnyira vagyok már a céltól, csupán egyetlen egyet kell még lépnem, s az aranykapu kinyílik előttem. Aztán rádöbbsenem, ez az „egyetlen egy lépés” mérföldnyi nagyságú, már csak az a kérdés, képes lesz-e áthidalni mélységét az én gyöngy lábam. Korhóltam magamat, mért vagyok ennyire gyáva, holott mindössze pár szavas eszmecsereről, pontosabban szólva egyetlen *kérésről* lenne szó, s az erre adott választól függ életem beteljesülése, hón áhított boldogulásom. De nem... Sehogy sem vitt rá a lélek, hogy megdöbbsenő óhajommal Ágoston elé álljak, már-már elszántam magam, szóra nyílt az ajkam, ám még azon pillanatban visszakoztam, miközben a szégyen pírja ült ki arcomra.

Itt tartottak a dolgok gárdosi „nyaralásom” második he-
tében, lassanként a búcsúra készülődtem, kedvetlenül gondolva
a rám váró unalmas pesti napokra. Ám a szerencse nem hagyott
magamra, legközelebbi túránkon a véletlen jóvoltából újabb,
igencsak különös tapasztalattal gazdagodtam. A véletlen tette
volna, vagy talán a sors volt hozzám kegyes? Nagy szavak,
fennkölt gondolatok! Holott nem történt más, csupán egy furcsa
jelenetnek lettem szemtanúja.

Tardona felé autóztunk, utunkat megszakítva kiszálltunk
a kocsiból, elindultunk a sárga turistajelzésen a Sötét Mihály
erdő bérce felé. A turistaösvény emelkedni kezdett, megpihen-
tünk, Ágost leült egy kidőlt fatörzsre, én elindultam a rengeteg-
be kissé körülnézni, keresni különleges növényeket. Keskeny
nyiladékhöz értem, a fákról lelógó folyondárok sűrűje közül
kipillantva észrevettem Ágostont, amint bot nélkül, gyors lép-
tekkkel haladva megcéloz egy szederbokrot. Vártam néhány
percet, majd hahót kiáltottam, jelezve visszatérésemet, nehogy
kiderüljön, hogy rájöttem titkára, melyet oly gondosan leplezett
mindeddig előttem. Nem szóltam semmit, nem fedtem fel ész-
revételemet, helyette döntő lépésre szántam el magam.

Már csak egyetlen nap választott el a hazautazástól. Éjjel
hatalmas zápor zúdult a vidékre, attól tartottunk, csúszóssá
váltak az utak. Megegyeztünk, utolsó túránk célpontja ismét
Lillafüred lesz, a kocsit hátrahagyva felszálltunk a kisvonatra,
eldöcögünk Garadnára. A vonatozás az újdonság erejével ha-
tott, Ágost megemlítette, a Lillafüredi Állami Erdei Vasút, me-
lyet még 1920-ban adtak át a forgalomnak, országunk egyik
nevezetessége, aki erre jár, annak okvetlenül fel kell rá ülni,
legkevesebb egyetlen menet erejéig ki kell próbálnia. Tervezé-
sével és kivitelezésével az akkori helyettes államtitkár, Kaán
Károly, Modrovich Ferenc erdömérnököt bízta meg. A hegyol-
dalakon kanyargó pálya, mely sajátos mélyvölgyi hidakkal és
egyéb speciális építészeti megoldásokkal készült, oly sokba
került, hogy – a rossznyelvek szerint – a derék mérnök az álla-

mot majdhogynem csődbe vitte. Hittem is, nem is a történetet, poénnak mindenesetre kitűnő volt. Visszafelé jövet egy megállóval előbb szálltunk le, úgy terveztük, ismét végigjárjuk a Hámori-tó mellett húzódó, romantikus ösvényt. Az út sáros volt kissé, Ágost óvatosan araszolt; hátát meggörbítve, botjára támaszkodva követte lépteimet. Az erdei csapás felfelé kanyarodott, utunk elkeskenyedett, a tó felé eső oldal meredeken futott alá egészen a vízig. A sárban csúszkálva ráléptem egy kőre, megbotlottam, egyensúlyomat veszítve gurultam le a lejtőn, végül közvetlenül a vízparton landoltam, fejemet egy kiálló gyökérbe verve. Nagyot jajdultam, majd elhallgattam, ájultnak tettetve magam. Ám lehunytt szemem résnyire nyitva volt, jól láttam, hogy Ágost botját elhajítva, ugrabugrálva rohan le a lejtőn, miközben rémülten kiáltozik, segítséget ígérve nekem. Nem reagáltam, megjátszottam az aléltat, hagytam, hogy átnyaláboljon, felemeljen a földről, s ölébe kapjon. Szólongatott, az arcomat paskolta, hiába... *Nem keltem életre...*

Lépteket hallottam, észleltem, hogy két férfi tart felénk az úton. Ágost a segítségüket kérte, elhadarta, megcsúsztam, a mélybe gurultam és elveszítettem az eszméletemet. Az egyik férfi – nagydarab, jól megtermett ember – átvett az atyától és cipelt tovább, bőrkabátja fanyar illatot árasztott. Úgy véltem, ennyi elég a játékból, szuszogva és sóhajtozva lassanként *magamhoz tértem*. A férfi letett és talpra állított, ekkor kinyitottam a szemem, riadtan kérdeztem: hol vagyok? Mi történt velem?

– Legurult a lejtőn és elájult! – válaszolt Ágoston, majd arról faggatott, fáj-e valamim, nem tört-e el a kezem vagy a lábam. A két férfi is buzgón érdeklődött hogylétem felől, egyikük mentőt akart hívni, én felélénkülve tiltakoztam, annyit mondtam, turista vagyok, kibírom a kisebb baleseteket. Ágostonnal együtt megköszöntük a segítséget, majd ki-ki folytatta az útját. Gondosan ügyeltem arra, élethűen játszszam el a sebesültet, a karomat, a nyakamat kezdtem el fájlalni, megtettem pár lépést,

majd megnyugtattam túratársam, a lábam rendben, utunkat folytathatjuk. Nekivágtunk.

– Hol van a botja? – érdeklődtem, miután semmit sem láttam a kezében. Vértörőre pirult, és visszaaraszolt addig a pontig, ahol eldobta magától támaszát. Utánam jöve már úgy bicegett, hogy legszívesebben én nyújtottam volna segítséget neki.

– Fogalmam sincs – jegyeztem meg –, hogy kerültem fel a tópartról a turistaútra. Semmire sem emlékszem, mély lehetett az ájulásom.

– Valóban – helyeselt –, szerencsére jött az a két férfi, s egyikük felcipelte önt a turistaútra. Még jó – tette hozzá –, hogy nem esett bele a vízbe!

– Mekkora szerencse! – áradoztam –, a Jóisten küldte azt a két turistát, különben még most is ott hevernék a vizes latyakban. – Végignéztam magamon, Ágost szeme követte tekintetemet. – A mindenit! – kiáltottam –, csupa sár a kabátom és a nadrágom, hogy üljek be így az étterembe?

– Ezúttal hanyagoljuk a vendéglőt, majd eszünk valamit az Aranyfácánban. Nos, ami a lényeg, akad valami pokróc a kocsijában?

– Most, hogy mondja, tényleg van ott egy pléd.

– Majd abba becsavarom magát, és végigfekszik a hátsó ülésen.

– De vezetnem kell!

– Nem kell, én fogok vezetni. Itt a jogosítványom, mindenkor magammal hordom, ha beülök valaki kocsijába.

– Van autója?

– Van. Igaz, eléggé rozoga már, vezetni is ritkán szoktam, ha valahová mégis el kell mennem, Jakab Sándorra bízom a volánt. A szállodában – mondta kissé erélyes hangon – letusol, megvizsgálja magát, s ha úgy találja, valami komolyabb baja esett, beviszem Miskolcra a baleseti kórházba.

– Köszönöm, azt hiszem erre nem lesz szükség, ennek ellenére úgy lesz minden, ahogyan kívánja. Ha kérhetném, a kórház helyett ülünk be az étterembe, a nagy ijedtségtől farkaséhes vagyok. A vendégem lesz! Elvégre, meg kell hálálnom, hogy... – És itt elakadt a szavam. A mondatnak úgy kellett volna szólnia: „Meg kell hálálnom, hogy felszedett a földről, ölébe kapott, és a turistaútra cipelt.” Ehelyett hallgattam, s én voltam az, aki mélyen elpirult. Ágost felkapta a fejét és mélyen a szemembe nézett. Tekintete olyan volt, mint amikor első ízben találkoztunk, s ismét úgy éreztem, a szememen át belát az agyam legmélyebb rejtekébe. Röviden szólva rájött, hogy cselhez folyamodtam... Tudja, megfejtettem titkát, tudom jól, hogy egészséges, hogy kamu a bot, a sántikálás és a derékfájás. És azt is tudja, nem esett semmi komolyabb bajom, nagyon is az eszem voltam, amikor alélnak tettetve magamat, hevertem a karjaiban. Nézett, egyre csak nézett. A szeme beszélt, tekintete egy szigorú vizsgálóbíró megrovó szavait idézte.

Bűnbánóan hajtottam le a fejem – induljunk –, suttoztam, s a sántikálást abbahagyva normál turistaléptekkel folytattam az utam. Ő is így tett. Kiegyenesedett, botját lezseren lóbálta kezében, eszébe sem jutott rátámaszkodni, megjátszani a rokkantat, a fájós derekút.

A késői ebédhez bort is ittunk, vidáman koccintgattunk egyre-másra. – Egészségére! – mondtam én. – Egészségére – válaszolta ő is. A szeme vidám volt és tiszta, s nem az számított, amit mondtunk, hanem az, *ahogyan* mondtuk. A hangsúly, a szó dallama volt az, mely elárulta, hogy kölcsönösen lelepleztük egymást, hogy ebben a rendkívül bonyolult férfi-nő kapcsolatban titkaink egyikére éppen most derült fény.

„Szabadságom” lejárt, másnap reggel visszaautóztam Budapestre. Ágost nem keresett fel a szállodában, igazából még búcsút sem vett tőlem. Kocsim falta a kilométereket, szememet olykor elhomályosították a könnyek. – Itt a vég! – sóhajtottam. – A férfi nem lesz elnéző velem szemben, sohasem fogja meg-

bocsátani, hogy szánt szándékkal provokáltam, hogy rútul megjátszottam magam. Ha jobban utánagondol, rájön, kisportolt turista vagyok, az elesés, a gurulás a puha földön aligha okozott volna komolyabb sérülést, ájuláshoz meg valami egyéb is kellett volna, például hatalmas kék folt, vagy vérömleny a kőbe vagy gyökérbe bevert fejen. A gondolatok, melyeket szerettem volna kirekeszteni fejemből, fényreklámokhoz hasonlóan minduntalan felvillantak szemem előtt.

– Nos, Mártika, kedves – tettem fel magamnak a kérdést –, elégedett vagy, hogy leleplezted őt? A lényegét nem tudtad meg, fogalmad sincs, mi okból tetteti magát Ágoston félig-meddig nyomoréknak, s orvosát becsapva leszázalékoltatta magát! Márpedig ez bűn, s pap létére vállalja, hogy évek óta hazugságban éljen?! Titok, melyet nyilván valami korábbi titok szült. És most ez az újabb titok vár megfejtésre.

Nagy tervemet, melyet utazásom előtt kiötöltem, csődbe menni láttam, meglehet, Ágost nem bocsátja meg ravasz cselekmét, soha többé szóba sem áll velem. Ennek ellenére úgy döntöttem, maradéktalanul betartom a Jakab Sándornak tett ígéretem. Elvégre rokonom ő is és a fia is. S ha arra gondolok, hogyan bánt el apám öccse – nagybátyám – Etelka gyermekével, mily sanyarú gyermekkort és fiatalságot kellett a szerencsétlen fiúnak gonosz nagyapja révén elszenvedni, legalább én, a jól szituált, nyújtsak segítséget, próbáljam meg helyrebillenteni családunk megtépázott becsületét! Tudtam jól, kevés az, ami tőlem telik, ám bárhogy is igyekeznék, a múlt szenvedéseit el nem törölhetem.

No és én? Mit kezdjek magammal? Ráléptem a *harmadik útra*, mely már a kezdet kezdetén rögsőnek, járhatatlannak bizonyult. Vagy talán mégsem? Ki tudja...

Fáradt voltam, ideges és kedvetlen, hirtelen rám tört az elhagyatottság keserősége, iszonyú vágy ébredt bennem szüelim, a férjem és a munkám után. Mintha rablók törtek volna be az otthonomba, s én itt állok kifosztva, megalázva. Így-va-

hogy éreztem magam. Nehéz pilláim lecsukódtak, olyasmi mocorgott agyamban, veszek egy repülőjegyet és visszatérek San Diegóba, meglehet, környezetváltozás kell nekem. Elbóbiskoltam, majd elaludtam, különös álmokképeket vetített elmém a képzeletem. Sötét erdőben botorkáltam, sűrű bokrok nehezítették az utam, iszalag csavarodott kezemre, testemre, elfutni szerettem volna, de nem volt semerre út. Fekete madár szállt el felettem, rikoltzott, éles hangja a fülemben vágott, zsongott és fájt tőle az egész fejem.

Arra ébredtem, hogy a nagyfotelben ülök, homlokomon veríték gyöngyöződik. Még a fülemben visszhangzottak a lidérces álom harsonái, melyek lassanként egyetlen hanggá álltak össze: csöngött a vezetékes telefonom. Feltápaszkodtam, felvettem a kagylót. – Tessék – rebegtem alig hallhatóan.

– Mártika, kedves, jól van, nem zavarom? – a vonal másik végén Ágoston atya volt.

***

A hangja vidáman csengett, hogylétem felől érdeklődött, majd arra intett, okvetlenül keressem fel az orvosomat.

– Bármilyen megeshetik – mondta gondterhelten –, sokszor csak utólag derül ki, hogy a rándulás vagy ficam nem is oly ártatlan, mint aminőnek mi magunk hisszük. Íme, az én példám! Amikor baleset ért, nem voltam eléggé elővigyázatos, hamar elhagytam a kórházi ágyat, s az eredmény: súlyos, gyógyíthatatlan gerincbántalom. – Szerencsére nem videotelefonon kommunikáltunk, különben láthatta volna gúnyos mosolyomat. Így mindössze annyit észlelhetett, hogy kissé megköszörülöm a torkom, s újból megígérem, felkeresem a baleseti osztályt. Témtát váltott, elmondta, amit korábban már megtudtam Jakabtól, hogy november végén lesz András tárgyalása, még hozzá Miskolcon, így neki – mint a tanúk egyikének – nem kell Pestre felutaznia.

– Tulajdonképpen miről fog tanúskodni? – érdeklődtem.

– Semmi lényegesről – válaszolta –, mindössze arról számolok be, hogy a fiút ismerem jól a születése óta, s a viselkedése ellen kifogás sohasem merült fel. Tán ez is nyom valamit a latba – tette hozzá egy mély sóhaj kíséretében.

Ettől kezdve rendszeresen hívott, két-háromnaponként telefonált. Beszámolt élete apró-cseprő dolgairól, bélyeggyűjtési gondjairól, felpanaszolta, nehezebbre esik, hogy minduntalan fel kell keresnie a postát, mert nincs András, akit ide-oda szalajthathatna. Érdekes, az Etelka-féle borítékok felől egyetlen szóval sem érdeklődött.

Időközben a sárga kis Pólót elcseréltem egy szürke Ford Fiestára, meggyőzve magam, hogy első magyarhoni autóm lassan már tíz éves lesz. Ezt *mondtam* magamnak, ám nem egészen ezt gondoltam. Valahol a tudatom mélyén ott lappangott, hogy egy nagyobb, elegánsabb kocsi *két személynek* előnyösebb volna...

Október közepén pár napra elutaztam, azt mondtam Ágostnak, Debrecenbe megyek, felkeresem a rokonaimat. A valóságban Miskolcra autóztam, hozzákezdtem nagy horderejű tervem előkészítéséhez. Rendkívül óvatosan kellett eljárnom, ugyanis nem voltam biztos benne, hogy úgy állnak a dolgok, ahogyan én azt elképzelem. Lehet, hatalmas pofára esésben lesz részem! Az sem kizárt, hogy elszámítottam magam, meglehet, félreértettem valamit. Hogy az ily módon magamra borított szemetes kukából sértetlenül mászhassak elő, ki kellett dolgoznom a menekülési útvonalakat.

Sorra jártam a hivatalokat, San Diegóban székelő ügyvéddemmel is felvettem a kapcsolatot. S a Jakab házaspártól is döntést kértem (szerencsémre beleegyező választ kaptam), így hozzáláthattam a második számú akcióterv realizálásához is. Még azt a szemtelenséget is elkövettem, hogy Debrecent útba ejtve, küldtem Ágostnak egy képeslapot.

Amint hazaértem, már az ajtóban hallottam a telefon csengését. Ágost hívott, udvariasan megköszönte az anzikszkártyát, sajnálkozott, mert nem voltam itthon, holott egy ebéd-meghívással szeretett volna kedveskedni nekem.

– Semmi baj – vigasztaltam –, a jó hír késve is örömet okoz.

– Teréz szeretné megünnepelni fia várható felmentését, azt remélve, hogy Andrást szabadon engedik. Ebédre hívott bennünket – önt és engem –, a tárgyalást követő vasárnapra tervezi az összejövetelt.

Lelkes hálálkodásomnak adtam hangot, holott az ebéd-meghívást *én* eszeltem ki, mert része volt bonyolult tervemnek. Szegény asszony elsírta magát, amikor megbeszéltem vele a dolgot, azt mondta, el nem képzelheti, hogy volna kedve ünnepelni, ha ne adj’ Isten, úgy adódik, és nem helyezik szabadlábra a fiát. Végül mégiscsak beleegyezett, a tét nagy volt, túlságosan nagy ahhoz, hogy ellent mondjon nekem.

Két nappal a tárgyalás előtt kényelmesen dőltem hátra fotelomban, elrendeztem minden dolgomat, a marionett-figurák a helyükön álltak, arról mit sem sejtve, hogy én tartom kezemben az őket mozgató szálakat. Csupán egyvalami fölött nem volt hatalmam, a bíróság ítélete felett! Tudtam, az atya éjt nappallá téve imádkozik a nevelt fiának tekintett András felmentéséért, reméltem, az Úr meghallgatja könyörgését; s egyúttal elvonja szeme pillantását rólam, akinek minden bizonnyal az ördögök súgják a kétes értékű ötleteket. Ráadásul képes vagyok hallgatni is ezen meglepő gondolatokra, ahelyett, hogy jámbor keresztény asszony módjára, a magányt választva, ülnék a fenekemen.

Amikor újból hívott, azt javasolta Ágost, ha már eljövök Gárdosra, töltsék el ott néhány napot. A múltkori programból kimaradt Miskolc-Tapolca felkeresése, arra intett, ne tagadjam meg magamtól a kiadós úszás élvezetét. Beleegyeztem és fellélegeztem, ugyanis így egy problémával kevesebb maradt. Mert szívem szerint én is maradni akartam, csupán attól féltem, nyo-

mulásommal elárulhatom magam, ezért konstatáltam örömmel, hogy ezúttal is kitalálta gondolatom.

Eltöprengtem... meglehet, van valami alapja halovány gyanúmnak és ez a férfi belelát fejembe, s úgy olvas benne, mint a nyitott könyvben. Én meg – balga nőcske – legyezgetem hiúságom azzal, mily nagy ravasz vagyok! Ő jót mulat ügyetlen titkolódzásomon, beképzeltségemen, mert valójában ő az, aki irányít engem; miközben én, mint az elvakított lepke, repülök az orrom előtt villogó, rohanó fényfolt felé. Hogy aztán majd lassan porrá égjek, feladjam egyéniségemet, ne legyek többé önmagam.

A tárgyalás délelőtt tíz órára volt kitűzve, Ágost megígérte, amint hazaér, azonnal felhív telefonon. Szörnyű éjszakám volt, sehogy sem jött álom a szememre, forgolódtam, mint akit ringlispílbe tettek, latolgattam az esélyeket. Fél négykor felkeltem vizet inni, háromnegyed hatkor lerúgtam magamról a paplant és főztem egy jó erős feketét. Mi sem bizonyította jobban idegrendszerem feldúlt állapotát, mint az, hogy a kávétól mély álom lepett meg, kilenckor ébredtem, az órára pillantva elfogott a kétségbeesés, nyolc órára be kellett volna mennem az Intézetbe, mit mondjak Gábornak, hogy magyarázzam ki magam. Néhány másodperc elteltével ráébredtem, nincs munkám, nem kell az Atomkutatóba mennem, egyetlen feladat vár rám a mai napon, lesni a telefont és reménykedni. Ó, várni! Várakozás közben ólomlábakon mennek a percek, az óramutatók állni látszanak, Einstein relativitáselméleti idő-dilatációs tézise érvényét veszteni látszik. Ágostont kezdtem szidni magamban, mi az ördögért nem képes venni magának egy mobiltelefont, akkor felhívhatna a tárgyalás szünetében is, nem kellene annyit várakoznom, amíg kiderül: széna-e, vagy szalma.

Fél kettő volt, amikor felhangzott az a bizonyos csengetés. A szőnyegen megcsúszva csaknem hasra estem, miközben rohantam a telefonhoz. A kagylóba lihegtem – Én vagyok az, Márta! – Ágost köszönés és udvariaskodás helyett csak annyit

mondott – Jó híreim vannak. – Röviden ismertette a tárgyalás menetét, megígérve, hogy szóban részletesebben elmond majd mindent. A lényeg, András megúsza két év felfüggesztett börtönbüntetéssel, a vasárnapi családi ebéden ott lesz már ő is, együtt ünnepelhetünk valamennyien.

***

A paplak kitakarítva, kiglancolva fogadta vendégeit, Teréz, a háziasszony úgy látta jónak, hogy az atya lakásában álljon az ünnepi asztal, ott fogyasszuk el az ebédünket. Azonnal kapcsoltam, tudtam jól döntése okát. Márkás porcelán tányérok és csillogó kristálypoharak vártak bennünket, az evőeszközök szín- ezüsből voltak, gondoltam, Ágost a szüleitől örökölte az értékes étkészletet. Amikor a szobába léptem, a család már ott téblábolt, rám várakoztak, Sándor sötét ruhában, gondosan fésülve és megborotválva álldogált kacska lábain, így kikupálódva észrevehető mód hasonlított Etelkára. András szemlesütve bújt anyja háta mögé, öltönye, melyet nyilván az érettségire kapott, lötyögött rajta, arca sápadt és beesett volt, golyóhoz hasonló, barna szeme zavaros fényben úszott. Ágoston szürke nadrágot, kihajtott nyakú fehér inget és szürke kardigánt viselt, cseppet sem nézett ki papnak, ahogy végigmértem, eszembe ötlött, lassanként elvilágiasodnak a klérus tagjai.

Körém sereglettek, üdvözöltek, mint rangidős vendéget, András halk szóval rebegett csókolomot, tenyere izzadt volt, enyhén remegett a karja, a börtön nyilván megviselte egészségét, idegrendszerét is próbára téve. Megköszönte, amit érte tettem, szülei is hálálkodtak, ám csak halkán, visszafogottan szóltak, mint akiknek közös titka van velem. Ágoston asztalhoz invitált bennünket, intett a fiúnak, tölts meg vörösborral a poharakat. Koccintottunk, ittunk, a házaspár ezúttal az atyának mondott köszönetet. Ami engem illet, kissé tanárnős hangon

arra intettem Andrást, becsülje meg magát, többé ne bonyolódjék gyanús ügyletekbe.

Teréz kitűnő csigalevessel lepett meg bennünket, ilyen jót csak vidéken tudnak összehozni a derék gazdasszonyok. A főfogás ropogós malacpecsenye volt, közeledett az újév, nyilván többfelé is ölték; amellet ismerték a mondást: a malac kikaparja a jövő évre esedékes szerencsénket. Az ebédet puncstorta zárta, Teréz elárulta, ez a fia legkedvesebb süteménye, gondolta, kedvez neki. Végül kávé, aprósütemény és gyümölcs következett, Ágost újabb vörösboros üveget bontott, a hangulat oldottabb lett, olykor András arcán is felvillant egy-egy félszeg mosoly.

– Tölts, fiam – intette az atya a nap hőjét –, koccintsunk az egészségedre és arra, hogy ismét szabadon élhetsz! – Engedve a felszólításnak, valamennyien felálltunk és koccintgattunk, András arca bíborban úszott, igyekezetében majdnem a nyakába öntötte borát. Miután helyet foglaltunk, késemmel megkoccintottam poharamat.

– Mondanivalóm volna – szoltam ünnepélyesen –, szeretném Sándor tudomására hozni, hogy anyja révén busás örökségben lesz hamarosan része.

– Mit nem mond, Mártika – nézett rám nagy szemekkel a jámbor sekrestyés –, dejszen szülőanyám halottnak hitt, hogyan is végrendelkezhetett vón’ a javamra?

– Ám az én javamra végrendelkezett, s amit rám hagyott, az kizárólag önt illeti. Kissé hosszú történet – vettem mély levegőt –, de aligha érdektelen. Nos – kezdtem bele a szónoklatba –, Etelka rám hagyta az antik szekretert, s miután lakásomba szállíttattam, és tisztogatni kezdtem, a bútor titkos fiókjában találtam egy lila szalaggal átkötött levélcsomagot.

– Megtalálta a leveleket? – kiáltott fel Ágoston szinte magából kikelve.

– Véletlen szerencse! – replikáztam –, miközben tisztogattam a rám hagyományozott szekretert, egy kallantyú akadt a

kezembe, melyet meghúзва előbukkant egy kicsiny rekesz. Ott tartotta Etelka a leveleket. Miután mindet elolvastam, megtudtam unokanővérem titkát.

– Már elnézést! – pattogott Ágoston –, ha jól emlékszem Márta, valami olyasmit mondott, hogy Etelka *naplóját* találta meg?!

– Kénytelen voltam önt félretájékoztatni – pislogtam zavartan –, a rendőrnnyomozó utasított, senkinek se tegyek említést a levelekről. Most, miután András ügye lezárult, s a büneset rejtélye is megoldódni látszik, engedélyt kaptam, hogy felfedjem a titkot. Sajnálom – fordultam Ágostonhoz, oly szende arcot vágva, melyet maga Szent Cecília is megirigyelt volna –, de a hatóság parancsához ragaszkodnom kellett.

Folytattam mondandóm, ezúttal Jakab Sándornak címezve a szavakat: – Ön az én unokanővérem egyetlen közvetlen le származottja, kétség nem fér hozzá, hogy ön az örökös, önt illeti meg az Etelka szekreterében megtalált levélcsomag. Nyolc darab levélről volna szó, melyeket az ön édesapja írt az édesanyjának. Valamennyin ugyanaz a bélyeg található, csak más-más színben, vagyis egy 10 darabból álló bélyegsorozat 8 darabját tartalmazza a levélköteg. Név szerint az úgynevezett Schubert bélyegekről van szó, melyeket hibásan nyomtak, belőlük alig néhány sorozat készülhetett, s mint ritkaság, hihetetlen értékkel bír a bélyegpiacon. Ha alkalmas vevőt talál, több, mint tízmilliót kaszálhat vele! Egyelőre még a rendőrségi széfben van a levélköteg, ám most, hogy lezárult András ügye, hamarosan visszakaphatom, és továbbadhatom önnek valamennyit.

– Kérem – hebegett zavartan a kajla férfi –, azt teccik mondani, hogy én kapnám meg azokat a bélyegeket?

– Pontosan azt.

– No de... énnekem ekkora ajándék... nem, nem, el nem fogadhatom. Illetve, esetleg csak a felét, a többi Ágoston atyát illeti meg. Elvégre olyan sokat tett ő értünk! Kifizette a fiú adósságának egy részét, s ő állta az ügyvédet is, Miskolc leg-

drágább védőjét. – Az atya koppantott párat az asztalon, majd magához vette a szót:

– Mielőtt elkezdenénk osztzkodni, nekem, mint a Bölcsészkaron tanult embernek, volna a dologhoz néhány szavam. *Pro primo*: Az örökség nem egy pár zokni, melyet kedvűnkre osztogathatunk. Az örökösödésnek komoly szabályai vannak, melyek be nem tartása törvénybe ütköző.

Pro secundo: Sándornak bizonyítania kell, hogy valóban Zerind Etelka fia, majd, miután ez beigazolódott, újabb hagyatéki eljárást kell kezdeményeznie.

Pro terciar: Ha mindez akadályt vette, csupán akkor gondolhat arra, mit kezdjen az örökségével.

– Aztat teccik mondani, kérem, hogy valami orvosi vizsgálatot fognak rajtam elvégezni?!

– Igen – válaszoltam én Ágoston helyett. – DNS tesztet csinálnak és összehasonlítják Etelkáéval. Szerencséje van – tettem hozzá –, hogy unokanővéretem nem hamvasztották el, teste díszes koporsóban a Farkasréti temetőben nyugszik.

– Úristen! Muszáj eztet tenni? Nem lehetne csak úgy fű alatt eladni a bélyegeket és megosztzni a pénzen, amit értük kapunk?

– Éppenséggel lehet – mérte végig Ágost a sekrestyését –, csak nem érdemes. Ugyanis, ha legális bélyegkereskedőkhöz fordul, igazolnia kell, hogy jogosan birtokolja a bélyegeket. Ha a feketepiacon próbálna ügyeskedni, igen nagy kockázatot vállal. Egyrészt becsaphatják, másrészt lefűlelhetik, s fia helyett maga fog majd a börtönben csücsülni!

– Isten megőrizzen! – kiáltott fel Teréz, aki mindeddig szótlánul hallgatta a különös eszmecserét. – Sándor, te mafla, hallgass az atyára! Még hogy újból ki kelljen húzni téged a csávából. Bemész az orvoshoz, oszt vesznek tülled vért vagy nyálat! Ennyit igazán kibírhatsz annyi millióért!

– Igazat szolt Teréz, a gyakorlatias háziasszony – helyeselt Ágoston. Kissé elgondolkozott, majd hozzátette – Egyéb-

ként mindössze egyetlen egy bélyeget fogadok el magától, Sándor. Megköszönöm azt is, nem fogom eladni, gyűjteményem ékes darabja lesz. Ám, ha kérhetnék, illetve javasolhatnék valamit a kedves örökösnek...

– Nevezetesen? – pillantottam rá kissé csodálkozva.

– A levélköteg egyelőre maradjon a rendőrség széfjében, véleményem szerint igen jó helye van ott. És majd a hagyatéki tárgyaláson kerüljön sor az örökség ünnepélyes átadására, akkor, amikor már megtámadhatatlan Jakab Sándor tulajdonjoga. – Valamennyien megdöbbszünk, Teréz egy ideges mozdulatot tett.

– Dejszen jó helye vóna minálunk a bélyegeknél, vigyáznék rá, mint szemem fényére, tisztelendő atya bizalmatlansága sértő is, meg érthetetlen is!

– Meglehet, nem érthető, ámde helyes – keltem Ágoston védelmére. – Ne adj’ Isten, lába kelne a bélyegeknél, s máris kész volna a vád, olyasvalaki lopta el, aki nagyon is ért hozzá. Meggyanúsíthatnák Ágoston atyát is! Nos, mindaddig, amíg a hagyatéki tárgyaláson ki nem mondják, hogy Sándor jogosult anyja örökségére, én magam vagyok a levelek s bélyegek tulajdonosa, mert a levélcsomó abban a szekréterben lapult, melyet Etelka végrendeletileg rám hagyományozott.

– *Dixi!* – kiáltott fel Ágoston, s jóváhagyását a Jakab család egyetlen tagja sem merte megkérdőjelezni.

– Volna még valami, kedves Sándor – folytattam az eszmecserét –, amit magának feltétlenül tudnia kell. Gondolom, Ágost atya már elmondta, hogy a levélkötegetben lapul egy kilencedik koperta is, melyet más kéz címezett, rajta két darab közönséges osztrák bélyeg található. A boríték mindössze egyetlen gyászjelentést tartalmaz, mely tudatja, hogy Kovacsics János – az ön édesapja – 1957. augusztus 15-én autóbaleset következtében elhalálozott.

– Igen, hallottam róla – válaszolt Sándor megtört hangon. Már gyászmisét is celebráltunk apám halálának évfordulója

alkalmából, hogy ha másként nem, hát így róhassam le kegyeletemet. No, de... mi okból teccik ezzel mostan előhozakodni?

– Meglehet, nem kellene, de mégsem tehetem meg, hogy szó nélkül hagyom. A sibriki temetőben a gyermeksírok között található egy hant, ahol az ön nevelőszüleinek gyermeke nyugszik. És a fejfán az áll: „Kovacsics János” Egyszóval olyan ez az egész, mintha maga nyugodna ott.

Síri csend telepedett a szobára, mindenki szótlanul szegte le a fejét. Rémllett, Jakab most hallott először erről a horrorisztikus esetről, Ágoston, bár tudott róla, elhallgatta, amin – őszintén szólva – nem is igen csodálkoztam. A megdöbbsent férfi meg sem bírta szólalni, csak nagy sokára merte megkérdezni, mit tanácsolok?

– Talán – szóltam óvatosan – ki kellene hantolni és elhamvasztani azt a csekélyke maradványt, s az urnát elhelyezni valamelyik templom urnatemetőjében.

– Köszönöm – pillantott rám, majd Terézhez fordult –, azt hiszem, ezt fogjuk tenni. Az asszony rábólintott, András értetlenkedve nézte a jelenetet, apja annyit mondott, amint lesz rá érkezése, beavatja fiát családjuk sötét múltjába. Később arról érdeklődött, ha elismerik, hogy Etelka a szülőanyja, Zerindnek, vagy Kovacsicsnak fogják őt és a családtagjait hívni? Megnyugtattam, nem szükséges nevet változtatni, ám a hivatalos papírokon édes szülei nevét tüntetik majd fel.

A hangulat hirtelen megváltozott, mintha a rég elporladtak szelleme suhant volna át a szobán. Elpilledtem, a különös családi ebéd kimerített, búcsút vettem újdonsült rokonaimtól, elindultam a szállodába. Ágost atya kikísért, mielőtt elbúcsúztunk volna, csak annyit kért, mikor láthat.

– Bármikor – válaszoltam –, néhány napig itt maradok, hiszen éppen Ön ajánlotta a barlangfürdőt!

– Örülök, hogy így döntött! Elárulom, szeretnék sort keríteni egy mélyre ható, őszinte beszélgetésre; most már lezárult

András kellemetlen ügye, saját magunkkal is kéne foglalkoznunk!

E szavakra akkorát dobbant a szívem, hogy csaknem kiugrott a mellkasomból. Ezek szerint, véltem, nemcsak engemet, hanem őt is fullasztja valami nehezen kimondható kérdés. Kissé dadogva válaszoltam:

– Köszönöm, hogy bizalommal van irántam. Bevallom, nékem is volna az ön számára néminemű mondanivalóm.

Végül abban maradtunk, másnap együtt ebédelünk. Ahogy múltak az órák, egyre nagyobb súllyal szakadt nyakamba az este, mert tudtam, az időm eljött, rá kell szánnom magam a régóta tervezett *nagy beszélgetésre*. Ha úgy lesz minden, ahogyan remélem, boldog leszek; ha nem, megváltom a repülőjegyemet és elvitorlázom San Diegóba. Aztán soha többé vissza sem jövök.

HUSZADIK FEJEZET

A harmadik út

Ahogy a szobámba értem, lefeküdtem, az álom azonnal elnyomott. Hirtelen ébredtem, az órámra pillantottam, a kis- és nagymutató egymásra borulva jelezte az éjfélét, ígérve jót (vagy rosszat?) az elkövetkező, hétfői napra. Hol van még a reggel, sóhajtottam, hány értelmetlen percet kell még elszenvednem, mire cselekvő helyzetbe kerülök!

Bár az utóbbi időben álmatlanság kínozott, viszolyogtam mindenféle altató-pirulától, annál is inkább, mert rájöttem, hogy a lelkemet dúló konfliktusok okozzák alvászavaromat. Felkeltem, elővettem egy újságot, pár oldal átnézése után félre is dobtam. Megpróbáltam rejtvényt fejteni, nem ment, végül eloltottam a lámpát és sürgettem egyre a múltó időt. Hajnaltájban újból elaludtam, s mire felébredtem az óra fél tizet mutatott. – Űris-ten, bármelyik percben hívhat Ágost, én meg egyetlen szál pendelyben leledzem... – Letusoltam, felöltöztem, felcsengettem a pincért, felhozattam a reggelimet. Örömmel szolgált ki, tudta jól, kemény pénz üti a markát, ebben a hotelben már elterjedt a híre, mily jótekonny és nagyvonalú vagyok.

12 óra is elmúlt már, amikor dalolni kezdett a mobilom.

– Tessék!

– Megmondaná, hová tűntek?

– Természetesen.

– Hát akkor halljam!

– Nem telefontéma. Átjön, vagy én menjek át?

– Ez utóbbi. Éhes vagyok, ma még egy falatot sem ettem, jobb híján ön lesz az, aki feltálalja az ebédemet!

– Szívesen. Húsz perc, és ott vagyok.

Kattant a készülék, ahogy a köszönés, úgy a búcsú is elmaradt. Nem mintha megsértődtem volna, ellenkezőleg: határozottan tetszett nekem Ágost goromba stílusa! Mint minden aszszony, ismerem jól a férfilelket, ilyen rendreutasító hangot csak

a hozzá nagyon közel állóval szemben használ a teremtés koronája.

Pontosan 20 perc elteltével ott álltam a kapuja előtt. Megláthatott az ablakból, mert már nyitotta is lakása ajtaját, botja nem volt, egyenesen állt, mint a cövek; végigmért a bokámtól a fejem búbjáig, kékeszöld szeme szikrákat szórt, arcára kiült a düh. Kitérte az ajtót, *én* köszöntöttem. Csak annyit mondott, fáradjak be.

Amint a szobába értem, láttam, hogy az abrosz még az ebédlőasztalon van, rajta morzsák és jó néhány pecsét.

– Foglaljon helyet – intett a szoba sarkában álló puha hencser felé, majd némi habozás után mellém telepedett.

– Ezek a kemény székek kissé kényelmetlenek – jegyezte meg némileg megenyhülve.

– Gondolom – válaszoltam enyhén csípős hangon –, túlon túl igénybe vennék fájós lábát és sajgó derekát. – Mélyen elpirult, feddően vetette rám a tekintetét.

– Gúnyolódik?

– Világért se tenném! Megkérdezhetem, mért olyan ingerült, mi okból beszél ily kimért hangon velem?

– A Jakab család eltűnt! – bökte ki szemrehányó hangon. – És önnek köze van hozzá, már ha jól értettem, amit a telefonban mondott.

– Jól értette.

– Akkor avasson be!

– Máris megteszem. Nyilván tudja – kezdtem bele a történetbe –, Etelka apja – atyai nagybátyám – mily súlyosan vétett leánya gyermeke ellen. Megfosztotta őt édesanyjától, neveltetését gonosz, pénzéhes emberekre bízta, fiatalkori hányattatásait ön is jól ismeri, épp ön volt az, aki teljes egészében feltárta előttem Sándor akkoriban elkövetett vétkeit. Etelka és jómagam számos unokatestvérrel rendelkezünk, mégis én voltam az egyetlen, aki végig kitartott mellette, aki szíven viselte a sorsát. Azt hiszem, nem véletlenül hagyományozta rám az antik szek-

retert, bízott benne, eléggé szemfüles vagyok ahhoz, hogy megtaláljam a levélköteget és tudomást szerzek balsorsáról. Meglehet, sosem nyugodott bele, hogy gyermeke meghalt, valami halvány remény ott égett szívében, hogy egyszer még rátalál, keblére ölelheti. Ismert engem, tudta, ha elolvasom leveleit, nyomozóösztönöm feléled, nekiállok kutakodni, s Isten segítségével sikerrel járhatok. Ha pedig megtalálom halottnak hitt fiát, istápolni fogom, megteszek majd mindent érte, és – ha volna – a családjáért is. Úgy történt minden, ahogy unokanővérem megálmodta, ám a segítségnyújtással meg kellett várnom, amíg rendeződik András sorsa. Nem szaporítom tovább a szót, felfedem ön előtt, miféle tette szántam el magam.

– Ha megkérhetném, térjen végre a lényegre!

– Parancsára! Nos... Vásároltam Pápán egy kertes családi házat, melyet bérbe adtam a Jakab családnak nulla bérleti díj ellenében. A ház négyszobás, jól elférnek benne, ha András idővel megnősülne, odahozhatja asszonyát. Sándornak teremőri állást szereztem az egyik múzeumban, András egy betéti társaságnál fog dolgozni, a cég informatikusa lesz. Megtudtam, rájong a computerekért, a börtönben szert is tett némi gyakorlatra. Véleménye szerint a számítógép érdekesebb játék, mint a félkarú rabló, remélem fejleszteni fogja tudását e témában!

– Gondolom – nézett rám Ágoston fanyar mosollyal –, ön szervezte a búcsúebédet is. Őszinte elismerésem jótekönyködését illetően, ám fel nem foghatom, mi okból titkolódzott, miért tagadta meg tőlem még a lehetőséget is, hogy búcsút vehessek ettől a számomra oly kedves családtól. Sándor a tanítványom és a munkatársam volt, Andrást fiamként szerettem. És azt sem egészen értem – folytatta –, mi az ördögért kellett az ország másik végébe száműzni őket? Gárdoson is vannak kertes családi házak, lakhatnának itt, a közelemben, s tarthattam volna velük továbbra is a kapcsolatot!

– Ennek több oka is van. Megemlíteném a legfontosabbat. Tudja jól, Andrást egy galeri tartotta hatalmában, a bűnöző

fickók szoktatták rá a szerencsejátékra, gondolom, olykor át is verték, majd uzsorakamat ellenében adtak neki kölcsönöket. Ezek, ha megérik a Jakab családon a pénz-szagot, újból behálozták volna ezt a jámbor, ám erősen befolyásolható fiatalembert. Előbb-utóbb ott folytatta volna, ahol abbahagyta, drasztikus környezetváltozásra volt a fiúnak szüksége!

– Egyéb ok? – nézett rám az atya kedvetlenül.

– Teréz. Idézem őt: „Kedveltük és tiszteltük mink Ágoston atyát, de jobb szeretnénk észrevétlenül távozni, ahelyett, hogy mentegetődni, magyarázkodni kellene. Jól bánt velünk, nincs okunk panaszra, ám mindig is éreztük, a szolgálai vagyunk, nem a barátai, az a dolgunk, hogy lessük a kívánságait.”

– Ezt mondta volna? No, de Sándor! Miért nem vágta szájjon?!

– Kérem, ne ragadtassa el magát!

– Bocsánat, nem is egészen így gondoltam, de az ön *csavarjai* – ahogy ezt mondani szokás –, olykor még engem is kihoznak a sodromból. No, mindegy, most majd a maguk urai lehetnek! – Ágost hangja szomorúan csengett, fejét lehajtva komoran nézett maga elé. Már bántam, hogy ennyire őszinte voltam, magamra kellett volna vállalni a „szóktetés” teljes ódi-umát. Hirtelen észbe kaptam, el kell látnom a háziasszonyi teendőket.

– Van kávéfőző masinája? – érdeklődtem.

– Van. A konyhában megtalálja.

– Gondolom éhes, ha tenne néhány tányért az asztalra, felszolgálnám az ebédet is.

– Köszönöm.

Mire kifőtt a kávé, már ott sorakozott egy tálon a maradék hidegsült franciasalátával és kenyérszeletekkel körítve, a hűtőben gyümölcsöt is leltem, azt másik tálcára tettem egy flaska ásványvízzel egyetemben. Időközben Ágost gondosan megterített, amikor a szobába léptem, éppen egy üveg vörösbor

felnyitásával foglalatosskódott, a fény átsütött a palackon, bíbor színbe burkolva az atya ábrázatát.

Miközben néztem őt, megborzongtam, az érzés azonban inkább kellemes volt, mintsem kellemetlen, bizakodó gondolatok keringtek agyamban, nyilván a pillanat hangulata tette, vagy valami egészen más. Szótlánul fogyasztottuk az ebédet, én csak csipegettem, ám a derék házigazdát a jelek szerint mégsem viselték meg oly nagyon az események, mert igencsak jó étvágygal falatozott. Összeszedtem a kiürült tálakat és tányérokat, mire visszatértem, épp újratöltötte a boros poharakat, kissé megnyugodva nyújtotta felém a vérvörös nedűt.

– Egyébként – szólalt meg –, amikor ma reggel felfedeztem Jakabék hült helyét, azonmód felkerestem az Otthon kurátorait, érdeklődtem, mit tudnak a Jakab családról, mi okból válhattak kámforrá egyetlen éjszaka leforgása alatt. Nos – nézett rám kissé baljós tekintettel –, közölték, hogy Jakab Sándor még a múlt héten felmondta bérletét, állásából is kilépett, megjegyezve, más városba költözik a családjával. Gondolhatja, mennyire megdöbbsentem, s bármit mond is, bármily hatásosan játssza meg a jóságos tündért, igenis sértőnek találom, hogy engem nem tájékoztatott időben!

– Beismerem, helytelenül jártam el önnel szemben, ezenel kérem a bocsánatát! – Kortyolt a borából, majd megjegyyezve, szót se többet a Jakab családról, ha emlékei nem csalnak, rémlik, hogy valamit szerettem volna megkérdezni tőle.

– Valóban – válaszoltam –, s úgy érzem, ennek pont most van itt az ideje.

– Parancsoljon.

– Tisztelettel arra kérem, árulja el, miért jár görnyedten, mért támaszkodik botra? Hisz', Istennek hála, ép a dereka, a lába, egészséges, akár a makk.

– Súlyos kérdés – vont a vállát –, ám, ha tisztán akar látni, meg kell hallgatnia, mi készítetett erre a nem éppen dicséretes tetre. Mondandóm kissé hosszúra fog nyúlni...

– Sebaj. Ráérek, *munkanélküli vagyok*.
– Bevallom, már régóta készülök feltárni Mártika előtt életem sötét mélységeit, ám az önvallomásra mindeddig képtelen voltam rászánni magam. Attól tartottam, és tartok mind a mai napig, őszinteségem ára az lesz, hogy végérvényesen elveszítem az ön megbecsülését és szimpátiáját; végül még baráti jobbot sem fog többé nyújtani nekem.

– Ami azt a bizonyos *jobbót* illeti, épp az őszintétlenség lenne az, ami veszélybe sodorhatja. Csupán az igazság kimondása képes a katarzisra, biztosítva a lelki megtisztulást.

– Szép szöveg, nem gondoltam volna, hogy az atomfizikusok ilyen költőiek.

– Várja ki a végét! Bevallom, lényegében egy cipőben járunk, magam is őrzök néhány titkot a tarsolyomban, s meg kell mondanom, attól félek, kettőnk közül épp ön lesz az, aki, ha végighallgat, megtagadja tőlem azt a sokat emlegetett „baráti jobbot”.

Ágoston felkelt a pamlagról, könnyű léptekkel az asztalhoz lépett, teletöltötte a kiürült borospoharakat.

– Igyunk előbb az őszinteségre, arra, hogy maradéktalanul felfedjük egymás előtt valamennyi titkunkat, ezzel együtt azt is megfogadjuk, hogy vallomásunk egyetlen szava sem lesz hamis.

– Úgy legyen! Igyunk!

– Kedves Mártika – telepedett mellém, miután kiitta poharát –, bevallom, nem csekély feladat elé állított.

– Csak rajta, kezdje el, ne habozzon! Agyamba vésem minden szavát.

– Nézzük csak... – kezdte, miközben a homlokát masszírozta –, 1946-ban láttam meg a napvilágot, édesapám vegyész-mérnökként dolgozott az egyik jó nevű vegyigyárban, úgy tudom főosztályvezetőként tevékenykedett. Szüleim hívő emberek voltak, vallásos nevelésben részesültem, jól tanultam, 1962-ben felvettek a Piarista gimnáziumba, amit nem csupán ráter-

mettségemnek köszönhettem, hanem apám néhány befolyásos barátjának is. Ha nem tudná – fordult felém –, azokban a zavaros időkben lecsökkentették a papi iskolák kontingensét, csupán a legkiválóbbak (és a protekciósook!) számíthattak arra, hogy felvételt nyernek. Nem akarok dicsekedni, de hamarosan az osztály legjobb tanulója lettem, tanárain felfigyeltek eredményeimre, s igyekeztek elmélyíteni vallásos meggyőződésemet. Későn érő típus voltam, sokáig megőriztem gyermeki ártatlanságom. Paptanáraim imponáló egyénisége, meggyőző ereje komoly befolyást gyakorolt rám, úgy éreztem, küldetésem van, Isten kiválasztotta vagyok, hivatott arra, hogy a papság sorai-
ban fejtssem ki áldásos tevékenységemet. Szüleim támogattak, büszkék voltak döntéseimre, s az érettségei után a papi szeminárium lelkész-tanulója lettem. Kiváló tanulmányi eredményeimnek köszönhetően felvettek a bölcsész-egyetemre is, s a papnevelde mellett magyar-történelem tanárszakon is folytathattam tanulmányaimat. Igyekeztem mindkét vonalon helytállni, szorgalmasan tanultam, vizsgáimat rendre jeles eredménnyel tettem le, mígnem egy szép napon rádöbbsenem, hogy nem a saját utamat járom.

Ha az idős emberek bölcsességével próbálnám megindokolni pályafordulásomat, be kellene látnom, talán a megkésett pubertás volt az okozója testiségem robbanásszerű kiteljesedésének, kétség nem fér hozzá, hogy jobban meggyötört, mint tette azt szende-szüzies társaimmal. Valósággal kifordultam önmagamból, gyötörni kezdtek a vágyak, agyamba különös képek vetültek, figyelmetlen lettem, visszaestem tanulmányaimban is. Első reakcióként bűnösnek, pokolra valónak éreztem magam; gyóntatóatyámhoz fordultam, s őszintén feltártam előtte rettentő állapotom. A fiatal lelkész megértőnek bizonyult, elmondta, Isten próbára teszi azt, aki szolgájául szeretne szegődni, mert tudni akarja, eléggé erős-e hivatástudata, képes lesz-e ellenállni az ördögnek, a pokol gonoszainak. Mert ami velem történik, nem más, mint a sátán incselkedése, az ördögé,

aki Jézus Krisztust is megkísértette, ám ő ellenállt, példát mutatva híveinek. Idézte a Biblia, a Szentevangélium sorait, fennkölt szavai elkábítottak, majd elrettentettek. Végül kemény penitenciát kiróva rám, elbocsátott. Reszketve surrantam ki a gyóntatószékből, úgy éreztem, gyötör a láz, ájultan fogok végigzuhanni a templom kövezetén.

Nos, nem szeretnék kitérni hányattatásom részleteire, később egy másik, idősebb atya is kezelésbe vett, azt ajánlotta, vessem alá magam ördögűzésnek, bár nem tagadja, hogy az egyház szigorúan tiltja az ilyen középkorból visszamaradt szertartásokat. Ám amennyiben használ, lehetővé teszi számomra a bűnbocsánatot. Tudtomra adta, valahol Észak-Magyarországon van egy kis falu – Varangyos –, ott él egy vénséges vén lelkész, aki ismeri e szertartás csínját-bínját, megvannak hozzá a szükséges eszközei. Már számos kispapnak nyújtott segítséget, olyanoknak, akik hozzám hasonlóan kínlódtak az ördög igájában. Még most is emlékszem szavaira: „– Fiam – intett engem az idős atya –, heves az ifjúi vér, az ördög is kurgatja, nem csoda, hogy sok balga fiatalember áldozatául esik a Gonosznak. Te erős testalkatú fiatalember vagy, ki fogod bírni az ördögűzéssel járó testi szenvedéseket. Közben imádkozol, Isten nem fog elhagyni téged, megerősít kínjaid közepette, vigaszt nyújt, mint minden szenvedőnek. Ha ezen túlesel, és teljesíted a rád rótt penitenciát, megújulsz lelkedben, elhagynak vágyaid, miközben az ördög csatát veszítve távozik belőled, bár kénköves bűze még sokáig ott lebeg orrodban.”

Mit mondjak... nem voltam vevő a felvázolt *gyógymódra*, gyóntatóatyámat is elkerültem, tanáraimnak betegségekről panaszkodtam. Aztán valahogy összejöttem egy nővel. Nem volt szép, nem volt fiatal, de tudta nyújtani mindazt, amire egy vágyaktól meggyötört fiatalembernek szüksége volt, karjaiban megismertem a gyönyört, mely után annyira epekedtem. Beteljesülésem valahogy kitudódott, összeült a klérus, hogy megvitassák a velem történeteket. Miután határoztak, hivattak. Mint-

egy félórai kenetteljes beszéd után ismertették lehetőségeimet. Ha vállalom – közölték –, hogy felfüggesztve tanulmányaimat, fél évre manrézába vonulok, visszavesznek a papneveldebe, amennyiben lelkileg is megtisztulok. Ellenkező esetben megválnak tőlem, nem vagyok még felszentelve, nem számítok papi személynek, a szegyen csupán engemet illet, az egyház hírnevén nem esik csorba. Azzal bocsátottak el, hogy egy hét gondolkodási időt kapok.

– Nyilván kitalálja, kedves Márta – fordult hozzám Ágost –, melyik megoldást választottam. Szüleim mélységesen megrendülve vették tudomásul döntésemet, anyán sírt, apám komoly arccal cigarettázott, kisebesedett homlokán izzadságcseppek gyöngyözödték. Nem szidott, nem olvasta fejemre vétkemet, mindössze annyit mondott: fejezzem be a bölcsészegyetemet, nősüljek meg mihamarabb, reményei szerint tanár- és család-apaként válhat még belőlem becsületes ember, idővel tán kieszközölhetem Isten bocsánatát. Megcsókoltam a kezét, anyámat karjaimba vettem, úgy vigasztaltam.

Összeszedtem a holmim, elköszöntem tanáraimtól, papnövendék társaimtól, majd felszabadulva, füttyörészve indultam új életem felé. Egyetemi kollégáim között sok volt a leány, üdék, csinosan, szemrevalóak, arról álmodoztam, körüludvarolom valamennyit, végül kiválasztom azt, aki legkülönb közöttük. Jóképű fiatalembernek számítottam, magas voltam és izmos testalkatú, már régóta észrevettem, hogy évfolyamtársnőim összesúgnak a hátam mögött. És olykor megpróbálnak huncutkodni velem; az akkori fiatalság nem volt túlon túl vallásos, néhányan egészen nyíltan kimutatták, mit is várnak tőlem. – Most majd sikerrel járnak! – derültem egyre jobb kedvre, már előre beleélve magam a szerelmi játékokba.

– Végül megnősült? – faggattam őt, nem titkolva aggodalmamat.

– Nem. Erre nem kerülhetett sor.

– Miért nem? Hisz nem volt felszentelve!

– Ha megengedi – nézett rám feddően –, folytattam a történetem. Eltelt egy hét, vagy talán több is, az időpontok már keverednek a fejemben. Hajnali öt óra volt, álmomból éles csengetés vert fel, szüleim szobája távolabb volt a bejárattól, még javában az igazak álmát aludták, horkantva, felnyögve olykor. Fürdőköpenyt kapva magamra a kijáráshoz mentem, kinyitottam a gangra vezető ajtót és két egyenruhás férfira esett a pillantásom.

– Jó napot – nyögtem ki ijedten.

– Jó napot – köszöntöttek, majd a nevem után érdeklődtek, és kérték a személyi igazolványomat. Riadtan tettem eleget a kérésüknek, időközben anyám is felébredt, kijött az előszobába, kérdőre vonta a férfiakat. Ekkor fedeztem fel, hogy állambiztonsági tisztak a látogatók, el nem képzelhettem, mi okból keresnek. 1968-at mutatott a naptár, 56 hatása eltűnőben volt, mindenki úgy tudta, vagy inkább csak remélte, lassanként megszűnnek a politikai üldöztetések. Látszatra a Római Katolikus Egyház és az Állam viszonya is konszolidálódott, az emberek figyelmét főként az anyagi javak megszerzése kötötte le, egyre több Trabant és Wartburg személygépkocsi parkolt a házak előtt, s szaporodtak a kisebb-nagyobb nyaralók a Velencei-tó és a Balaton körül. Apám is előjött a hálószobából, tiltakozásának adva hangot. Az egyik tiszt a vállamra csapott: „– Fiatalember, öltözzön fel és jöjjön velünk!” – Szüleimet durva hangon a szobájukba küldték, leültek az előszobában lévő padkára és várták, hogy magamra kapjam ruhadarabjaimat.

A házuk előtt jellegzetes autó parkolt, a hátsó ülésre löktek, de nem közölték velem utazásunk célját. Darabig bolyongtunk a hajnali ködben, majd leparkolt a kocsí egy sokemeletes, szürke ház előtt. Ekkor már nem volt kétséges előttem, hová hoztak, torkom görcsbe rándult az izgalomtól, miközben egyre e különös letartóztatás okát kereste felajzott agyam.

Üres, barátságtalan helyiségbe vezettek, várószoba lehetett, mert mindössze néhány székből állt a berendezés. „– Itt

várákozzék!” – adták tudtomra, és magamra hagytak. Mintegy félóra múlva nyílt a bejárattal szemközti ajtó, katonaruhás férfi szólított, kérdezte nevemet. Miután bemutatkoztam, bólintott, és befelé invitált. Közöséges irodahelyiségben találtam magam, méretes, alaposan telepakolt íróasztal mögött civil ruhás férfi foglalt helyet, s engem is hellyel kínált.

„– Dorkovics alezredes” – emelkedett fel ültéből, s a kezét nyújtotta felém. Bemutatkoztam, intésére helyet foglaltam, a katonaruhás az íróasztal közelében álló írógép mellé telepedett. Az alezredes – magas, jóképű férfi, arca barátságos, bár mosolytalan – kis dobozkát (nyilván diktafont) kapcsolt be, majd közölte, fontos beszéde volna velem. Nem tudnám szó szerint idézni mondatait, a lényegre azonban pontosan emlékszem, mintha csak tegnap éltem volna át ezt a nem mindennapi kihallgatást. Szemét összehúzza méregetett; nem tűnt barátságtalan-nak, tekintete közönyös volt, sem megvetést, sem szimpátiát nem mutatott.

Érces hangja szinte kongott a gyéren bútorozott terem-ben, elmondta, tudomására jutott, hogy otthagytam a papnevel-dét és figyelmemet nem a zsolozsmákra, hanem inkább a...– és itt egy nem éppen ildomos szót mondott – fordítanám. Gúnyos hangon jegyezte meg, mint férfi, megérti az elhatározásom. Még néhány kelletlen mondattal megalapozta beszélgetésünk hangulatát, majd rátért a lényegre. Közölte, azt kívánják tőlem, hogy viselkedjem úgy, mintha felszentelt pap volnék, lássam el egyházi hivatásom. Elhelyeznek majd valamelyik parókián, jólétben, biztonságban gyakorolhatom lelkészi teendőimet, mindezt csupán annyit kérnek, hogy küldjek jelentést mindar-ról, amit a gyóntatószékben hallok híveimtől. Egyszóval nyers-en és gorombán tudtomra adta: legyenek *ügynökök*... „– Nem válla-lom – mondtam szinte kiáltva a szavakat –, becsületes, őszinte életet szeretnék élni!”

Gúnyosan felnevetett, fejemhez vágott néhány ízetlen megjegyzést, majd elkomorult arccal tudtomra adta, kérése

számomra parancs, melyet szó nélkül teljesítenem kell. Ismételten tiltakoztam, megrovó tekintettel mért végig, majd lapozgatni kezdett az előtte fekvő irathalmazban.

„– Itt van, ni! – emelt ki egy lapot a papírai közül – ha nem tudná, édesapja 1942-ben a Nyilaskeresztes Párt tagja lett, még hozzá fontos vezetői beosztást betöltve. Tudtunk arról, hogy háborús bűnös, ám azzal is tisztában voltunk, hogy nagyszerű vegyész. Szocialista hazánk – csendült fel némi lelkesedés a hangjában – a kiváló szakemberek munkáját nem nélkülözhetette, és nem nélkülözheti napjainkban sem, s a legjobban közt is előnyt élveznek azok, akik haditechnikai munkakörben alkalmazhatók. Apját még 1945-ben letartóztattuk, majd tudtára adtuk, szabadságát visszanyerheti, amennyiben állást vállal az egyik vegyi gyárban, pontosabban hadiüzemben, ahol olyan harci gázok, vegyi anyagok fejlesztése és gyártása folyik, melyek súlyosan veszélyeztetik az ott dolgozók egészségét. Gondolom, sejti – nézett rám komor tekintettel –, az ilyen munkatípus nem szerepel a törvénykönyvben, nem teszi lehetővé a munkavédelmi előírások betartását. Édesapja elfoglalta kijelölt helyét, s tette a dolgát, mi több, teszi mind a mai napig. Szervezete meglepően erősnek és ellenállónak bizonyult, ami a lényeg, életben van, s úgy-ahogy bírja magát. Fel sem tűnt önnek – vált cinikussá a hangja –, apja mily sokat betegeskedik, olykor sebek borítják homlokát, testét, légzési, emésztési zavarokkal küzd, még betegen is arra kényszerülve, hogy megjelenjen munkahelyén?”

Villámként hatolt az agyamba a bizonyosság, egyszerűen érthetővé vált mindaz, ami apám egészségi állapotával volt kapcsolatos. Anyám kérése, sőt könyörgése ellenére, sohasem ment el az SZTK-ba, azt mondta, panaszaival inkább az üzemi orvost keresi fel. Az is eszembe ötlött, néhány alkalommal nagy vita volt szüleim közt, anyám sírva-ríva követelte, hogy apám változtasson munkahelyet, foglalkozzon kémiai jellegű tudományos kutatással, olyan helyiségben munkálkodjék, ahol nin-

csenek vegyszerek. Hirtelen előbújt gondolataim mélyéről az is, amikor ezelőtt három évvel olyan súlyos sebek jelentek meg testén, hogy bőráttütést kellett elvégezni rajta. Érdekes... ettől kezdve anyám nem tett neki szemrehányást, némán és komoran ápolta, hallottam, egyszer azt suttogta: „– Imádkozzunk, hogy egyszer még szabadok lehessünk, véget érjenek a rémuralom sötét napjai” Azt gondoltam, miattam mondja, úgy véli, ha bekövetkezne a rendszerváltozás, a papoknak is jobbra fordulna a sorsa.

Az alezredes látva döbbenetemet, pár percig békében hagyott, olykor rám pillantott, miközben céltalanul matatott az iratai között.

„–Nos? – nézett rám hirtelen – felfogta végre a helyzetét? Ráébredt arra, hogy mi a tét? Mert ha nem tudná – gyújtott rá egy cigarettára –, rosszabb helyek is vannak ennek az épületnek a pincéjében, mint akármelyik vegyigyárban. Nem akarom elvenni az étvágyát azzal, hogy részletezzem, miféle *kezeléseknek* tenné ki apját és önmagát. Ön megkínózva, megtörve túlélne a hányattatásokat, édesapja aligha. Hamarosán elhalálozna!”

Közel voltam az ájuláshoz, úgy éreztem, kifut a vér a fejemből. Kezem reszketett, összeverődött fogaim halkán citeráztak. A férfi – észlelve állapotomat – lágyabb húrokat kezdett el pengetni.

„– Nem is értem, miért makacskodik – vetett rám egy gúnyos félmosolyt. – Oly kellemetlen volna élni egy vidéki parókián, tenni azt, ami – már megbocsásson – a szakmája, fel fogadni egy gömbölyded gazdasszonyt, aki jól tud főzni, s *kielegíti* az ön igényeit. Nos... – hirtelen merev és félelmet keltő lett az arca – ne laca-facázzon itt nekem, kispajtás, hanem bökje ki *igenlő* válaszát!”

Elvállaltam, ettől kezdve undorodtam önmagamtól, hiába ismételtam folyvást, hogy lényegében nem volt választásom.

– Úgy véli, sok embernek ártott azzal, hogy ügynökösködött? – kérdeztem megdöbbenve.

– Merem remélni, lényegében senkinek sem tettem rosszat, kivéve a bűnözőket, akiket feladtam, bár az ő vétkeiket is szigorúan óvta a gyónási titok szentsége. Ha hiszi, ha nem, akadtak emberek – gyilkosok, betörők, gyermekmolesztálók –, akik bevallották bűnüket, mondván, nincs ellenük bizonyíték, tettüket úgysem tudja megtorolni a földi igazságszolgáltatás, s hogy az égiek felől is nyugodtak legyenek, meggyóznak, s megvallják bűneiket.

– S ön feloldozta őket?

– Természetesen! Ám a jelentésben leírtam mindent. Ó, az ügyészek, nyomozók résen voltak, mondhatnám, mintegy visszafelé gombolyították fel a bűnök kusza fonalait.

– És a tettesek nem jöttek rá, hogy ön árulta el őket?

– Néhányan igen. S volt közöttük egy, aki bosszút is állt. Majd erről még beszámolok önnek...

– Emlékszem – néztem a megrendült Ágostonra –, elmondta, kezdetben Vácon tevékenykedett, bűnözők nevelésével is foglalkozott, így jött össze Jakab Sándorral is. Akárhogy nézzük, ez mindenképp pozitívum az ön életútja megítélésében.

– Higgye el, kedves, ahol csak tudtam, segítettem. Kissé kikozmetikáztam a jelentéseket, egyeseket figyelmeztettem, ne bömböljenek részegen irredenta dalokat, ne bűdös kommunisztázzák le embertársukat, mert megeshet, hogy az illetőnek barátai vannak valahol fenn, a magasabb régiókban. Mint már említettem, a politikai élet veszített éléből akkoriban, a rendszerváltó jobboldali mozgalmak csak a nyolcvanas évek második felében váltak jelentőssé, ám azok, akik e téren élen jártak, nem kerestek fel engem a gyóntatószékben, többen ateistának vallották magukat. Csak később, jóval később, a kilencvenes évek derekán fordultak a köpönyegek, járultak többen is a Szentatya elé, adták vissza az egyházi vagyont, dotálták méltóképpen az egyházi intézményeket, kórházakat, iskolákat. Megszaporodtak a keresztelők, templomi esküvők, egyházi temetések, már nem kellett titokban templomba járni, sőt! Aki politikussá lett, és

cseppet is ad magára, manapság is ott ül a templomban, lehetőleg az első sorban, és hányja magára a keresztvizet. Amit furcsállok kissé, legújabbán divatba jött az ökonómia. Kiegyeztek a katolikusok, a protestánsok, izraeliták és sok más felekezet. Mondhatom, ha voltak is – sőt vannak is – gazdasági problémák országunkban, a vallás tisztelete és gyakorlása csaknem teljes egészében visszakapta egykori rangját és tekintélyét, bár úgy tűnik, nem lettek sokkal erkölcsösebbek embertársaink.

– És ön? Lelepleződött, mint ügynök?

– Legnagyobb meglepetésemre, nem! Higgye el, fel voltam rá készülve, hogy bármikor értem jönnek, letartóztatnak, börtönbe vetnek, ha esetleg meg is úszom, többé mint pap, akkor sem munkálkodhatok. És nem történt semmi. Utólag nézve a dolgokat, úgy vélem, a rendszerváltás ezen mozzanata elmaradt. Illetve, ha meg is történt valami belőle, hiányos volt és esetleges; azt rebesgették, a kommunisták az utolsó percben eltüntették a kompromittáló iratok nagy részét, senki nem tudhatja, mi semmisült meg, még a Nemzeti Levéltár anyaga is hiányosnak bizonyult.

Időről időre kiáll valamelyik politikai párt az ügynöki múlt feltárásának szükségessége mellett, olykor tettek, sőt még napjainkban is tesznek lépéseket ezen a téren, az egyetemes igazságtétel azonban mind a mai napig nem történt meg. A papokat, mondhatni, nem zaklatták, bár a szirénhangok nem röstellnek olyasmit suttozni, hogy voltak úgynevezett békepapok, akik megsértve a gyónási titkot, jelentéseket írtak; leleplezve azokat, akik áskálódtak a kommunista rendszer ellen. Az egyházi vezetők azonban megvédték papjaikat, mondván, a világi hatalmak bízzák rájuk az egyházhoz tartozó személyek ügyét. Gondolom, tudtak rólam, s a többi békepap-társamról is, ám nem foganatosítottak botrányos leleplezést. Nyilván úgy vélték, mostanában, amikor a Katolikus Egyház tekintélye kezd a helyére billenni, kár volna felkavarni az iszapos vizet. A büntetés

Istennél van, vallották, jobbnak látták a földi helytartók helyett az igazságtételt az Úrra bízni.

Bármennyire aggódtam is, percig sem tétlenkedtem. Amikor 1990-ben Gárdoson átvettem a Lelkészi Hivatal vezetését – hozva magammal Jakab Sándort is –, azonnal a szemembe ötlött a félig romos kastély és a hozzá tartozó hatalmas park. Az egykori tulajdonosok, az Epressy grófi család leszármazottai külföldön éltek, gondoltam egyet, s felvettem velük a kapcsolatot. Tapasztaltam, hogy a tőlünk Nyugatra eső országok tele vannak idősotthonokkal, a szépkorúak egy- vagy kétágyas apartmanban élnek a még hátra lévő napjaikat. Gondoltam, hazánkban is volna kereslet az ilyen ellátásra, úgy véltem, a kastély felújítva és átépítve épp megfelelné az előregedett, rokkant emberek menedékének. Kapcsolatokat építettem ki itthon és külföldön is, Magyarország, mint közismert, a rendszerváltás zászlós hajója volt, a gazdagabb külföldi egyházak – mondhatnám –, ontották a pénzt, az Epressy család leszármazottai is sokat tettek értünk. Segítségemre volt bélyeggyűjtő hajlandóságom is, számos országban találtam olyanokat, akik hódolnak e nemes szenvedélynek, s bennem társukra lelve, hozzájárultak az Otthon létrehozásának költségeihez.

Megindultak a munkálatok, s két év elteltével befogadásra készen állt a Római Katolikus Egyház égisze alatt működő Szent Cecília Idősotthon. Noha jócskán akadt hiányosságok, toborozni kezdtük a belépőket, s hamarosan azzal büszkélkedhettünk, vármegyénk legfelkapottabb menedéke lett a Cecília!

Még 1989-ben súlyos baleset ért, elütött egy autó. Aki vezette, nem volt más, mint fia annak a gonosztevőnek, akit többek közt lebuktattam, s aki vétkeiért 20 év börtönbüntetést kapott. Amikor kiderült, ki volt a gázoló, elálltam a feljelentéstől, azt vallottam, én vagyok felelős a balesetért, mert féktávolságon belül léptem a kocsi elé. Két helyen eltört a lábam, megrepedt a csípőcsonton, kificamodott a vállam, két bordám megrepedt. Kórházba kerültem, miközben lábadoztam, eleinte csak

mankóval és bottal tudtam közlekedni, ez adta az ötletet, hogy rokkantnak nyilváníttassam magam. Tervembe beavattam kezelőorvosomat, miután feltártam előtte a valót, megértéssel vette tudomásul szorult helyzetemet, s akceptálta kérésemet. A baj csak az volt, hogy felgyógyulásomat követve mímelnem kellett a rokkantságot, továbbra is bottal esetlenkedni, meghajolva és bicegve járni, mintha igaz lenne mindaz, ami a kórházi zárójelentésben állt.

– No, de mért tette ezt? – kiáltottam felháborodva.

– Mártika, kedves – nézett rám könnyörgő pillantással –, ez volt az egyetlen lehetőség, hogy felmentessem magam papi szolgálataim alól. Elpanaszoltam, nem vagyok képes hosszú időn át az oltár előtt állni, minduntalan térdet hajtani, esketni és keresztelni, mindössze lakásszentelésre és a holtak elbúcsúztatására vállalkoztam.

– Attól tartott, leleplezik?

– Meglehet, attól is tartottam. Ámde van fogalma, mit éreztem minden egyes alkalommal, amikor papként kellett munkálkodnom, noha nem voltam az?! Csaló gazember voltam, mondjuk ki nyíltan, rosszabb, mint az orvos, a mérnök, vagy a tanár, aki diploma nélkül gyógyít, tervez gépeket vagy tanítja a nebulókat. A teljes passzivitás azonban nem volt a kenyerem, elhittem társaimmal, feletteseimmel, leszázalékolva még képes vagyok tenni a dolgom az Otthon létrehozása érdekében, így értem el, hogy később, amikor készen pompázott már a Cecília, megbíztak a gondnoki teendőkkal.

– Ügyes...

– Köszönöm az elismerést – nézett rám sértett tekintettel.

– Volna még kérdése az elmondottakkal kapcsolatban?

– Nincs. Válasza kimerítő volt. – Ágost nagyot szusszant, bort töltött a poharába, az enyém még félig tele volt.

– Innom kell – mondta –, teljesen kiszáradt a szám. – Csendben ültünk, én lassan kortyolgattam az italom, a fejem olyan volt, mintha ólommal volna teli, valósággal letaglózott a

rengeteg információ. Kósza emlékek bukkantak fel az agyamban, rémlett, Etelka beszélt arról, hogy Ágost nem igazi pap, hanem békepap, aki jelenti a gyónási titkokat a megbízóinak. Valami kommunista hálózatot is emlegetett. Honnan tudott ő minderről? Valaki felvilágosította, vagy csupán ráérezett az igazságra?

– Újabb kérdések? – sürgetett Ágoston felrántva a szemöldökét.

– Etelka felől érdeklődnék – válaszoltam –, bár az unokanővérem sokat fecsegett önről, szavát sem hittem, úgy véltem, sajátos történetei csupán csak képzelgések. Ezúttal az igazságot szeretném hallani!

– Értem. Nem kenyerem a dicsekvés, elnézést, hogy szóvá teszem, de az idős hölgyek körében népszerű ember voltam, kedveltek, nagyra tartottak, minden alkalmat megragadtak, hogy szóba elegyedjenek velem. Eleinte Etelka is egy volt a sok közül, különösebb figyelmet nem fordítottam rá, bár mindenkor udvariasan bántam vele. Később egyre többet sündörgött körülöttem, kezdetben még visszafogottabb volt, de ahogy teltek-múltak a napok, imádata egyre nyilvánvalóbbá vált. Magam mellé vettem afféle titkárnőnek, kiváló munkaerő volt, jártas a pénzügyekben s a könyvelésben is, figyelme mindenre kiterjedt, híre is ment az Otthonban, hogy Etelka az én jobb kezem. Lassanként már nem is titkolta rajongását, s imádata kezdett már kényelmetlenné válni, ha kettesben voltunk, hozzám simult, arra kért, áldjam meg, ha megtettem, elkapta a kezem, s forró csókokkal borította. Nem átallott dicsőíteni, szelvényben-hosszában terjesztetni, hogy én szent ember, Isten küldöttje vagyok.

– És?! Élt az alkalommal? Elvégre *nem volt pap*, s mint gyanítom, számos nővel állt közelebbi kapcsolatban. Etelka kellemes külsejű volt, s az a pár év különbség nem lehetett akadály.

– Ezt most fejezze be! Odáig azért nem süllyedtem, hogy megkörnyékezzem a beosztottaimat, valamint a gondjaimra

bízott éltesebb hölgyeket. Egyszóval, nem óhajtottam kiskakas lenni a szemétdombon, viszonyt kezdeni alárendeltjeimmel és az Otthon lakóival.

– Elnézést. Ízléstelen és tapintatlan voltam, felejtse el gyorsan az imént tett megjegyzésemet!

– Már el is felejtettem. Nos, visszatérve a gondnoki munkámra, idővel egyre nagyobb feladatot jelentett az Otthon irányítása. Ezeket a problémákat a múlt alkalommal már említettem önnek. A támogatások már néhány év elteltével is kezdtek gyöngébben csordogálni, s a belépéskor fizetett összegek és a nyugdíjhányadok egyre kevésbé voltak elegendők egy ekkora intézmény fenntartáshoz. Pályázatokat kellett írni, folyamodni önkormányzathoz, egyházi szervekhez, ápolni külföldi kapcsolatokat. Akkoriban tűntek fel a számítógépek, hamarosan elárasztották a hivatalokat, munkahelyeket. Lehetetlen volt ellenállni a modern technikának, közöltem Etelkával, barátkozzon meg ezekkel a masinákkal, tanulja meg kezelni a computert, a sornyomtatót. Felháborodva utasított vissza, tudtomra adta, ezután is megmarad az írógépnél, számolni meg jól tud, erre a célra itt van a tekerős, mechanikus számológép. Sokszorosítani is kizárólag stencillel hajlandó, irtózik a xeroxtól, mint minden más géptől.

Később arra is rádöbbsentem, egyre több rendelet, előírás lát napvilágot az idősotthonok kezelésével kapcsolatban, magam nem voltam járatos a legújabb jogi, pénzügyi dolgokban, beláttam, fel kellennem egy alkalmas segítséget. Így történt, hogy Etelkát felváltotta Szentesi Mária – Micike –, végzett közgazdász, pénzügyi szakember, tapasztaltam, hogy keni-vágja a számítógépet, átlátja a legbonyolultabb jogi-pénzügyi rendeleteket is.

A botrány óriássá duzzadt, Etelka egyik napról a másikra halálos ellenségemmé lett; a részletekre nem térnék ki, gondolom, hallott róla, mennyi rosszat terjesztett Micikéről és rólam, valósággal fellázította ellenünk az Otthon lakóit. És mindez

még nem volt elég, bekövetkezett az a három szerencsétlen haláleset. Etelka nyíltan megvádolt, én tettem el láb alól őket, mert jó üzletnek tartom, hogy módszeresen irtsam az öregeket, így biztosítva helyet az új belépőknek, mert, mint az Otthon vezetője, sápot húzok az újonnan érkezettek beugrójából. Az egyik asszony unokaöccse újságíró volt, a miskolci helyi lap munkatársa. Etelka és barátnője teletömte a fejét mindenféle rémtörténettel, a fiatalember írt is egy cikket, melyben tapintatosan, a sorok közt elrejtve megírta, hogy gyanús halálesetek történnek rendre a Cecíliában. Még ez sem volt elég Etelkának, feljelentett a rendőrségen. A három holttest közül kettőt elhamvasztottak, ezekkel már nem volt mit kezdeni, ám a harmadik koporsós temetésben részesült, azt kihantolták, és tisztiorvosi vizsgálatnak vetették alá. Semmiféle mérget nem találtak a testben, a rendőrség ad acta tette az ügyet.

– Érdekes – vettem közbe. – Etelka úgy mondta, a harmadik holttestet is elhamvasztották, még hozzá idő előtt!

– Sajna, ez a történet is egyike Etelka rágalmainak. Ha kételkedik a szavamban, az irattárban megtalálható a boncolási jegyzőkönyv! Akarja megtekinteni?

– A világért sem! Az imént abban állapotunk meg, hogy őszinték leszünk egymáshoz.

– Köszönöm a bizalmat. Akkor hát folytatnám, ezt követően történt az a bizonyos mérgezés, Etelka teájába taxin-port tettek. Erről már ön is tudomást szerzett. Jakab Sándor volt a tettes, aki anyjára ismert Etelkában. A dolog alaposan felháborított, amikor kiderítettem, hogy a sekrestyésem ludas a dologban, megfenyegettem, ha csak egyszer is újra próbálkozik, rendőrkézre adom, mehet vissza a börtönbe, ahonnan jött. Etelka természetesen engem vádolt a mérgezéssel. Ekkor kezdődött el halálfélelme velem szemben, valóságos mániájává vált, hogy én meg akarom őt ölni. Közölte, el akarja hagyni a Cecíliát, adjam vissza a pénzt, melyet a belépéskor befizetett. Beleegyeztem, ám csak az összeg háromnegyedét tudtam visszaadni, pon-

tos elszámolást mellékeltem, a pénz többi része fedezte az ottlé-
tével kapcsolatos kiadásokat.

– Etelka azt bizonygatta, ön kutakodott a szobájában, fel-
dúlta holmiját. Van ennek valóság-alapja?

– Be kell vallanom, van. Talán emlékszik arra a jelenetre,
amikor teljes papi díszben megjelentem Etelkánál lakásszente-
lőt tartani. Ön is ott volt a szobában együtt azzal a házaspárral,
aki úgyszintén rokon. Pakoltak, rendezkedtek, össze-vissza
szórva heverték könyvek, apróságok, irományok, ahogy az
egyik asztalra pillantottam, észrevettem a lila szalaggal átkötött
leveleket. A legfelsőn ott volt a Schubert-bélyeg! Azonnal rá-
ismertem, gondoltam, Etelka nincs tisztában az értékével, kü-
lönben nem hagyná hanyódni a lim-lomok között. Elhatároz-
tam, ha alkalom adódik, beosonok Etelka szobájába, mint
gondnoknak, volt kulcsom mindenik apartmanhoz, e téren az
Otthon megőrizte a szállodákra érvényes szabályokat. Egyre
halogattam az akciót, mivel Etelka a beosztottam, úgy mondták
„jobb kezem” lett, elfogott a szégyen a gondolattól is, hogy
elcsenjem értékes bélyegét. Úgy határoztam, egy alkalmas pil-
lanatban elkérem tőle a felső kopertán lévő bélyeget.

Mielőtt felvettem volna Micikét, eszembe ötlött, Etelká-
nak nyilván rosszul fog esni, hogy munkájára többé nem tartok
igényt. Nos, akkor döntöttem úgy, nem várhatok tovább, sürgő-
sen meg kell szereznem a Schubert-bélyeget. Az alkalom ön-
ként adódott, Etelka elment Tapolcára, megmártózni a barlang-
fürdő langymeleg vizében.

Beosontam a szobájába, keresgélni kezdtem a levélcso-
magot, ám sehol sem találtam, s a kutakodásban akaratlanul is
összekevertem a dolgait. Végül feladtam tervemet, kiléptem az
ajtón a botomra támaszkodva, s majd hanyatt esve a meglepe-
téstől, összefutottam Etelkával, a folyosó kanyarulatában éppen
szembejött velem. Valami olyasmit mondott, hogy itthon hagyta
a pénztárcáját, nem tudott a fürdőbe jegyet venni, kissé csodál-
kozva megkérdezte, miért ólálkodom a szobája körül. Valami

jelentéktelen okra hivatkozva elbotoztam, ő pedig szobájába lépve nyilván észrevette a rendetlenséget, és azt is, hogy némely dolga nem ott van, ahová tette.

– Voltam olyan mohó – nézett rám Ágoston bűnbánó tekintettel –, hogy Etelka eltávozása előtt egy nappal ismét megkísérletem megszerezni a Schubert-bélyeget. Nem jártam sikerrel, Etelka meg rajtakapott. Tudom, bűnt követtem el, rettenetesen bánom is!

Visszatérve a botrány kirobbanásának kezdetéhez, kétségtelen, új beosztottam – mintegy 35 éves – jóval fiatalabb és csinosabb volt Etelkánál, az ön szerencsétlen unokanővérét a féltékenység kerítette hatalmába. Később bekövetkeztek a halálesetek, majd a taxin-mérgezés borzolta a kedélyeket; Etelka előhozakodott az én állítólagos rablási kísérleteimmal is, feljelentett a rendőrségen, a botrány lassan az egekig ért. Nos, a végeredményt már elmondtam, Etelka távozott a Cecíliából.

– No de – faggatóztam – ön felkereste őt az Erdőpetri Idősothonban is! Mi okból tette?

– Egy utolsó, szerencsétlen kísérletet tettem a bélyeg megszerzésére. Az eredmény önmagáért beszélt, Etelka ádáz kárörömmel vágta a képembe, hogy még egy fecni vécépapírt sem ajándékozna nekem.

– És a rendőrség kivizsgálta Etelka feljelentése nyomán az említett eseteket?

– Mi az, hogy! Ám a történet hosszú és szövevényes, végül ügyvédem segítségével ejtették ellenem a vádat. Ha kíváncsi a részletekre, talán egy másik alkalommal majd elmondom önnek napról napra, és lépésről lépésre a történeteket.

– Örömmel hallom, hogy *lesz másik alkalom...*

– Ezt én is csak remélni merem...

– Térjünk vissza Etelka sorsára! Mi történt ezután? A Százszorszép Otthonban nem tett látogatást?

– Nem. Illetve, egy alkalommal felutaztam Pestre, és körbesétáltam az épületet.

– Feltételezésem szerint ön beszélte rá Andrást, törjön be Etelkához. Azonnal készen állt a terve, amikor észrevette, hogy az erkélye kötélmászással elérhető. A levelet is ön írta a kaposvári Temetkezési Intézet nevében, ezzel Etelkát eltávolította a színről, így András nyugodtan kutakodhatott. Kérem, ne vegye rossznéven vélelmeimet, de abból a fiatalemberről nem nézek ki ekkora furfangot! Csakhogy Etelka – akaratán kívül –, ezúttal is keresztbe tett önnek, mert megváltoztatta szándékát, s váratlanul hazaérkezett! Igazam van?!

– Igen. Minden úgy történt, ahogyan ön kiokoskodta.

– Annnyira vágyott arra a nyomorult bélyegre, hogy képes volt büntetetre sarkallni a nevelt fiát?!

– A szituáció egészen más volt. András, bár technikus volt, nem kedvelte a villanyszerelési szakmát, irtózott az áram-átjárta vezetékektől, ügyetlen volt a keze a mechanikus szerkezetek készítéséhez, fabrikálásához. A KFT, ahol munkát szereztem neki, gyakorlatilag segédmunkásként alkalmazta. Nem térek ki a kölyök hányattatásaira, a lényeg, hogy unalmában, és mert kompenzálni akarta sikertelenségét, szerencsejátékokra adta a fejét. A félkarú rabló, és társai, mint ön is említette... Már ahogy az lenni szokott, eleinte nyert, később keveset veszített, majd egyre többet és többet, végül egyre-másra szedte fel a kölcsönöket, melyeket *baráti kezek* nyújtottak neki. A jötevők rafinált uzsorások voltak, jelentős kamatot követeltek, s mire a szerencsétlen észbe kapott, az összeg mind a szülei, mind az én számomra megfizethetetlenül tornyosult. Hogy a legrosszabbtól, a fizikai bántalmazástól megóvjam, néhány értékes tárgyat – ezüstholmit, kerámiákat, ékszereket – áruba bocsátottam. Emlék volt valamennyi, szüleim után maradtak rám. Hamarosan kiderült, az adósságnak csak mintegy a negyedét tudtam ily módon törleszteni; ekkor jött az ötlet, megszerezni a Schubert-bélyegyet. Így fest a teljes történet – tárta szét két kezét, s pillantott kissé óvatoskodva rám. – Volna még kérdése? – szakította félbe a hirtelen beállt csendet.

– Éppenséggel volna – válaszoltam. – Tegnap, amikor tudtára adtam Sándornak busás örökségét, ön óva intette őt attól, hogy a feketepiacon próbáljon üzletet kötni. Nos?! Ha András betörése sikerrel jár, ön mi módon akarta értékesíteni a *lopott* bélyegeket?! – Ágost mély lélegzetet vett, mielőtt válaszolt volna, miközben lekicsinylően vetette rám tekintetét.

– Látja, nem figyelt igazán, ezért nem vette észre, hogy mindeddig *egyetlen* bélyegről ejtettem szót. Említettem volt, mindössze a lakásszenteléskor láttam a kérdéses leveleket, közülük is csak *egyetlen* kopertát – a legfelsőt! – volt alkalmam szemrevételezni. Álmomban sem gondoltam volna, hogy egy kivétellel a levélköteg minden darabján az áhított bélyeg található. A Schubert-bélyegsorozat tíz darabból áll, s ebből nyolc darab a leveleken volt!

– S ön Jakab Sándortól mindössze egyetlen bélyeget fogadna el. Holott...

– Holott én vittem bűnbe Andrást, mert annyira vágytam arra az egyetlen egyre!

– Mintha azt mondta volna, a bélyeg árából rendezte volna a fiú adósságát!

– Igen. Azaz, csupán csak közvetve. Ugyanis rendelkezem egy igen értékes, arannyal bevont ezüst ereklyetartóval, s azt ígértem Andrásnak, ha megszerzi a Schubert-bélyeget, a kincset eladom, árából fedezheti adósságait.

Elhallgattam, hirtelenjében fogalmam sem volt, hogyan reagáljak erre a megdöbbenő vallomásra. Halk szavakkal megköszöntem őszinteségét, majd felálltam, s kitártam az egyik ablakot. A lombjavesztett szilfák ágas-bogas koronája élesen rajzolódott ki a mélyszürke égbolton; frissességre vágytam, a szoba áporodott, meleg levegője fullasztott, bágyasztott. Ágoston is felállt, mellém lépett.

– Rosszul van? – kérdezte aggódva.

– Ó, nem... csupán nyomják már a vállam a súlyos mondatok, melyekkel ostromoljuk egymást.

– Igaza van, magam is úgy érzem. Ha megkérhetem, főzne még egy kávé?

– Szívesen! – kaptam a szón, siettem is a konyhába, ahol lassanként már kezdtem háziasszonynak érezni magam. Szótlatlanul kortyoltuk a fekete levét, mely az ismeretlen kávéfőzővel való ügyetlenkedésem ellenére, egészen tűrhető volt. Ágoston meg is jegyezte, hogy az én főztöm jobb, mint amit Teréz valaha is produkált.

– Egyéb kérdés? – kérdezte a férfi, miután gondosan a kisasztalra tette a kiürült kávéscsészét.

– Egyelőre nincs. Ön következik. Halljam, mire kíváncsi velem kapcsolatban?

– Ha nem tart tolakodónak, megkérdezném, mit óhajt kezdeni korlátlan szabadságával; visszatér Amerikába, vagy továbbra is itthon marad? Esetleg van valami magasröptű terve? Önről elképzelhetetlen, hogy nyugalomban, semmittevéssel töltse a napjait.

– Érdekes kérdés, mintha nem is olyan régen említette volna, az élet olykor válaszút elé állít bennünket. Amikor kicsöppentem az Intézetből, s tudomásul kellett vennem, többé nem gyakorolhatom hivatásom, elkeseredésemben két utat láttam kigyózní magam előtt. Menni vagy maradni! És akár San Diegóban, akár Magyarországon lakom, élhetem az öregedő nők szokványos életét. Megvallom, e két út egyikét sem tartottam magamhoz méltónak, s miközben elmélkedtem, felsejlett képzeletemben *a harmadik út...*

– S mi lenne az?

– Mielőtt erre válaszolnék, meg kell osztanom önnel életem egyik féltett titkát.

– Nocsak!

– Ó, semmi dehonesztáló. Mindössze arról van szó, mindaddig eltitkoltam, hogy én mérhetetlenül gazdag vagyok. Apám is és a férjem is kiváló kutatófizikus volt, felfedezéseik eredményét szabadalmak rögzítették. S e találmányok legtöbbször a ha-

ditechnika is hasznosítja; mit mondjak! Mind a mai napig kapom az illetékes találmányi hivataltól a szabadalmi díjakat. Egyre növekvő vagyonomat San Diego egyik neves ügyvédje kezeli, jobbnál jobb befektetéseket találva számomra.

– Mi okból titkolja a gazdagságát?

– Nem találja ki? Családtagjaim, ismerőseim, no és a kollégáim – amikor még voltak – elfordultak volna tőlem; az emberek nem kedvelik azt, akinek anyagi helyzete alapvetően különbözik az övéktől, ez okból mellőzik mind a mélyszegények, mind a kőgazdagok társaságát. Ó, az csak amolyan halandzsaszöveg, hogy hazánkban megszűnt volna az osztálytársadalom. Nem igaz! Létezik, s a határok markánsabbak, mint valaha voltak. Lassan, de biztosan elhidegült volna mindenki tőlem, magányosabb volnék a sivatagban elkóborolt, útját vesztett tevénél is...

– Valamit nekem is be kell vallanom. Mint tudja, eleinte jóban voltam Etelkával, s ő sokat mesélt a családjáról. Minduntalan önről áradozott, gondolom azért, mert rokonai közül magát szerette legjobban. Tőle tudtam meg, ön milyen jól áll anyagilag. S lám, nem fordultam el öntől, és sohasem éreztettem, hogy tudok a titkáról. Részben talán ezért nem tekintettem súlyos bűnnek a Schubert-bélyeg megszerzését, hiszen azzal a pénzzel – közvetve bár – unokaöccsének nyújthattam volna segítséget. Nem vette észre – jelent meg egy huncut mosoly az ajka körül –, fel sem hördültem a csodálkozástól, hogy kertes családi házat vásárolt a Jakab családnak?

– Érdekes – válaszoltam elgondolkodva –, mindig is éreztem, barátsága felszínes velem szemben, nem fokozódik, nem mélyül el. Most már mindent értek! Fenenagy gazdagságom az igazi ok, mely áthatolhatatlan falat von kettőnk közé.

– Ebben téved, az *ok* én magam vagyok, pontosabban a múltam, melyet épp az imént tártam fel ön előtt. Elbeszélésemből megtudhatta, hitvány ember vagyok, ügynök voltam, köztörvényes bűnözővé silányultam, miközben folyvást azzal men-

tegettem magam, hogy apám élete, s a magam testi épsége volt a tét. Etelkával is csúnyán bántam. Meg akartam kaparintani féltve őrzött leveleiről az egyik bélyeget. Andrást is bűnbe vittem, ha ön nem leplezi le Mária nővér üzelmeit, fiatal éveit börtönben tölthette volna.

– Ön eltúlozza saját vétkeit, ugyanakkor elnéző velem szemben. Ne feledje, *én* jelentettem a nyomozónak, hogy András gyanús nekem. Az én szavamra vettek ujjlenyomatot a fiútól, ha nem kaparom ki a gesztenyét, a rendőrség bottal üthette volna az elkövető nyomát.

– Ön az igazság nevében cselekedett, én mindössze anynyit hozhatok fel mentségemre, hogy ügyvédet fogadtam Andrásnak, s negyedrészen rendeztem az adósságát. Eredetileg szándékomban állt a fiú anyagi helyzetét teljesen rendbe tenni.

– Javasolnám, ne vádoljuk többé önmagunkat. Gondolom, ideje volna válaszolnom a kérdésére. Mármost arra – tettem hozzá –, a jövőben mivel óhajtom tölteni a napjaimat.

– Igen. Ott tartottunk, hogy ön többre hivatott annál, semhogy élje a gazdag nők mihaszna életét. Akkor hát?!

– Akkor hát – vettem mély levegőt –, hallgassa meg meglepő tervemet! Megvallom, mélyen érintett mindaz, amit a múltkor a Cecília Otthonról és a saját helyzetéről mondott, olyanmilyre, hogy immáron konkrét formát öltött agyamban az a bizonyos *harmadik út*. Miután mindent alaposan átgondoltam, arra az elhatározásra jutottam, tetemes vagyonom ne Amerikának fialja a pénzt, hanem szeretett hazámat gazdagítsa. Befektetési lehetőséget kerestem hát, s önként adódott az ötlet, alapítványt fogok létrehozni, mely a Cecília Otthonra s az azt körülvevő parkra vonatkozik. Vagyonom egy részét az Otthon rekonstrukciójára fordítanám, kiegészítve a kastélyt egy újabb szárnnal, mely rehabilitációs kórházként szolgálná a mozgásérültek, és a súlyos balesetet szenvedők gyógyulását. A parkból valódi angolparkot hozatnék létre, olyat, mely megfelelője volna az Epressy grófok idejében létező álom-kertnek. Kényel-

mes sétautak, pagodák, szőlőlugasok adnának enyhet a pihenni vágyóknak, tavak, vízesések, műromok, gyönyörű virágágyások, délszaki növények, cserjék és őshonos fák biztosítanák a kellemes környezetet. Terveim szerint a vadregényes, hatalmas kert felülmúlná a híres tatai Angolparkot, és az ország többi népszerű díszkertjét is, egyszerűen éppen olyan lenne, mint amint – ha emlékezetem nem csal –, ön megálmodott. Megjegyzem, szívesen fogadok egyéb ötleteket is a park kialakításával kapcsolatban. Gondoltam, lehetnének szalonnasütő helyek, bográcsgulyás készítésére alkalmas tűzrakók is. Véleményem szerint a látványos természeti környezet idegnyugtatóan hat az időskorúakra, egyszersmind segíti gyógyulását a betegeknek, lábadozóknak is.

Az elmúlt hetekben gyakran megfordultam Miskolcon és Gárdoson is, jártam az intézményeket, hivatalokat, mostanra már elintéztem mindent, miskolci ügyvédem előkészítette a szükséges szerződéseket. A személyzet munkájára igényt tartanék, azonban én lennék az egész komplexum vezetője. Illetve nem egészen egyedül én... ugyanis... szükségem volna egy társra...

– És ki lenne az?

– Mielőtt felelnék a kérdésére, volna még némi mondani-valóm.

– Érdeklődéssel hallgatom.

– Mint már utaltam rá, tető alá hoztam mindent. A szerződések elkészültek, ám nincsenek még aláírva. Megtehetem, hogy nem írok alá semmit, meggondolhatom magam, s cím nélkül távozom.

– Elárulná, mitől teszi függővé, hogy belevágjon az imént felvázolt, nagy ívű projektbe?

– Igen. Csak előbb össze kell szednem magam. Töltene egy kis bort, hogy igyunk a békességre?!

– Szívesen megteszem. – Öntött a vörösborból a poharamba, majd a magáéba is. Hirtelen megszédültem, rádöbben-

tem, hiába ez a csűrés-csavarás, Ágoston tudja, mire megy ki a játék, erőnek erejével arra kényszerít, valljak színt, én legyenek az, aki vállalja a kockázatot. Vagy talán tévedek? Félreértettem volna a férfi hozzám való jóindulatát? Meglehet, kiderül, hiú ábrándokat szőttem, Ágoston irántam való szimpátiája nem más, mint egy magányos ember ártatlan barátkozása. Még mindig haboztam, egyre kevésbé voltam biztos a dolgomban, ám tudtam, az idő eljött, meg kell vallanom érzelmeimet. Be kell vetnem magam a mélyvízbe, mint toronyugrónak a hullámozó tengerbe. Ha helyesen mértem fel az esélyeim, úszhatok boldogan az élet kék vizében, ha tévedtem, vége mindennek, eltűnök, mint fekete madár a sötét éjszakában. Kihúztam magam, tekintetem a ragyogó kékeszöld szempárba fúródott.

– Szeretem önt teljes szívemből, lelkemből, szerelmes vagyok önbe attól a pillanattól kezdve, hogy összetalálkoztuk a parókia kapuja előtt. Küzdöttem érzéseim ellen, ízléstelennek, szentségtörőnek tartottam vágyat érezni egy római katolikus lelkész iránt. Amikor Etelka meghalt, mégiscsak felkerestem önt, tovább már nem telt erőmből, hogy csak álmaimban láthassam vonzó arcát, szikrázó tekintetét. Attól kezdve gyakrabban találkoztunk, s úgy éreztem, egyre közelebb kerültünk egymáshoz lelkiekben. S ahogy múlt az idő, érlelődni kezdett agyamban a nagy elhatározás.

– S mi volt az?!

– Érzelmeim lassanként legyőzték tartózkodásomat és elhagyni készült a józan ész. Úgy határoztam, megkérem önt, lépjen ki az egyház kötelékéből, s mint civil ember, legyen a társam. Bevallom, igencsak megdöbbsentem, amikor megtudtam, ön *nem felszentelt pap*, kéréssel nyitott kapukat döntgettem volna. Mostanra viszont elbizonytalanodtam, ha önt nem köti a cölibátus, meglehet, van már más nő az életében, esetleg családja is van. Nos, ennyi... Teljesen kiadtam magam, s én voltam az, aki az első lépésre rászánta magát. Ön dönt! Ha tár-

samul szegődik, viszonozza érzelmeimet, akkor aláírom a papírokat!

Mint tomboló orkán, olyan volt az ölelése, számtalanszor fülembé súgta a szavakat, melyekre oly régóta várok. Felzokogtam, örömkönnyek tódultak szemembe, már nem volt kétséges, egymásra találtunk, érzelmeink kölcsönösek. Több szó nem esett közöttünk, szorosabbá vált az ölelése, kábultam hulltam a karjaiba, ő elhalmozott forró csókjaival.

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET

Előjáték / 7

MÁSODIK FEJEZET

Etelka és Márta / 59

HARMADIK FEJEZET

Fonnyasztott virágok / 79

NEGYEDIK FEJEZET

Etelka hallat magáról / 92

ÖTÖDIK FEJEZET

Intermezzo / 106

HATODIK FEJEZET

Új fészekbe repül a madárka / 128

HETEDIK FEJEZET

A Százszorszép Időotthon lakója / 145

NYOLCADIK FEJEZET

Képzeltések hálójában / 163

KILENCEDIK FEJEZET

A leleplezés / 182

TIZEDIK FEJEZET

A gyilkosság / 194

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Az örökség / 208

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Márta nyomozni kezd / 221

TIZENHARMADIK FEJEZET

A nyomozás folytatódik / 236

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Ágoston atya jelentkezik / 249

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

Angyali üdvözlét / 265

TIZENHATODIK FEJEZET

A bűnügy megoldása / 279

TIZENHETEDIK FEJEZET

Vendég érkezik Balatonfüredre / 299

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

Isten veled, atomfizika / 310

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

Őszi muzsika / 321

HUSZADIK FEJEZET

A harmadik út / 345

Szentiday Klára Mária
regényei:

A sárga angyal
Két kard
Gyilkosság Budán
A táncoló betyár
Alpesi társasutazás
A fekete kutya éjszakája

Szerző regényeiben a klasszikus krimi-irodalom elemei ötvöződnek családi, szerelmi történetekkel, társadalmi-gazdasági problémákkal; érdekük az összecsapások izgalmas rajza, az emberi érzelmek sokszínű ábrázolása, a fordulatos, meglepetésekben gazdag meseszövés. A regényeket tájleírások színezik, hazánk legszebb vidékeit mutatja be az író, nem egy alkalommal saját élményeit mesélve el. A felsorolt kötetek között igazából a regényhősök teremtenek kapcsolatot, egyik-másik hol főszereplőként, hol mellékalakként bukkan fel, visszaköszön, mint egy régi ismerős. A felsorolt kötetek ajánlhatók mindazoknak, akik szeretik a fordulatos, rejtélyes történeteket, és alkalomadtán a tudomány fikciókkal vegyített, sajátos ábrázolásmódjától sem riadnak vissza.

Szentiday Klára Mária hetedik kötete valóságos problémakört dolgoz fel, s a regény részben megtörtént eseményekre épül. Mondhatni, az egyezés a valósággal nem csupán a véletlen műve, noha a történetet átszövi, kiszínezi az írói fantázia.

A családregevénynek induló eseménysort krimi-elemek is motiválják, miközben a regény három fontosabb szereplője között egyre bonyolultabb és zavarosabb lelki kapcsolatok szövődnek, melyek középpontjában - természetesen - egy férfi áll.

„A szerelem ellentétes érzelme nem a gyűlölet, hanem a közöny!” -állapítja meg az egyik szereplő. És megoldódik-e bármi is egy ember halála árán, vagy a történet ettől csak még bonyolultabb lesz? Az író gondosan elemzi, miféle személyiségtorzulást képes előidézni az elfojtott szerelmi szenvedély, s arról is szót ejt, hogy a múltbéli tragédiák miként befolyásolják a képzelgésekre hajlamos, érzékeny lelkületű főhősnő sorsát.

Az izgalmas, fordulatos mű néhány társadalomfilozófiai és pszichiátriai problémát is felvet, egyben tanúsítja, hogy a „boldog vég” jobbra csak azoknak adatik meg, akik erőszakosak, céltudatosak, s amellet - valljuk be - kissé gátlástalanok is.

9 789631 209648

ISBN:978 963 12 0964 8